

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בחוקותי

לקראת שוב מלכתא

dirshu@dirshu.co.il לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 173

פנינים לפרשת בחוקותי

מאה שערים פשטה את לבוש השבת, פנסים נדלקו, רכבים הוזעקו על נהגיהם, ורמקולים רבי עצמה הוצבו על גגותיהם עם קריאות דחופות. על כל החילול שבת הזה פיקדתי אני, נשען וסמוך על הוראת אאמו"ר. בסופו של דבר אכן הועילו הרמקולים, ובאמצעותם נמצאה הילדה

סיפורי הוד ומופת על הגאון הצדיק רבי מאיר ברנסדורפר זצוק"ל
בעל ה"קנה בושם" נשיא ומייסד היכל הוראה - ירושלים - ליומא דהילולא כ' אייר

מאת: הרב יעקב הייזלר

"אם בְּחֻקֵּי תִלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג)

בקשנו לעמוד מקרוב אודות אישיותו של האי גברא רבה שהאיר לארץ ולדרים עליה, לשם כך הועדנו פעמינו למעונו של בנו הגאון רבי משה ברנסדורפר שליט"א רב ור"מ היכל הוראה בירושלים, אודות דמות קדשו של אביו הגדול.

"היחודיות אצל אאמו"ר שקבע כי על מורה הוראה להיות זמין לציבור כל הזמן. תמיד היה מעורר את הרבנים על כך, באמרו שבית הוראה צריך לפעול במשך כ"ד שעות ביממה, כי מה נענה ליום הדין, "באם ישאלו לאדם בבי"ד של מעלה למה לא פעלת כפי ההלכה על ששאלה שהתעוררה אצלך באישון ליל, ויענה ויאמר מה יכולתי לעשות הרי, לא היה לי למי לשאול את ההלכה בשעת לילה מאוחרת?"

"כך נהג אאמו"ר אישית ובכל שעות היממה ממש באמצע סעודות החול והשבת בזמני שינה כבזמנים רגילים ללא כל הפסק קור וחום קיץ וחורף לא ישובתו היה עונה לשואליו עד לשעות המאוחרות של הלילה ללא כל זמנים מוגדרים.

"בהזדמנות התבטא מאן דהוא אודותיו כי הוא עבד ה', אאמו"ר כששמע זאת ענה לו: "אם עבד ה' אנוכי אינני יודע, אבל זאת אוכל לומר שהנני עבד לעבדי ה'".

"אאמו"ר אף היה מזהיר את בני הבית שאין לשלוח אנשים בעת שהוא נמצא בביתו, ואפילו בשעות הלילות הקטנות של הלילה. "אמי, סיפרה שתמיד כשאחד עמד מאחורי הדלת ודפק בדלת למרות שאאמו"ר כבר הלך לישון, היתה צריכה לעוררו משינתו ותמיד היה לה צער גדול מזה שהיא צריכה לעורר אותו. אירע פעם באחד הלילות, השעה כבר היה שלש לפנות בוקר, אמי שמעה דפיקה קלה על הדלת תוך שהלה אף ניסה להוריד הידית של הדלת כדי לראות אם הדלת עדיין לא ננעלה, אמי התעלמה מלפתוח, בטענה שאם זה דחוף מאוד היה בטח מצלצל על הפעמון, אולם אאמו"ר גם

כן החליט אאמו"ר שהוא ילך לביתו של אותו אברך, והנה באמצע סעודת ליל שבת שומע האברך דפיקות, ולגודל תדהמתו כאשר פתח את הדלת ראה לנגדו את אאמו"ר, אשר הגיע לענות לו על שאלתו... ושאל אותו אבל בבדיחותא שמה אין אאמו"ר יכול לענות כעת, שהרי שתה רביעית יין בקידוש היום, ענה לו אאמו"ר, שהפעם חרג מנהגו ושתה מיץ ענבים.

"המעניין הוא, כי אצל אאמו"ר לא היה דווקא חוג מסוים שהיה בא לשאול אותו, אלא מכל החוגים ממש היו מגיעים לשאול אותו. אצלו היתה החלוקה ברורה: השקפה והנהגה לחוד, ובין אדם לחברו לחוד. היה ניתן לפגוש בביתו אנשים מכל החוגים והדעות כשהוא נתן להם את מלוא הכבוד והתייחס אליהם בשוויון גמור אף כי בהשקפה היתה תהום פעורה ביניהם, ומרגלא בפומיה: הקנאי חייב לאהוב כל יהודי ואח"כ ינהג בקנאות, הוא סבר כי כפוסק הלכה עליו לכבד כל שואל באשר הוא למרות מוצאו והשקפותיו.

"זכרונות, לאחר ההתנתקות כאשר חלק מהעקורים התיישבו בשוב מרוחק סמוך לגבול מצרים הם שאלוהו בדבר כשרות המקווה, ואאמו"ר לא נמנע מלהשיבם כאשר שעות רבות במשך חודשים היה בקשר עמו ומדריכם בפרטיות על כל צעד ושעל.

"לצד זאת היתה תשובותיו משולבות בראת שמים מופלגה. אאמו"ר החמיר על עצמו גם בעת עסקו בלימוד לחבוש שני כיסויים לראשו, לשם כך ביקש שייצרו עבורו כובע מיוחד, אותו חבש לראשו בעת לימודו. כובע זה היה מקפיד לחבוש גם בעת שענה לשואלים. צא ולמד את חשיבותה של ההוראה בעיניו.

"לא אשכח כי מדי יום ביומו לאחר התפלה כאשר היה ניגש לסדרי לימודו, היה פותח בתפלת ר' נחמיה בהתלהבות עצומה, והיה שופך לבו בדבקות עצומה באמירת התפלה הזאת. ובמיוחד כאשר אמר את המילים "שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא", או אז היה מתרפק להשי"ת בדמעות שליש ולפעמים ארך הדבר כעשרים דקות, וכך גם נהג כשכבר היה מוראה הוראה במשך שנים רבות, ורק אח"כ היה ניגש להורות הוראה בישראל.

"בצעירותו התגורר בבתי אונגרין בדירה בת שתי חדרים והיה בעל משפחה גדולה בלעה"ר, זכרונות, שהיינו יושבים בחדר שבו קיבל את הציבור, אך הוא למד ויגע בתורה יומם ולילה בחדר השינה שלנו, לא אחת היה צריך לטפס על המיטות של הילדים כדי להוציא ספר, אך אותו לא עניין דבר והיה נראה שהדחקות הנוראה לא מפריע לו לעבודת קדשו שם ישב ולמד בחיות ובהתלהבות לפני הליכה לכולל וכן לעת ערב כאשר חזר לביתו, כמי שיש לו דירה ענקית. היו שסיפרו לנו שזוכרים שכשהיה צריך לעזור בבית, בעושה ובמעשה אם לנקות דלתות וכדו' היה חוזר על דברי תורה כגון משניות בפיו.

"ר' משה איזנבך מבתי אונגרין סיפר, ששמע מאמו שהתגוררה בשכונת עם אאמו"ר בדירתו הישנה, הדירה היתה דירה קטנה, היה שם חדר חיצוני שם גם היה המטבח, וחדר פנימי ששם ישנו למעלה משבעה ילדים, וספרה אמו, שעד השעה 3 לפנות בוקר ולאחר מכן היא היתה שומעת אותו כשהוא גורס את תלמודו ללא שום הפסקה, והיכן ישב ולמד, בין מיטת ילד למיטת תינוק שם מצא לעצמו מקום

הרגיש בזה שאחד עומד מאחורי הדלת, ולא אמר שום דבר לאמי ורצה לבחון אותה אם היא תפתח את הדלת, אולם משראה שהיא מתעלמת, הוא מיד בא אליה בטרניה למה אינה פותחת את הדלת, אמי התנצלה בנימוק שהיה לאיש לצלצל בפעמון אם זה דחוף לו, אולם אאמו"ר, ענה לה שיכול להיות שהאיש מתבייש לדפוק בדלת, ועל כן מחויבים אנו לגשת לפתוח את הדלת ללא כל שהיות.

"עובדה הווה באברך שהגיע לאאמו"ר בבוקר על איזה שאלה שהתעוררה אצלו בשעות הלילה, אאמו"ר נענה לו שהיה צריך להגיע אליו כבר בלילה, אולם אותו אברך התנצל שהשאלה התעוררה לאחר השעה שתיים לפנות בוקר, ואמנם מיד הגיע לפתח ביתו ומכיון ששמע שהשקט שורר בבית לא העיז לדפוק, אאמו"ר כעס עליו בטענה שלא נהג כראוי, היות והיה מוטל עליו לעוררו משינתו גם בשעה הזאת.

"עוד בשנות צעירותו כשהתגורר בקומת קרקע, היה מלמד את שואליו שבכל עת שיש להם שאלה עליהם לבוא ולשאול אותו ולא משנה באיזה שעות. שמעתי ממקור נאמן, שפעם הגיע אברך לשאול אותו שאלה הלכתית, אאמו"ר לקחו בתוך ביתו והראה לו את חלון הפונה לרחוב ואמר לו: "כאן ליד חלון זה עומד מיטתי ויכול אתה לדפוק בחלון כל הלילה ולעורר אותי".

"הגר"י ולדנברג סיפר, כי לאחר ה'סטראק' הראשון שלקה, פגש את אאמו"ר בחדרונה, ולאחר ששוחח עמו פנה אליו הגבאי ואמר לו שמהיום ואילך יהיו שעות קבלת קהל מוגדרות. אולם כאשר אאמו"ר שמע זאת קרא ואמר לו: "ר' יעקב, תבוא אף בשלוש לפנות בוקר, אל תשמע בקול הגבאים!"

"אאמו"ר אף הקפיד שלא ללון מחוץ לירושלים. הוא היה סבר שכמורה הוראה אשר רבים זקוקים לו אסור לו לזנוח את משמרתו. ברם, מקרה חד פעמי ארע בשנותיו המאוחרות כאשר הוצרך לבסס את מערך השחיטה באיזור ארגנטינה, אז נאות הוא לצאת באופן חד פעמי בכדי להעמיד את המערכת על תילה באופן הראוי ביותר, ומאז כבר ניתן היה לראותו יוצא חוצה לארץ לעסקי צבור ומצוה.

"מסירותו לציבור לא ידעה גבולות, ואנשים התקשרו אליו באמצע הלילה גם על דברים שונים שהציק להם. לדוגמא, בשנותיו האחרונות התקשרה אליו אשה שבורה לפנות בוקר, כשהיא ממרמרת ואומרת: "כבוד הרב. אני יכולה לישן יש לי כאבי גב", אאמו"ר הקשיב לה בסבלנות, ושאלה ממתי יש לה כאבי גב ועוד כמה שאלות בענין, כך התייחס אליה בלבביות עד שנרגעו לה הכאבים.

"היה אדם שהיה מתקשר אליו באמצע הלילה והיה מתלונן כי אינו מצליח להירדם, גם לו יעץ בסבלנות מספר עצות המועילות לשינה. ואלו רק דוגמאות המלמדות על הכלל.

"יותר מכך", אומר לנו הגר"מ שליט"א: "אאמו"ר היה כ"כ מסור לציבור עד שהיה מעצמו חוזר לאנשים בלא דחיות ועיכובים. סיפר לי אחד שפעם הגיע עם שאלה לאאמו"ר בערב שבת, ואאמו"ר אמר לו שאינו יכול לענות עתה כראוי מכיון שעל שאלה זו הוא צריך לשמוע ולברר יחד עם בני ביתו, ויחזרו אליו, ולפי שהיה בזמן דחוק בערב שבת, לא הספיק האברך לשוב אליו יחד עם ב"ב, ועל

"במה אתה יהודי", שאלתי אותו. "אני לא גונב, אני לא רוצה, אני לא משקר", השיב. "גם הגוי יכול לומר את אותם הדברים בדיוק", אמרתי לו. "בדברים אלו אינך מבטא את יהדותך"?

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על ה'חופשי' ממצוות

"אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהֵיטָב לָהֶם עֲבָדִים" (ויקרא כ"ו, יג)

פעם דברתי עם שופט בלשכתו אודות בעל תשובה שהיה באמצע דיון משפטי. שאלתי את השופט: "אתה חפשי?" כשהשיב בחיוב, אמרתי לו: "מי נתן לך חופש? אתה יודע שאתה פעם היית עבד ופדו אותך על תנאי. מי שהוציא אותך מעבדות, הוציא אותך על תנאי, שתהיה עבד שלו. מי הרשה לך לעשות מה שבא לך? כי לי בני ישראל עבדים, ולא עבדים לעבדים..."

השופט שמע את הדברים ואמר לי: "אל תדבר אתי מדי הרבה, עוד מעט אחזור בתשובה. אעשה מה שאתה רוצה, רק אל תחזיר אותי בתשובה..."

אין מושג כזה 'חילוני'. 'חילוני' זה מלשון חולין, ואלו יהודי הוא קדוש, ואי אפשר לחלן אותו, כי יהודי נולד קדוש וישאר תמיד קדוש!

אין גם מושג 'חופשי'. וכי מי נתן לו חופש? "במתים חופשי" (תהלים פח, ו), רק כשהאדם נפטר, הוא הופך להיות חופשי מקיום מצוות. אז אם הוא לא חילוני ולא חופשי - מה הוא כן?

מי שעובד באופן סדרתי על חוקי תנועה, הוא עברין תנועה. ומי שעובר באופן סדיר על חוקי התורה, הוא עברין תורה! אם במקום לקרא להם 'חופשיים' או 'חילוניים', נכנה אותם בעיתונות החרדית בתארם האמתי ונכתב: "עברייני התורה אמרו כך..." 'עברייני התורה עשו כך'... התגובה לא תהיה נעימה, אבל זאת המציאות. לפי התורה הוא עברין. הוא עובר על חוקי התורה, הוא מחלל שבת, הוא עובר על איסורי עריות, הוא עובר על חייבי כרתות, הוא עברין. כשהעניינים תפתחנה בקרוב, אנשים יבינו איפה הם נמצאים בעולם. הם יבינו באיזה מצב הם נמצאים, היהירות שלהם תתפוגג, והם יחזרו בתשובה.

כל עובר עבירה מסתובב עם אף בעננים, אבל האמת שעליו לחוש בושה וכלימה. האם אתה לא יכול להתאפק? כל דבר שבא לך אתה עושה?!... אם יש לך איזשהו פיתוי לגנוב באין רואים, אתה גונב. חלשלוש, מסכן, חסר שליטה עצמית ובלי בלמים. האם קדילק בלי בלמים שווה משהו?!

בני אדם חושבים, שלחזור בתשובה זה לשמור שבת וכשרות, ולהניח תפלין, אבל צריך גם בין אדם לחברו!

אם בן אדם נראה כישר, הגון, נדיב ונפלא, אבל אין אצלו 'בין אדם למקום' - אין בו כלום. וכך גם אם אדם לא מקים מצוות ש'בין אדם למקום', למה אין לו 'בין אדם לחברו'? משום שהוא לא יודע מי בעל

הבית, ולכן הוא לא שומר את התורה שלו. ולכן ה'בין אדם לחברו' לא אמיתי, אלא רק הרגל או אינטרס.

אין 'בין אדם לחברו' בלי 'בין אדם למקום', ואין 'בין אדם למקום' בלי 'בין אדם לחברו'. לכן מיד אחר מתן תורה - אחרי פרשת יתרו - נאמר: "אלה המשפטים אשר תשים לפניהם".

גם שחקן הכדורגל הכי מוצלח בעולם, אם לא יראה במשך שנה את המגרש, אינו שווה מאומה. המגרש שלנו זה התורה, והמצוות הן האימונים. אם אנחנו לא נשמור את התורה, ולא נתאמן ב"אשר קדשנו במצוותיו וצונו", אנחנו לא שווים כלום.

יהודי שלא מקיים מצוות הוא שחקן שנמצא על המגרש, ויש לו פוטנציאל, אבל מה הוא שווה בלי שמירת המצוות?! מה שעושה אותו בן אדם, מה שעושה אותו בן לעם הנבחר, זה "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". זה 'בין אדם למקום', ו'בין אדם לחברו'. ומי שמחליט "המצווה הזאת לא בשבילי"... חשוב כאלו לא שומר כלום, וזה סימן, שגם מה שהוא כן שומר, הוא שומר מפני שכך הוא החליט, ולא מפאת שזה רצון ה'. וכי תתכן מציאות של עבד האומר לאדונו: "אני מוכן להיות העבד שלך, אבל יש דברים שלגביהם אני לא מוכן לשמע בקולך"?!!

עבד הוא מי שמציית באופן מחלט לכל מצוות אדונו, ובדומה לכך על עבד ה' לציית לכל מצוות ה' יתברך.

פעם אחת ניגש אלי אדם אחד, והציג את עצמו: "אני מראשי המנהיגים של התנועה הקונסרבטיבית"...

אצל מרן הגר"ש וואזנר היה דבר מדהים: בא אלי הרופא שאמר לי בלחץ נורא כי הרב נמצא במצוקה נשימתית קשה, והוא אינו יודע מה לעשות עמו. ראיתי שהוא סובל מדלקת ריאות קשה. לפתע אני מבחין כיצד בכוחותיו החלולים הוא מתאמץ להתפלל תפילת מנחה, בעוד בני עשרים במצבו כמעט מורדמים ומונשמים, הוא התעקש להתפלל תפילת מנחה

הרופאים שמטפלים בגדולי ישראל, מספרים על רפואה בניגוד לכללי הרפואה

"אם בְּחַקְתִּי תִּלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג)

הצליח לשוחח עמו מעט, והוא הבין את כוונותיו ואמירותיו, וראינו בחוש איך הנשמה המפעמת בקרבו מצליחה לגבור על "יסורי הגוף, ואף לחלץ אותו לא אחת ממקרים סבוכים של קשיי הגוף". "לאחר שמרן זצוק"ל השתחרר מבית החולים, הייתי אצלו כמה פעמים בביתו, ואני זוכר באחד הפעמים לאחר שעבר ניתוחון, התפעלתי מחוזקו, כמה הצליח לדבר בקולו מה שמהווה דבר נדיר בעולם הרפואה במצב שכזה, ואף שלא אחת היו אלו דיבורים שהתקשיתי להבינם, כי לא הצלחתי הרבה לשמוע, אבל ראו בחוש איך הנשמה היא המובילה את מהלכי הגוף בעייתות שכאלו ומפתיעה את כולנו".

מה עוד זכור לכם ממפגשים עם גדולי ישראל במחלתם?

"אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, כשהגיע במצב קשה ליחידת טיפול נמרץ לב, ואח"כ בכללי ב'שערי צדק', ביקשו ממני לבוא לתמוך ברפואתו. גופו היה רזה מאוד, והיה מורדם ומונשם והייתה איספיקה כלייתית קשה, והייתה שאלה אם לעשות דיאליזה רגילה או מיוחדת שהיא עדינה יותר ומתאימה יותר למצבו, אך באופן הרגיל היה ברור שזה יוריד את לחץ הדם מבחינה משמעותית ומהווה סכנה גדולה, לכן העדפתי לעשות את הדיאליזה העדינה, אך הרופאים במקום התעקשו, שיש להם ניסיון עמו במיוחד שגם כשעשו לו בדרך השנייה, לא הוריד לו הדבר את מד לחץ הדם אפילו במשהו, והם רצו לעשות רגילה. אני, בהכירי את כל

שיחה ממושכת ומרוממת עם גדולי ומומחי הרפואה בארץ הקודש, מעולם לא הייתה דבר קל - לא רק בגלל שהם טרודים בדרך כלל בסדר יומם בהצלת חיים, פשוטו כמשמעו, ואין להם פנאי לאתגרים מעין אלו, אלא גם משום שהם אינם אוהבים לשמש בקדמת הבמה ולספר על עצמם ועל מה שחוו בטיפולים לצד גדולי ישראל שבהם טיפלו במשך שנות כהונתם הרמות.

אך כשפנינו לפרופ' אברהם וינברג הי"ו, ששימש כרופאו האישי של רשכבה"ג מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל מזה כשני עשורים, ואף זכה לטפל בעוד מגדולי הדור, ולרעו פרופ' אליהו סורקין הי"ו, שזכה אף הוא לטפל במרן זצוק"ל בתקופתו האחרונה ובעוד כמה מגדולי ישראל, ולצידם הד"ר הרב מנחם ברייר הי"ו האמון על קבלת אותם גדולים שבאו להתאשפז בבית הרפואה 'מעייני הישועה', וביקשנו לשמוע האם הטיפול בגדולי ישראל במחלתם הותיר בהם חותם מסוים שניתן לשתף בו את כלל הציבור כדי לחזקו, התשובה היתה חד משמעית - 'ישנו גוף וישנה נשמה, אצל גדולי ישראל הדברים נראים בחוש לעין בשר', ולכן הם נאותו לשתף אותנו בעובדות ומקרים מהמציאות המוכיחה זאת.

פרופ' סורקין, האם יצא לכם לטפל בגדולי ישראל בכל שנות עיסוקכם המיוחד במקצוע הרפואה?

"בהחלט, זכיתי לטפל רבות בגדולי ישראל. כך היה עם מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל כשכיהנתי בתפקיד רפואי בכיר בביה"ח 'איכילוב', וכן אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל בביה"ח 'שערי צדק', ואצל מרן הגר"ש וואזנר ועוד בבית הרפואה 'מעייני הישועה', וניתן לומר ברורות שאצל גדולי ישראל אני מתפעל תמיד שלמרות העובדה שמבחינה גופנית ורפואית מצבם אינו מזהיר כלל, כוחות הנפש המנתיבים את אורחותיהם מצליחים להפתיע את כולנו גם במדדי הרפואה.

אני זוכר אצל מרן הגראמ"מ שך, שבערוב ימיו מבחינה גופנית הוא היה חלש מאוד, אבל היה אז עם כוח נפשי עצום שאין לתאר, והיו ימים שהוא לא היה כל כך בהכרה והיה אף תחת הרדמה, ומחמת כך היה קשה לדבר אתו, ורק מקורבו הרב יחזקאל אסחייק שליט"א

של הנפש הגבוהה שלהם על הגוף הכחוש והפשוט, וכמו שיש מחשב שיכול לבדוק כל דבר בקרבו, ואם יש איבר שאינו פועל באדם הוא משתק פעליו מיד, אפילו שלא רואים הסיבה לכך, אצלם זה פחות בולט כי יש להם שליטה רוחנית שנותנת שליטה על הגוף".

"אגלה לכם את תחושותי". בעבר עבדתי שנים רבות בצרפת, מדינה שרוב התושבים בה אינם יהודים ואצלם נוכחתי כי הגוף הוא דבר טכני לחלוטין של איברים סדורים בפליאה מיוחדת, אבל כשל אחד לעתים מכריע את הגוף כולו, ורק לנו הרופאים יש דרכים לנסות לעזור להם. כך נוכחתי בכלל שנות עבודתי בצרפת במשך שנים רבות כרופא מול חולה. אך כשהגעתי לארץ הקודש שבה רובם יהודים, לפתע ראיתי שאין כל קשר למה שנוכחתי בעבודתי עד עתה. לפתע הבחנתי בברור שיש שילוב בין העניין הרוחני לגוף הגשמי, והביטוי של מצוקה רוחנית לא אחת מביא למחלה של החולה במובן הגשמי, ואוכיח זאת שאני כחסידי, מאז ומתמיד מדבר עם החולים או משפחותיהם על הקורה עמם, ולא אחת אני מבקש מהם כטובה עבורי שיבדקו מזוזות או תפילין בבתיהם, ופעמים רבות מאד כשהיתה פגיעה במזוזות או בתפילין, נוכחתי שיש קשר לבעיות שנתגלו בגופם, ופעמים רבות כשהם תיקנו זאת, הדבר השפיע הרבה על מצבם הגופני, והדבר היה בעיני לפלא".

"היה לי מקרה נוסף של שני אחים שחלו בדלקת ריאות קשה. ביקשתי לבדוק את המזוזות ואחד מהם הסכים לעשות כן, ותיקן דבר מה, ראינו שינויים משמעותיים במצבו, כשבמקביל אחיו שהיה בבית רפואה אחר במצב דומה לשלו, ולא בדק זאת, לא השתפר מצבו".

איך רופאים חיים עם מציאות שהרוחניות יש לה מקום בעולם הרפואה?

"אספר לכם דוגמא אחת שתעיד על הכלל כולו, שלא התרחשה כאן ב'מעייני הישועה' שרוב אנשי הרפואה הינם דתיים ושומרי מסורת, אלא בביה"ח 'איכילוב' שאינו דתי. עשיתי פעולה כירורגית מורכבת של תיאום קנה, הדורש להכניס קנה נשימה לחולה, וכל פעם שעשיתי זאת, נשאתי תפילה חרישית לבורא העולם שיצליח דרכי. באיזשהו שלב התחלתי ללמד רופאים צעירים לעשות זאת כמוני, ואחד מהם שראה אותי כיצד אני עושה זאת והוא אינו מכיר כלל משהו מעולם היהדות, שאל אותי - 'מה אתה אומר לפני שאתה עושה את הפעולה?' ואמרתי לו את תפילתי, והוא שמע והתקשה להבין, אך קיבל".

לאחר זמן מה הוא צבר נסיון בכך, והצעתי לו לעשות התיאום קנה כשאני ניצב לצידו במחלקה. אמרתי לו שאם תתעורר לו בעיה אני אסייע בעדו. אחרי שלושת רבעי שעה הוא יוצא עם חיוך על הפנים ואומר - 'הצלחתי לעשות זאת', וניכרה היטב השמחה על פניו. ואמרתי לו שכמנהג החסידים אולי נשתה 'לחיים' בחדר הצוות הרפואי, ואכן עשינו זאת. ובאה אלי אחות שהייתה לצידו ואמרה שאינה מבינה מה הוא אמר לפני שהחל בפעולתו, איזו

מימדי הרפואה ממש חרדתי לגורלו, ולא נתתי להם לעשות זאת, בידועי כי הדבר יביא חלילה לנפילת לחץ הדם במצב שכזה, אך נוכח התעקשותם והכרת הרב לא יכולתי להתנגד, והם אכן חיברו את הרב לטיפול דיאליזה רגיל, ולא הייתה תזוזה של אחוז אחד כשחיברוהו לדיאליזה הרגילה, ואני אומר לכם ברורות שזה לא היה הגיוני מבחינה רפואית ממש בשום פרמטר רפואי בכל מקום בעולם, אך הם אמרו לי בשוויון לב שהם רגילים לכך, כי אצל מרן הגרי"ש מוילנין את המדדים משמים ולא דרך כללי הרפואה.

אני ביצעתי מעקב קרוב אחר מצבו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטינמן זצוק"ל במשך שנה שלימה. ההיכרות שלי אתו היא ארוכת טווח, הרב לא מדבר הרבה, אבל כשהוא מדבר, זוהי בדיוק הנקודה! הייתי עד למקרים שבהם הוא לא דיבר כלום, עד שפתאום בדיוק בנקודה שצריך - הוא אמר משפט חד וקולע למעמקי העניין שהפליא את כולנו, גם כשהוא לא מדבר אפשר להבין אותו, ואצלו השתיקה היא מלאת משמעות. אך בכל פעם כשנוכחתי שראש הישיבה עונה, ומדבר, ואפשר להבין אותו, וראיתי שהוא ער למה שקורה הבנתי שאנו במצב טוב, ובעיקר כשהוא עוד התפלל, זה כשלעצמו היה דבר גדול לו ולכולנו".

"אצל מרן הגר"ש וואזנר היה הדבר מדהים, לפני שהוא בא ליחידה ראיתי במחלקה הפנימית, ולפתע בא אלי הרופא שאמר לי בלחץ נורא כי הוא נמצא עתה במצוקה נשימתית קשה והוא אינו יודע מה לעשות עמו. רצתי לחדרי, ראיתי בתיקו שהוא סובל מדלקת ראות קשה, ואחרי שהסתכלתי בתיק ולא ראיתי סימנים קשים למצוקה נשימתית לפי המדדים הרפואיים, התחלתי לבדוק אותו וראיתי כי הוא נושם במהירות ממש, והיה חשש למצוקה נשימתית בלתי מוסברת, ואז אני מבחין כיצד הוא בכוחותיו החלשים מתאמץ להתפלל תפילת מנחה תוך כדי הדלקת ראות, ובעוד בני עשרים במצבו כמעט מורדמים ומונשמים, הוא התעקש להתפלל תפילת מנחה, וזו היתה הסיבה לקושי בנשימותיו. היה זה מחזה נדיר לראותו מתפלל מנחה תוך כדי מצבו, ולמרות הקושי בנשימותיו המשיך להתפלל, וכשסיים תפילתו הכל חזר למצבו".

עם השנים כשהדברים הומחשו שוב ושוב, חשבתם על ההסבר לכך?
"אינני מתיימר להביע דעות בנסתרות, אבל מאז התוודעתי בחסדי שמים לעולם היהדות. ישנו בחסידות דבר הנקרא גילוי של בורא העולם בגוף האדם, וניתן להבחין במידת הדין, אך 'אלוקים' הינו בגימטריה טבע, כי דרכו מתקיימים חוקי העוה"ז. כל אדם חי לפי החוקים הללו, וזה מביא לכך שהאדם מרגיש את הגוף והוא מרגיש אותו, והגופים הללו חיים בגלל גילוי של הבורא. רואים זאת בחוש, כי בדרך כלל אדם בגיל מסוים ובמחלה מסוימת אינו שורד את מצבו, לעומת מה שאנו רואים במוחשיות אצל גדולי ישראל באותם מצבים שהם שורדים זאת. ראיתי צעירים במצבם שנוכח התפתחות הגוף היו מתמוטטים ממש. ולעומתם גדולי ישראל ממשיכים לחיות לאחר מאורעות לא קלים כאילו לא אירע להם דבר. זה מכנה משותף שנוכחתי בו אצל כל הגדולים בהם טיפלנו, שהיה בהם מעט מן הגוף והרבה רוחניות. וישנה שליטה מוחלטת

לימים אמר רבינו שהעז לישון שם רק אחרי ששמע מהמבינים שגופו הטהור של רשב"י קבור עמוק מאד משם, דבלאו הכי לא היה מעז להיות שם מחמת הקדושה העצומה שיש שם...

מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל על ספירת העומר, יום ל"ג בעומר, והכנה לחג 'מתן תורה'

מנהג הנשים בספירת העומר

הנשים בבית רבינו ספרו ספירת העומר אך בלא ברכה, ורק ביום המ"ט לספירה הורה להן רבינו שאם לא שכחו מלספור אפילו יום אחד עד עכשיו יספרו הלילה בברכה, דהרי כבר אין חשש שכחה. [עי' משנ"ב (סי' תפ"ט סק"ג) דכ' וכמדומה דבמדינותינו לא נהגי נשי כלל לספור, וכתב בספר שולחן שלמה דעכ"פ לא יברכו דהא בודאי יטעו ביום אחד גם ע"פ רוב אינם יודעים פירוש המלות]. וסיפר רבינו שאצל הבית הלוי נהגו הבנות לברך על ספירת העומר, כי לא חשש שישכחו. דלשיטתו (עי' בשו"ת ח"א סי' ל"ט) אף אם שכחו יום א' לספור עדיין יכולות לברך.

חשש בכתבה

פעמים שצי"ן במכתבים שכותב כמה היום בעומר. (עי' בזה בטעמי המנהגים אות תרי"ג).

ופעם אחת לאחר תפילת ערבית קודם ספירת העומר ביקש רבינו שיוציאוהו בברכת הספירה ולא הבינו טעם הדבר, אח"כ נתברר שלפני תפילת ערבית כתב רבינו מכתב וכתב את התאריך מ"א למספר בנ"י תש"ע וחשש דהוי ספירה בכתב ולא רצה לברך.

לקיים מנהג בעלה

כלה אשכנזיה שספרה בברכה ספירת העומר ונישאה לבן מעדות המזרח שמנהגם ע"פ השו"ע (סי' תקפ"ט ס"ו) שנשים לא מברכות על מצוה שהזמן גרמא.

דעת רבינו שצריכה להפסיק לברך, כיון שהיא צריכה לנהוג כל מנהגי בעלה, והם נוהגים שלא לברך.

ענין השמחה בל"ג בעומר

רגיל היה רבינו להביא את דברי הרמ"ע מפאנו (מאמר מעיין גנים עניני ספירת העומר ליל ל"ג), דכ' וז"ל "והנכון כי היום הזה ראוי לשמוח בו ושלא לומר תחנה כמו שהיה פשוט לחכמים הראשונים ומנה לא תזוע... אלא ידוע במקומו שאף על רבן [רבי עקיבא] נקנסה מיתה לבו ביום ופסקה בשבילו שבטלה הגזרה, דין הוא לשמוח ביום שהרב ניצול".

בתפילה על הגרי"ש אלישיב במירון

בסיון תשע"א כשעבר הגרי"ש אלישיב זצוק"ל טיפול רפואי, נסע

רבינו בדרך לשיבת רינה של תורה בכרמיאל לקבר הרשב"י במירון, וכשבא לשם נשאל אם רוצה לעמוד על הציון ממש או בסמוך, ענה שבלאו הכי אני רחוק ממנו כמה מלינוי קילומטר... ומאי נפק"מ היכן עומדים. [ופעם אחת אמר דמקום הקבר עצמו הרי אינו ידוע בדיוק וממילא אין נפק"מ].

נסיעה למירון

סיפר בן רבינו, הגר"ש: היתה שנה אחת, כמדומה שנת תשכ"א, היינו אז אני ואחי ר' משה ילדים קודם בר מצוה, שבאחד הימים בחודש אב ראינו את הגר"ר יהודה בויאר מסתודד עם אבינו, כעבור כמה ימים אבינו אמר לנו שכעת ניסע למירון. הוא ואנחנו - שני הבנים.

נסיעה למירון לא היתה תענוג אז בכלל... כחצי יום של נסיעה בשלשה אוטובוסים, ולבסוף הגענו למירון יגעים. ושם ישנו משך שלושה מים על הרצפה בלי שום מזרון, יחד עם פשפשים רבים, אכלנו לחם צר שקנינו, וכדי להתפלל במנין ירדנו לכפר למטה שם היו אז מנין מתפללים. רבינו למד כל היום בלי הפסקה בציון עצמו, ובבוקר למד אתנו קצת זמן. קצת אתי קצת עם אחי. אני למדתי בהמשך הבוקר וקצת מהצהרים חברותא עם אחי ר' משה ולקראת הערב יצאנו קצת להרים, היה זה רחוק מנופש ממש.

למעשה, מעולם לא אמרו לנו מה הסיבה שהחליט פתאום לנסוע, אבל ההשערה היתה שהיות ובאותה תקופה היו קייטנות של שבוע ויותר לבני נוער צעירים בבני ברק, שאורגן על ידי ארגוני נוער פא"י וכדומה, והפיקוח ותוכן הקייטנה לא היה מתאים לבני תורה, מאידך,

שלוש עוגות גבינה!...
לתמיהת השואל על פשר התשובה המעניינת, דחק שוב בפני רבינו שכוונת שאלתו היתה מה היא ההכנה הרוחנית הנדרשת. השיב רבינו בחיך פשטני: 'מה הפירוש כיצד מתכוננים? שומרים על הפה נקי! כדי שהפה יהיה מסוגל ללמוד תורה עליו להיות נקי מכל פגמי הדיבור, הפה הוא קודש קדשים'

הכנה למתן תורה

מה היה ההכנה למתן תורה, אמר רבינו, דבר ראשון "תורה!" וחזן מזה צריך לראות להשתפר במידות, וכמבואר שכלל ישראל התכוננו למתן תורה על ידי שהשתפרו כל יום במדה אחת.
עוד הזכיר רבינו דבר נורא, שהחזן איש אמר פעם על תלמיד חכם אחד שהוא מושחת במדות. והסביר החזן "א שלמד את זה עפ"י מה שראה בדברי תורתו של אותו ת"ח שיש לו סברות עקומות, ומזה ברור לו שמידותיו מושחתות... למדנו מזה שלומר סברה ישרה צריך מידות ישרות.

(כאיל תערוג')

כמעט כולם השתתפו בה, כולל משפחות בני תורה, אני משער שהוא העדיף שנהיה רחוק יותר ובכך לא נבקש ללכת לקייטנה...
[לימים אמר רבינו שהעז לישון שם רק אחרי ששמע מהמבנים שגופו הטהור של רשב"י קבור עמוק מאד משם, דבלא"ה לא היה מעז להיות שם מחמת הקדושה העצומה שיש שם].

כיצד הותר לר"א ליכנס למערה

בגמ' (שבת לג, ב) מובא דרשב"י ובנו נתחבאו במערה י"ג שנים עי"ש. והנה כל זמן שהיו במערה לא הי' באפשרותם לאכול מצה וכדו'. ובשלמא רשב"י הי' אנוס מאימית המלכות, אבל ר' אלעזר בנו לא הי' אנוס, ואיך הכניס עצמו לידי זה שיתבטל מקיום כמה מצוות. וצ"ל כיון שאביו הוצרך לו, הותר להכניס עצמו למצב שיהא אנוס, ולא יוכל לקיים חלק מהמצוות (אילת השחר וישב לב, יא).
הפה הוא קודש קדשים

שח הרה"ג רבי אליעזר טורק: שמעתי מיהודי שעלה למעונו של רבינו וביקש לשמוע כיצד מתכוננים ל'חג השבועות', חג קבלת התורה? רבינו השיב בחיך: 'מה השאלה?! יורדים לחנות וקונים

מה נוצר בחלל השמים מהבל פה של דיבורי לשון הרע ורכילות?

וְנִתְּנִי גִשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׁדָה יִתֵּן פֵּרִי (ויקרא כ"ד, ד')

בדרשות החתם סופר (ח"ב עמ' שע"ו בהספד על בעל מעין החכמה זצ"ל) מביא מהלך נפלא מאוד בענין ירידת הגשמים ועצירתם.
וז"ל: ידוע שהגשמים מתהווים בטבע מאידים העולים מהארץ והבל פה אנשי העולם, ואם כי זה הוא רק הכנה קטנה בטבעי העולם, והעיקר הוא כמ"ש חז"ל (ספ"ק דתענית) שהעבים שואבים ממי אוקינוס ומתמתקים בעבים ע"י מים העליונים מאת ה' מן השמים, מ"מ גם זה אמת כי הווית העבים הוא מהאדים העולים מן הארץ.

והיות כן החוש והשכל יעיד כי אם בני אדם וההבל והאדים העולים מהם הוא מהבל פה דובר נבלה ולשון הרע ורכילות, הגשמים המהווים מזה המה מלוכלכים מזוהמת קליפת עוונות ופשעים ההמה, והמאכלים המהווים מזה מטמאים אוכליהם ביתר שאת, באופן שיהיה הבל פיהם של שנה הבאה רע יותר משל אשתקד, ועי"ז גשמי שנה הבאה ותבואתה רע וגורם טומאה ומרי יותר, ומגדל אנשים רעים וחטאים יותר ושוב יגדלו האנשים את הגשמים רע יותר בשנה השלישית מבשנית, וכן לעולם חוזר חלילה, עד שח"ו כ"כ מושרשים בחטא וטומאה, עד כי אין תרופה למכתם חלילה.

ומטובו של אלקי ישראל ית"ש לעצור השמים ולא יהי מטר רע, ולא יולידו פירות רעים, עד שיכנע לבבם הערל וישבו את ה' ויטהרו האויר ויהנו מזיו ה' ותפארתו, ע"כ. [ועי"ש איך שמבאר לפי"ז בטוב טעם את מה שמובא בגמ' סנהדרין ק"ג. בויכוח בין אליהו לאחאב]
וע"פ דברי החת"ס הללו, אפשר אולי לבאר את תפילתו של כה"ג ביום הכפורים בקודש הקודשים שהתפלל על הגשם.
משום שזה הזמן המקודש ביותר בשנה, וע"י ההבל הקדוש שבפה הכה"ג יוצר אדים קדושים שיורידו גשם מבורך ויצמיחו גידולים מבורכים.

קב ונקי
הרב צבי וינברג

אמר החתן לכלתו כי בעיקרון הוא 'חלם' על רעיון לפתוח גמ"ח בין כותלי הבית החדש שיכנס לגור בו. הרעיון של גמח"ם למכשירים רפואיים לא היה קיים אז. "למרות שניהול גמ"ח בבית אין זה מבצע קשה שבלתי ניתן לעמוד בו, בכל זאת צריך מחשבה תחילה, רצוני שתתייעצי עם אבא שלך"

מהליכותיו הנאצלות והייחודיות של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

"ושכבתם ואין מתיריד" (ויקרא כ"ה, ו')

כאשר נכנסת לביקור בבית משפחת פלמן, הציצו לפניך מעל הארונות ומתחת המיטות כל מיני קופסאות קרטון מרובעות ומלבניות, קופסאות פלסטיק קטנות וגדולות. אם רצית לנסות לדחוף משהו נוסף שם מתחת המיטות, לא היה מקום אפילו לאצבע אחת, אצבע אחת! כל השטח עמוס עד לעייפה.

בית קטן של 2 חדרים עם 12 ילדים. בלילה לא היה מקום לפסוע בחופשיות על הארץ, הילדים ישנו במיטות ועל מזרונים שפוזרו בכל מקום אפשרי, ומתחת למיטות היו מונחות הקופסאות. מה היה בהם? מכשירי רפואה.

וכשלא היה מקום להכניס סיכה מתחת למיטות, המכשירים וחלקיהם הועלו מעל הארונות ומצדדיהם.

הבשורה הגדולה של גמח"ם למכשירים רפואיים הגיעה משם, מהאוטובוס הדחוס. הרעיון של מאות גמח"ם למכשירים ולמוצרים שונים ומשונים, הפזורים כיום בארץ ישראל באמריקה ובאירופה, נולד שם.

כיצד התחילה המערכת לפעול? לפני כמה שנים? ומי הוביל אותה לכאלו מימדים אדירים?

סיפור של גמ"ח / השיח בין האירוסין לחתונה

היה זה כשנה וחצי לפני אירוסיו של ר' בן ציון, כאשר הוא גילה כי בשיבת פוניבז' לומד לצידו בחור הסובל מקשיי נשימה שמדי כמה ימים מרחיק לבית הרפואה כדי לקבל תרופה ואדים במכשיר אינהלציה, נפל לו ברעיונו ובלבו הטוב, לרכוש מכשיר אינהלציה מדמי הכיס שההורים נתנו לו, כדי שיהיה זמין לאותו בחור בזמנים קשים של צינון והסתבכות נשימתית. הוא רכש מכשיר.

לאחר תקופה של כמה חודשים, היו לו כבר 2 מכשירים. מיקומם היה מתחת למיטה שלו. אוכלין אסור להניח מתחת למיטה, אבל מכשירים רפואיים הרי מותר...

בחורים נזקקים ידעו את הכתובת: תחת המיטה של בן ציון פלמן. ניגשו לשם, לקחו מכשיר, השתמשו, ניקו והחזירו למקום. ר' בן ציון התארכ.

בין האירוסין לחתונה לא היו פגישות רבות בין החתן לכלה- בן

ציון פלמן וכלתו, התכתבו במכתבים ונפגשו פעמים בודדות. באחת הפגישות סיפר החתן לכלתו את מה שסיפר החפץ חיים בספרו "שם עולם" פרק ח'.

החפץ חיים מתחיל וכותב, כי הסגולה הטובה ביותר לילדים, היא עצת חז"ל: לאחוז היטב במצוות חסד, ולזכות.

הנה תראו גשר ענק הבנוי מעל נהר שוצף במים אדירים- כותב החפץ חיים, אתה עובר על הגשר בשלום ובשלווה לרוח היום. אבל, אם רק הגשר נשבר, הכל נסחפים מיידית במים השוצפים בקצף.

כמו כן, אמר החפץ חיים, יש בני אדם שמידת הדין מתוחה עליהם. ופרקליטי החסד - המלאכים הנבראים מהמצוות- הם מעכבים את כוח הדין כמו גשר מעל המקטרג. אך המקטרג האכזרי לא מתבטל, הוא ממתין בשצף מתחת לגשר, ומיד כשהאדם שובר את ההגנה, סוערים עליו המים הזידונים וחלילה מטביעים אותו. וכך ממש היה עם נבוכדנצר מלך בבל, שפחד מאד מהצרות שעתידיים היו לבוא עליו, ודינאל יעץ לו לפרסם שהוא מחלק כסף לעניים. כל עוד ששמע לעצתו, לא הגיעו עליו הטרגדיות, אך מיד ברגע שהחליט שמלכות בבל מתרוששת מחלוקת הכספים לעניים והפסיק, באותו יום יצאה בת קול והודיעה כי שוטפים אותו כל הצרות שהמתינו לבוא עליו מחמת רשעותו.

אחרי כל הקדמה הזו, אמר החתן לכלתו כי בעיקרון הוא 'חלם'

על רעיון לפתוח גמ"ח בין כותלי הבית החדש שיכנס לגור בו. הרעיון של גמח"ם למכשירים רפואיים לא היה קיים אז אפילו בחלומות.

"זה רעיון טוב" הוא אמר לה, אלא שאז הדגיש: "למרות שניהול גמ"ח בבית אין זה מבצע קשה שבלתי ניתן לעמוד בו, אבל בכל זאת הוא מצריך מחשבה תחילה, ואינני מעלה על דעתי לפתוח אם לא תהיה הסכמה ממך. רצוני שתתייעצי עם אבא שלך. הוא הרי בעל חסד גדול וידוע בצדקותיו בירושלים. מה שהוא יאמר, נעשה. תאמרי לו כי אני הייתי מעוניין לרכוש כמה מכשירי אדים ומכשיר אינהלציה, בלוני חמצן ומנורה כחולה".

הכלה חייכה "ראשית כל, אני לא חושבת שזה קשה, ואם לפעמים יהיה קשה, זה עדיין כדאי". ומיד סיפרה לו סיפור.

"ידיד של אבא, שמתגורר לא רחוק מאתנו בשכונת 'מאה שערים', לא היו לו ילדים במשך עשר שנים, אח"כ הוא נשא אישה אחרת וגם כן לא היו לו ילדים, אבי שיחי' הציע לו בדיוקכפי הרעיון שאתה אמרת: 'יש לך חנות כלים גדולה במאה שערים, תפתח בצידי החנות פינת גמ"ח ל'מודדי חום' (מצרך נדיר, ולא זול בימים ההם) ול'כוסות' רוח' = בענקס, והחסד יביא לך ילדים, כמו שכתוב בחז"ל 'הרגיל בצדקה היו ליה בנים תלמידי חכמים'. אבי הציע לו במקביל שיפתח עוד שערי רחמים בתפילה במירון, ויבטיח שיקרא לבן שמעון".

"הוא שמע לעצת אבא ופתח גמ"ח בתוך חנותו. ונפקד בזרע של קיימא".

החתן חיך מתחת לסנטרו, אחר כך נפרס על פניו חיוך של שביעות רצון. הוא ראה כבר באופק כי הזיווג שלהם יעלה יפה... ענבי הגפן בענבי הגפן. "את אהבת התורה שלה כבר ידעתי, וכעת אני רואה באופק הלא רחוק גם את אהבת החסד" - חשב לעצמו בקורת רוח.

וילכו שניהם יחדיו

היא התיעצה עם אביה.

אוהה! רבי אברהם יצחק רוטשטיין נהנה מהרעיון, המליץ עליו, ואפילו התלהב, ואמר מיד: אני תורם מכספי את המכשיר הראשון לגמ"ח. אבל הקדים ואמר: עליכם לדעת מראש שההתנהלות עם אנשים היא לא קלה. תשמעו היטב. ברגע שאתם פותחים את הגמ"ח אנשים ירגישו שאתם חייבים להם, יהודים יבואו עם תלונות ואשמות וכו', ויש גם טבע בעולמנו, שאנשים רבים מחזירים רעה תחת טובה, עד כדי כך, שאומר לך ביתי היקרה: אם יש מישהו שמחזיר לך את המכשיר ולא נותן סטירה, אז תגיד לו תודה. רק על מנת כן את פותחת את הגמ"ח. ושלא תשברו מתגובות של אנשים". כזו הייתה חוכמתו של אבא. וילכו שניהם יחדיו.

כיון שהמושג של הגמ"ח היה חדשני, ר' בן ציון חשש כיצד זה יתקבל בציבור, ולכן התחיל להתנהל במינון נמוך ובצנעה מסוימת.

תחילה תלה פתק קטן בבית כנסת 'ירחי כלה', פתקא נוספת תלה ב'כולל פוניבז' ופתקא שלישי ב'שטיבלך פא"י" ברחוב הרב דסלר.

אנשים לא הבינו מה זה ועל מה זה, ובעיקר התפלאו ולא הבינו כיצד עובד גמ"ח כזה, איך לוקחים, כיצד מחזירים? כמה משלמים? מי האחראי מבחינה רפואית, האם לא יהיו תלונות מצד 'משרד הבריאות'? אבל, הנזקק הראשון שאשתו סבלה מקשיי נשימה לא חשב הרבה, אלא רץ, דפק בבית משפחת פלמן, וקיבל הסבר כיצד משתמשים, ובתוספת הצהרה שלו: "תמיד, אם הגברת צריכה אינהלציה במקום לנסוע לבית חולים, אפשר לקחת כאן את המכשיר מהגמ"ח, ולהחזירו בגמר השימוש, וללא תשלום".

אחרי יומיים נשמעו דפיקות בחולות מאוד על הדלת, השעה היתה אחת וחצי אחרי חצות, ובדלת עמד יהודי ונשימתו בידו- "הבן משתעל קשה מאוד", ר' בן ציון פתח לו את המכשיר, רץ איתו וחזר לו בביתו את המכשיר לחשמל, הבעל קירב את המכשיר אל הילד, והשיעולים דעכו.

היהודי השלישי הגיע רגוע אחרי מעריב, וסיפר כי הבן שלו זקוק למכשיר אדים. הרבנית פלמן הייתה אז בבית. היא נתנה אף לו מכשיר, והסבירה כמה מים ונוזל רפואי להכניס לתוכו פנימה, מתי להדליק, מתי לכבות וכמה זמן להפעיל, שהילד ישכב קרוב למכשיר, אבל לא קרוב מדי וכו'.

בחודשים הראשונים היו שהתלוצצו על הרעיון המוזר הזה. הם אמרו לר' בן ציון: אולי תפתח גם גמ"ח לתרופות או לכלי עבודה או לגלגלים לעגלות...

רק בן ציון חיך את חיוכי העדין והשיב: "יבוא יום ועוד יפתח גמ"ח גם לדברים הללו..." זה היה כמו בדיחה נוספת.

מפה לאוזן עבדה השמועה על הגמ"ח, ואנשים המתגוררים בקצוות העיר בני ברק, ממרחקים באו ודפקו, לקחו את המכשירים והחזירו. ולפעמים היו גם כאלו ששכחו להחזיר...

ללא זמני קבלת קהל

"נתינת המכשירים מצדנו צריכה להיות במקסימום הנוחות"- אמר לרעייתו, ולכן אין לגמ"ח שלנו שעות פעילות, כדי שבכל שעות היממה, לא יהיה מצב שאדם זקוק למכשיר והוא נמנע מלבקש. מאותו טעם אני גם נמנע מלבקש צ'ק פיקדון, כי כאשר אדם נותן צ'ק פתוח כפיקדון, מלווה אותו חשש ופחד מסויים שמא הצ'ק יאבד ושמא... (כיום, כאשר הגמח"ם כבר נפוצו על פני תבל, ואנשים רגילים בהם מאוד, המגמה הפוכה. וכיום, אם לא יקחו צ'ק, השואלים יזלזלו באחריות שלהם. אבל בימים ההם הצ'ק היה רק מעורר חששות).

היו שהחזירו את המנורה הכחולה או את מכשיר האדים עם מתנה לצידם (על הימים שנחסכו להם אשפוז, כפי שאכן היה בתקופה ההיא שהתקפות שיעול וקוצר נשימה אילצו אשפוז). אבל הרבנית פלמן הייתה דוחה אותם בחיוך עיקש: "המקסימום,

באותה תקופת מלחמה, קיבל הרבי מכתבים מן הבחורים שהיו מגויסים בחזית, בהם תינו לפניו את צרותיהם, בדברים ששברו את לבו. והנה באחד הימים נתקבל מכתב שהיה יוצא דופן בתוכנו, בלי תלונות... אחד הבחורים, חסיד גור, שמצא עצמו אי שם במעמקי החזית הרחוקה, שלח לרבי מכתב שכולו דברי תורה, קושיות ופירוקים ופלפול נאה

על אהבת התורה ולומדיה של הגאון רבי מרדכי משה שולזינגר זצ"ל

"אם בְּחִקְתִּי תִלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג)

"שְׁחִיזוּ עַמְלִים כְּתוּרָה" (רע"ו)

"ואת יראי ה' יכבד" - זה יהושפט מלך יהודה
שבשעה שהיה רואה תלמיד חכם היה עומד מכסאו
ומחבקו ומנשקו וקורא לו רבי רבי, מורי מורי

- ככל החזיון הזה נראה אצל רבי משה מרדכי, בשעה שהיה רואה תלמיד חכם...

ב"אהבת תורה" תמה ואמיתית שמילאה את ישותו, אהב רבנו את התורה של זולתו לא פחות מאת תורתו שלו. המחזה המרנין ביותר עלי אדמות, אשר הציף את רוחו וליבו בעונג ושמחה, היה המראה הפשוט הזה: יהודי יושב עם גמרא, ולומד תורה, יאה זה צורב בן ישיבה; בעל-הבית או איש-שיבה רכון על ה'דף היומי'; אב ובנו שמשננים משניות - מראות של השכם והערב בכל בית-מדרש - נפשו נכספה וכלתה אליהן, כולו אומר התרגשות ושמחת התורה, ובכל יום היו המה בעיניו כחדשים.

"ישבתי בירחי-כלה עם גמרא פתוחה ולמדתי", רושם פלוני. "הוא עבר לידי, הגיש את היד לפה - ונישק, בכזו שמחה!... לא היה כאן שום חידוש, "סך הכל" אברך שיושב ולומד."

אבל אין קץ להערצה שבה הביט רבו על 'סך הכל' שכזה... כך כאשר ישב פעם על ספסל ב"קרואן" של מרן הגר"ש אלישיב, די תשוש, אחרי שמחת ברית לנכדו, ניגש פלוני ואמר לו 'ווארט' קצר בלימוד. - מי אתה? שאל רבנו. השיב הלה: "סתם, אברך...". - איפה אתה לומד? והוא ממלמל: ב'מיר'... הביט בו רבנו בעיניו הטובות, וקרא בהתרגשות, בהדגשה של יקר וכבוד: - "אההה!... אברך!... ביישיבת מיר!..."

לומדי התורה - נזר הבריא

תחושה זו של הערכת אין קץ ללומדי התורה, שנבעה אצלו מפנימיותו, קרנה ממנו והלאה, הכתה שורשים והשפיעה אצל סביבותיו.

בכמה הזדמנויות סיפר רבנו בשפתיים דולקות, על אגרת קצרה

ששיגר הרבי ה"שפת אמת" מגור זצוק"ל אל בחור אחד מחסידיו. היה זה בשנת חייו האחרונה של הרבי, תרס"ה, והימים ימי מלחמה גדולה בין רוסיה ליפן. יהודים רבים נשלחו אז לחזיתות הקרב, וביניהם מאות מחסידיו גור, בחורים ואברכים שהוצאו מהשטיבלאך של ה"שפת אמת" ונלקחו לחזית. מצבם היה קשה מאד, הן מבחינה גופנית - בהיותם נתונים לסכנת חיים, ורבים נותרו בעלי מומים, - והן מן הבחינה הרוחנית. ה"שפת אמת" התבטא אז, לנוכח בשורות האיוב, במרירות גדולה: "איך וועל דאס נישט קענען אויס-האלטן" (= "לא אוכל להחזיק מעמד"), ואכן בשלהי חודש טבת נפל הרבי למשכב, לקה במחלה נדירה שלא מצאו לה הרופאים מזור..

באותה תקופת מלחמה, קיבל הרבי מכתבים מן הבחורים שהיו מגויסים בחזית, בהם תינו לפניו את צרותיהם, בדברים ששברו את לבו. והנה באחד הימים נתקבל מכתב שהיה יוצא דופן בתוכנו, בלי תלונות... אחד הבחורים, חסיד גור מסוסנובצא שמצא עצמו אי שם במעמקי החזית הרחוקה, שלח לרבי מכתב שכולו דברי תורה, קושיות ופירוקים ופלפול נאה בדברי רבינו יונה. אף מילה אחת לא סיפר הבחור מאימי המלחמה האיומה, ולא כלום ממצבו המר. רק תורה!

ה"שפת אמת" התרגש עד מאד - סיפר רבי משה מרדכי - והשיב לו במכתב בזה הלשון: 'מכתבך קבלתי, ועליך הכתוב אומר "העידותי

בכם היום את השמים ואת הארץ..."

"העידות", ביאר ה"שפת אמת" הקדוש, מתפרש אף מלשון 'עד', תכשיט של קישוט ונוי...

"העידותי בכם היום", לומדי התורה, את השמים ואת הארץ. הבחורים השקועים בתורה הקדושה, אתם הינכם התכשיט של השמים והארץ. בכם מתפאר הש"ת בעולמו, ועמכם בחר לקשט את השמים ואת הארץ. "העידותי בכם" - אתם העדי, הקישוט והיופי של הבריאה כולה...

הנה כי כן, כמה הלמה ההגדרה הזו את מבטו של רבי משה מרדכי: בני הישיבות, לומדי התורה, הם נזר הבריאה כולה!

"פעם, כשחזר רבנו זצוק"ל בשעה מאוחרת לביתו מאחת החתונות, שהשתתף בהן באורח נדיר מאד, במקום ללכת לנוח במיטתו נכנס לחדר לימודו, תפס את הגמרא באהבה עזה, והתיישב ללמוד בשקידה במשך כמה שעות רצופות. אחר כך הסביר רבנו: ישבתי שם בחתונה, הבטתי בבני הישיבות המסולאים בפז, והתרגשתי מאד מגודל טהרת לבם של בחורי הישיבות הקדושות, הרגשתי בחוש מה ש"תורה" פועלת על לומדיה והוגיה. ובכן, קיבלתי מכך חיזוק לשקידת התורה - והתיישבתי ללמוד..." (גיצים מן האש הגדולה, אות מ"ד).

על השקידה הנכונה

"משים לילות כימים" היה רבי משה מרדכי על התורה הקדושה. מעולם לא קצב לעצמו זמן לעסק התורה, ושקידתו היתה הרבה מעל ומעבר לזמנים מקובלים. יש והיו מבדילים זמנים קצרים בין לימודיו בשעת-לילה ובין הלימוד שלפני תפילת שחרית. כבר אמרו חז"ל במדרש: "אוהב תורה לא ישבע תורה".

אבל לא את זו הדרך הציע לשואליו ושומעי לקחו. מדי דברו על השקידה הרצויה, היה תובע רבי משה מרדכי להתמיד עם דעת וחשבון, לאכול כמה שצריך ולישון כמו שצריך - ולא פחות. הנה כי כן, היטיב הוא לדעת ולהכיר כי לאו כל מוחא סביל דא, ושקידה חסרת-גבולות מתאימה כנראה רק ליחידים בדורם, אשר נפשם יוצאת אל התורה באהבה ללא מיצרים.

בדרשה המסורתית שהיה מוסר מידי שנה בערב חג השבועות, לפני ילדי הכיתות הגבוהות בת"ת "תורת אמת" בב"ב, ייחד רבנו פעם (בשנת תשמ"ג) דבריו על חשיבות התכנון הנכון של שקידת התורה, והדריך במתק לשונו הזהב: "לא לבזבז זמן לריק, אך גם לא לבזבז כח!..., וכה היו דבריו:

כדי להגיע לגדלות אמיתית בתורה צריך לחיות כל הזמן לפי תכנית, ולא לזוז ממנה. מספרים על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ששקידתו היתה למעלה מכח האנושי ולא פסק פומיה מגירסא, אבל החכמה שלו היתה שהיתה לו שקידה עם שכל, שקידה

מתוכננת. הנה יש מתמידים החוששים מבטלה ביום תענית צבור, ולכן מתחכמים ולומדים כל ליל התענית, כדי להרויח זמן לימוד תמורת הפסד הבטלה ביום התענית. רבי חיים שמואלביץ בחכמת השקידה הרויח כפליים: בעודו בחור בישיבת מיר, במוצאי ראש השנה (ערב תענית - 'צום גדליה') למד עד סמוך לעלות השחר, ואז סעד לבו והלך לישון עד זמן התפילה בישיבה. היות שגם ישן מספר שעות וגם אכל לפני עלות השחר, למד אח"כ במשך כל היום מבלי להתבטל כלל.

הגאון רבי יצחק אלחנן, בימי נעוריו היה חבר עם רבי ברוך מרדכי ליבשיץ, שגם הוא היה אחד מגדולי הדור המפורסמים. פעם התווכחו שניהם בערב יום הכיפורים, מי מהם יתחיל ללמוד ראשון במוצאי יום כיפור... רבי ברוך מרדכי שביתו היה סמוך לביהמ"ד מיהר לביתו, הבדיל, טעם קצת ומיהר לביהמ"ד. הוא היה בטוח שיגיע ראשון, כי ביתו של ר' יצחק אלחנן היה מרוחק בקצה העיר. מה נדהם בראותו שר' יצחק אלחנן יושב ולומד במתקנות... התברר שר' יצחק אלחנן לקח עמו בערב יוה"כ פ"ן להבדלה ומאכל להשיב נפשו, ומיד אחר מעריב, בעוד המתפללים ממהרים לביתם, הבדיל, טעם וישב ללמוד... זה נקרא התמדה עם שכל.

לא לבזבז זמן לריק, אך גם לא לבזבז כח. החפץ חיים אמר שהיצר הרע מסית את האדם ללמוד עד כלות הכוחות, ואח"כ הוא מפסיק ללמוד, כי נגמרו כוחותיו. על האדם לשמור כוחותיו שיוכל להתמיד בלימוד התורה הקדושה משך שנים רבות, משך כל ימי חייו...

"חלקנו בתורתך!"

בדרשותיו הרבות של רבנו, היה משפט-הסיום שנשמע ממנו, והיה זה לרוב מתוך תשישות מוחלטת ואפס כוח: - "ותן חלקנו בתורתך...". מילים אלו היו האחרונות ממש, בדרך כלל.

פעם אחת באומרו כך, התנער, הוסיף ואמר: "...ותן חלקנו בתורתך".

- הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, היה "אש להבה" שהציתה לשקידת התורה, נורא ממש. פעם, בערב יום הכיפורים בעת עריכת השולחן בנתיניה, אמר הקלויזנבורגר רבי: "בודאי שכולנו מצפים שיבוא המשיח, היום. הרי 'אחכה לו בכל יום שיבוא'. וכשיגיע היום משיח צדקנו, בעזר הש"ת, הרי נזכה שמחר ביום הכיפורים, בירושלים הבנויה, יעשה הכהן הגדול את עבודתו בבית המקדש! ומה אנחנו נעשה?..."

- מה אנחנו נעשה ביום כיפור? וכי יש ביום הכיפורים חיוב של עליה לרגל? הרי אין חיוב. ואם כן, אנחנו נשאר כאן, נשב ונלמד... נכון, "יבנה בית המקדש במהרה בימינו..." - אבל עדיין, לא זה הוא סוף ותכלית התכליתים. מה כן?...

- "ותן חלקנו בתורתך!"...

(מתוך ספר "רבי משה מרדכי")

ה'אמרי חיים' ששה במערה בתפילות ובתחנונים, שמע את קולות השירה והריקודים הבוקעים מכיוון הגג. ביקש לראות את מקור השמחה, והנה נגלה לעיניו מחזה מופלא - ר' זלמן ואחיו עומדים ומרקדים בדביקות עילאית כשכל הקהל מכרכר מסביב בשמחה ובצהלה

חדוות ההילולא דרשב"י של הרה"ח הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל

בר יוחאי נמשחת אשירי'

שנים רבות לאחר מכן, היה ה'אמרי חיים' שח בערגה: "בכל פעם שאני מגיע למירון, הנני נזכר בריקוד המופלא ההוא של ר' זלמן!" בשנת תשי"ד שוב עלה מרן ה'אמרי חיים' למירון. ר' זלמן, עמד אז יחד עם קבוצה של חסידי קארלין להתפלל תפילת שחרית בקולות וברקים כדת היום. ליבו של ה'אמרי חיים' זי"ע נמשך אחר התפילה הבערת, ונעמד בסמוך לחסידים משך זמן רב, כשהוא מטה אזנו הקדושה לתפילה הבוקעת רקיעים.

אחר הצהריים ערך ה'אמרי חיים' את שולחנו הטהור באחד החדרים. באמצע ה"שולחן הטהור" עלו על השולחן ר' זלמן ואחיו ר' אלעזר, כשהם לבושים בגדי שבת, ופצחו בריקוד נלהב של 'בר יוחאי'. הרבי התרגש אז ביותר ומעיניו ניגרו דמעות, ולאחר מכן נענה ברגש ואמר: "היהודים הללו - יש להם את העולם הזה!"

ואלה מסעי

פרק בפני עצמו היווה מהלך הנסיעה למירון. הכנה רבה בסילודין נעשתה על ידו, לקראת הכניסה למקום הקודש. כמה וכמה יהודים שהיו מתלווים לר' זלמן בנסיעותיו אז, אומרים באוזננו גם היום, כי למרות שכבר עברו מאז כמה וכמה עשורי שנים, אולם אינם מסוגלים לשכוח נסיעה קדושה שכזו!

ביום ל"ג בעומר היה ר' זלמן מתהלך במירון כחתן ביום חתונתו, ושרוי היה בשמחה עצומה שאין לתארה ולשערה. כל אותו היום לא פסק מלשיר ולזמר, לפזז ולכרכר בכל עוז, ושמחתו הגדולה סחפה עמה את כל הציבור שנקהל אליו לעשות את עבודת היום.

שם, בחדרוננו הקטן, ישב וגזז את שערותיהם של ילדי החאלקה הרבים אשר הוריהם הביאום להתברך מברכותיו. בשמחה ובצהלה עמד והרעיף על ראשיהם של הקטנים שפע ברכות לתורה ויראת שמים.

בשעת הצהריים היה ר' זלמן מיסב לסעודת מצוה, כשרבים באים ונדחקים לחדר הצר כדי להשביע נפשם מזיו אורו. שפע של דברי תורה בשבח רשב"י ומעלת היום קלחו מפיו ללא הרף, כשכולו אפוף בהתרגשות יתירה. כל רואיו חשו בעליל כי נשמתו הטהורה בוערת ורוגשת בקדושת היום.

כאשר בל"ג בעומר של אחת השנים שכחו בני המשפחה להביא עבורו את השטריימל למירון, והיו שם גם מספר 'חאלאקעס' של נכדים, ביטל ר' זלמן את צערם של בני המשפחה אשר הצטערו על כך, ואמר אליהם בשמחה:

"הכל הבל, הרבש"ע אומר: 'תנה בני ליבך ועיניך לי', חוץ מזה לא צריך כלום!"

וכך המשיך ר' זלמן לשוב ולשמוח כדת היום.

על ל"ג בעומר מיוחד במינו עם ר' זלמן במירון, סיפר לימים כ"ק מרן ה'אמרי חיים' זי"ע בעצמו: היה זה בל"ג בעומר שנת תרצ"ה, כשביקר האמרי חיים בא"י עוד בחיי חיותו של אביו הק' - בעל ה'אהבת ישראל' זי"ע. ה'אמרי חיים' ששה במערה פנימה בתפילות ובתחנונים, שמע את קולות השירה והריקודים הנפלאים הבוקעים מכיוון הגג. אחר שגמר תחינתו ביקש לעלות ולראות את מקור השמחה שלמעלה, והנה נגלה לעיניו מחזה מופלא - ר' זלמן ואחיו עומדים ומרקדים בדביקות עילאית בתווך, כשכל הקהל מכרכר מסביב בשמחה ובצהלה.

התרגש האמרי חיים מהמחזה העילאי, ותיכף ומיד נכנס לרקוד עימם, ותגדל השמחה ועלתה עד לשמי מרום, בבחינת - 'וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלוקים וישישו בשמחה'.

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הרי **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

כבר אמרו בצחות שהאבנים הרבות הפזורות בדרך בואכה מירון, הם הם האבנים הגדולות והבצורות שנגולו מעל לבם של יהודים הנתונים בצרה ובשביה באתרא קדישא על ציון התנא הא' רבי שמעון בר יוחאי

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בצרור סיפורים מיוחדים על ה'אותות והמופתים' בזכות התנא רשב"י באתרא קדישא מירון

'ניתוח' כלשהו - כי ממילא אין מה להפסיד, ומשפתחו את גופו של החולה נדהמו לראות שאכן, את אשר ראו - נכונה ראו, אך אין זו ה'מחלה' אלא ענין אחר לגמרי, שאינו מסוכן כלל וכלל. 'החכמים' הללו לא האמינו למראה עיניהם, על כן נטלו מעט ממה שמצאו, ושלחו לכמה בתי חולים גדולים ברחבי תבל - בכדי שיבדקו האם המחלה עודנה ח"ו, או לאו. בערב חג השבועות התקשר החולה אל החברותא והתחיל לבכות בבכי רב בעודו מדבר עמו, החברותא החל רוטט בידיו ורגליו בחששו... אך חבירו נענה לעומתו: "בוכה אנכי כי זה עתה נתחייבתי ב'מזמור לתודה', דכעת חזרו ה'תשובות' שאין בגופי כל זכר למחלה". ואכן האריך היהודי עוד רבות בשנים, כשבכל אותן השנים עלה מידי שנה בשנה למירון להילולא דרשב"י. וכבר אמרו בצחות שהאבנים הרבות הפזורות בדרך בואכה מירון, הם הם האבנים הגדולות והבצורות שנגולו מעל לבם של יהודים הנתונים בצרה ובשביה באתרא קדישא על ציון התנא הא' רשב"י.

יש ממליצים עפ"י הביאור הידוע בפסוק 'טוב ה' לכל' - שלכל הצרות טוב לפנות אל ה'. אמור מעתה לבאר בדברי ה'בית אהרן', רשב"י לכל - לכל סוגי ומיני צרות ומועקות, טוב לבוא ולהתפלל על קברו או להתפלל בזכותו ויושיענו ה' באותות ובמופתים. יש שהסמיכו לכך את דברי הרמב"ם בפ"ה המשניות (פרה ג' ג')

כהקדמה לכל הסיפורים המובאים כאן, עלינו לומר כי מעשיות כאלו מתרחשים מידי יום ביומו בזכות התנא רשב"י, ודבר יום ביומו שומעים 'אותות ומופתים' שפועלים אחינו בני ישראל בציון הקודש בדברים שהם למעלה מדרך הטבע ממש, יכלה הנייר והם לא יכלו, ואטו כי רוכלא ליחשיב וליזיל. ולא באנו אלא להביא טיפה מטיפה שבים הגדול כפי ששמענו לעורר הלבבות.

השנה אתה נוסע איתי לרשב"י

סיפר לי רב חשוב מארה"ב מעשה שהיה עד לו בשנת ה'תשנ"ג, הלה היה לומד עם חברותא בכל יום כמה שעות באשמורת הבוקר. ויהי היום וערבי פסחים היה, התקשרה אליו זוגתו של החברותא, וביקשתו שיבוא במהירות לביתם - ולא אמרה לו במה דברים אמורים. בהגיעו, ראה שהחברותא שוכב במיטתו חלוש וחסר אונים, ופתח וסיפר לו, שזה עתה חזר מ'הרופא' שגילה אצלו את המחלה ל"ג באופן נורא ביותר, ואף הוסיף הרופא לומר שאין ביד הרופאים לעשות מאומה, אפילו לא בגדר השתדלות, וכל פעולה אך לריק תהיה, ובזה הוא מודיעו שלא נותרו לו יותר משני חדשים לחיות עלי אדמות. החל בעל המעשה לדבר על לבו של החולה דיבורי אמונה וטללי נוחם, לאחמ"כ הוסיף, בכל שנה הנני נוסע לעלות וליראות בל"ג בעומר למירון, בשנה זו הנך מצטרף עמי, ותראה פלאות. החולה הביט בו ממיטתו ואמר לו: "וכי הבלים תדבר, כי מי יודע אם עוד אזכה להיות בהאי עלמא ביום ל"ג בעומר, הרי לפי דברי הרופאים..."

אחר הפסח קנה הלה טיקעט (כרטיס טיסה) לנסיעה לארץ ישראל לקראת ל"ג בעומר, ומבית סוכן הנסיעות התקשר אל החברותא ואמר לו: "הנני קונה טיקעט גם עבורך, דהרי ממילא אין לך מה להפסיד" (לפי טענת הרופאים). ואכן יצאו הידידים לחוג את יום ל"ג בעומר במירון. באותה שנה חל ל"ג בעומר במוצאי מנוחה. בליל שבת קודש פנה אל החולה ואמר לו, עתה אין כל כך דוחק ב'מערה', הבה ניכנס יחדיו ונעתיר בתחינה רבה בציון הקדוש. נכנס החולה והתיישב סמוך ונראה לציון הקדוש, ושפך את נפשו בבכי ותחנונים באמירת כל ספר תהלים מרישא עד גמירא, מששיים פנה ואמר: "מרגיש אנכי שאבן גדולה נגולה מעל לבי, והנני משאירה כאן בהיכלא דרשב"י".

לאחר ל"ג בעומר, משחזרו לארה"ב, הציעו הרופאים לנסות

סייעתא מיוחדת יש לכל הרוצים להסתופף בצל קורתו של רשב"י ביום שמחת לבו, וכך סיפר אחד מבני החבורה, שבשנת תשע"ג נסע ברכבו לאתרא קדישא מירון ביום ההילולא, ועמו היו עוד שלושה אברכים ובחור. כידוע, דרכם של הבאים ברכבם למירון, שבהגיעם עד לפני מעלה ההר העולה מירונה, יוצאים הם מרכבם ועולים לאוטובוסים מיוחדים המובילים את המון העם לציון הקדוש (ואין רשות מטעם השלטונות להכנס עם רכב פרטי במעלה ההר כי אם ליחידים ממש). בהגיעם אל המקום בו הוצרכו להשאיר את רכבם, ראה הבחור כי אין הדרכים ראויים עבורו מחמת שמירת עינים... אמר הבחור לבני לויתו שאינו מסכים לילך עמם - כי בוודאי רשב"י 'מוותר' על עליה לרגל שכזו, והריהו נשאר כאן.

לא הועילו כל הפצרותיהם של האברכים, ואף כאשר הציעו לו שיעצום את עיניו מראות ברע והם ישאוהו לא אבה לשמוע להם, וכך הווה. אחר שעות מספר חזרו האברכים אל הרכב, והחלו לחזור לביתם, או אז פנה הבחור ואמר ל'בעל העגלה' בבקשה ממך, נסה נא לעבור את השער, אולי נוכל ליסע עד הציון הקדוש - דברים אלו היו להדיא 'דברים שאין בהם טעם כל עיקר', שהרי ממונים רבים עומדים בכל שער וגדר, לשמור שלא יעבור מי שאין לו רשות מיוחדת לעבור, אבל האברך החליט לנסות - אך ורק בכדי להראות לבחור שלא יועילו לו כל רצונותיו. אך ראו זה פלא, אותו 'שומר' שעמד במקום וחסם את הדרך, היה עסוק באותו זמן בשיחה חשובה בטלפון עם מאן דהו, ובשמעו את הרכב אשר לפניו מצפצף ועולה, פתח מיד את השער ונתן לו רשות לעבור, וכך המשיכו ועברו על פני ששה מהשומרים, וכולם נתנו להם להיכנס - למעלה מדרך הטבע, עד שעלו והגיעו ברכבם עד הציון הקדוש... בראות בני החבורה עד כמה רשב"י מסייע לכל החפצים לעלות אליו בקדושה של מעלה, נזכרו במאמרו של בעל ההילולא - 'אמר רבי חנינא משום רשב"י אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים'.

(באר הפרשה')

אין כל נפקא מינה וחילוק בין האיש אשר מעולם לא נטמא ובין מי שנטמא ואחר כך טבל והזה, ולא עוד אלא שזה אשר הוזה עליו מעלה יתירה יש בו שהכתוב דן עליו ואמר שהוא טהור. אף לדידן נאמר, לכל ישראל האיר - רשב"י לכל, בין לפחותים בין לשאינם פחותים, אלא שמעלה יתירה יש לפחותים - שה'בית אהרן' העיד עליו שיש לו שייכות לרשב"י. וכבר אמרו 'אדם ובהמה תושיע ה' בגימטריא 'רבי שמעון בר יוחאי' (מגדיל ישועות מלכו מבארניב נה). ובאמת בתורתו של רשב"י מצינו כי כל יהודי באשר הוא חשוב עד מאד, ואהבת הבורא אליו בכל עת היא בתוקף האהבה, וכך איתא בזוה"ק (ח"ב ה:) "אלמלי הוו יודעין בני נשא רחמנותא דרחים קוב"ה אבתריה למירדף ככפיריא שואגין הוו לישראל". (פירוש: אילו היו יודעים בני אדם עד כמה גדולה אהבת ה' לישראל, היו שואגים ככפיר לרדוף אחריו).

סיפר לי אחד מ'בעלי המעשה' שזכה לקחת לאת"ק מירון את הגה"ח ר' שמחה מונד זצ"ל מחסידי קמא. כל ימיו היה ר' שמחה נוסע למירון בל"ג בעומר, ואף בהיותו למעלה מבן תשעים שנה לא ויתר על כך, ובאו עמו כמה אברכים לעזרו ולתמוכו בכל הדרך הארוכה. משנשאל רבי שמחה, הרי כל כך קשה עליו ועל מלוויו להביאו ביום ל"ג בעומר למירון, ועל כולנה קשה היא עליכם העליה להר ברגל, והרי אפשר ליסע ביום אחר כשאין טורח הדרך רבה כל כך. ענה רבי שמחה והסביר: "הרי לך הפרש וחילוק גדול בין העליה לציון הקדוש בכל השנה לבין העליה בל"ג בעומר, דהרי מדרך העולם, כשבא מאן דהו לביתו של 'גביר' להתרימו לצרכי צדקה, מתיישב הגביר ובודק את ה'המלצות' שבידו וכו', ואם מחליט הגביר כי בקשה זו חשובה היא הרי הוא מעניק לו נתינה הגונה, אך בהגיע הגביר לסעודת נישואי בנו, הינו מפזר מממונו בהרחבה לכל הפושט יד, ואינו מעיין בטיבם של המבקשים, כי הרי עתה 'עת שמחה' היא לו. כיו"ב נמי אצל רשב"י - כי יום ל"ג בעומר הוא זמן 'הילולא' שלו, והריהו עומד ומשפיע על כל המשתתפים שפע ברכות וכל טוב, מבלי לבדוק בציציותיהם. האם נכונה בקשתם וכדומה, אלא הוא מעניק ומשפיע השפעות טובות בלי גבול".

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצל במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

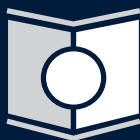

18 ש"ח וזה מתב

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות:
סט הספרים המבוקשים 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת' ויקרא ב'. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום של 42,000 ש"ח.

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו' ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

נות בדרר

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

סט 'משנה ברורה' דרשו'

ספר 'לקראת שבת' - ויקרא ב'

2 כרטיסי הגרלה על 42.000 ש"ח

מסלול מס' 28 - המתנה בשווי 538 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

מי שהגה את תוכנית נסיעתו של אבא, היה יהודי יקר מפרשבורג שגילה לממשלה ההונגרית סוד צבאי חשוב, ותמורתו הובטח לו להוציא כמה ממקורביו בקלות מתחום המדינה. אולם ההשגחה העליונה סיבבה את הדברים בצורה אחרת

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הניסים שעשה הקדוש ברוך הוא אתנו ובזה הראה לנו כי לא סרה השגחתו ואהבתו מעלינו, ומזה נבוא להאמין כי כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד".

הגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל, משגיח ישיבת 'קול תורה', היה רגיל לומר בדרך צחות: "בשחרית כאשר כל הבריאה נמצאת במיטבה, החמה מאירה וזורחת, ועסיסות הטל מורגשת בכל נשימה, אומרים 'אהבה רבה אהבתנו'. אך בלילה כשהכל חשוך, וכביכול יש הסתר פנים, אומרים 'אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת'. לרמז לאדם נקודה זו, כי אהבת ה' יתברך אלינו היא אהבה נצחית, אהבת עולם, וגם בזמנים של חושך והסתר פנים היא נשארת בעינה".

דוקא בזמן הסתר פנים, ניתן לחוש את גילויי האהבה. דוקא מתוך חושך, ניכר כל זיק של אור. דוקא בעיתים האלו ניתן לראות את ההשגחה הפרטית העצומה במלוא עוצמתה, עד לפרטים הקטנים ביותר.

היא תביא את האדם להפנים אל ליבו כי גם הצרות והיסורים עצמם נובעים מתוך חסד ומתוך אהבה כדי להטיב לו באחריתו, ולחיות לאור האמונה כי 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', לטוב ולמוטב.

האתרוג המהודר שהביא אבא מפרשבורג לשוראני

נקודה חשובה ומעוררת זו, שמעתי חזור והדגש מפי אבי מורי שליט"א, כאשר היה מספר לנו במשך השנים את נפלאות ה' שראה בצעירותו בשנות השואה האיומות. כאוד מוצל מאש

בעיצומה של פרשת התוכחה מוצאים אנו פסוק מפליא: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר".

ולכאורה יש להבין, הרי התורה מפרטת כאן את הקללות האיומות שיבואו על אלו שיפרו אותה, שימאסו במצוותיו ויעברו על חוקיו ומשפטיו, ולכאורה כיצד נכנס כאן לפתע פסוק כה מעודד ומנחם הנראה על פניו כלא ממין הענין?

ישוב נפלא לקושיא זו, מצאתי בספר 'דרכי מוסר', להגאון הצדיק רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', שכתב כך:

פסוק זה הזכירה התורה בעיצומן של הקללות במכוון, כדי ללמדנו יסוד גדול בדרכי הנהגת ה' יתברך בעולם; לפעמים נגזר משמים על הכלל או על הפרט לסבול חלילה צרות ויסורים, אם בגלל עוונות וחטאים, אם בגלל חשבונות שמים אחרים, ומטבע הדברים עלולים אנו לתהות ולחשוב שמא הקדוש ברוך הוא שכח אותנו, או הזניח והפקיר אותנו חס ושלום, וכך ליפול אל זרועות היאוש ורפיון הידיים.

לזאת באה התורה ואומרת בקול רם בעיצומן של הקללות: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר", ללמדנו כי גם בעת שהחושך יכסה ארץ, וצרות רבות ורעות יקיפו את הכלל והפרט, אין הקדוש ברוך הוא שוכח אף לא לרגע את בריתו אשר כרת עם אבותינו, ולעולם אינו מסלק את השגחתו מאיתנו, ומי שעניינם לו יכול להבחין גם בעת 'הסתר פנים' באהבה ובחיבה העצומה שלו כלפיו.

וזהו מוסר השכל עצום לאדם; כאשר מתרגשת עליו לא עלינו צרה או מצוקה מסויימת, עליו לזכור היטב כי גם בעת שהכל נראה חשוך ומעורפל, על פי האמת מסביבו יהל אור. כי גם בעת שזוכה לקבל תוכחת שמים זה בא עם מלוא האהבה והחיבה של השם יתברך כלפיו.

רבי יעקב ניימן ממשיך וכותב: "כן ראינו לאחר השמדת ששת מיליוני יהודים, שהיה מקום לחשוב כי חס וחלילה הקדוש ברוך הוא הפקיר אותנו, ואינו רוצה לדעת מאתנו. כי קמו עלינו הגויים ורצו להכחידנו מגוי, וקיוו שלא יזכר שם ישראל עוד. אז עשה לנו הקדוש ברוך הוא ניסים ונפלאות עד אין שיעור, ובזה הרים את כבוד ישראל בין הגויים. כל מי שיש לו מוח בקדקדו ראה את

תמיד חידד באוזנו כי בתוך ההסתר הגדול והתופת הנוראה, לצד סאת הסבל, הבדידות, הקושי, הצער והיגון, מי שהתבונן זכה לראות מחד גיסא את יד ה' השמאלית שמוכיחה ומאידיך גיסא את יד ה' הימנית המלטפת ומקרבת. לדבריו, "הרגשנו סייעתא דשמיא מיוחדת והשגחה פרטית בכל צעד ושאל".

אתן דוגמאות אחדות ששמעתי ממנו במשך השנים: בצעירותו למד אבא בישיבה המרכזית בעיר 'שוראני', אותה הקים וניהל רב העיר הגאון הקדוש רבי מאיר יהודה פרייזאצ'ל, בעל ה'שבט מישור', נכדו של מרן ה'חתם סופר' זצ"ל.

אדם גדול ומורם מעם היה רבי מאיר יהודה. בכל גלילות הונגריה נודע כאישיות נאצלת, חכם ופיקח מיוחד במינו, למדן ובקי עצום, ושקדן היגע על תלמודו עד כלות הכוחות. שתיקתו היתה אומנותו, ובשל כך כינוהו מעריציו "דער שוויגער משוראני" ["השתקן משוראני"].

דודו הגאון רבי שמעון סופר מערלוי זצ"ל היה אומר לאלו שבאו ליחל את פניו לברכה: "לכו נא אל הגאון משוראן, כח תורתו עושה רושם בשמים". ואילו הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל כשסיפר לרבי הגאון הקדוש בעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל, כי בדעתו לבקר בהונגריה, יעץ לו הרבי: "תלך אל הגאון משוראן שמתגורר שם, תוכל ללמוד ממנו את המידה של 'מאוד מאוד הוי שפל רוח', כי הוא מקיים זאת בגופו ממש".

ישיבתו המפוארת מנתה למעלה משלוש מאות בחורים, ושמה הלך לפניו כאחת הישיבות הכבודות בהונגריה. במשך השנים יצאו משורותיה לגיונות של תלמידי חכמים ומורי הוראה לאלפים שהאירו בתפוצות ישראל.

אבא תמיד אומר בהתפעלות, כי רבי מאיר יהודה היו בו כוחות עילאיים ונשגבים, כי בנוסף לעול העמוס על צווארו של רבנות העיר שהנהיג ביד רמה, העניק את כל כוחותיו לישיבה, הוא שימש בה הן כמגיד שיעור, הן כמשגיח רוחני והן כמנהל גשמי... ומי שלא הכירו באופן אישי לא האמין כיצד מסוגל אדם אחד ליטול על עצמו עול אדיר שכזה.

בתחילת שנת תרצ"ט כאשר האנטישמיות כלפי היהודים תפסה תאוצה רחבה, רוב החזנים ובעלי התפילה, שהיו נתיני פולניה, נאסרו ועונו. רבי מאיר יהודה חשש כי בבתי הכנסיות בעיר יחלשו השנה תפילות הימים הנוראים ולא יתנהלו כראוי, התאמץ רבות לשכנע את תלמידיו להישאר בישיבה עד לאחר החגים, כדי שיוכלו לזכות את הרבים ולעבור לפני התיבה כבעלי תפילות בכל המקומות בהן לא ימצא שליח ציבור מתאים. רוב התלמידים נענו לקריאתו ונותרו בישיבה.

בהגיע חג הסוכות, חשקה נפשו של רבי מאיר יהודה, לקיים את מצות ארבעת המינים כדרכו בקודש בהידור גדול, ואכן לאחר מאמצים מרובים עלה בידי בנו הצעיר רבי דוד זצ"ל, המתגורר בפרשבורג, להשיג עבורו אתרוג מהודר בתכלית ההידור. אולם מחמת הסכנה השתבשו הדרכים, ולא היו השיירות מצויות מעיר לעיר, והאתרוג המשובח עליו השקיע דמים מרובים תרתי

משמע, נותר בפרשבורג.

בימים כתיקונם המרחק משוראני לפרשבורג לא היה גדול, מרחק של עשרות קילומטרים בלבד, אך כאמור כיון שהדרכים הרגילות היו חסומות ובחזקת סכנה, נאלצו לעשות סיבוב ארוך ומייגע במיוחד כדי להגיע משוראני לפרשבורג.

אבא שהיה דבוק בכל ליבו ברבו הגדול רבי יהודה מאיר, לא היה מסוגל לראות בצער, ולמרות שהיה זה שלוש ימים קודם החג, נטל על עצמו את המשימה המורכבת להביא את האתרוג מפרשבורג, כדי להרנין את ליבו.

הוא נסע שעות ארוכות ברכבת, למעלה מעשר שעות, עד הגיעו לפרשבורג. כשהגיע מיד פנה לביתו של רבי דוד פרייזאצ'ל בנו של הרב, אשר שמח לקראתו שמחה עצומה. "אשריכם!" אמר, "הייתי כבר בטוח כי אבי ישאר בחג הקרוב ללא אתרוג מהודר כפי שחפץ... זכות המצוה תעמוד לכם!".

מכיון שאבא נכנס לתחומה של העיר פרשבורג, הוא ניצל את ההזדמנות כדי להיכנס לביקור קצר בבית הוריו היקרים ה' יקום דמם, לאחר זמן ממושך שלא ראו את פניו, שכן בזמנים ההם לא ביקרו בבית ההורים כי אם בחגים. אך מפני החג הקרוב ובא והדרך הארוכה אשר לפניו לא התאפשר שיתעכב שם יתר על המידה, וכעבור זמן מועט נפרד מהוריו לשלום.

כשיצא אבא מהבית הוא הבחין בדוק העצב הנסוך על פני אמו הצדקנית מרת פראדיל ע"ה. היא אמרה לו כי צר לה על כך שהוא לא ישהה איתם בימי החג. אך הבינה כי בצוק העיתים הדבר כמעט בלתי אפשרי שיספיק להגיע כעת לשוראני ולחזור לפרשבורג עוד קודם החג.

אך אבא כשראה זאת חשב אחרת, בליבו גמלה ההחלטה לעשות מאמצים גדולים לשוב הביתה בפרשבורג עוד קודם התקדש החג.

הוא עלה לרכבת ונסע שוב את אותו מסלול מתיש של שעות ארוכות עד שוראני. כשנכנס לבית רבו עם האתרוג בידו, רבי יהודה מאיר התרגש עד מאוד ודמעות צפו בעיניו. בפנים קורנות מאושר ובידים רוטטות אחז באתרוגו וברוב חיבה העריף עליו נשיקות חמות. הוא הפטיר על ראשו של אבא ברכות רבות על גודל טירחתו ועל חירוף נפשו כדי לזכותו במצוה.

אבא לא השתהה ומיד שם פעמיו חזרה לתחנת הרכבת. בדרך פלאית הצליח להספיק את הרכבת האחרונה שיצאה משוראני ועתידה לבוא לפרשבורג עוד קודם החג, וכך לאחר קרוב לעשרים שעות נסיעה הגיע סוף סוף הביתה כשעתיים קודם החג. הוריו שמחו וצהלו עד מאוד לבואו.

למפרע התברר, כי היה זה חג הסוכות האחרון שזכה לשהות במחיצת הוריו הקדושים, השם יקום דמם.

אבא אומר תמיד, כי למעשה כל המסע הזה היה קשה ומפרך, עת חושך וערפל, ימים נוראים אשר מידת הדין המתוחה מורגשת בהם, אך גם אז נוכח כי האיר ה' דרכו, "כִּי אֶשָׁב בְּחֶשֶׁן ה' אֹר לִי". הסייעתא דשמיא שליוותה אותי בכל הפרטים הקטנים -

אחוז בהלה ושטוף זיעה קרה התעורר הבחור משנתו הטרופה, זכר החלום עודנו מול עיניו, המראה הנשגב בו ראה את רבו מתגלה אליו מהעולם העליון עודו עומד מולו חד כתער. בידיים רועדות החל למשש את רגליו, בוהן את כל האיזור שכאב, את כל המקומות בהם התפרצו ההתקפים, אך למרבה הפליאה ולגודל ההתרגשות...

איזה חלום הביא לרפואת הרגליים?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"אם פתקתי תלכו" (ויקרא כ"ג, ג)

ההתרגשות כבר מניעה את מיתרי הלב, הציפיה הופכת דרוכה מיום ליום. הנה מתקרב היום הגדול - יום מתן תורה, היום בו נזכה לשוב ולעמוד כאיש אחד לקבל את התורה, לשוש ולשמוח בזכות העילאית שנפלה בחלקנו להיות מעוסקי התורה, מלומדיה ומתומכיה באהבה אין קץ.

ככל שמתקרב התאריך המרומם, ככל שבא לקראתנו היום הגדול, קול קורא לנו מעומק הנשמה לתפוס עוד משהו בתורה הקדושה. אנו רוצים לזכות בעוד משהו מטוב התורה, אנו שואפים לקבל ביום הגדול 'קפיצת התקדמות' משמעותית בקבלת התורה. הן כולנו היינו רוצים לזכות בקבלת התורה באמת, להרגיש שזכינו לגמרי בקבלת התורה, ויצאנו לדרך חדשה של אהבת התורה והתמדה בעיסוק בה.

אבל איך נוכל לזכות להתקדמות אמיתית בלימוד התורה? כיצד נצליח להגשים באמת את שאיפותינו לעלות ולהתעלות בתורה? איך נוכל לפתוח לעצמנו את שערי השפע והפרנסה, כדי שמוחנו וליבנו יהיו פנויים לעסוק בתורה ביתר שאת ועוז? לאחר שנים של נסיון להתקדם ולהתעלות בתורה, אנו רוצים כבר להגיע לתוצאה הנכספת - להתקשר ולהתחבר באמת עם התורה. איך נוכל לעשות את זה? איך נוכל לזכות בתורה?

הבשורה היא שיש כלי כזה. יש בתוך התורה מרכיב, חלק מהתורה, שהוא המפתח, הוא המאסטר, שפותח את שערי ההתמדה בתורה וההצלחה בה, בד בבד עם פתיחת שערי הפרנסה כדי לאפשר לנו לשקוד בתורה. את המפתח הזה העניק לנו במתנה רבינו הקדוש - רבי יהודה הנשיא, בסדרו את המשניות, הן המפתח הסודי שפותח את השערים להצלחה בלימוד התורה, הן להבין תורה, הן להתמיד בתורה, והן לזכות בפרנסה המאפשרת לעסוק בתורה!

'וכשתדע את ששת סדרי המשנה, ייפתחו לך המעיינות להבנת חכמת התורה' - זה תרגום הבטחת ה'מגיד' הנבואי שהתגלה מדי לילה למרן רבי יוסף קארו, בעל ה'בית יוסף' והשולחן ערוך, חושף בפניו סוד שמימי על המפתח שמוכיל להבנת דברי התורה, לקליטתם ולקניינם. ללימוד המשנה הוא המבטיח את פתיחת הפתח לקליטת התורה, הוא

הפותח את שערי חכמת התורה!

ולצד הבנת דברי התורה וקליטתם בבחירות, אנו שואפים לזכות גם להתמיד בתורה, לרצות ולחשוק להוסיף עוד ועוד שעות של לימוד התורה. כדי לזכות בהתמדה בתורה, המפתח להתמדה הוא לימוד המשנה! וכך גילה הגאון רבי חיים מוואלווין זצ"ל, שכאשר אדם מקפיד על לימוד משניות דבר יום ביומו, הוא פותח לעצמו את החשק, הרצון והתשוקה להוסיף ולשקוד על דלתות התורה, להתעלות בה ללא הרף! כששערי ההבנה פתוחים לרווחה והאדם שואף להתמיד בתורה, לא נותר אלא לסדר עניין חשוב נוסף - להעניק לו שפע פרנסה כדי שיוכל לנצל את המתנות הללו ולהתעלות בתורה. וכאן בא הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע בספה"ק 'אמרי פנחס', ומגלה כי 'משנה' בגימטריא 'פרנסה', כי לימוד המשנה פותח את שערי הפרנסה, מרעיף על הלומד שפע טובה וברכה!

אשרינו מה טוב חלקנו בבואנו ללימוד את המשנה הקדושה! היא פותחת לנו את שערי התורה, מאפשרת לנו להבין ולהתמיד בה כשאיפתנו הטהורה. לצד זאת, היא מעניקה לנו פרנסה בשפע, ברכה בבית, עושר ואושר תמידי. כל כך הרבה אנו מתאמצים לפתוח את שערי ההבנה וההתמדה לנו ולילדינו, כל כך הרבה אנו מתמסרים ופועלים להיטיב את פרנסתנו ולשפר את מצבנו הכלכלי - מתברר שזה בהישג ידינו, בקביעת סדר יומי קבוע בלימוד המשנה!

פרשת השבוע פותחת במילים 'אם בחוקותי תלכו', ורש"י מגלה שכונת הדברים היא 'שתהיו עמלים בתורה'. וכשנזכר לעשות כן,

מבטיחה לנו התורה 'ונתתי גשמיכם בעתם, ונתנה הארץ יבולה...', ועוד רשימה ארוכה של ברכות ומתנות, אשר יינתנו לנו בזכות עמלנו בתורה באהבה. כמה נפלא לגלות שעמל התורה, הבנתה והתמדתה, כמו גם ברכות השפע האלוך - כולם טמונים בלימוד המשנה, אותה כדאי כל כך לאמץ ולקבוע בה סדר לימוד קבוע!

אם פעם לימוד המשנה היה עלול להיחשב כדבר קשה, הרי שהיום איכשר דרא, זכינו בזמננו שלימוד המשנה הפך קל ונגיש לכל. פירושים רבים חוברו והופצו, לוחות הלימוד זמינים, וזה עתה התבשרנו על קריאת גדולי ישראל ללימוד ה'משנה מאירה' - סדר לימוד שתי משניות ליום, עם ביאור קל ואהוב. הבה נאמץ את לימוד ה'משנה מאירה' בקביעות, וכך נרגיש טעם בלימוד המשנה ונפתח לעצמנו את כל השערים להצלחה בתורה ובפרנסה גם יחד!

רגל שנרפאה בחלום...

קבוצה קטנה של יהודים התגוררה בדורוהי, עיירה קטנטנה ומנומנמת בפברר שקט במזרח אירופה. בראשם כיהן כרבי הרה"ק רבי יחיאל מדורוהי ז"ע, צדיק קדוש ונשגב שהתהלך בצניעא הרחק מעין רואים. הרבי היה נכד הרה"ק בעל ה'באר מים חיים' והבעל שם טוב הקדוש ז"ע, ולימים היה חותנו של הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ז"ע, ובחר לעצמו את העיירה השקטה, למען יוכל לעבוד את בוראו בהסתר.

באותה תקופה, התגורר בעיירה בחור צעיר כבן 16, שביום מן הימים תקפו אותו כאבים ברגליו. לא מדובר כאבים רגילים, אלא כאבים עזים שפשוט שיתקו אותו, ריתקו אותו למיטה. בימי ההתקף הקשים לא ידע את נפשו מכאב, לא הצליח להתרכז או לתפקד, כל כולו היה נתון בצער מכאוביו. גם בימים אחרים התקשה ללכת, תמיד נכח הכאב בכף רגלו, לא נתן לו מנוח...

לאחר שכבר התייאש מהבטחות הרופאים, מהתרופות, מהשיקויים, מעשבי המרפא ומסגולות שהעלו חרס, פסע הבחור בצעדים כושלים, תרתי משמע, אל ביתו של הצדיק רבי יחיאל, לבקש את ברכתו ועצתו. הוא שירך את רגליו הכאובות, ובכניסתו אל הרבי פרץ בבכי מתמשך, כשסיפר על הכאבים העזים העוברים עליו. הרבי בירכו וחזקו, אך ההטבה טרם הופיעה...

הימים עוברים חולפים, והרה"ק רבי יחיאל נסתלק לבית עולמו, מותיר את יהודי דורוהי שבורים ואבלים, ובתוכם - מיודענו הבחור שכל שיפור לא נרשם במצבו, ההיפך הוא הנכון: עם כל יום שחלף המצב הלך והחמיר, בסתר לבו כאב על שלא זכה להבטחה מפורשת מפי הצדיק כי ייושע, על שהרבי הסתלק והותירו מייתם וכאוב...

באחד הימים, הבחור שוהה בבית הכנסת המקומי, ולפתע - שוב התקף עז של כאב ברגליו. הבחור החל לצעוק ולזעוק, לגנוח ולהיאנח. הכאב היה חד ומפלח, כואב ומטלטל... מעומק כאבו העמוק החל הבחור קורא בקול לא לו: 'נשמה מעולם האמת שתעשה עמי טובה ותפעל אצל בורא רפואות את ישועתי, אלמד ליכותה ארבעים פרקי משניות' - - -

הבחור עודו מבוסס בכאביו ובדמעותיו, אך התכוון לכל מילה בהבטחתו הנואשת. הוא קיווה שאחת הנשמות בעולם העליון תשמע

את דבר הבטחתו, ותפעל עבורו את ישועתו הנכספת. וכך אכן קרה. מתוך כאבו וזעקותיו נרדם הבחור, והנה חלום...

ובחלומו, והנה הוא ניצב בתוך בית המדרש הגדול בדורוהי, ובכותל המזרח יושב הרבי הקדוש, רבי יחיאל מדורוהי ז"ע, מעוטר בטלית ותפילין. לפתע התרומם הצדיק ממושבו, ופונה לעברו כשבידיו הוא חובק ספר משניות גדול. עוד כמה שניות הוא מתבונן במראה הנשגב, ואז הרבי אומר לו:

'בני, הלא הבטחת ללמוד 40 פרקי משניות, ואני מבקש ליכות בהם, מעתה הם שלי. וזה לך האות - בקומך משנתך תראה כי רגליך נרפאו והכאב חלף עבר כלא היה. או אז זכור ואל תשכח למלא את הבטחתך באמונה, וללמוד לטובת נשמותי ארבעים פרקי משניות!'

אחוז בהלה ושטוף זיעה קרה התעורר הבחור משנתו הטרופה, זכר החלום עודנו מול עיניו, המראה הנשגב בו ראה את רבו מתגלה אליו מהעולם העליון עודו עומד מולו חד כתער. בידיים רועדות החל למשוש את רגליו, בוחן את כל האיזור שכאב, את כל המקומות בהם התפרצו ההתקפים, אך למרבה הפליאה ולגודל ההתרגשות - אכן כן, הוא נרפא לחלוטין, אין זכר לכל הכאבים והמיחושים שתקפו אותו ברגליו מזה שנים!

למעשה, היה זה היום האחרון בו חש הבחור בכאב. מאותו יום פסק הכאב ונעלם כליל, ואותו בחור שש שמח למלא את הבטחתו וללמוד את ארבעים פרקי המשניות שהבטיח, שהיו טובה כה גדולה לנשמתו של הצדיק, והרעיפו עליו את הרפואה לה נכסף!

את הסיפור הזה סיפר מורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע, כפי ששמעו מהבחור בעצמו - הוא ר' יעקב שכטר ז"ל שברבות הימים זכה לעלות לארה"ק, וללמדנו בא:

התורה הקדושה רצופת אהבה, אוצר של סגולות. אין סגולה כתורה, אין לומדיה כישראל. לימוד המשנה - הוא היהלום שבכתר, הפנינה שבראש התורן. לימוד המשנה הוא מפתח עוצמתי חד וכביר, שמחולל ישועות נכספות, אף למעלה מדרך הטבע.

המשנה היא הטובה הגדולה שניתן לעשות לנשמות הנפטרים זכרונם לברכה - כי משנה אותיות נשמה. גם בראי מטה זוכים ליטול ממנה ישועות ורפואות, למלא חופניהם באוצר בלום של ברכה. הבה נאמץ את המשנה בלימוד קבוע מדי יום, אם למעננו - לפתוח לנו את שערי התורה ושערי הפרנסה, ואם למען יקירינו - להעניק להם עילוי נשמה בגנזי מרומים. כך נזכה לקבל את מתנת המשנה מדי יום, ולמלא את נפשנו באוצר תורני נצחי יקר ערך!

התרופה המועילה לקשב וריכוז...

מוישי א. היה ילד מחונן ושמח, מאושר ומוצלח, כל רואיו ומכריו העידו כי לגדולות נועד. בעודו ילד צעיר, כבר הרשים את כל סובביו בשקידתו, בהתמדתו, בעמלו. אלא שלפתע, הפלא ופלא, התרחש מהפך מצער: הילד הצעיר החל נסוג לאחור, הצלחתו בלימודים הפכה לכישלון מהדהד, התמדתו ושקידתו שהיו שם דבר - הפכו לרחוקות ממנו כרחוק מזרח ממערב. ההורים המאוכזבים חשו כי פרץ יקר נובל בין כפות ידיהם, ילד שהוא אוצר נדיר יורד לטמיון...

בימים אלה שקודם מתן תורה, כשאנו מחפשים את המפתח האמיתי שיובייל אותו לזכות בקבלת התורה, אין לנו שויר אלא המשנה הזאת, לתפוס את המשנה בכל הכח ולאמצה אל ליבנו. וככל שנתמיד בלימוד המשנה, ככל שנשקיע כוחות ומאמצים לקבוע בה סדר לימוד בקביעות, ככל שנאמץ לעצמנו צורת לימוד קבועה - כך נזכה שנותן התורה יפתח לנו את אוצר התורה, ויעניק לנו מטובו ומשפעו את התורה באהבה!

נס הצלה באישון ליל

הלילה כבר ירד מזמן, ליל שבת קסום ושקט. סעודות השבת הסתיימו זה מכבר, ברוב הבתים - הכל כבר עלו על יצועם. בבית אחד בבני ברק, אבי המשפחה שב עתה משמחה בשעה מאוחרת, בכל לבו הוא מבקש לפנות לישון, לצבור כח לקראת יום המחר. כשכבר עלה על יצועו והוא שוכב במיטתו - נזכר בשיעור המשניות שלו, אותו קבע כמנהג של קבע דבר יום ביומו, ואילו היום - טרם למד אותו.

מלחמה התחוללה בלבנו. הן הוא כה עייף ותשוש, חסר כוחות לחלוטין. לקום עכשיו? מה בוער? וכי מה יקרה אם ישלים מחר את השיעור של היום?! מצד שני - הן זו הקביעות שלו, והוא שומר עליה מכל משמר, חוק ולא יעבור. האם היום יוותר על הזכות הכבירה?!

עוד רגע או שניים של התלבטות, ורגע לפני ששמורות עיניו נעצמו - החליט לקום ולהסתער על המשנה האהובה. הוא קם מהמיטה במבט נחוש, הוציא את הספר מהארון, והתיישב במטבח - המקום היחיד בו דולק האור בשעה כזו, כדי ללמוד את שיעורו היומי...

הוא לומד את המשנה הראשונה בחשק ובהתלהבות, ולפתע משהו 'לא מריח לו' - תרתי משמע. הוא מתחיל ללמוד את המשנה השניה, והוא כבר חש ריח לא נעים מתפשט בחלל הבית, טרם הצליח לעמוד על טיבו. כשהוא מסיים את המשנה הוא מגלה כי מקור הריח והעשן הוא פלטת השבת... מסתבר שהמגבת המכסה את סיר הטשולנט גלשה על הפלטה, וניצוצות כבר החלו להיפתס בשוליה...

הוא עצר את עצמו מלזעוק בבהלה, הן בני הבית ישינים. היה זה תקופה קצרה לאחר שמגבת שעל פלטת שבת התלקחה וגרמה לאסון שזעזע את העולם היהודי כולו, והוא הבין כי ברגעים אלו ממש ניצל מאסון דומה. הוא הרחיק את המגבת מהפלטה הרוחתה, ועיניו זלגו דמעות הודיה לה' בראותו כי כבר נפער חור במגבת, עדות לרתיחה הגבוהה שהותירה חותם של אש במגבת המפוייחת...

אך נפשו ונפש בני משפחתו היו לו לשלל, מתנה מבורא עולם. המשניות הצילו את חייו, שמירת הקביעות ללימוד המשניות מדי יום - היא שהצילה אותו ואת משפחתו מאסון כבד. רק אז הבין כמה גדול כח המשנה לשמור ולהציל את לומדיה מכל צרה וצוקה!

הסיפור הזה, אותו שמעתי מגיבור המעשה - קרוב משפחתי שליט"א, מלמד אותנו כי לא זו בלבד שהשונה שתי הלכות ביום - והלכות אלו הן משניות - מובטח לו שהוא בן העולם הבא, אלא גם מובטח לו שהוא נשאר בן העולם הזה... לימוד המשנה עשוי להציל חיים, הוא פותח ללומד את כל שערי השפע האלוף. הבה נלמד את המשנה, נפתח לעצמנו את שערי קבלת התורה, ונזכה לכל הברכות הכתובות בתורה ללומדי התורה ועמליה!

הם החלו רצים עמו ממכון למכון, ממאבחה למטפלה, מבדיקה דיסקטית ועד אבחון פדגוגי. עד מהרה אובחן הילד כלוקה בבעיית קשב וריכוז קשה, בעיה שהתפרצה אצלו בעיצומה של פריחתו הלימודית! ההורים המתוסכלים לא ידעו את נפשם למשמע הבשורה. בנם אהובם, בנם יקירם, מחמל עיניהם, שכל כך הרבה תקוות נתלו בו וזה הרבה דיברו בשבחו - והנה כל זה נעצר ונבלם. הילד הולך ומידרדר, מתקשה לתפקד במסגרת החינוכית, הופך לילד הבעייתי של הכיתה...

נכון ושביר לב, נכנס אביו אל מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע. הוא תינה את צערו בנפש נכאה, כתפיו רטטו בבכי כשסיפר לרבי שהאבחון המקצועי אינו מתיר מקום לתקווה. 'הילד איננו ואני אנה אני בא!' - זעק האב השבור אל מול פני הרבי, שואג בתפילה ומבקש ריציון...

הרבי הביט בו בעיניים טובות ורחומות, ונאנח עמו בהשתתפות. אחר כך, הציע לו הרבי עצה מועילה, שבמבט ראשון נראתה כלא הגיונית, ורק בהמשך הובן כמה היתה גאונית... הרבי הציע שהאב ילמד עם בנו יקירו כמה משניות מדי יום, פשוט כך: על סדרי הלימוד שהילד בקושי עומד בהם כיום - יוסיף האב וילמד עמו פרקי משניות!

'והלא הילד חסר קשב וקשה ריכוז?' - שאל האב המבולבל. איכה נוסיף על לימודיו הקבועים לימוד יומי נוסף? איך יוכל להתרכז ללמוד עמי עוד כמה משניות ליום?!

הרבי חייך בהבנה, אך שב על הוראתו: 'דע לך, כי אין כמו משניות כדי לשוב ולפתוח את לב בן ויכולת הקשב ויעיסוקו בתורה. אם לעצת יתשמע אל תוותר! - מדי יום תנסה ללמוד אתו כמה משניות...'

הרבי שתק לרגע, ואז הוסיף: 'והיה כי יקפץ הילד למשחקיו, ישתרע על הרצפה, ירוץ אחר גולות או יחל אחר מכוניות צעצוע ממונעות, עדיין אל תוותר... תתיישב אחריו על הרצפה, ותלמד משניות בקול, למען ישמעו אוזניו ולבבו יבין את דברי המשנה. הם ירפאו את הבעיה שנוצרה, ויחישו את חזרתו לספסל הלימודים בהצלחה!'

הרבי סיים את דבריו, והאב יצא ממנו מחוזק ומאמין. הוא לא איחר לעשות כדברי הרבי, ואכן מדי יום נראה בבית המחזה המוזר-משונה הזה, כאשר אבא בשנות השלושים ומשהו לחייו, מתיישב על הרצפה לצד בנו בן ה-8, כאילו הוא בן גילו ממש. בשעה שהבן מתרוצץ במשחקיו, האב משמיע לו משנה ועוד משנה, מבאר בפניו פרק ועוד פרק...

ימים חלפו, גם שבועות. לאחר כמה חודשים דיווח המלמד על שיפור ניכר המתחולל בילד, משהו שלא יאומן. ללא כל טיפול תרופתי וללא כל עזר חיצוני, אט אט שבו הריכוז והקשב של הילד למקומם הטבעי, והוא זכה לשוב ולהימנות על בחירי התלמידים בכיתה, כשעיני אביו רואות ושמחות, והוא מאושר וגאה בבנו כמו פעם ושב ומאמין כי עדין לגדולות....

את הסיפור הנפלא הזה שמעתי מידידי הרה"ג רבי פנחס משה לנדמן שליט"א, אשר שמע את הסיפור מאבי הילד. והלקח שבו נועד לחדד לעינינו כי המשנה היא אותיות נשמה, היא חודרת לפנימיות העמוקה ביותר של נפש האדם, אל הנשמה עצמה. המשנה היא כמו תרופה שנספגת במקום העמוק, החשוב והקריטי ביותר - בנשמה עצמה, שם היא מחוללת פלאים נשגבים וישועות נפלאות.

כשהגביר ר' ישראל ברודצקי חילק 'דיבידנדים' לכל עובדיו מלבד עובד

אחד...

ומה למד מזה מרנא ה"חפץ חיים"?

הרב בנימין גולד

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו" (ויקרא כ"ו, ג')

הקדוש 'מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו - שאתיו עמלים בתורה' (פ"י)

על שלוש מילים אלו של רש"י נשפך דיו ומלל רב, יען כי במילים אלו מקופל יסוד ומהות התורה ואופן לימודה, כי התורה היא חיות האדם ממש, היא מציאות של חיים וממנה כל מעלותיו ורוממותו כאדם.... וכדי להשיג את כל סגולתיה ומעלותיה על האדם והבריאה כולה, זה מושג רק על ידי לימוד התורה בעמל, כעסק של אדם שהוא עמל בו כדי שיצליח, וכפי שקבע מרנא החזו"א באגרותיו (ח"א אות ב) 'כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה'.

אך נקודה מעניינת נוספת יש במעלת ה'עמלים בתורה', כי הרי התורה הקדושה היא מתנה שהיה בבית גנזיו של הקב"ה ונתנה לישראל כדי שיהגו בה, ומה רב חפצו של הקב"ה שבניו חביביו יעסקו יחבבו ויעמלו בתורה עד שאומר לפמליא דידיה 'חזו חזו בני חביבי דמתעסקין בתורה דילי'...

ובודאי שיש מתן שכר מיוחד לאלו המופקדים ומתעסקים ברכוש המיוחד של המלך, שומרים עליו עמלים ומתעסקים בו ליקרו ולשבחו, שכר הניתן רק לעמלים בתורה הקדושה וכדברי התנא באבות 'כך היא דרכה של תורה..... ואם אתה עושה כן אשריך לעולם הבא וטוב לך בעולם הזה!'

מעשה נפלא סיפר מרנא החפץ חיים שמבאר לנו את ההבדל בין העמל במתנת הקב"ה לבין הלומד בלא עמל ויגע. והביא בהקדם את דברי התנא באבות "ועמך כולם צדיקים, לעולם ירשו ארץ, נצר מטעי מעשה ידי להתפאר....", ולומדת המשנה בסנהדרין מפסוק זה: 'שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר "ועמך כולם צדיקים".....'

ועמך כולם צדיקים! וא"כ למה ההטרה והרעש לעשות עוד ולהתחזק עוד כשמובטח לכל אחד מישראל שהוא בן העולם הבא? קושיא זו נשאל מרן רבן של ישראל החפץ חיים זצ"ל, ותשובתו היתה - שמעו ואספר לכם מעשה שהיה:

בקייב העיר הגדולה גר עשיר מופלג בשם ישראל ברודצקי, והיה לו עושר רב כמה וכמה בתי חרושת גדולים שבהם מאות פועלים, מנהלים, רואי חשבון, עובדי משרד ונקיון. כל אחד קבל משכורתו לפי מעמדו וגודל משרתו.

ידוע היה עשיר ברודצקי זה בנדיבותו הגדולה וידו היתה פתוחה

לכל דבר שבצדקה, והוא פזר ממונו להחזיק מוסדות תורה ותמך ביד רחבה במשפחות רבות של עניים ונזקקים וכן של אנשים שירדו מנכסיהם, ידועה מאד היתה דאגתו לקרוביו ובני משפחתו ואם היה ביניהם אחד חסר כל היה נותן לו תמיכה חודשית באומרו: הריני כאילו יש לי עובד נוסף.

מנהגו היה לבקר כמידי פעם במפעליו ולהתעניין בנעשה והיה יושב עם המנהלים ובודק את מצב המפעלים.

בהזדמנות אחת אמר לעצמו: אני תמיד מתעניין ויושב עם מנהלי המפעלים שלי, הגיע הזמן גם להתעניין בפועלים החרוצים ולעודד אותם על עבודתם והתאמצותם.

אומר ועושה, הוא החליט ללכת לביקור אצל עובדיו במפעלים ובהזדמנות זאת גם להעניק להם מענק יפה על עבודתם, ועל חלקם בכל הצלחתו בעסקיו. וכך הגיע לאחד ממפעליו ובשעת ההפסקה נצבו כל העובדים בשורה וכך עבר אחד אחד התעניין בעבודתו, עודדו על כך ושלשל מענק לכיסו,

הראשון בתור היה פועל ותיק שהציג את עצמו כבעל שמונה עשרה שנת נסיון, טפח לו ברודצקי על שכמו והעניק לו מענק.

השני בתור הציג את עצמו בתור אחראי משמרת בוקר, עודדו ברודצקי והעניק לו מענק.

השלישי הציג עצמו בתור מפעיל המכונה המרכזית במפעל, התרגש ברודצקי עודדו והעניק לו מענק.

הרביעי נגש והציג עמצו בתור אחראי מחסן סחורות, חיך ברודצקי טפח לו והעניק לו מענק.

וכך עבר על פני עשרות העובדים באותו מפעל, כל אחד הציג עצמו וברודצקי במאור פנים מודה לו ומעניק לו שכרו.

בסוף הוא נגש לאחרון ושואלו למעשיו ופועלתו במפעל, ועונה לו

המשך בעמוד 27

מעשה באחד שנערך לקראת בר המצוה של בנו שהיתה ימים ספורים לאחר פסח, והזמין אצל קייטרינג מסוים עוגות ורוגלאך ושאר מיני מאפה שיכינו אותם לאחר הפסח. והנה לאחר הבר מצוה נודע לו שהכל נאפה מקמח שנטחן לפני פסח...

מה דינו של קמח מלפני פסח שלא נמכר לגוי, ואדם שמכר מאכל אסור - האם צריך לשלם לקונה למרות שנהנה הקונה מן המאכל

ספק חמץ שלא נמכר לגוי

קנסו אותו ולא בדרבנן, טעם נוסף כתב שבאיסור תורה לא נהנה באכילתו אלא מצטער על שנכשל באיסור בשוגג משא"כ בדרבנן. והש"ך ביו"ד (סי' קי"ט ס"ק כ"ז) תמה ע"ז למה לא יצטרך להחזיר את ההפרש במחיר בין איסור להיתר ותי' דהטעם שכשחכמים גזרו לא אסרו כדי להוציא ממון דלענייני ממונ יש להעמידו על דין תורה.

קמח שעבר עליו פסח - דעת המשנ"ב והחזו"א

עתה נבאר את דין הקמח אם הוא חמץ גמור, המשנ"ב (סי' תנ"ג ס"ק כ"ד) כתב שנחלקו האחרונים בקמח שבזמננו [זמן הפוסקים] שמשרים את החיטים ומשהים אותם במים שאסור בפסח, אם עבר ושהה אותו לאחר פסח יש אוסרים בהנאה ויש מתירים למכור לגוי לאחר פסח כיון שהוא רק ספק חמץ, אבל אסור לישראל לאכלו לאחר הפסח, והחזו"א (סי' קכ"א ס"ק כ"ג) כתב שנחשב ודאי חמץ כיון שרוב חיטים ששוהות במים מחמיצות, ואף ספק חמץ כיון שנאסר להשהותו בפסח מספק איסור תורה, גזרו עליו חכמים שייאסר בהנאה לאחר הפסח.

בטחנות הקמח שבימינו, מרטיבים את החיטים ומשהים אותם במים בין שש עשרה שעות לעשרים שעות, באופן שלהמשנ"ב י"א שהוא ספק חמץ ואסור באכילה ויש אוסרים אותו בהנאה, ולהחזו"א אסור בהנאה.

דין התשלום לקייטרינג

מעתה יש לדון בקייטרינג שהשהה ברשותו קמח בפסח שלא נמכר לגוי והאכיל אותו לאורחים שלצד שהוא אסור באכילה, חייב בעל השמחה לשלם כדין איסור דרבנן שאכלו בשוגג, אבל לצד שאסור בהנאה בזה כתבו הרמב"ם והשו"ע שגם באיסור דרבנן אינו חייב לשלם, דמאחר שאסור בהנאה הרי אינו ראוי לכלום. לפי"ז נראה שאם עדיין לא שילם - יש לפטור אותו מלשלם כיון שהוא המוחזק, ויאמר הבא ראיה שהחמץ מותר בהנאה, אך אם כבר שילם יתכן שאינו צריך להחזיר את הכסף שיכול לסמוך על המתירים בהנאה, ויש לפלפל בזה.

וכל האמור זה כשלא מכרו לגוי, אבל בקמח שנמכר לגוי אם ראוי להחמיר לא לאכלו לאחר פסח בזה יעשה כל אחד כדעת רבותיו.

מעשה באחד שנערך לקראת בר המצוה של בנו שהיתה ימים ספורים לאחר פסח, והזמין אצל קייטרינג מסוים עוגות ורוגלאך ושאר מיני מאפה שיכינו אותם לאחר הפסח. והנה לאחר הבר מצוה נודע לו שהכל נאפה מקמח שנטחן לפני פסח, וכששאל את בעל הקייטרינג למה לא הכין מקמח שנטחן לאחר הפסח, אמר לו שקמח אינו חמץ ולפיכך אף לא כלל אותו במכירת חמץ אלא השהה אותו ברשותו בפסח.

כששמע זאת בעל השמחה נחרד מאד, ואמר שאם היה נמכר לגוי הרי מעיקר הדין מותר באכילה, ואף שהוא מהדר לאכול אך ורק מקמח שנטחן לאחר הפסח, בדיעבד לא יתענה על זה בה"ב, אבל כאן מדובר בקמח חמץ שלא נמכר לגוי ושהה ברשות ישראל בפסח, יוצא שנכשל הוא ואורחיו באכילת חמץ שעבר עליו הפסח.

מעתה נשאלת השאלה - מה הדין של האוכל שנאכל, האם בעל השמחה חייב לשלם, ואם כבר שילם מראש האם בעל הקייטרינג חייב להחזיר את הכסף.

מוכר מאכלות אסורות

ובכן, הבה ונלמד בבכורות (דף לז) דין המוכר מאכלות אסורות, ונראה בעזה"ש"ת כמה חילוקים בין איסורי תורה לאיסור דרבנן ובין איסור אכילה לאיסור הנאה, והאם אכן קמח הוא חמץ גמור.

קנה איסור תורה ואכלו בשוגג

מבואר במשנה בבכורות (דף לז), שהמוכר בשר ונתברר שהיה טריפה, מה שאכל הקונה - אכל ומה שלא אכל - יחזיר למוכר את הבשר, והמוכר חייב להחזיר את הכסף גם של מה שאכל, ובגמ' נחלקו התנאים האם דוקא דבר מאוס כנבלות, טריפות ושרצים אכל איסור שאינו מאוס כגון בכור וטבל לא, או שכל האיסורים שווים, להלכה נפסק בחו"מ (רל"ד) וביו"ד (סי' קי"ט) שכל המוכר דבר שאיסור אכילתו מן התורה צריך להחזיר את הכסף.

חילוק בין איסור תורה לדרבנן

הרמב"ם (פט"ז ממכירה בסופו) כתב שדוקא באיסורי תורה צריך להחזיר את הכסף, אבל באיסור אכילה מדרבנן אם לא אכל - המקח בטל ויחזיר את הכסף, אבל אם אכל צריך לשלם, ונפסק בשו"ע חו"מ ויו"ד וכתב הסמ"ע הטעם שרק באיסור תורה

והאם השומע דברי תורה ב'נגן' לפני התפילה, האם צריך לברך ברכת התורה?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

איזו מצוה, הברכה עליה היא גם ברכת המצוות,

גם הודאה ושבת, וגם נהנין?

דיונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולחלצה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

איזו מצוה, הברכה עליה היא גם ברכת המצוות, גם הודאה ושבת, וגם נהנין?

ישנן כמה סוגי ברכות. ברכות שהן ברכת המצוות שבאות על קיום מצוה, ישנן שהם ברכת ההודאה והשבת, וישנן שבאות על הנאה של אדם והן ברכות הנהנין.

ולענין ברכת התורה הביא המשנ"ב (הלכות ברכות סימן מז ס"ק ב) את דברי חז"ל שאמרו על מה אבדה הארץ וכו' על שלא ברכו בתורה תחילה, שהקב"ה הבוחן לבבות ידע כי אף על פי שעסקו בתורה, לא היו עוסקים לשם לימוד התורה אלא כשאר חכמות, ולכן לא ברכו ברכת התורה שלא היתה חשובה בעיניהם, וכתב המשנ"ב שלכן יש להיזהר מאד ליתן הודאה על שבחר בנו ונתן לנו כלי חמדתו. ומדבריו מבואר שברכת 'אשר בחר בנו' היא ברכת ההודאה והשבת.

אכן לענין ברכת 'אשר קדשנו במצוותיו', כתבו החיי אדם (כלל ט ס"א) והפני יהושע (ברכות יא, ב ד"ה בגמ') שהיא ברכת המצוות. ובלבוש כתב (ס"ו) שבלימוד התורה שהמצוה וההנאה הן אחת שהמצוה היא לידע מה שלומד כמו שנאמר "ולמדו ליראה את ד' וגו'", וההנאה היא ג"כ שידע מה שלמד, א"כ הברכות הן גם ברכות הנהנין וצריך ברכה לפני הלימוד ולאחריו, וברכת 'אשר בחר בנו' היא ברכה ראשונה לפני הלימוד, ואילו ברכת 'לעסוק' היא ברכה אחרונה על הלימוד של אתמול, שהרי לא יכול היה לברך קודם השינה [שהרי מחוייב לעסוק בתורה עד שישתקע בשינה].

והגרי"ז מבריסק (חידושו על הרמב"ם פ"א מהל' ברכות הט"ז) כתב בשם הגר"ח, שאין ברכת התורה ברכה על קיום המצוה, אלא הוא דין בפני עצמו שתורה צריכה ברכה כפי הנלמד מהפסוק "כי שם ד' אקרא הבו גדל לאלוקינו" ונפקא מינה שאין צריך עמידה כברכת המצוות, וכן שנשים חייבות אף שהיו מצוה שאין הזמן גרמא].

השומע דברי תורה ב'נגן' לפני התפילה, האם צריך לברך ברכת התורה?

פסק השו"ע בהלכות ברכות (סימן מז סעיף ד) שהמהרהר בדברי תורה אינו צריך לברך ברכת התורה לפני כן. וכתב המשנ"ב (ס"ק ה) שהטעם כי הרהור לאו כדיבור דמי, וכתב שלפי זה יש להיזהר לאלו הלומדים בעיין מתוך הספר אחר שמברכים ברכת התורה, שיוציאוהו קצת תיבות בפהם [אם לא מזכירים פסוקי ברכת כהנים כמו שנוהגים]. והביא המשנ"ב (ס"ק ז) שהגר"א

חולק ומחמיר וסבירא ליה שאין להרהר כל זמן שלא ברך ברכת התורה, ומטעם שגם ההרהור בדברי תורה הוא מצוה [ראה בביה"ל ד"ה המהרהר].

ויש לדון לענין שמיעת דברי תורה האם אין זה כהרהור ויש לברך אף לדעת השו"ע שעל הרהור אין מברכים, או שהוא כהרהור ואין לברך.

ואכן דין זה לא הוזכר במשנ"ב. אבל האחרונים נחלקו בזה, השערי תשובה (ס"ק ג) כתב בשם שו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' קנט) שיברך, ששמיעה עדיפה מהרהור משום ש'שומע כעונה', מאידך, בשו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' לה) סובר שדינו כהרהור, ואין לברך.

והגר"ח קניבסקי (במכתב לעלון 'דרשו' גליון 3) כתב שכל השומע שיעור בדברי תורה ואפילו בקלטת או בטלפון, צריך לברך, לגר"א משום שצריך לברך על כל הרהור [וראה מה שכתבנו במוספים וביאורים על הביה"ל ד"ה המהרהר אולי תרצה לעזור לקוראים ולכתוב להדיא], ואף לחולקים על הגר"א, בשמיעה צריך לברך, וכמו שמוכח מדברי התוס' (ברכות כ, ב ד"ה כדאשכחן) ששמיעת דברי תורה היא מצוה בפני עצמה, ואין צריך שומע ומשמיע. ודעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ו ס"ה) שעל שמיעת דברי תורה צריך לברך, אך אם שומע דברי תורה מהקלטה יש להסתפק אם צריך לברך.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

אחרים ולא ישבש את הרוטינה של העבודה הרגילה. החדר הפרטי שאנחנו נותנים להם זה משום שאנחנו רוצים לשמור על פרטיות החולים האחרים במחלקה. מטבע הדברים ישנה התעניינות וסקרנות במצבם, מי שוכב ואיפה, אז כדי שלא תיווצר מהומה, אנו מקצים חדר נפרד, וכך הפעילות של המחלקה ממשיכה כרגיל. ראש הישיבה לא היה מאושפז בחדר פרטי ממש, מאחר והוא זקוק לטיפול נמרץ. אני כמובן מדבר על מקרים שבהם החולה מגיע ואינו זקוק לטיפול נמרץ אלא טיפול מסוים, כמו למשל אנטיביוטיקה, אז אנחנו היינו מעדיפים שיהיה בחדר נפרד, וזה יתרון עבור החולים. בדרך כלל גם מציבים שומר, כמו שהיה אצל מרן ראש הישיבה, שמי שיבוא לא יוכל להיכנס, אחרת זה יכול באמת להפריע לראש הישיבה ושאר החולים.

זכיתי לטפל גם במרן הגר"ש וואזנר ובהגאון הגדול רבי חיים גריינמן וזכר צדיקים לברכה, ולהבדיל בין חיים לחיים גם במרן רבי נסים קרליץ ורבי חיים קניבסקי שיבדלו לחיים ארוכים. גדולי ישראל שגרו או גרים בני ברק העדיפו לבוא לכאן.

מה שראינו, ורואים, אצל מרן שר התורה רבי חיים ולהבדיל בין חיים לחיים הגר"ש וואזנר זצוק"ל, ראינו גם אצל מרן ראש הישיבה, שמה שמעניין אותם זוהי התורה, מעניין אותם רש"י וזהו, שום דבר אחר לא. החיים הגשמיים לא מקבלים משמעות אמיתית, ולכן אין לגוף שליטה. הוא אז לפי פקודה של המוח, ואצל הצדיקים הללו המוח זה הנפש. אצל חולה רגיל כשרואים לחץ דם יורד או עולה, אתה מבין את זה במונחים של רפואה, אבל אצל הצדיקים הללו אתה לא מבין, אתה עוקב, וגם עוזר מעט, אבל העניין הכי חשוב בטיפול אצל הצדיקים זה לא לקלקל את מה שהמוח שלו עושה לבד בעליית המדדים בהתאם לתכונות הנפש והרוח, זו הנקודה.

ברוב הזמן מרן זצוק"ל היה בהכרה, הוא הגיב לשאלות שאני שאלתי אותו. הוא היה חולה שחייב להיות בטיפול נמרץ. כל כולו הייתה תקווה כפי שכל העת אנחנו קיוונו שיחלים יותר ויוכל לשוב ללמוד תורה כשאיפתו כל ימיו.

במקביל להיותי מנהל המחלקה שימשתי בתפקיד רופאו האישי, ברגע שהתעוררה בעיה רפואית הייתי זמין עבורו עשרים וארבע שעות. חלק מהתפקיד זה לעקוב אחר אורח החיים שלו, אם זו תשונה או עניינים אחרים. מטבע הדברים הרב פחות הקפיד למשל על דברים שאני דרשתי זאת, וכששמע זאת ממני הוא נענה לבקשה כשהבין שזה נצרך וחיוני.

בכלל, בטיפול באדם גדול, זה מאד תלוי באיזה גדול אתה מטפל. לכל אחד ישנה גישה אחרת. יש כאלו שיש להם חוש הומור, למשל מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן, כשהיה במיטבו היה לו חוש הומור בלתי רגיל, וזה כבר שובר את הקרח, במיוחד בהתחלה. הרי בכל זאת מדובר בגדול עצום בתורה ויש בתחילה מתח מסוים. אבל אחרי הפעם השלישית כבר נוצרה קרבה מסוימת, ביחוד עם מדובר בגדול שכזה. לא תמיד נכנסתי עמו לפרטים של מצבו

תפילה חרישית. היא שאלה אותי אם זהו חלק מהפעולה. אמרתי לה שאני אומר זאת בכל פעם שאני מבצע זאת. זהו גילוי אמונה שחילחל אצלו חזק, וכך אצל רופאים רבים אחרים.

ב"ה אצל עם ישראל רואים היטב את שילוב הרוחניות והגשמיות, רואים שזו שליטה מוחלטת של הנשמה אצל הגוף, ואצל גדולי ישראל הדבר מתבטא בצורה מוחשית הרבה יותר. לעתים אני אומר רק לא להפריע להשגחה העליונה לבצע זאת.

"אם ניקח דוגמא רק לאחרונה כשמרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל אושפז בעקבות הדלקת ריאות שבעקבותיה היה שרוי במצב כליתי קשה, ותוך שלושה ימים יצא מכך לגמרי, וזה לא היה על פי דרכי הטבע. כך אירע עם יבלחט"א מרן הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א, שהכליות לא עבדו כמעט, ובגילו כשאירעה דלקת ריאות לא חשבנו כלל שיחזור לתפקד והיינו בטוחים שיצטרכו מעתה טיפולי דיאליזה שאינם קלים לאדם במעמדו ובגילו, ולפתע בחסדי שמים תוך ארבעה ימים חזר לתפקוד מלא כשהכל חזר למצבו ממש".

מה אומרים על כך רופאים אחרים שאינם מגיעים מעולם מאמין כמוכם?

אני חייב להראות לכם סרטון הנקרא 'כוח 17' שבו רופאה צעירה שאינה שומרת תורה ומצוות כלל, אומרת בעצמה נוכח מה שהיא רואה דבר יום ביומו: 'אינני מבינה איך חולים באותו גיל ובאותה מחלה ובאותו טיפול, זה יוצא לחיים וזה אינו שורד כלל כשהנתונים ממש דומים', והיא אומרת בתמימות קבועה שמסבירה הכל: 'כנראה שיש משהו אחר שמנהיג את העולם...'

המציאות של הרפואה כיום מראה בבירור שיש מנהיג לעולם, ויש מפקד להכל, ואנו רואים זאת בחוש דבר יום ביומו.

את פרופ' אברהם וינברגר הי"ו בחר ד"ר מנחם ברייר שליט"א, האחראי בין היתר על האתיקה וההלכה בבית החולים, להציג בפנינו.

האם החוסן הנפשי של החולה מסייע אף בריפוי? - שאלנו את פרופ' וינברגר.

"יש בזה אלמנט חשוב, העניין הפסיכולוגי הוא אומנות, צריך לדעת גם איך לספר לחולה, מה לספר, איך לדבר עם המשפחה, ומה היחסים עמם, כי זה עושה הרבה מאד, ולא תמיד לרופאים במקומות אחרים שעמוסים בעבודה יש את הזמן לתת לזה את הדגש הראוי".

ביקשנו ממנו לשוב מעט לאחור, כשמרן ראש הישיבה שכב חולה בקרבתו - כיצד אתם מתמודדים עם מצב כזה של חולה כמו ראש הישיבה או גדולי ישראל אחרים שהתאשפזו כאן במשך השנים, האם הטיפול המסור באותו גדול לא מפר את שלוות החולים האחרים, והאם ההשקעה באותו חולה לא פוגעת בתשומת הלב הנפשית והמקצועית הנדרשת עבור חולים אחרים?

לגבי אדם גדול שמגיע לכאן, אנו משתדלים שזה לא יפגע בחולים

לעתים היה שואל אותי היכן אני מתגורר, וכשעניתי לו, היה מתעניין שוב בבת שחוק - למה דווקא כאן ולא שם שיותר נוח המקום מבחינה דתית, והיה מתעניין איך אני מסתדר בכל זאת עם הסביבה ועוד.

אבל אוכל לומר שבכל טיפולי בו ראיתי בחוש מהו 'נס רפואי מהלך', כי אין לכך הסבר מדעי רפואי, וזה הרבה בזכות כוחות שמים והתפילה, כיון שהצד הרפואי אין לנו הסבר לימי חייו במיוחד בשנים האחרונות כשהיה במצב מאד קשה, ויצא מכך לגמרי כנגד כל הסכומים, וחזר לביתו לא פעם אחת אלא מספר פעמים והפתיע בכך את כולנו".

מה עוד היה מיוחד אצל גדולי ישראל?

מרן הגר"ש וואזנר, בדול היה אדם בריא, והתפעלנו תמיד כיצד הייתה לו גישה מכבדת, והוא הראה כמה הרופא חשוב בעיניו. כשהיה צריך בשנים האחרונות לנסוע פעם בשנה לחו"ל למנוחתו, והיה צריך להחליט לפני הנסיעה אם הוא כשיר לנסיעה ולטוס ובאילו תנאים, נקראתי כמה פעמים לעשות זאת. ובכל פעם כשהגעתי, הוא קיבל אותי בכזו ארשת פנים, שמח על חוות דעתי, והעריך בפניי בכבוד ממש. זה גם היה אופייני למרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל".

מה תוכלו לספר על האמונה בהליך הרפואה?

"נעשו אפילו מחקרים בנושא הזה, והמסקנה היא ברורה כיום לכל, שיש לאמונה כוח עצום בתהליך הריפוי. אדם מאמין, סיכויי להבריא הינם יותר טובים מאדם שאינו מאמין, וזה מתבטא בקבלת הטיפול, ואפילו אם מדובר בטיפולים מסוכנים ולא נעימים. הם ניגשים לכך אחרת, ומקבלים אותם כמצווה ורצון אמיתי לחיות. מלבד זאת כוח החיים שפועם בהם מסייע לריפוי ללא ספק.

אני יכול להעיד, שגם רופא שאינו שומר תורה ומצוות שבא לסיטואציה הזאת, הוא מתחיל להבין שיש משהו פנימי שפועל לא מעט בכך, ויש רצון פנימי לעבור לצד של המאמינים גם אם אינו מצליח לעשות זאת בפועל מסיבותיו שלו".

(הרב ר. וילמן מוסף יתד נאמן פסח תשע"ט)

הרפואי במדויק, זה לא בריא לחולה לשמוע מה בדיוק מצב הלחץ דם וכדומה. אבל הוא מעצמו יכל לשאול אותי פתאום שאלות, לפעמים אפילו בדברי תורה, ותמיד התפעלתי שזה מעניין אותו יותר מכל".

כש מטפלים באדם כה גדול לא רועדות הידיים?

"אני לא שם לב לכך. אי אפשר לספר לאנשים פרטיים את תהליך ההתרחשות, אבל זה נעשה בקביעות, הרי הציבור לא כל כך מודע למשעות של כל נתון רפואי, ואם אפרט כיצד מטפלים גם במעמדו, הדברים עלולים להתגלגל בצורה לא נכונה, לכן משתדלים לספר רק באופן כללי ולא יותר. אבל הטיפול הינו ראוי ומקצועי ככל האדם.

זכיתי כאמור, לטפל במרנן הגרא"ל שטינמן, הגר"ש וואזנר, ויבלחט"א הגר"נ קרליץ, והגר"ח קנייבסקי שליט"א. כל אישיות היא בפני עצמה, והגישה של הרופא היא שונה מאחד לרעהו, גם היחסים שמתפתחים בין הרופא לרב שונים מאחד לאחד, בכל אחד לפי אישיותו, והתגובות בהכרח גם שונות למצב במידה והרב נמצא במצב של חולי, והן אישיות יותר, וקשה לומר שיש מכנה משותף לרבים, ולומר שאחד דומה לחברו.

אבל ככלל ניתן לומר התגובה לאבחנה ולטיפול והקבלה של הגדולים למאמצי הרפואה שלנו, היא יותר נוחה מאשר האדם הרגיל, שהם מקבלים את מה שהרופא אומר בפשטות ובנינוחות ורוגע, לעתים הם מבקשים לברר ושואלים הרבה, אבל בסופו של דבר לאחר שמתקבלת ההכרעה הם מקבלים זאת כמצווה ממש. הגישה שלי במקרים שהיו בעיות סבוכות, שתמיד הצעתי להתייעץ עם אנשים מומחים נוספים בשטח זה או אחר של הרפואה, ויחד לקבל את ההחלטה ולהתוות את הטיפול, והם הסכימו עמי לדרך הזאת, וניתן לומר שלכל אורך הדרך אצל כולם זה היה כך, ומבחינה זו היה נוח לטפל בהם, והיה מרגש לראות את כוחם הרוחני מסייע רבות לגופם ולהתאושש".

איזה מקרה מיוחד זכור לכם מהטיפול במרן הגרא"ל זצוק"ל?

"תמיד היה לבבי וחביב ומתעניין בכל דבר, ואף שואל שאלות אישיות תוך כדי חוש ההומור המיוחד שבכל פעם הכניס לשיחה,

הבריאה, מה רב שכרם ומה רב טובו של הקב"ה בעל הבירה אליהם. מה רע המצב בו אדם סתם מסתובב ומעביר זמנו ואז הוא צריך להגיד תודה על עצם זה שנותנים לו להמשיך להסתובב. כדאי וכדאי לעמול בתורה ולקיים מצוות קצת עם יותר עבודה כדי לזכות בתשורה במענק ובברכת בורא העולם.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב בנימין גולד, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

אותו אחד: אני בן דוד שלישי של אבא שלך ואני מסתובב כאן, כולם פורצים בצחוק וברודצקי עונה לו יפה מאד תמשיך להסתובב בתור משפחה, ולא העניק לו כלום.

סיים מרנא החפץ חיים ואמר: עכשיו אתם מבינים : שבאמת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא! כולם משפחה! אך מה גדול שכרם של אלו שלא רק מסתובבים כאן בעולם בתור חלק מהמשפחה של עם ישראל, אלא גם עמלים בעבודתו של בעל המפעל של בעל

היתה חסרה... על כל החילול שבת הזה פיקדתי אני, נשען וסמוך על הוראת אאמו"ר. בסופו של דבר אכן הועילו הרמקולים, ובאמצעותם נמצאה הילדה.

"במוצאי שבת באו לביתי כמה תלמידי חכמים בעלי צורה, ותמהו אם אכן היה ראוי לחלל כך את השבת, בפרהסיא שכזו, ובכזו רמה של 'לכתחילה' למרות שחזקה עלי הוראת אאמו"ר ניגשתי אליו שטחתי בפניו את טענותיהם. את תשובתו לא אשכח את מה שאמר לי אז בזה"ל: 'הלכות שבת יש ללמוד בכל ימות השבוע, בשבת, בהגיע עת שאלה והוראה, אזי אין לו לרב להתחיל לפתוח את ספרי ההלכה ולבדוק, בשבת יש לפסוק! כיון שעל פניו מדובר היה בפיקוח נפש, והלכה שפיקו"נ דוחה שבת - הרי שכך יש לקום ולעשות.

טוהר המידות

לא פחות מגדלותו בהוראה היתה גדלותו בעניני מידות. "עובדה הווה ופעם איתר אאמו"ר אחר אברך אחד בדחיפות כשהדבר לא נתן לו מנוחה, לאחר שמצא את האברך אמר לו אאמו"ר שמוכרח הוא לעלות לביתו ולדבר עם ב"ב תחי' ומבקש ממנו שיעלה אתו עכשיו, הלה תמה מה לאאמו"ר לטרוח לעלות לביתו הרי היא יכולה לבוא לבית אאמו"ר, אולם אאמו"ר התעקש שהוא מעוניין לעלות לביתו, האברך המשיך לטעון שבין כך זוגתו לא נמצאת בבית ובהזדמנות ראשונה יגיד לה שתעלה לביתו, אולם אאמו"ר התעקש שהוא יעלה לביתו אליה.

"בחוסר סבלנות סיקרן את האברך מה כ"כ דחוף לאאמו"ר להיפגש עם ב"ב. למעשה, עוד באותו היום הקדימה האשה ועלתה לאאמו"ר. אאמו"ר התחיל להתנצל על מעשה שהיה, וכך היה המעשה: היה זה באחד הימים יום גשום וסוער ומי גשמים עזים דהרו על הכביש ושילליות של מים נאספו על אורח הדרך, אאמו"ר נסע אז במונית ומחוסר זהירות של הנהג נסע במהירות ונכנס לתוך שלולית מים ובדיקו אז עברה האשה זאת וקלחת של מים ניתז על האשה, אאמו"ר ראה כל זאת ואמר מיד לנהג שיזהר בנסיעתו שלא להתז על אנשים, לאאמו"ר היה עגמת נפש מכך, והתעניין אצל הנוסעים מי זאת האשה שנפגעה ממנו, ולא היה לו מנוח לנפשו כי הרגיש את עצמו אשם בכל זה וזאת מכיון שטען שהנהג מושכר לו בעת נסיעתו וא"כ הוא אשם בדבר, ולכן חיפש אחר האשה עד שביקש ממנה מחילה על שגרם לה צער ואי נעימות.

סדר יומו הגדוש

"סדר יומו היה מלא וגדוש קרוב לכ"ד שעות ביממה. "עד היום אין לי מושג מהיכן שאב את כוחותיו. בשעת בוקר מוקדמת כבר היה ניצב על משמרתו ועד השעה שתים בלילה עדיין ענה לשאלות בהלכה אז היה מנהגו להתיישב ולסדר את התשובות לשו"ת קנה בושם, עד השעה חמש לפנות בוקר. צא ולמד כמה שעות נותרו לו לשנת הלילה.

להכניס כסא, וכך ישב ועמל בתורה מתוך הדחק. "סיפר לי יהודי מזכרונות ימי נעוריו שאאמו"ר היה יושב ולומד בצעירותו במשך ט"ז שעות בציפות כמי שכל מה שנעשה מסביבו אינו נוגע לו כלל.

"סיפר לי משמשו כי בעת שנסע עמו לאורגוואי לצורך השחיטה היה עולה אליו בשעה 3 בלילה לקחת את המזוודה לרכב, והנה למרבה הפלא תמיד מיד כשחזר עם המזוודה ראה את אאמו"ר יושב ברכב עם גמ' כשכל כולו שקוע בלימודו כאילו כבר ישב שם שלוש שעות ומתעמק בסוגיא.

"משמשו אף הוסיף, שבכל הנסיעה עד ללוד היה שקוע אאמו"ר בתלמודו, וכן בשדה התעופה כשעמדו בהחתמת הדרכונים, גם בזמן הזה עסק בתורה, ולאחר מכן כל עת הטיסה, וכל הזמן עד שהגיע למפעל באורגוואי ישב ולמד כמי שנמצא בביהמ"ד.

"זכרונות, כי לאחר אירוע מוחי שעבר, דאגנו כי בהזדמנות זו יובא אאמו"ר לאוניה אשר שייטה באחד מהאגמים היפים באיזור, שם היה אויר צח אשר חשבנו שיהיה לו לתועלת. אלא שאאמו"ר לא בזבז זמן, עם עלותו לאניה נכנס הוא לאחד החדרים בירכתיה, פתח את ספר הלימוד שנשא עמו ושקע בתלמודו. אמי נכנסה אצלו בטרוניה מדוע לא תנצל מעט את הנוף והאויר הצח? אלא שהוא השיבה בפשטות, כי עבורו ההנאה הכי גדולה היא לשבת מול הספר ולהגות בתורה. לאחמ"כ שטח את תמיהתו בפנינו למאי טרחנו להביאו לשם, "מה לי חדר באניה או חדר באכסניה - תמה".

האם הגר"מ זצ"ל היה מחמיר?

"הציבור אכן חשב שהוא מחמיר, אולם אני אומר שבפירוש הוא לא היה מחמיר. בכל פעם שהיה ניגש לפסוק את ההלכה הוא למד את כל הסוגיא היטב, לאורכה לרוחבה ולעומקה. ורק אז היה מתיישב לפסוק את ההלכה. כשהיה פוסק כהמחמירים, לא היה זה משום שסבר כי ראוי להחמיר, אלא משום שכשיטתם יצא לו גם הוא בלימודה של הסוגיא. באותה המידה אם מסקנתו היתה בשיטת המקילים פסק הוא לקולא.

באחד מלילות השבת נעדרה ילדה, וקיים היה חשש לחייה. פנינו למשטרה, ואלו אמרו שעל פי כלליהם טרם חלפו מספר שעות מסוימות מאז ההיעדרות, שאז פותחת המשטרה בחיפושים. עם זאת, מפקד המשטרה אמר לי שאם נרצה, נוכל להתחיל בפעילות מטעמנו ובכוחותינו ע"פ הנחיות המשטרה.

ניגשתי לאאמו"ר, והוא פסק בנחרצות: כעת, איש המשטרה הוא המומחה, ועליכם לעשות ככל אשר יורה, לא להפיל דבר מדבריו ארצה! הוא חזר על הוראתו זו בנחישות, היות ומדובר היה בחשש פיקוח נפש.

"זכרונות, כי מאה שערים פשטה את לבוש השבת, וכל רחובותיה מלאו תכונה מהסוג השמור לימי החולין: פנסים נדלקו, רכבים הוזעקו על נהגיהם, ורמקולים רבי עצמה הוצבו על גגותיהם עם קריאות דחופות. ברחבי מא"ש הסתובבה אז הלצה, כי רק סיגריה

פורשים הכל למנוחה, כמו לאחר סעודת השבת בבוקר וכד' לא היה נותן לעצמו יותר מדקות ספורות. פעם אף ביקש מאמי מורתי, בשבת אחר הסעודה שתעיר אותו אחרי 3 וחצי דקות, אמי טענה לו שזה לא מספיק עבורו וגופו צריך לנוח יותר, אמנם הוא לא שת לבו לדבריה, והסתפק בתנומה קלה זו.

"פעם אחת הוצרכה אמי לנסוע לחו"ל, ובקשה ממני שאבא ללוותה לדרכה בשעה 5 לפנות בוקר, וכשבאתי ראיתי את אאמו"ר יושב על מקומות שקוע בכתיבת חידושי תורה, וכשניגשתי אליו שאל אותי, מה מעשיך כאן באישון לילה, ועניתי לו שכבר פנה לילה ואתא בוקר, ואמר לי שלא הרגיש כלל בשעות שחלפו ועדיין לא עלה על יצועו. (מתוך המבשר תשע"ד)

"היו תקופות שכמעט שלא הצליח לשים תנומה לעפעפיו יותר משישים דקות ברציפות. זכרונ, שהיו לילות רבות שדילג על שינתו ובקושי השלים את שינתו למחרת ולמקוטעין.

"בחוגי המשפחה יודעים לזהות על התשובות בכתב היד של אאמו"ר, אם משל בוקר הם או של לילה, פשוט מאד, התשובות שנכתבו בלילה, מצוי בהם שהאות האחרונה במילה 'נמרחת' על הנייר, שכן לרוב עייפותו, פעמים היה מנמנם קלות תוך כדי כתיבת התשובה, והעט היתה ממשיכה מאלה...

"כאשר היה חש בעייפות היה מבקש מבני הבית: העירוני נא בעוד חמש וחצי דקות. לא שעה ואף לא חצי ממנה ואף השניות היו ספורות לא חמש דקות אלא חמש דקות וחצי... גם בשעות בהם

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א

שבעים וחמשה אחוזים על פני תשעים וחמשה!"
"הכל טוב ויפה", השיב. "אבל הפועל השני אמר לבעל הבית, במילים אחרות: 'אתה לא בעל הבית! אני בעל הבית! אני אעשה מה שבא לי'..."

"ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר", אמרתי לו, "אתם בתנועה שלכם עושים מהתורה רק מה שבא לכם, רק מה שנח לכם ומתאים לכם, ולא עושים את מה שלא נח לכם. 'מתאים לכם' לא לשקר, לא לרצוח, לא לגנוב - מקיימים. לא מתאים לכם מצוות אחרות - לא מקיימים. במילים אחרות, הקדוש ברוך הוא לא בעל הבית, אתם בעל הבית!"

בעל הבית הוא רק מי שעושים את הוראותיו במדויק, בין אם זה 'מסתדר' לי ובין אם זה לא כל כך מסתדר... אם אתם 'בוחרים' לקיים רק מה שנח לכם, אות וסימן מובהק הוא כי גם מה שאתם כן מקיימים, זה לא משום שהקדוש ברוך הוא צווה והוא 'בעל הבית', אלא מכיוון שכך בא לכם..."

"האור החיים" הקדוש כתב על הפסוק: "וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור" (שמות כ, א): "עוד ירצה, באמרו את כל הדברים, לומר כי אין חפץ במקבל תורה אלא אם יקבל כל התורה, וכל המקבל עליו תורה, חוץ ממצווה אחת, אין לו תורה."

אם אדם ישמור שש מאות ושנים עשרה מצוות הרי שאין לו אפילו מצוה אחת! הוא מפסיד את כל הסגולות של "אשר קדשנו במצוותיו", משום שאין כאן 'מצוותיו'!

כעין זה אומר רבנו יונה (שערי תשובה שער ראשון, ו) על עבד שאומר לאדונו: מוכן אני לשמע הכל בקולך, חוץ מדבר אחד, שנחשב שכבר פרק מעליו עול אדוניו, וכלשונו: "כי אם אמור יאמר העבד לרבו, כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד, כבר שבר עול אדוניו מעליו והישר בעיניו יעשה".

(מתוך הספר: אריה שאג משפטים)

"ובמה אתה יהודי", שאלתי אותו.

"אני לא גונב, אני לא רוצח, אני לא משקר", השיב.

"גם הגוי יכול לומר את אותם הדברים בדיוק", אמרתי לו. "בדברים אלו אינך מבטא את יהדותך".

"וכיצד מבטאים את היהדות, לדעתך?" שאל אותי.

"אשאל אותך שאלה, ותענה לי בצורה אובייקטיבית וכנה. לבעל בית חרושת יש שני פועלים. הפועל הראשון עושה שבעים וחמשה אחוז מהעבודה... כל דבר שהוא עושה - בעל הבית צריך להמשיך לעבוד אחריו, ולהשלים את עשרים וחמשה האחוזים הנותרים. לעומתו, השני עושה תשעים וחמשה אחוז מהעבודה. לאחר שעשה משהו - בעל הבית כמעט ולא צריך לעשות כלום. העבודה כמעט מושלמת, חסרים בה 'פינישים' קטנים.

בעל הבית נגש לפועל הראשון ושאל אותו: 'למה אינך עושה את העבודה מאה אחוז? יש לך משג כמה אני צריך לעבוד עוד אחר כך?' 'אדוני בעל הבית! השיב הפועל, 'אתה זוכר שכשהתקבלתי לעבודה הייתי מסוגל לעשות רק חמישים אחוז. לאט לאט השקעתי, התקדמתי, למדתי, וכעת אני אוהז בשבעים וחמשה אחוז. השאיפה שלי היא להגיע למאה אחוז, ואם תתן לי את הצ'אנס, ולא תפטר אותי - בעזרת ה' אגיע אל היעד המבוקש'.

בעל הבית נגש לפועל השני, ושאל גם אותו: 'למה אינך עושה את העבודה במאת האחוזים? בכל פעם עלי להשלים את השאריות האחרונות שהשארתי. אינך יכול להשלים לגמרי את העבודה?'.

'אני יכול אבל לא בא לי. גם תשעים וחמשה אחוז זה מצוין. תראה את הפועל השני שאפילו לא מתקרב למה שאני עושה'.

"ועכשיו ענה לי בכנות" - פניתי אל אותו יהודי קונסרבטיבי - "איזה פועל מן השנים היית מחזיק?"

"את הראשון".

"מדוע, הרי הוא עושה רק שבעים וחמשה אחוז? לבעל הבית נשארת המון עבודה אחריו! איפה החוש הפיננסי שלך? להעדיף

חיזק ועודד אותי מאוד. בכל שלב ושלב של הנסיעה הוא היה עלול להיתקל במוקש אחר שיסיים את שליחותו באופן טראגי, אך חש כי השם יתברך הצליחו וניהל את דרכו בצורה הטובה והיעילה ביותר.

דוגמא נוספת לכך, סיפר אבי מורי שליט"א מנסינו האישי: היה זה ביום ט"ז תמוז תרצ"ט, כשנאלץ יחד עם שני אחיו; רבי מרדכי ורבי אברהם אבא לעזוב את עיר מולדתו פרשבורג, ולהצטופף בתוך ספינה קטנה על גבי נהר דונה. התוכנית המקורית היתה לנסוע עד בולגריה ומשם לעלות לרכבת עד לטורקיה. כי אז עוד לא היתה מניעה להיכנס לטורקיה ללא רשיונות.

מי שהגה את תוכנית נסיעתו של אבא, היה יהודי יקר מפרשבורג שגילה לממשלה ההונגרית סוד צבאי חשוב, ותמורתו הובטח לו להוציא את כמה ממקורביו בקלות מתחום המדינה. אולם ההשגחה העליונה סיבבה את הדברים בצורה אחרת, ומכל מיני סיבות אבא הוכרח לעבור לאוניית משא גדולה, בת שלוש קומות, אשר עשתה את דרכה לארץ ישראל, בה נסעו מאות אנשים במשך קרוב לשלושה חודשים. כך זכה להגיע לארץ הקודש ממש בתחילתה של השואה.

אבא מציין כי היה זה נס ופלא שהספיק המזון ושאר הצרכים החיוניים באוניה, לתקופה כה ממושכת ולציבור כה גדול של נוסעים. גם העובדה שהיו בספינה כמה תלמידי חכמים חשובים, היה נס בפני עצמו. שכן הם שמרו על הצביון הרוחני הראוי בנסיעה, נסכו טללי אמונה בלב הנוסעים והשפיעו רבות על אבא לכל מהלך חייו. כך באורח פלא הגיעו כולם ארצה חיים

ובריאים, שלימים בגופם ונפשם. כאשר הגיעו לארץ הקודש היה זה ערב ראש השנה, אך בשל הקושי לקלוט את כולם בבת אחת, הוחלט לעשות זאת בשלבים, כאשר את הנשים והטף הורידו מיד והובילו אותם למחנה צבאי סמוך למושבה 'באר יעקב'. ואילו את הגברים, ובתוכם אבא, הורידו מהספינה רק לאחר כשבועיים, בערב חג הסוכות. השם יתברך שלח מיד שליחים נאמנים שדאגו לאבא רוחנית וגשמית, ומילאו את מחסורו ברוחב לב.

את הסוכה הראשונה כאן בארץ הקודש, הם בנו לעצמם מתוך מסירות נפש ממש. מחמת המחסור בדפנות סוכה נורמאליים ובעצי סכך כרותים, כפי שאנו מכירים היום, היו צריכים אז ללקט כל מיני צמחים ושיחים, אשר חלקם הגדול היו מלאים בקוצים ודרדרים, ובידיים פצועות וזבות דם הקימו את הסוכה.

"הדור הצעיר לא יבין באיזו מסירות נפש קיימנו אז תורה ומצוות", אומר אבא, "ממש לא יאומן כי יסופר. אך גם לא שיין לתאר את הצהלה והשמחה הגדולה שמילאה את ישותנו, על כך שלמרות הכל זכינו גם באותה שנה להסתופף בצילא דמהימנותא, לשבת בסוכה כשרה".

תמיד אבא מסיים את סיפורו בתובנה זהה: "אני מספר לכם את כל זה לא לשם המעשה, לא לשם נוסטלגיה והעלאת זכרונות, אלא כדי שתדעו את הניסים הגדולים שהשם יתברך עשה עימנו. גם בזמן ההסתר הגדול ראינו במו עינינו השגחה פרטית מדוקדקת, ושפע של רחמים וחסדים שהשפיע עלינו. בשעת מעשה השתדלנו להאמין בזה, אך במבט לאחור ראינו זאת בחוש".
(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

המשך מעמוד 12 | הרה"ח הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל

כל הדרך לא פסק פיו של ר' זלמן מלשוח בדברי תורה וסיפורי צדיקים, בנוסף לשאר לימודיו שהתמיד בהם גם בהיותו בדרכים, ולמותר לציין כי דיבור אחד של חולין לא נכנס באמצע. רבים ראוהו כשהוא משנן בנסיעותיו הארוכות, פרקי משניות בעל פה לרוב. היו הנסיעות הללו במחיצתו של ר' זלמן משאירים רושם כביר על הנוסעים, ובפרט על נפש הבחורים הצעירים, כאשר הללו לומדים ממנו פרק בהלכות נסיעה למקומות הקדושים.

באחד מערבי השבתות, התקלקל התנור במירון, ולא היה ניתן

לאפות חלות לשבת שם. התנדב אפוא אחד מבני החבורה לנסוע לצפת, ולהביא חלות משם. לאחר שחזר הלה והביא חלות באמתחתו, התלהב ר' זלמן ונענה בשמחה: "רבש"ע, חלות לשבת כבר נתת לנו, עכשיו ניתן לך שבת פאר די חלה!" (ניתן לך שבת בשביל החלה).

גם בשנה האחרונה לחייו, שנת תשנ"ט, בהיותו כבן 93 עוד נסע למירון בל"ג בעומר במסירות נפש, והתאמץ בכל כוחו לשמוח ולשמח את הכל בהילולא דרשב"י.

(מתוך 'ר' זלמן')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בן ציון אומר לו: קודם תשאל את אשתך בבית, שהרי רוב שעות היום אתה בכולל והיא תצטרך לטפל ברוב המקרים. לאחר שהתשובה הייתה חיובית גם מהבלבוסטע, ר' בן ציון רכש לו את הכלים הראשונים של הגמ"ח: 4 מכשירי אדים חמים, ו-4 מכשירי אדים קרים, 4 אינהלציות, 4 שואבי חלב, 3 מודדי לחץ דם, ו-3 מנורות כחולות. "מכאן ואילך תשכלל את הגמ"ח ותרחיב אותו כאוות ליבך".

וכך, בקדושה ובטהרה, לשם שמים, נפתחו שלושה גמחי"ם כאלו בבני ברק, שאחד מהם היה בבית משפחת לסיצין. על אחת השבתות שהגדילו הרחק את היקף הגמ"ח סיפר הגאון ר' יעקב לסיצין שליט"א.

באחת מלילות שבת, התארחו אצל ר' יעקב לסיצין בן משפחתו וחברו.

והנה, בעיצומה של הסעודה נשמעו דפיקות בדלת. שני נערים עמדו בפתח וביקשו דחוף מכשיר אינהלציה. הם, כמובן, קיבלו. האורחים התעניינו מה הדבר הזה, ובני משפחת לסיצין השיבו להם: פתחנו בבית גמ"ח קטן למכשירי רפואה.

האורחים הצעירים התלהבו מהרעיון, התעניינו וחקרו, עד שאחד משניהם החליט גם הוא לפתוח גמ"ח של כלי רפואה, ואותו גמ"ח התגלגל וממנו נולד בסופו של תהליך ארוך-הארגון הענק "יד שרה" הנודע בחסדיו על פני תבל.

תיקון המכשירים

לא היה קל למצוא חשמלאי סטנדרטי המתמחה במכשירים שהתקלקלו. אחד מידידיו מכולל פוניבז', שידידו רב לו בהבנה בחשמלאות, שמח לסייע, ונכנס לעובי הקורה, פירק את המכשירים ולמד את דרכי פעולתם והתקלקלותם, וממילא גילה גם את הדרך לתיקון המכשירים. ראש של בן תורה.

במשך תקופה ארוכה האברך תיקן כך מכשירים שהתקלקלו, אך כאשר המכשירים התרבו וכמות התיקונים עלתה על גדותיה, לימד את ר' בן ציון כיצד לתקן אותם, ומאז, ר' בן ציון הקציב לעצמו זמנים קבועים, בהם ישב לתיקון המכשירים שהתקלקלו. זה היה פלא, לראות אדם שמרכז חייו לימוד התורה הקדושה בהתמדה, עד כדי כך שמרן הרב שך זצ"ל התבטא עליו: "ר' בן ציון כולו תורה, גם אם יחתך לו הווריד ח"ו לא יצא דם, אלא תורה..." ואעפ"כ השקיע זמן ועמל בכדי לתקן את המכשירים שהתקלקלו!

(מתוך: 'ספר ללא שם')

זו תרומה לגמ"ח לקניית מכשירים נוספים. הגמ"ח כולו חסד, ומה שייך לקבל מתנה עבור חסד..."

ד"ר כגן-רופאת הילדים, הייתה מנווטת אותם ומציעה להם אלו מכשירים כדאי לרכוש, לפי ההיכרות שלה עם החולים - מה נצרך וכמה, הכל לפי כמות הנזקקים.

היו מכשירים שכמעט לא היה אפשר להשיג בארץ, והרב והרבנית פלמן ניהלו מאמצים להשיגם בחו"ל.

וכך הבית התמלא במכשירים...

אין מקום?!

יש מקום באוטובוס לכולם...

בלילות החורף, הר' בן ציון הרבה לישון סמוך לדלת הכניסה של הבית שמא יבואו לדפוק באישון לילה והם לא ישמעו. בסיום יום לימודו סמוך לחצות, העביר את הילד השוכב סמוך לדלת, למיטה אחרת פנימית, והוא נשכב לנוח ליד הכניסה.

סיפרה פלונית: "כשהיית ילדה קטנה, התגוררתי בשיכון ויז'ניץ, בתקופה שעוד לא היו הרבה בניינים ברחוב נחמיה, באזור היו פרדסים וחולות, ובלילות שוטטו שם חיות כמו תנים ועוד, היה מפחיד מאוד, אבל היינו צריכים דחוף מכשיר אדים, ובאמצע הלילה נאלצתי לרוץ משיכון ויז'ניץ לרח' רבי סעדיה גאון לבקש את המכשיר. כאשר הגעתי, הרב הבין מיד כי אני באה ממרחקים. הוא שאל כיצד אני מתכוננת לחזור, ואני עניתי לו, כי אכן אני מאוד מפחדת לחזור בכזו שעה לבד, כי למרות שיש מעט אנשים ברחוב, יש גם בעלי חיים שמטיילים. השעה היתה 2 בלילה בערך. הוא קם וליווה אותי עד לבית שלנו, שהיה ממוקם בשביל המרכז ליד הפרדסים. הוא הלך לפני ואני מיהרתי אחריו ברחובות נחמיה ועזרא לכיוון שיכון ויז'ניץ, ואז שב על עקבותיו".

מפעל החסד הגדול מירושלים

המושג החל להיקלט בלבבות. כמות הפונים התרחבה. ר' בן ציון פנה לאברכים מכולל פוניבז' ושאר מכרים, וביקש מהם את מעשר הכספים שלהם, כדי לרכוש מכשירים נוספים.

הוא התחיל לשכנע אברכים לזכות גם הם במצווה. בדרך כלל ברגע הראשון הם היו נרתעים: מה, אני אפתח גמ"ח? כיצד אוכל לנהל את הכל ביחד עם הלימוד? אבל ר' בן ציון הרגיע, הסביר והדריך, עד שהשומע התלהב מהרעיון. ולאחר שהתלהב, היה ר'

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

איזה סולם נחשב כפתח בין שתי חצרות? ליד איזו ערימת תבן אסור להעמיד בהמה בשבת? חיבור בין שתי חצרות באמצעות מרפסות

אינו נמשך לכל רוחב החצר, ויש מרווח של ארבעה טפחים לפחות שהתעלה אינה עוברת בו - הרי זה כאילו יש פתח בין שתי החצרות, והן יכולות לערב עירוב חצרות זו עם זו. ואם מיעט את גובה התעלה מעשרה טפחים, או שמיעט את רוחבה מארבעה טפחים, באמצעות מילוי חלקי או מלא של התעלה בעפר או באבנים, אין התעלה נחשבת כמחיצה.

• שתי חצרות שערימת תבן בגובה עשרה טפחים משמשת כמחיצה ביניהן, אסור להאכיל ממנה בהמה בשבת; ואסור אף להעמידה בסמוך לערימה כדי שתאכל, מחשש שיאכילה בידים. ונחלקו ראשונים אם טעם האיסור הוא מפני החשש שעל ידי אכילת הבהמה תונמך הערימה לפחות מעשרה טפחים, או מפני שהתבן המיועד למחיצה הוא מוקצה.

חיבור בין חצרות באמצעות מרפסות

• שתי חצרות שמשי צידי הרחוב, ובכל אחת מהן ישנה מרפסת הבולטת מאחד הבתים שבה לרחוב, והמרפסות ממוקמות האחת מול השנייה - יכולות החצרות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו על ידי הנחת 'גֶּשֶׁר' שיחבר בין המרפסות. אולם אם יש בין המרפסות מרחק של יותר משלושה טפחים באורך קיר הבית, או שיש ביניהן הפרש גובה של יותר משלושה טפחים - אין הגשר נחשב כפתח.

• בהמשך לאמור: באופן שבו יכולות החצרות לערב זו עם זו, ולא עירבו - אסור לדיירי שתי החצרות לטלטל מבתיהם אל הגשר, וכן אל השטח שבמרפסות אשר מקביל לגשר.

• מחיצה שהקימו על גבה גשר - למרות שהמחיצה עוברת תחת הגשר, הגשר נחשב כפתח במחיצה - אם רוחבו עשר אמות או פחות; או כפירצה - אם רוחבו יותר מעשר אמות, ובאופן זה מתבטלת כל המחיצה.

סולם כפתח בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

• שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, והעמידו סולמות משני צידי המחיצה, באופן שניתן לעבור מחצר לחצר בקלות - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות, והן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם רוחב ראש המחיצה הוא פחות מארבעה טפחים - צריך שלא יהיה בין הסולמות שמשני עברי המחיצה מרחק אופקי של יותר משלושה טפחים.

• אין סולם נחשב כפתח אלא כשרוחבו לפחות ארבעה טפחים, כרוחב המינימלי הנדרש לפתח; ושליבתו העליונה מגיעה עד לטווח של פחות משלושה טפחים מראש המחיצה.

• שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, ובאחת מהן יוצא מהמחיצה זיז ששטחו ארבעה על ארבעה טפחים, בטווח של פחות מעשרה טפחים מראש המחיצה; והעמידו סולם מהקרקע לזיז, שהמרחק שבין שליבתו התחתונה לקרקע, ובין שליבה לשליבה, הוא פחות משלושה טפחים - רשאים דיירי חצר זו להשתמש בראש המחיצה כחלק מהחצר.

• שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן והקימו משני עברי המחיצה כעין 'פְּקָה' המחוברת לקרקע, אשר שטחה ארבעה על ארבעה טפחים, והפרש הגובה שבינה לראש המחיצה הוא פחות משלושה טפחים - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות.

מחיצה בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

• שתי חצרות שיש ביניהן תעלה שגובהה עשרה טפחים, ורוחבה ארבעה טפחים - הריה נחשבת כמחיצה, ואין יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם אורך התעלה

גליון 361
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי השנה לשריתמשה בתמנה

סיפורי חז"ל

סיפר רבי יוחנן: פעם סיפר לי יהודי מעשה שאירע לו, חולה היה במחלות רבות ולא התרפא למרות שפנה אל רופאים והרבה בתפילה ובתחנונים. יום אחד ראה ערבים הולכים אל אליליהם, זובחים להם ומתפללים לפנייהם וזוכים לרפואה. החליט ללכת גם הוא למרות שידע שאיסור גדול הוא, רק לראות כיצד נכנסים הם לשם חולים ויוצאים בריאים, חשב בלבו, והלך יחד עם הערבים אל בית האליל שלחם, בלילה לן יחד אתם ונשאר ער ודורך גם כשכולם נרדמו. לפתע ראה את השטן עובר ביניהם, כלי רפואה בידו והוא מרפא את החולים, עבר השטן לידו ולא ריפא אותו. שאל אותו מדוע אינו מרפא גם אותו? ענה לו השטן לא אגע בך, רק את הגויים פקדו עלי להאביד מהעולם הבא, וחלילה לי לגזול חי עולם מבניו של יעקב. יצא משם האיש בשמחה ובשבח לה', וכשסיפר לי זאת, אמרתי לו, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות ולשמוע כל זאת.

(ז"ח בראשית י"א)

פרשת השבוע

אתך עד בוקר, וכדי שלא לעשוק חלילה ולקפח שכר שכיר. תממה הרבנית, להשערתה שילמה לסבל מחיר הוגן, והראיה היא שהסבל קבלו בתודה והלך לדרכו בלא שמץ תרעומת. ושאלה הרבנית: הרב יושב ולומד יומם וליל מנין לו לקבוע מה גובה שכרו של סבל בשוק עבור חבילה כזו או אחרת? וחייך רבנו והשיב, וכי חדשות הן בעיניך, אדם מישראל מקדיש בהמה טמאה שאינה ראויה להקרבה, מה נאמר בה "והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה", הכהן משרת ה' בבית מקדשו הוא מורה משפטיו ליעקב ותורתו לישראל, מנין לכהן ידיעה בערכו של גמל או חמור, ואיש כי יקדיש את ביתו קדש ה' והעריכו הכהן כאשר יעריך אותו הכהן כן יקום. מאימתי נעשה הכהן שמאי של נכסי דלא נידי? אלא מאי כשהדבר נוגע להלכה, מעניקים לו מן השמים חכמה ותבונה, אף כאן נוגע הדבר להלכה ומן השמים מאירים עיניו של אדם

אם בחקותי תלכו (כ"ו - ג')

וברש"י 'שתהיו עמלים בתורה' מסופר: פעם אחת בא אל הגה"ק ה"חפץ חיים זיע"א תלמיד אחד ושאלו מה לעשות שהוא עמל בתורה ולא מצליח להיות גדול בתורה? על זה ענה לו ה"חפץ חיים: היכן כתוב בתורה שצריכים להיות גאון? הלא כתוב בתורה 'אם בחקותי תלכו' ורש"י מפרש "שתהיו עמלים בתורה".

והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה (כ"ז - י"א)

פעם קנתה הרבנית של הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א סחורה, וסבל הביאה לבית רבנו. לעת ערב נשא רבנו עיניו וראה את הצרור, שאל את הרבנית כמה שילמה לסבל? ואמרה לו. עבור משא כזה מגיע לו יותר, פסק רבנו. מיד הוציא את הסכום העודף וביקש מבן ביתו לאתר את הסבל עוד הלילה, כדי לקיים מצות עשה של 'ביומו תתן שכרו' ולא לעבור על לאו של 'לא תלין פעולת שכיר

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:17 ת"א: 8:19 ר"ת: 8:50

פרשת בחקותי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:59 ת"א: 7:15

הריני מוחל? מוחל!!!

כל בית ישראל בכו את השריפה אשר שרף ה' בשלהי חודש אדר ב' עם עלותו של הרה"ק מסקולען זיע"א לשמי רום והותיר את בית ישראל יתומים ודואבים. לזכותו הטהורה נביא עובדה נוראה זו שפורסם בקונטרס 'נועם שיח' (סאנטוב) מצורע ע"ט, ונביא את הדברים כמעט ככתבן:

סיפר לי ידידי הגה"צ אב"ד סקולען – לייקווד שליט"א, ששמע מאביו כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זיע"א, שלפני שנים, היתה תקופה מאוד חלשה ברוחניות ר"ל, והיה קשה מאוד לשמור שבת קודש ולהתחזק ביתר שאת בכל ענייני היהדות, ואביו כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע חשב מחשבות רבות וחיפש חיפוש אחר חיפוש איך לרומם את קרן התורה והיהדות ואיך לגרום לכך שתתחזק שמירת השבת וגחלת היהדות לא תכבה.

סיפר לי ידידי הגה"צ אב"ד סקולען – לייקווד שליט"א, ששמע מאביו כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זיע"א, שלפני שנים, היתה תקופה מאוד חלשה ברוחניות ר"ל, והיה קשה מאוד לשמור שבת קודש ולהתחזק ביתר שאת בכל ענייני היהדות, ואביו כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע חשב מחשבות רבות וחיפש חיפוש אחר חיפוש איך לרומם את קרן התורה והיהדות ואיך לגרום לכך שתתחזק שמירת השבת וגחלת היהדות לא תכבה.

ביום מן הימים הגיעה שמועה לאוזנו שישנו אדם אחד שהוא מוכשר מאוד, והוא 'נואם הכבוד' בהרבה מקומות, וכולם אוהבים לשמוע את דרשותיו כי יש לו חוש מיוחד לדבר ללבות בני אדם. אמנם, הוא לא היה צדיק גדול, אבל כשנותנים לו כסף מזומן הוא יכול לדרוש את כל מה שמבקשים ממנו ודבריו נכנסים בלבות השומעים.

הרבי התבונן בזה היטב היטב בכובד ראש, לבסוף החליט להביאו שידרוש במתק לשונו לחזק את לב בני העיר בשמירת השבת והתחזקות ברוחניות וכולי האי ואולי יהיה זה לתועלת. הרבי קרא לאותו אדם, אמר לו שהוא רוצה להזמין אותו לדרוש לכל בני העיר בעניינים העומדים על הפרק, ופירט לו בדיוק את כל מה שהוא רוצה שידרוש, ואכן נעתר הלה לבקשת הרבי והבטיח לדבר בדיוק מה שהרבי מבקש הימנו, אך בתנאי קודם למעשה הוא צריך לקבל מקודם סכום של כסף ולפני זה אין שום התחייבות מצידו לבוא ולדבר, ונקב בסכום עצום מאוד של כסף. הרבי התחלחל מאוד, שכן היה זה סכום גדול מאוד למעלה מיכולתו, אך לאחר מחשבה החליט שרוחניות קודם

לכל דבר, וסיכם עם הדרשן על יום מסויים בו ישא את דרשתו, וביום הדרשה הוא יקבל את כל הסכום.

מאותו יום ועד יום המיועד לדרשה היה הרבי עסוק לעמלה מכוחותיו בארגון המעמד לכל פרטיו. להדביק מודעות בכל העיר לאסוף את כל הקהל, והעיקר, לדאוג לסכום העצום שדובר עם הבעל דרשן. חלק מהמעות הצליח לאסוף וחלקו לקח התחייבויות והלוואות עד שהיה כל הסכום בידו, ובהגיע היום המיועד טרם הדרשה שלשל הרבי את כל הסכום ליד בעל דרשן כשתקוה גדולה בליבו שהדברים יפעלו את פעולתם.

הצלחה גדולה מאוד היתה לדרשה. אלפי אנשים הגיעו לשמוע את דבריו הנפלאים, הרבי ישב שם להאזין לדבריו המלהיבים, שעה ארוכה דיבר והקהל היה מרותק, אך אט אט חלחלה ההכרה לליבו של הרבי שנוכל ורמאי עומד לנגד עיניו, כי אף מילה אחת בנושאים שדובר עליהם מראש לעורר את הציבור לא דובר בדרשה מלהיבה זו. הרבי התכוון לברר לפרש הענין עם תום הדרשה אך עם סיום הדרשה נשא הנוכל את רגליו ונעלם מן המקום... הרבי היה שבור לשברי שברים ולא ידע לשית עצות בנפשו על המעשה הנורא שנעשה ועל הסכומים העצומים שהתחייב עליהם, אך נצר את הדברים בליבו ולא שיתף בהם איש כדרכו בקודש.

מספר כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע שבילילה ההוא בשעה מאוחרת הבחין שאביו הרה"ק זי"ע הכין עצמו לקרוא קריאת שמע שעל המיטה, והוא מסתובב מצד אל צד ליד המזוזה שעה ארוכה ובוכה בכי תמרורים. הוא לא ידע מה זה ועל מה זה, אך לא הרחיב עוז לברר את פשר הדבר. אמנם, כאשר לאחר דקות ספורות ראה את אביו והנה נהרה שפוכה על פניו ומתוך חיוך רחב ניגש לקרא את שמע, לא יכול להחריש ושאל את אביו על ביאור הענין.

ענה לו אביו זי"ע, בכל לילה כאשר אני אומר 'הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי' אני מעביר במחשבתי את כל מה שעבר עלי במשך היום, וכל מי שאכן הכעיס והקניט אותי אני מוחל לו בלב שלם. אבל היום – לאחר שסבלתי כהרבות מאותו בעל דרשן, אזי בעת שהתחלתי לומר 'הריני מוחל' היה לי הדבר קשה מאוד, איך אני יכול למחול לכזה אדם שעשה לי עוול נורא כזה ורימה אותי באופן מחפיר כל כך, פשוט לא ראיתי שום לימוד זכות עבורו, ולא יכולתי להמשיך ולומר 'הריני מוחל'. הכאב היה גדול מנשא. שעה ארוכה הסתובבתי ליד המזוזה, שפכתי שיח לפני יתברך שיאיר עיני שאוכה ללמד עליו זכות ולמצא את הכוחות למחול לו בלב שלם. ואכן, זכיתי לרחמי השי"ת והצלחתי לבא למצב שאני באמת מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי.

ישר כח להרב דוד משה הרשקוביץ על העלאת הדברים.

סיפר הרב נחום כהן שהעיד ששמע מפי הרב שמעון אליהו שלזינגר זצ"ל, שהתלווה יום אחד אל הצדיק רבי שלומק'ה מזוועהיל (יומא דהילולא כ"ו אייר). והנה, ניגש אליו לפתע יהודי ומספר לו, בבכי רב, שהוא חשוך-ילדים מזה זמן רב. אשתי הגיעה למצב כזה שהורתה לי לבקש ברכה מהרבי, ואמרה שאין לי מה לבוא הביתה בלי הבטחה מהרבי שיוולדו לנו ילדים. אני מבקש שהרבי ירחם עליי, ויבטיח לי זרע של קיימא", בכה היהודי.

האדמו"ר הרהר לעצמו כמה דקות, ואחר סיפר הרב נחום כהן שהעיד ששמע מפי הרב שמעון אליהו שלזינגר זצ"ל, שהתלווה יום אחד אל הצדיק רבי שלומק'ה מזוועהיל. כך אמר: "תראה, אתה מבקש ממני שאבטיח לך. אני מוכן, אבל בתנאי שגם אתה תבטיח לי כמה דברים". כמובן שהיהודי נתן את הסכמתו לעיסקה, ועוד בטרם שמע מה הן דרישותיו של הרבי, אמר 'הן'. ואז אמר לו הרבי: שמעתי עליך שהינך 'ראש המדברים' במקווה, וסביבך מתרכזים רוב היהודים שם. אני רוצה לבקש ממך שבלכתך למקווה, אל תדבר. ושנית, שמעתי שהדיבורים שלך אינם מסתיימים במקווה, אלא גם כאשר אתה מגיע להתפלל בבית הכנסת, אינך מהשומרים על שתיקה מוחלטת... ונחשב כאחד הדוברים הראשיים. אם תבטיח לי שתפסיק לדבר במקווה ובבית הכנסת, אני מבטיח לך בן זכר. כמובן שהיהודי קיבל על עצמו את הדבר, ואלה שנפגשו עימו במקומות הני"ל לא ידעו מה קרה לו... הם התרגלו לראותו מדבר ומדבר, והנה לפתע הוא שותק כדג. אבל, כבר אמרנו, מה לא עושים בשביל לזכות לזרע של קיימא?... ולכן, למרות שהסתכלו עליו כעל מי שירד מדעתו, המשיך לשותק.

ויהי לתקופת השנה התקיימה הבטחתו של הרבי ונולד לו בן זכר. הרבי מזוועהיל התכבד בסנדקאות, ולאחר מכן שאל האב המאושר את הרבי איזו 'מידה כנגד מידה' יש בשתיקה ולידת בן זכר? והרבי השיב בדברים מחודשים: מובא בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א שהקב"ה קוצב לכל אחד את מידת ההנאות שיהנה כאן בעולם הזה. בזמן שהינך מדבר במקווה ובבית הכנסת את דיבורי החול, הינך ממלא את קצבת ההנאה שהקב"ה הקציב לך, ולא נשארת לך יותר זכות ליהנות מההנאה להיפקד בוש"ק. כאשר הפסקת לדבר, ואז לא נהנית יותר מכך, אפשר היה לספק לך את ההנאה הזאת.

שיסתפק האדם במה שיש לו

מעשה במלך אחד שבנה במרכז העיר ארמון מפואר מרהיב עין. וסביבו נטע גן נפלא ובו עצי פרי ושושנים ופרחים וריחות נעימים נודפים ממנו. וקבע שלט קטן ליד הגן וכתב עליו את הדברים הבאים: "הארמון והגן ינתנו במתנה על ידי המלך לאדם השמח בחלק. עברו אנשים רבים על יד הארמון וכאשר קראו את הנכתב בשלט, חשבו כל אחד לעצמו, בוודאי לא בשבילי יהיה הארמון הזה, כי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים ואינו שמח בחלקו. והנה עבר שם אדם עשיר ונכבד, שזכה לעושר וכבוד ולמשפחה מפוארת, והוא מדושן עונג ומאושר בכל ענייניו, וראה את השלט ויאמר בלבו: הלא למי כל חמדת ישראל אם לא בשבילי, ונטול רשות ונכנס אל המלך, ויפן אל המלך ויאמר לו: הנה חנני ה' ויש לי כל טוב, ואני שמח בחלקי, ועליך המלך, לקיים מוצא שפתיך ולתת לי את הארמון והגן כמו שהתחייבת לתת למי ששמח בחלקו. ויאמר לו המלך: שוטה שבעולם, אם אתה באמת שמח בחלקך כאשר דיברת, למה לטשת עינך על ארמוני והגן אשר סביבו, והלא די לך במה שיש לך, ולמה תחמוד את אשר לרעך?

והנמשל: מכאן מוסר השכל שיסתפק האדם במה שיש לו, ויודה לה' יתברך על כל אשר חננו, שיוכל לעבוד בו את ה' וללמוד תורתו בהשקט ובטח.

(ענף עץ אבות רל"ג)

צ'ין אדם לחברו

מצוות הכנסת כלה מופלאה
מסופר: אחד מאנשי שלומו של הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א היה מלמד תינוקות של בית רבן, ולו חמש בנות, פעם שאלו הרבי: למה אינך מחתן את בנותיך? השיב המלמד: אף אחד אינו רוצה להשתדך עמי בגלל עניותי. הפתיעו בעל התניא ואמר: אני אשתדך עמך, ואזי ימצאו קופצים רבים שירצו אף הם להשתדך עם המחותן של הרבי. אמר ועשה, ובנו הרה"ק רבי דוב-בער שלימים מילא את מקום אביו והיה לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א נשא את בתו הבכירה של המלמד.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, שפירושו של רבי איסר זלמן אינו נכון. לא נתקרה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי המבקר, נודרו ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת להגן על צדקת דבריו של רבו. עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה שיכול להתפאר בכך שהצליח לנצח אותי בהלכה – ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא לצרותיו, למה, איפה,

לא אשתדל להקל מעט מיסוריו כשהיכולת בידי.

לעשות חסד בתוך ביתו

מספרים על הגה"ק רבי נתן צבי פינקל זיע"א שהיה דורש מתלמידיו הנשואים, שיגלו יחס אדיב לנשותיהם במיוחד, ושיבצעו את פעולות החסד – ראשית בתוך ביתם, לאשתו ובני ביתו, שכרגיל מזלזלים בכך. והיו מקרים שהיה מוכיח תלמיד על הנהגתו בביתו. אחד התלמידים סיפר, שזמן מה לאחר חתונתו הפתיעו רנ"צ בשאלה אם הוא עוזר לאשתו בבית בערבי שבתות? התלמיד השיב מיד בחיוב, והוסיף שהרי חז"ל מזהירים לעשות לכבוד שבת, ונהגו כך הם בעצמם, רבי ספרא היה מחרך ראש הבהמה, רבא מלח את הדג, רב הונא מדליק נרות, רב פפא שזר את הפילות, רב חסדא חתך את הסלק, רב ורב יוסף בקעו את העצים (שבת קי"ט ע"א). חייך רבי נתן צבי ואמר: צדיק! וכי משום כבוד שבת לבד צריך אדם לעזור? והלא קיימת מצות עשה מפורשת מן התורה: "עזב תעזוב עמו!" על אחת כמה וכמה לאשתו שיש כלפיה חובות מיוחדים, ובפרט בערב שבת קודש שהעבודה רבה והאשה עייפה וממהרת להספיק לסיים מבעוד מועד, היש לך מצות חסד גדולה מזו? רנ"צ רצה להדגיש בזה, ששמים לב בעיקר למצוות שבין אדם למקום, ושוכחים את החובות שבין אדם לחברו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ב' אייר
 הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם נחום (תקצ"ג)
יום ראשון ב"א אייר
 הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר יעקב (רוא מדינא – תקמ"ג)
יום שני כ"ב אייר
 הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מוהיסיאטין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)
 הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדר ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא – תר"צ)
יום שלישי כ"ג אייר
 הרה"ק רבי יהושע מדינא ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי – תקצ"ג)
יום רביעי כ"ד אייר
 הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים – ת"פ)
 הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חוות דעת – תקצ"ב)
 הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרא ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)
יום חמישי כ"ה אייר
 הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד – תקנ"ד)
 הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד)
יום שישי כ"ו אייר
 רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב)
 רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים – תק"ז)
 הרה"ק רבי שמואל אליה מוואלין ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ח)
 הרה"ק רבי שלמה מווייהעל ב"ר מרדכי (תש"ה)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
 מח"ס "גם אני אדוך" רפרום יוסף הדרס" על המצוות.

ספירת העומר (ג')

- מצוה על כל אחד לספור בעצמו. (שו"ע או"ח סימן תפ"ט, סעיף א')
- לפני ספירת העומר, יתפלל תפילה קצרה, שיהא חשוב מצוה זו בעיני הבורא יתברך שמו, כאילו כיוון בכל הכוונות שכוננו בה אנשי כנסת הגדולה. (יסוד ושורש העבודה, שער ט', פרק ח')
- יברך הברכה בשמחה עצומה מאד. (שם)
- כשיסיים "על ספירת העומר", יכין לבו אל שמחה עצומה יותר בעת עשיית המצוה, דהיינו בעת שיאמר, היום יום אחד לעומר, ויכוין במחשבתו שבתוכו אלו שיוצאים מפיו, עושה תיקונים גדולים ונוראים בעולמות העליונים הקדושים, ויכוין גם כן לתת בזה נחת רוח ליצורו ובוראו יתברך שמו ויתעלה. (שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל
 ב"ר מנחם נחום זיע"א
 נלב"ע ב' אייר תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "ציון חמד" - מכללת ציון

פרשת בחקותי - דרך רשעים צלחה?

"ופנית אליכם" (ויקרא כו, ט)

אילו היה השואל שומע את ההסבר לדרך שנקט בה העשיר, היה מבין מיד כי לא בגלל רוב חשיבותם הקדים בעל הבית את שמחתם. אלא אדרבא, תחבולה מצא כדי להיפטר מן החובה להזמין לשמחה הגדולה של החתונה המיועדת אך ורק לרמי מעלה.

הנמשל מובן מאליו. אומנם לעיתים דרך רשעים צלחה. נהנים הם לפעמים משפע רב בעולם הזה. אם זה עושר או כבוד או שניהם גם יחד.

אך אין פירושו של דבר שנחשבים הם חס וחלילה בעיני הקב"ה יותר מן הצדיקים. אדרבא, נותן הוא להם את שכרם בעולם הזה כדי להיפטר מן הצורך להעניק להם שכר מצוות בעולם הבא.

כעין זה מובא בספרי בפרשתנו על הפסוק "ופנית אליכם" (ויקרא כו, ט): "היו הצדיקים בעולם הזה מבקשים שכרם מלפני המקום. והמקום אמר להם לצדיקים: 'בני, אפנה לכם. הרשעים הללו עשו עימי מלאכה מועטת ואני נותן להם שכר מועט, אבל אתם חשבון רב אני עתיד לחשוב עמכם.' ופנית אליכם" והיינו שאפנה מתשלום שכר של רשעים ואז אפנה אליכם."

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

מבאר ה'חפץ חיים' בספרו 'שם עולם' את הצלחת הרשעים בעולם הזה על פי משל: עשיר אחד העסיק פועלים רבים בבית החרושת שבבעלותו.

בהגיע בתו לפירקה ויום נישואיה ממשמש ובא, עמדה בפני העשיר בעיה קשה. מצד אחד ידע כי עליו להזמין את פועליו לשמחת הנישואין. מאידך מעמדו הציבורי חייב אותו להזמין אנשי אצולה רבים ונכבדי עם.

אמר העשיר: "לזמן יחד את אלה עם אלה אי אפשר, שכן אין זה מכבודם של הנכבדים להסב על שולחן אחד עם פשוטי העם."

הפיתרון נמצא בסופו של דבר בדרך זו- ביום שקדם לחתונה קרא לפועליו ואמר להם: "מאחר שהנכם פועלי- משרתי הנאמנים, מגיעה לכם הזכות ליטול חלק בשמחתי, לפיכך בואו היום לשמוח עימי."

ואכן ערך לפניהם בו ביום שולחנות מלאים כל טוב והם אכלו ושתו ושמחו איש עם רעהו על כל הטוב אשר גמל העשיר עימהם. גם הוא מצידו היה שבע רצון מכך שהצליח להשביע את רצונם מבלי להזמין לחתונה עצמה.

בעודם יושבים עימו ואוכלים ושותים ושמחים, עבר שם עובר אורח אחד וכשראה מי הם האורחים הקרואים אצל העשיר תמה ושאל: "האומנם פועלים אלה חשובים הם אצלו יותר מכל שאר יידידי העשירים והנכבדים? מדוע, הקדים את בואם לפני כל שאר האורחים הנכבדים?"

השאלה נשאלה רק משום שאותו אדם לא הבין את כוונתו האמיתית של העשיר. אך הגביר עצמו ידע היטב את אשר הוא עושה.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמם ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהיו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

צ"ח	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חם
י"א	19:00	20:12	21:06
ח"א	19:18	20:10	21:04
מ"א	19:21	20:13	21:07
ב"א	19:18	20:10	21:03

שואל ומשיב בהלכה - עורלה - חלק ט'

כאשר אדם נטע עץ שלא לאכול את פירותיו, האם גם אז חייב בידי עורלה ומה הדין כאשר אדם מעביר עץ ממקום למקום?

? *שאלה*

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס', מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

! *תשובה*

הנוטע עץ לצורך מצווה, כגון עץ תמר לצורך לולב או עץ אתרוג כדי לצאת בו ידי חובת ארבעת המינים, אף שלא נטע את העץ כדי לאכול פירותיו, חייב בעורלה. **מקורות:** רמב"ם (פ"ח מהל' לולב ה"ב), שו"ע (יו"ד סימן רצד סכ"ד). וביאר החזון אי"ש (עורלה ס"א א סק"ו) ואף אם אין כוונתו לאכול את האתרוג לאחר החג, חייב כיוון שרוצה בפרי. ועוד דאם נחשיבהו כעצים, אין יוצא בו ידי חובת ד' מינים, דפרי עץ הדר אמר רחמנא. ומה שפטרנו מחיוב עורלה, אדם הנוטע לשם עצים וכדומה, שאין כוונתו לפרי, היות ששם אינו מצפה כלל לפירות - משא"כ באתרוג. ועוד, דאתרוג רחמנא קרייה פרי. ע"כ. ובהיות שעץ האתרוג נותן פרי כבר בשנים הראשונות לנטיעתו, יש להיזהר מאיסור עורלה באתרוגים, ויש לקנות רק כשיש אישור כשרות מוסמך. אך מעיקר הדין, אין לחשוש, שמא האתרוג עורלה, מאחר שרוב האתרוגים אינם עורלה. וע"ע שו"ת 'שבט הלוי' ח"ב (סימן קנט).

אבל הלולים עצמם - אין בהם דין עורלה, שהרי אינם פרי.

הנוטע עץ פרי לצורך רבים כגון, שנטע אילן בגינתו סמוך לרשות הרבים, כדי שכל הרוצה ליטול מפירותיו יבוא ויטול, נוהג בפירות אלו דין עורלה. ולכן, אילן הנוטע בקרקע, השייך להקדש כגון לבית הכנסת, חייב בעורלה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצד סכ"ה).

אילן שנעקר והוליכו אותו למקום אחר יחד עם העפר שסביב שורשיו, אם היה יכול לחיות בעפר הראשון, שבא עימו בלא תוספת עפר אחר, פטור מן העורלה. ואם לאו - מונים לו שלוש שנות עורלה מחדש. **מקורות:** מסכת חלה (עורלה פ"א מ"ג), שו"ע (יו"ד סימן רצד ס"ט): "אם יכול לחיות בעפר הראשון, שבא עימו". וע"ע שו"ת צ"צ אליעזר ח"א (סימן יט אות כח). וזאת יכול כל אדם, המבין מעט בנטיעה לבדוק ולראות את כמות העפר שסביב לשורשים.

ולעניין הזמן, שיכול לחיות עם גוש העפר שסביבו, עד שיעבירו אותו לקרקע, שיעור קליטת הזרעים באדמה הוא 14 יום. **מקורות:** החזון אי"ש (עורלה סימן ב אות י) ס"ל סגי עד שייקלט מחדש. היות שכל הכוחות החדשים הנוספים בנטיעה החדשה באים על שורשים חיים ובאילן חי, הרי הם ממשיכים את החיים הראשונים ואין זו נטיעה חדשה. וכ"פ בשו"ת מנחת יצחק ח"ח (סימן צב). וכן מצאתי, שהעלה בשו"ת שאלו לברוך - טולדיאנו (חיו"ד סימן כב). ושוב ראיתי בשו"ת יביע אומר ח"י (חיו"ד סימן לד) שהביא דברי החזון אי"ש. וע"ע לו בח"ו (יו"ד סימן כד). ובשו"ת משפטי עוזיאל ח"א (יו"ד סימן כ) הקל בדיעבד במקום הפסד. וע"ע בשו"ת שבט הלוי ח"ה (סימן קנו).

ויש אומרים, שיהיה סביבו גוש עפר שיכול לחיות שלוש שנים בלא תוספת עפר מלבד זיבול והשקאה, אבל אם האילן לא יכול לחיות שלוש שנים עם גוש זה, מונים לו שלוש שנות עורלה מחדש. **מקורות:** מרן בבית יוסף (יו"ד סימן רצד) הביא את הרשב"א בתשובה שהסתפק בזה ונקט לקולא בחוץ לארץ. ובשו"ע לא כתב ולא הזכיר את הזמן הקובע. והרחיד"א בברכ"י (שם אות יא) כתב שאחרי שהרשב"א הסתפק בזה הכי נקטינן. וכ"כ בשו"ת פרח מטה אהרן ח"ב (סימן עה) הביאו הפתחי תשובה (יו"ד סימן רצד ס"ק יג) דבארץ ישראל בעיני שיכול לחיות עם הגוש שלוש שנים, ובשו"ת הר צבי - זרעים (ח"ב סימן יג). וכן פסק בספר קדושת הארץ - עורלה (עמוד פד). והראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל בשו"ת מאמר מרדכי ח"ב (חיו"ד סימן זך) כתב, ומחלוקת זו אינה שייכת לנידון דידן, כי עין רואה, שהשתיל הנמצא בעציץ יכול להישאר עידן ועידינים, היינו שיכול לחיות שלוש שנים, ולא מוזכר בדברי הפוסקים שחייב לגדול ולצמוח ולהוציא פירות, אלא כל מה שאנו רוצים הוא, שלא יחשב כנעקר מהאדמה, ואי עקירה פירושה, שיכול לחיות. ע"ש.

קיום מצוות התורה

כאשר האדם מקיים את המצוות הכתובות בתורה, הרי שמקדש שם שמים אף בעיני הגויים. סיפר ה'מגיד הירושלמי' הגאון הרב שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל על אביו הגאון המקובל הרב יצחק זצ"ל (שנמנה עם רבני ישיבת המקובלים 'שער השמים' והיה בנו של הגאון הידוע רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון ה-'מהרש"ם מברז'אן' שהיה רב מפורסם ופוסק בגליציה) כיצד במעשיו קידש שם שמים בעיני הגויים.

אחרי שהיה רב בעיירה חאצמר במשך שש שנים, עזב את כיסא הרבנות והתיישב בכפר. קנה לו שדות וכרמים, ובורא עולם הצליח מעשיו והתעשר ויכל לעסוק בתורה בשלווה במשך שבע עשרה שנים. רבינו התפרסם בצדקותו ובחסידותו והקפיד לא להעסיק עכו"ם בשבת בנכסיו אף באופנים המותרים.

במשך כל השנים הללו היה ידוע בפי כל הגויים אשר סביבותיו, והיה נקרא בפייהם: "הרב שאין הברד יורד על שדותיו". הסיבה לכך נעוצה בעובדה שבמשך כל השנים הללו שהיה בכפר, כאשר היה יורד ברד ומקלקל את שדות התבואה של הגויים, ראו כולם, כי על שדותיו של ר' יצחק לא ירד ברד. על זאת אמרו כל הגויים: "משום שהרב שומר על השבת, שומר האלוקים על שדותיו". ונתקדש שם שמים על ידו.

מינויים

לקבלת העלון חתום במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

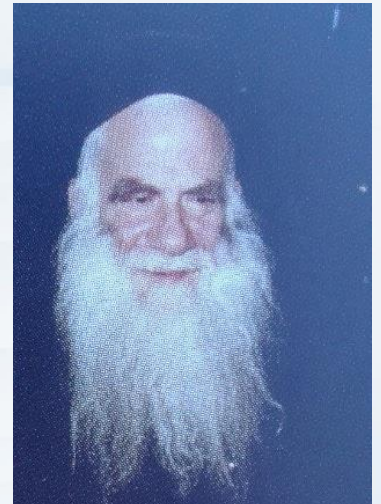
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס'
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב עמרם ציון חי אזולאי זצ"ל

הגאון השקדן רבי עמרם ציון חי אזולאי זצ"ל – נולד ב-ב' ניסן ה'תרע"ט (1918) לאחר שנות עקרות רבות ותפילה נרגשת על ציונו של רבי עמרם בן דיוואן שבמרקו. נקרא ע"ש הצדיק ר' עמרם בן דיוואן והוסיפו לו את השם **ציון** – סגולה לתינוק שמתו אחיו וכן את השם **חי** כסגולה לחיים. בהיותו כבן חמש עלו הוריו לארץ. הפרנסה לא הייתה מצויה, והם חיו בעוני ובמחסור. בשנת ה'תרפ"ה (1924) התגוררו בחצר ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה. כשגדל למד בתלמוד תורה של עדת המערבים ובסיום לימודיו בת"ת, נכנס לישיבת 'פורת יוסף'. בתחילת דרכו בישיבה, התקשה בהבנת הסוגיות והיו מהרבנים שביקשו לעכבו מלעלות כיתה.

באחת הפעמים, לאחר עמל אינסופי, חש עצמו קרוב לאפיסת כוחות. סבר, שבית המדרש ריק. פתח את ארון הקודש ופרץ בבכי מטלטל. "ריבונו של עולם, אני רוצה לדעת את תורתך הקדושה! לא רוצה להיות עם הארץ! עמרם רוצה ללמוד תורה". חבריו מאותה תקופה מעידים כי מאותו עת השתנה לבלי הכר. מעיינות החוכמה שפעו במוחו. שקדנותו הייתה מופלאה, עד שבירושלים היו אומרים בדרך צחות כי **מן הסתם מתחת ספסלו של רבינו כבר התהווה בור**, מרוב השנים שישב ועמל שם ללא הפסק. כונה 'המתמיד של פורת יוסף'. מעולם לא יצא לנפוש.

בשנת ה'תשכ"א (1960) קיבל את משרת הדיינות בעיה"ק צפת ת"ו. לאחר מכן בחיפה ולבסוף שימש כדיין בתל אביב. הסיר את משקפיו בלכתו בדרך ונמנע מלהגביה את מבטו. היה מנסה להשקין שלום בין הצדדים בכל כוחו. גאון בנגלה ובנסתר. סלד מהשררה והכבוד. עד שנת ה'תשכ"ז (1966) למד בבית הכנסת 'אהלי יעקב' בשכונת זיכרון משה בירושלים והיה לומד ברצף במשך עשר שעות תמימות. בתקופה זו סיים את הש"ס עשר פעמים. בהמשך עבר לבני ברק שם קבע את לימודו בישיבת 'אור התורה'. הזדכך בייסורים ונפטר ב-כ"ו אייר ליל ספירת 'יסוד שביסוד' ה'תשנ"ט (1999). חי כ-81 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: הגאון המקובל ר' שלום מרדכי (שימש אב"ד לעדת המערבים וחבר בית הדין הגדול לערעורים). **אימו:** מרת חיה עיישה (מצאצאי צדוק כהן גדול). **אשתו:** מרת רחל אלקיים. **מרביתיו:** הגאון ר' שמואל עזראן, הגאון ר' עזרא עטיה, הגאון ר' משה עדס, הגאון ר' יעקב

עדס. **חברותו:** הגאון ר' שלום כהן, הגאון ר' יעקב כהן, הגאון ר' ישועה עטיה (קבלה), הגאון ר' בן ציון אטון, הגאון ר' אריה לוי, הגאון ר' חיים קניבסקי. **מתלמידיו:** הגאון ר' מרדכי אליהו. **ילדיו:** מרת נצחיה (נישאה לגאון ר' יעקב יוסף), מרת סימה (נישאה לגאון ר' יעקב טראב), מרת ברכה רוח, ר' שלום

להלן סיפורים המובאים מתוך 'עבדך בן אמתך' שכתבם הנכד, ר' יהונתן ומהם ניתן ללמוד מעט על רבינו: פעם לקח בנו, ר' שלום את רבינו לתל אביב לגה"צ רבי שמעון חירארי זצ"ל, בעל ה'שערי שמעון' כדי לערוך הכרות בין שני הגאונים הצדיקים ושיברכו זה את זה. כאשר יצאו, הצביע רבינו על עקב נעלו של ר' שמעון והפטיר: "שם אני נמצא...". כך הראה ביטול מוחלט של כל ישותו כשראה ת"ח.

אחד מתלמידי הישיבה הצעירים באותם הזמנים היה הגאון המקובל ר' מרדכי אליהו, שהיה מוכשר ובעל מרץ, הוא חיפש מי שילמד אותו חושן משפט ואיווה לו למורה את רבינו. הצדיק הסכים וקבע עימו סדרי לימוד בחברותא בהם לימד אותו את כל תורת חושן משפט, עד שהיה רבי מרדכי מוכן לבחינות. בהגיע העת נבחן רבי מרדכי בהצלחה ובסיוע הראש"ל רבי יצחק נסים התמנה לדיין בישראל ושפט את ישראל בצדק.

כל זמן הלימודים היה התלמיד רבי מרדכי אליהו תמה: "איך זה שרבי עמרם הבקי כל כך בסבכי השיטות אינו ניגש בעצמו לבחינות?". הוא שוחח עימו על כך ורבינו דחה אותו בלך ושוב. **נפשו התאוותה לשקוד על התורה ולא להיות דיין.** קם רבי מרדכי ועשה מעשה נועז. הוא הלך ונרשם לבחינות של הרבנות בשמו של רבינו, ואף חתם במקומו. כאשר קרב מועד הבחינה ניגש אל רבינו ואמר לו מה שעשה.

ר' עמרם ההמום ניסה לסרב, אבל בעצת אשתו הרבנית שהתלוננה על המחסור בבית, ואמרה: "מה בכך שתבחן, ואחר כך תחליט". ניגש והתכונן לבחינות הדיינות בשינון יסודי. טרם כל מבחן היה מתפלל לה' בדמעות ובתחנונים, לבל יבייש את אביו הגדול, הדיין הנודע ר' שלום אזולאי זצוק"ל. גם לאחר שעבר את הבחינה בידיעה מקפת ויסודית, לא התאוה למשרה ורבנות. הוא ביקש להמשיך ולשבת בשלווה ולשקוד על תלמודו האהוב.

● **יפרה רעייתו לחתן נכדתה הגאון רבי אברהם בן חיים שליט"א:** "שנתיים קודם פרישת רבי עמרם לפנסיה, הגיעה לו הצעה מפתה להתמנות כאב"ד בתל אביב, דבר שיגדיל את משכורתו ואת הפנסיה שלו לשארית חייו. מה גם שבזה יוכל להאריך את ימי משרתו ולדחות את פרישתו לפנסיה. רבי עמרם סירב בכל תוקף. הוא טען בכאב: **"בגלל דאגתך לפרנסה התמנית לדיין ויצאתי 'בטלן', היה לי מספיק... רצוני להשלים את הזמן הקצוב לי ולחזור לתלמודי..."**

גאנוי דורו דיברו רבות בשבחו. חכם יהודה צדקה התבטא: **"אם אפגוש ברבי עמרם ברחוב, לא אברך אותו ב'שלום' בקול רם, משום שייאלץ לענות לי, ובוודאי יש בכך משום 'ביטול תורה'".** חכם בן ציון אבא שאול אמר: "שווה לבוא לבני ברק רק בכדי לחזות בפני קודשו של רבי עמרם". ואף מרן הראש"ל רבינו עובדיה יוסף, היה נרגש כולו, כאשר היה נפגש עם רבי עמרם: **"באנו לקבל פני שכינה!",** אמר.

תודתנו לנכדו, הרב יהונתן יוסף הי"ו על ששלח לנו את החומר

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

החסד שהציל

אסור לטפל בפצוע ללא כפפות, וניגשתי אל רופא המשפחה כדי לערוך בדיקת דם שגרתית, כדי לוודא שלא נדבקתי חלילה בזיהום או מחלה.

ערכו לי בדיקות דם שונות, וחזרתי לשגרת חיי כרגיל. ביום שישי אחד, צלצל הטלפון בביתי. על הקו היה רופא המשפחה שהיה נשמע מבוהל – "רוץ מהר לכאן, הבדיקות מראות תוצאות מדאיגות ביותר".

לא ניתן לתאר את התחושה באותו הזמן, עד שהגעתי במהירות לרופא. הוא ביקש ממני לשבת, סגר את הדלת ואמר: "גילינו לך בבדיקות חריגה נוראה לגבי תפקודי כליה-קריאטינין, אשר אצל כל אדם הוא נע במספרים נמוכים ביותר (בין 0.5-1.5 לערך), ואצלך הוא מגיע לערך גבוה ביותר".

"איך זה קרה? האם בגלל שטיפלתי בפצוע ללא כפפות?!", "נבהלתי. "ממש לא!", השיב הרופא, "זהו תהליך ארוך המתרחש בגוף החולה במשך זמן מה, אשר אין לו כמעט סימנים מובהקים בהתחלה, למעט חולשה קלה וכאב שרירים קל. לכן, רוב החולים מגיעים מאוחר מידי".

"לפי הנראה בתוצאות, אירע לך נס גדול משמיי, שגילינו זאת כעת, כי אם לא היית מגיע תוך שבועות בודדים, היית מגיע למצב של 'אי ספיקת כליות', ואף היית זקוק להשתלת כליה וחיבור קבוע לדיאליזה לכל החיים".

"אני?!", נזעקתי ממקומי, "על מה אתה מדבר?! הרי כל חיי הייתי בריא!" – "תשמע ידידי", פנה אלי הרופא, "אין לי מה לומר לך, זה נס גמור, שהגעת כעת. כיצד ידעת להגיע עכשיו לבדיקת דם?".

הייתי נבוך והשבתי: "הצלתי אדם, שהיה במצב קשה מאוד, אך שכחתי ללבוש כפפות, לכן הגעתי לבדיקת דם שגרתית על מנת להיות רגוע, שלא קיבלתי מכך זיהום. לא הגעתי, כי הרגשתי לא טוב או שהייתי חולה, ממש לא, פשוט כי שכחתי לשים כפפות".

"תשמע", חזר הרופא על דבריו בהתפעלות, "בורא עולם אוהב אותך. אני מכיר מקרים כמו שלך, שלא ידעו מה קורה להם בגוף והגיעו במצב סופני, כך שזקוקים ל'דיאליזה' כל החיים. הכפפות הצילו אותך", חתם הרופא את דבריו.

הודיתי לה' ללא הרף והתחלתי בסדרת טיפולים קצרה, כך שהיום לאחר כארבעה חודשים אני בחור בן עשרים-ושתיים בריא ושלם, שלא זקוק להשתלות כליה ודיאליזה, אלא רק עובר בדיקות דם כל כמה חודשים, אני חי ותוסס השבח לה'.

בורא העולם יתברך לעד ולעולמי עולמים, הראה לי שבזכות הצלת אותו יהודי שהיה במצב קשה, ניצלו חיי בנס של ממש".

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך 'הידברות' והובא בעלון טוב לחסות בה' ויש בו כדי ללמדנו, שכאשר האדם גומל חסד עם השני, למעשה הוא עושה עם עצמו חסד הרבה יותר.

וכן אמר האדמו"ר הצדיק הרב שלמה גולדמן זצוק"ל ששימש כאדמו"ר הרביעי של חסידות זוועהיל- על כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת, חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!

המעשה אירע בחודש שבט ה'תשע"ח, וסופר על ידי בעל המעשה, בחור צעיר בן עשרים ושתיים המתגורר בקריית-שמונה:

"שמי ר., אני בחור צעיר מלא חיים. כל מי שמכיר אותי יודע, שאני בחור בריא לחלוטין, כשבכל חיי יצא לי 'לבקר' אצל רופא אולי פעם או פעמיים. מעולם לא היו לי בעיות רפואיות.

לפני מספר שנים הוכשרתי להיות חובש, בתקווה שאוכל לעזור אי פעם לאדם, שיזדקק לעזרה. במוצאי שבת, בשעה שערכנו את ההבדלה בביתנו, שמעתי צרחות נוראיות של אדם הזקוק לעזרה.

מיד קפצתי מהמקום ורצתי החוצה לבדוק מה קרה. בהתחלה חשבתי, שמדובר בילד שקיבל מכה, אך כשהצרחות המשיכו, הבנתי, שמדובר במקרה קשה יותר.

רצתי לכיוון שממנו נשמעו הצרחות ושם ראיתי אדם שרוע על הרצפה, כשהוא זב דם, עקב פציעה קשה, שאירעה לו מחפץ חד. מצבו היה קשה ביותר, והוא איבד כמויות גדולות של דם.

מיד הזמנתי אמבולנס, כאשר במקביל התחלתי בפעולות הצלה וחבישה, כשאני יודע בוודאות שהוא במצב של פיקוח נפש ממש. מרוב הלחץ, לא שמתי לב לדבר אחד קטן אבל חשוב ביותר – טיפלתי בו ללא כפפות!

כל מי שמכיר את תחום החבישה וההצלה יודע, כי כלל מספר אחד בהצלת חיים הוא, שאין לטפל בפצוע ללא כפפות, מפני שהדבר יכול לגרום למעבר של זיהומים ומחלות למטפל.

אבל אני שהייתי בלחץ וידעתי, שהמצב קריטי, וכל רגע חיוני בסכנה לא שמתי לב לעניין. במשך דקות ארוכות טיפלתי בו, כשאני רק מנסה להציל את חיו, עד אשר הגיע אמבולנס ולקח אותו אל בית הרפואה במצב יציב. ברוך ה' מצבו השתפר, וכיום הוא בריא ושלם בזכות אותה עזרה ראשונה.

והנה, כמה ימים לאחר מכן נזכרתי בכלל מספר אחד, שבו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב ששני בן אסתר אטון זצ"ל ולי יחיא בן יוסף ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוך דב ז"ל אביבה בת אירין ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה שרה בת נרקיס אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל מזל בת שמעון חי יזי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן פרחא ז"ל יעקב בן פרחא ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה זילפה בת רנדה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אביבה לושי ע"ה אברהם בן דינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל

לע"נ

תנצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמי בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל יעקב בת נעמה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעמה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מיכל רבה בת שרה ע"ה ע"ה נעמי בת כחנן ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל ע"ה שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל

גליון באר הכחשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בחקותי

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת בחקותי

א	כאשר יחלנו לך - אין טוב לפרנסה כמו האמונה.....
ג	האמנתי - זה כלל גדול להאמין בתכלית האמונה.....
ד	הוא ותמורתו - להאמין בכל המצבים שהכל לטובה.....
ז	מפני חדש - ענין ההתחדשות בכל עת ושעה.....
ח	ערכי עלי - אין לך אדם שאין לו 'ערך' ובמעלת ההשתוקקות.....
ט	שתהיו עמלים בתורה - חבנה לקבלת התורה ע"י התורה.....
י	עמלים בתורה - לעסוק בתורה גם בלי טעם.....
יג	כל ישראל - לכל יהודי חלק ומהרה ע"י התורה.....
יד	חביבין דבקבעתא - קביעת עיתים לתורה.....
טז	ונתתי גשמיכם בעתם - שפע טוב בזכות עסק התורה.....

פרשת בחקותי

מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי, שאותיות 'קפח' הם כאותיות 'פקח', ור"ל כי באמת הקב"ה מכין מזון לכל בריותיו ונותן לחם לכל בשר אלא שעל ידי שהוא 'פקח' - ש'מתחכם' לומר שכספו וממונו הגיעו לו על ידי חריצותו ועבודתו בזה הוא מרחיק את הפרנסה מעליו וגורם לו להתפרנס בצער, ואילו היה מאמין בתמימות בוודאי היה נשפע עליו שפע רב כי אין טוב לפרנסה כמו אמונה (לשון הרב"י).¹

וזה גם הרמז בדברי הכתוב (במדבר יט א) 'זאת חוקת התורה, וברש"י, 'גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה', כי 'חק' מרמז על פרנסה, וכדאיתא

כאשר יחלנו לך - אין טוב לפרנסה כמו האמונה
בפרשתן (כו ג-ד), 'אם בחוקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם בעיתם'. כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, כי זה כלל גדול בהשפעת הפרנסה, שככל שתגדל אמונת האדם שאין הפרנסה תלויה במעשיו ו'בבשרונותיו הנפלאים' אלא הכל בידי שמים ובגזרת עליון כן יפתחו בפניו שערי הפרנסה בהרחבה וישפיע עליו הקב"ה מידו המלאה הפתוחה והקדושה, לעומתו המדמה בנפשו לומר כי כוחו ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, ואף חכמתי עמדה לי, הרי הוא מרחיק מעליו את שפע הפרנסה.

ובזה מבאר את המשנה (סוף קידושין) 'רשב"א אומר ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות והן

א. אומנם נכון הדבר, שמחויב האדם לעשות השתדלות לפרנסתו, מכל מקום עליו לדעת שאין הפרנסה תלויה כלל במעשיו, וכמו שרימזו בלשון הגמ' (חולין ז.י) 'נתן עיניו בצד זה ואכל בצד אחר', כך האדם משתדל במקום אחד, אך 'אכילתו' היא מצד אחר כלל... ושלא לפי מעשיו או השתדלותו.

ב. אמור מעתה, הפרנסה היא כ'חק' שאין שייך בזה כל ענין הבנה וטעם - לתלות את גודל קצבתו בריבוי ההשתדלות או מיעוטה. אלא, אם נגזר עליו מן השמים - יזכה לראות ברכה בעמלו, ואם לאו לא יועילו לו כל טעדי שבעולם. מעתה יבין וישיכל, שאין לו להתאמץ לעמול ולהזיע לחינם ולריק, אין לו אלא עצה אחת - לשפוך שיחו לפני בורא כל עולמים שיזמין פרנסתו מידו הרחבה והמלאה, ואז יראה ברכה בעמלו, כי הקב"ה שומע תפילת כל פה עמו ישראל ברחמים, וחפץ חסד הוא להשפיע לבריותיו כל טוב סלה.

הנה במצוות השמיטה אמרה תורה 'וכי תאמרו מה נאכל...' וקצת צריך לתת טעם מדוע לא מצינו בכל מצוות שבתורה שיזכירו 'קושיותיהם' של אינשי דעלמא - מה יהיה עם הפסדס הנובע מקיום מצווה פלונית, ורק כאן בשמיטה התייחסו לזאת הקושיא בכובד ראש. ובביאור הדברים, שמעתי מאחד מחשובי וגדולי רבני דורנו שליט"א, שהרי מצוות השמיטה באה לעורר ולרמז לכל את ענין האמונה, כי 'יש בורא עולם הזן ומפרנס לכל אף מבלעדי עבודתו בשדה או שאר עבודות הפרנסה'. ובאמונה, איז א קושיא א בראך (כל קושיא הבאה ונוגעת בענין האמונה הוא חורבן גדול ונורא, כי אין לך יפה מהאמונה 'פשוטה' ממש) עד שהוצרכו להתייחס לכך ולתקן את אשר העוו המקשים.

מעין זה יסופר, כי הגה"ח רש"י מוזס ז"ל שלח את בנו יחידו רמ"א בהיותו כבן ט' שנים ל'סדר' (בליל פסח) אצל רבו המובהק הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, משנשאל על כך, מדוע תשלחנו בגיל צעיר כל כך אל הרבי, מדוע לא נתן לו לשאול אותך את ה'מה נשתנה'. נענה רש"י ואמר, הנני משלחו עתה אל הרבי, כי כך יקשה לו רק ד' קושיות ולא יותר... (כי אצל הרבי הרגישו הכל את 'אור האמונה' בכל השנה ובפרט בלילי פסחים).

תשובה מעין זה השיב פעם כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע לבני משפחה אחת שאחד מיוצ"ח היה ל"ע ילד צעיר בסכנת חיים וכבר הגיע קרוב ליציאת... ושאלו את הרבי איזה חפץ או דבר שבקדושה ישימו מתחת (אונטער) מיטת החולה ברגעים אחרונים לסגולה, ענה הרבי מען זאל אונטער לייגן אמונה ובטחון...

ג. רגיל היה הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע לומר שה'אלף - בית' (והוא משל אנשים לכנות דבר שאי אפשר להתחיל מבלעדי, כמו שאותיות א' ב' הם ראשונה לאותיות) של היהודי הוא להתחזק באמונה תמימה, להאמין ש'הכל בידי שמים', ואין דבר הקורה עמו ועם אחרים אם לא על פי ציווי ה' בחשבון מדוקדק על כל פרט ופרט, ורמז לה בראשי תיבות, כי א'ב' נוטריקון של א'מונה ב'טחון..

באר הפרשה - בחקותי

בגמ' (ביצה טז.) 'חק, לישנא דמוזני הוא', והוא כ'חק' - על כן היא רחוקה ממני, לכן נתרחה ממנו פרנסתו. בלי טעם, שלא יהרהר אחר הפרנסה לעיין במעשיו ובהשתדלויותיו כיצד הביאו את השפע, אלא ידע ש'גזרה היא מלפני', שהכל בא לו רק ברצונו ית' ובגזרתו וכפי מה שנקצב לו מראש השנה. ועל עניין זה רמז שלמה המלך באומרו (קהלת ז כג) 'אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, מכיון שאמרתי אחכמה - שהכל תלוי בחכמתי

ומעתה יתבאר היטב 'אם בחוקתי תלכו', שתאמינו כי ה'חק' והפרנסה הוא ממני ובחוקתי, אזי ונתתי גשמים בעיתם ויתמשך עליכם הפרנסה תמיד^ה.

בענין הזה למדנו גם בהמשך הפרשה (כו לד-לה) 'אז תרצה הארץ את שבתותיה וגו', את אשר לא

הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע היה אומר בשם הרה"ק רבי בונים זי"ע שזוהי התפילה 'ותקננו בעצה טובה מלפניך' כי ה'עצה טובה' לכל דבר וענין, לכל 'מבוי סתום' ולכל מאורע הבא עליו היא האמונה, שהרי כך אנו אומרים ב'פיוטים' **עצנו אמונה** (אמרי הרי"ם בשלח ד"ה ויאמינו).

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, לאיש כפרי שלקה בעיניו ר"ל והיה רואה כל דבר בעיקום, והנה, כל עוד ששהה ב'כפר' הקטן שם הבתים בני קומה אחת הם לא היה כל כך נזק בראייתו העקומה (כי לא ראה בזה סכנה גדולה כ"כ אם הבין עקום מעט), פעם אחת נקלע הכפרי לעיר הגדולה, שם עומדים על תילם בניינים גבוהים ורמים בעלי קומות הרבה, ומחמת מומו היה נדמה לו כי הבניינים עומדים עקום ומטים ליפול בכל רגע, מיד החל להרים קול זעקה, אחינו בני ישראל... חוסו על נפשותיכם והמלטו... כי גדולה הסכנה שמא תקברו בעודכם בחיים תחת שברי הבניינים, ותרב הבהלה עד מאוד והמון העם נחפזו לנוס בטרם... היה שם חכם אחד אשר הבין כל אשר נעשה וקרא בקול, עמדו על מעמדכם והחישו נא מהרה רופא עיניים, הכל תמחו על דבריו והביטו עליו כחסר דעה שאינו ממנה להציל עצמו, כי מה יועיל רופא עיניים בעת צרה כזאת כשעוד מעט ומתמוטט הבניין... אך הלה המשיך בשלו 'לרופא עיניים אני צריך', לבסוף הגיע רופא עיניים ובדק את עיני 'הכפרי', 'פשפש ומצא' כי הלה בעל מום הוא, והתברר לכולם שהכל על מקומו עומד בשלום, אלא שזה רואה הכל בעיקום וטעות. והנמשל, כל בני העולם רצים יומם ולילה, ברדיפה אחרי פרנסתם וכיו"ב משאר שטויותיהם, וכל זה אינו אלא מפני שראייתם והבטתם על מעשי העולם בעיקום הוא - כשאנכם זוכרים כי ממילא הכל מונהג ממעל (הם חושבים שהעולם 'עקום', ובאמת הם הם העקומים), אין להם אלא לפקוח את עיניהם באור האמונה, ואז יווכחו היטב כי 'ישר דבר ה'', אין כאן בירה דולקת, והכל מתנהל בחסד וברחמים.

ד. ואין הדברים אמורים דווקא כלפי מזונותיו של אדם, אלא בכל ענייניו של אדם, התולה הצלחתו במעשי ידיו הרי הוא סותם ח"ו על עצמו שערי ההצלחה וסייעתא דשמיא. ובזה ביארו מה דאיתא בגמ' (ברכות ח.) 'במערבא (בארץ ישראל), כי נסיב אינש אתתא (כאשר אדם נושא אשה) אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא דכתיב (משלי יח כב) **מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'**, מוצא דכתיב (קהלת ז כו) **ומוצא אני מר ממות את האשה'**, ובפשטות הכוונה ששאלו אותו אודות האשה אשר לקח האם טובה היא או רעה. ורבו התמיהות בדברי הגמ', א. מניין לו לחתן לידע תיכף נישואיו בטיב 'מקחו', ואיזה טעם יש לבוא על החתן כבר במשתה נישואיו או באמצע ימי ה'שבע ברכות' ולשאלו אותו, חתן לעבן, האם יש לך 'שלום בית'... ב. לפי דקדוק הלשון היה צריך לומר במערבא **שאלי** - מלשון 'שאלה' ולא במערבא **אמרי**. ג. בעיקר יש לתמוה לאיזה צורך שאלו אותו 'שאלה' דחופה ונחוצה כזאת... ומה נפקא מינה יש להם, ומפני מה נקבע מעשה זה לדורות בתוך דברי הגמ' הקדושה [ועיין עוד ב'חפץ חיים' (כלל א סקי"ג) מה שדן בדברי הגמ' מצד איסור לשון הרע].

אלא כך ביאור הדברים, שאכן לא באו לשאלו כלל אלא אמרו לו עצה טובה והדרכה ישרה לכל ימי חייו, שהאומר 'מוצא אני' - כלומר, אני מצאתי את השידוך כי פניתי לשדכנים וידעתי כיצד לחפש... וכיו"ב, גם בחכמתי אבנה בית נאמן אזי סופו של דבר שמן השמים אין מסייעים בידו עד של"ע נהפכת היא למר ממות... לעומתו האומר 'מצא' בלא להוסיף 'אני', אלא יודע שמהשמים זימנו לו 'מציאה' כשירה, מובטח לו כי מצא טוב ויבנה ביתו בטוב ובנעימים ויפק רצון מה'.

ה. הנה בשיגרא דלישנא אומרים בני אדם 'תקופה זו קשה' למסחר פלוני מחמת סיבה פלונית, עוד יאמרו 'אוי, מה נעשה, זמנים קשים באו לעולם'... וכיו"ב הרהורים ומחשבות דומות לאלו, ובאמת, טעות נוראה בידם, שהרי

האמנתי - זה כלל גדול להאמין בתכלית האמונה
בפרשתן (כו ג), 'אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו
ועשיתם אותם', איתא בספרים כי על 'שלשה
דברים' העולם מתקיים, על האמונה ועל התורה ועל
מצוותיה, ואם שלש אלה לא יעשה האדם - אפילו אם
החסיר רק אחת מהם, הרי חסר לו מעיקרי החיים.

ורמזו זאת בפסוק 'אם בחקותי תלכו ואת מצוותי
תשמרו ועשיתם אותם', כי תיבת אם ראשי
תיבות אמונה מצוות, והיינו שכאשר יש לאדם אלו שני
המידות - אמונה ומצוות, ידע כי עדיין עליו לקיים את
המשך הקרא - בחוקותי תלכו, וכדפירש"י 'שתהיו עמלים
בתורה'. ואילו זה שיש לו - זאת ראשי תיבות אמונה
תורה, אף כאשר זכה לשתי אלו המעלות שהאמונה
נשועה בקרבנו, וגם עוסק בדברי תורה, עדיין יש לו לקיים
- את מצוותי תשמרו, שעליו להוסיף לזה שמירת המצוות.
וזהו הדרך הישרה שיבור לו האדם - ועשיתם אותם -
אתם ראשי תיבות של כל הג' - אמונה תורה מצוות.

אמנם 'עיקר' (מתוך אלו הג') העיקרים' היא האמונה בחי
עולמים - שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים,
והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, כי מצוות
- תורה עולים בראשי תיבות מת, כי לא על אלו
השניים לבדם יחיה האדם, כי אם על מוצא פי ה' -
שיאמין שכל המוצא אותו על פי ה' בא לו, וזהו
ועשיתם אותם - ר"ת אמונה תורה מצוות.

שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה, וברש"י 'שבעים
שנה של גלות בבל הן היו כנגד שבעים שנות השמיטה
ויובל'... וכדמצינו במשנה (אבות ה ט) שגלות באה
לעולם אם אין ישראל שומרים כראוי על מצוות
השמיטה. ומבאר הרה"ק הרבי ר' העניך מאלכסנדר
זי"ע (חשבה לטובה ד"ה או) מדוע החמירו על עוון זה -
לחייבם גלות יותר משאר עבירות, שהרי רמז נפלא
יש בה במצוות השמיטה, להראות שהננו מאמינים
ויוודעים שכל הארץ היא של הקב"ה, אנו עבדיו והוא
אדונינו, על כן נתן לנו לעבוד את הארץ במשך שש
שנים, וכעין שמצינו בעבד עברי 'שש שנים יעבוד'
(שמות כא ב), וכאשר אנו משביתים את הארץ בשנת
השבע ומראים בזאת שהוא אדון הכל או יתננה לנו
הקב"ה לעוד שש שנים, אבל, העובד גם בשנה
השביעית אינו מכיר בזה, אדרבה, הוא מגלה שסובר
בדעתו שהוא ואין בלתו, רק הוא בעל השדה. לכן
הקב"ה מגלה אותו מן השדה ללמדו לקח 'כי לי כל
הארץ'.

ולמדנו מדבריו שהתחזקות באמונה היא הממשיכה
את שפעת הפרנסה, ושלא כדעת 'בעלי בתים'
ההפוכה מדעת תורה שנראה להם ש'מפסידים' בכך
שאינם עובדים את הקרקע במשך שנה תמימה, אלא
אדרבה רק השבתת הקרקע בשנה השביעית היא מקור
ההשפעה לשש השנים הבאות'.

אין הקובע לזמנים' הללו אלא אמונתו של אדם. כי המאמין בה' לא תסור הטובה מאתו בכל עת. וכך נרמז בלשון
הכתוב (ישעיה לג ו) 'והיה אמונת עתיך' - לפי האמונת כן היא העיתך... אם יאמין בו יתברך באמת ובתמים יזכה
לזמנים טובים ורב שפע, וח"ו להיפך. כי האמת שהכל הבל ודמיונות, ואין מדת השפע תלויה כי אם בשלימות
האמונה של בשר ודם, שהקב"ה לבדו הוא הזן ומפרנסו מידו הרחבה והמלאה, ורק עפ"ז נקבע אם ירוויח אם לאו.
ו. כדברים הללו אמר הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זי"ע, שהשביל והדרך להמשיך את ברכת הפרנסה הוא על ידי
האמונה בחי העולמים, שמא תאמר, הנה עיניי רואות אפיקורסים רבים המרוויחים לחמם בכבוד וחיים בעושר
גדול, אין זה אלא מפני שהקב"ה מרחם עליהם...

ז. לפעמים נראה לו לאדם כי הרוויח או הפסיד על ידי עשיה פלונית, ומתחיל לחשוב שאילו לא היה עושה כן,
היה מונע מעצמו רווח או הפסד פלוני, ידע שטעות בידו, כי הכל משמים - הן ברווח הן בהפסד ח"ו, וכבר
אמרו צדיקים שלכך קוראים להתקשרות השידוכים בשם 'ווארט' שפירושו 'דיבור', כי פעמים נראה לאביהם ואמם
של החתן או הכלה כי על ידי שדיברו עם פלוני ועשו פעולה פלונית וכיו"ב נגמר הדבר בכי טוב, לזה אומרים
שאינו אלא 'ווארט' - עפ"י דיבור וציווי ה' נעשה - 'שהכל נהיה בדברו', כל השידוך נעשה אך ורק במאמרו ית'.
מתאמרא טעם בדרך צחות מדוע נוהגים שאבי החתן והכלה מוליכין את החתן בדרכו לחופה ואינו הולך לבדו.
כי בזה מרמזים לו לחתן בגשתו לבנין ביתו - בית חדש בישראל, שכל חייו מעתה ועד עולם אינו מהלך אפילו
פסיעה אחת לבדו, ובכל אשר ילך ויפנה - הוא כפי מה שמוליכין אותו משמי מרום, כי כל המפעל הוא על פי
רצון דר עליון.

ומוסר לבאר, כי הנה זה דבר שהשכל יחייבתו בוודאי, כי איך יתכן שהקב"ה יגרע מן האדם מזונו שקבע לו בראש השנה, עבור שלא רצה לבטל הזמן הקבוע לו לתורה. ואפילו אם אירע לו שעל ידי קביעת עתים שלו נסבב לו מניעת הרווח ביום זה, אעפ"כ אל ידאג מזה, כי הרבה סיבות יש למקום, ואם לא הרוויח ביום זה, יתן לו הקב"ה ביום אחר. וידע לנכון כי עד כלות זמן הקבוע לטרף של שנה זו (והוא עד ר"ה, כמו שאמרו חז"ל) בוודאי יושלם לו מה שנקצב עבורו מן השמים, ואין החריצות וההשתדלות ביותר מועיל מאומה... (ומוסר שם, שמי שאינו מאמין ומחסיר מקיום מצוות קונו עבור בצע כסף, לבסוף יפסיד את הכל), כי עיקר העיקרים - להאמין בהקב"ה שלא יתן לבוטח בו שיפסיד איזה הפסד שהוא עבור שמיעתו בקול ה'.

הוא ותמורתו - להאמין בכל המצבים שהכל לטובה בפרשתו (כו י), 'והיה הוא ותמורתו יהיה קדש'. ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשתו) שבא הכתוב ללמד על חובת האמונה בהשי"ת שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, שהרי 'אין ויהי אלא לשון

ומיסודות 'האמונה' הוא הבטחון בהשי"ת שימלא לו כל מחסורו על הצד היותר טוב, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד". בא וראה מה שכתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמירת הלשון ח"א שער התבונה פ"ט), 'דוד המלך עליו השלום אמר (תהלים לו ג) 'בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה'. מתחילה הקדים להזהיר את האדם במדת הבטחון ורק לאחר מכן אמר 'ועשה טוב', כי ה'בטחון' הוא ביסוד חזק שיוכל להיבנות עליו כל בנין. למשל, התורה הקדושה צוותה אותנו ב'עשה טוב', וכגון שנוהר בלימוד התורה תמיד, ולפחות בקביעות עתים לתורה. וכן בנתינת הצדקה, וכדומה מענייני המצוות. ופעמים שנראה לאדם כי 'מצוות' הללו מפסידים את ממונו - והיצר יסיתוהו לאמר, היאך אשב כעת בטל ממלאכתי לעסוק בתורה, בעת הזאת המוכשרת ביותר ליסע ולילך למקום פלוני ופלוגי, ואם לא עכשיו אימתי, ומשתדל להפריע לו על ידי זה מעותותיו הקבועים לתורה. וכן מנתינת הצדקה על ידי טענות אלו וכדומה. וזה פירושו של מקרא, בטח בה' כי בוודאי ישלים לך את כל הראוי לבוא לך. וממילא - ועשה טוב, עי"ז תוכל לעשות טוב...

ח. יש שהקשו מדוע נקט בלשון 'ארמי' כל דעביד רחמנא לטב עביד ולא בלשון הקודש 'כל מה שעושה הקב"ה לטובה', והקושיא תגדל ביותר וביותר קשה שהרי רבי עקיבא עצמו פתח בלשון הקודש, וכמו שאמר 'לעולם יהא אדם רגיל לומר', ומדוע סיים בלשון ארמי, אלא שמבואר בראשונים (עי' רא"ש ברכות פ"ב סי' ב ומעדני יו"ט שם אות ז) שלשון ארמי אינו לשון 'אמיתי' ושפה בפני עצמה אלא הוא לשון משובשת מ'שבעים לשון'... ועיקרה מלשון הקודש (ועל כן 'קרובה' היא ודומה הרבה ללה"ק), ושמה נאה לה כי 'ארמי' הוא מלשון 'מרמה', ומשום כך אמר רבי עקיבא לומר כל מאי דעביד רחמנא בלשון ארמי דייקא, שגם אם אינו 'אמיתי' - שאינו אווז בדרגה גבוהה כזו שהוא בטוח בעצמו שיהא זה לטובה, מכל מקום ידבר בפיו דברי אמונה ויאמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

וכמו שביאר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון כח) במה דאיתא בגמ' (תמיד כח). 'יחזיק באמונה יתירה', כלומר - למעלה ממדרגתו באמונה, ואף שבכל ענייני העבודה אינו מן הראוי לדבר בעניינים שאינו עומד בהם ולעסוק במדרגות שלא השיג, מיהו בענייני אמונה מותר ואף מצוה לעסוק אף במדרגות שהן רחוקות ממנו (וכך היתה דרכו בקודש, להרבות לדבר ולעורר בענייני אמונה, ואף במדרגות נשגבות המיועדות לגדולים וצדיקים).

ט. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע לבאר עד היכן חובת ההשתדלות, במשל למי שתוקע מסמר בכותל, כל זמן שהמסמר נכנס לעובי הקיר, ממשיכים להכות בו לתקעו עמוק יותר, אמנם ברגע שרואים שהמסמר הולך ומתעקם, מפסיקים מלהכות בו, כי אז תגדל 'עקמומיותו', כך הוא בענין ההשתדלות, על האדם לעסוק ולהביא טרף לביתו, עד - שרואה שהדבר מעקמו ומסיטו, אף רק במעט מדרכי התורה, כגון שעוסק בה על חשבון 'קביעת עיתים' או 'תפילה בציבור', או אז יחדול מהשתדלותו זו (מעשה איש ח"א עמ' רפ"ב).

מענין לענין נציגה נא את מכתבו של הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע כמו שהביא הגאון ר' אריה לייב עפשטיין זצ"ל בספרו 'פרדס' (נדפס בשנת תקי"ט) לשון ה'אגרת' ששלח להגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע - בהיות ששמעתי שרום פאר הוד מעלתו הרמה מאריך בתפלת 'שמונה עשרה' של ראש השנה כמעט עד קריאת התורה, והוא מחמת כוונת התפילה דנתרבו וכו', ובחול הגידו לי בשמו שאין מאריך בתפלתו וכו', בכך בקשתי הודיעני נא את דרכיך ואדע להתנהג כמוהו כמוני. והשיב לו הרבי ר' יהונתן זי"ע בזה"ל, האמת אתו כי בשביל ביטול תורה וגם רבו

שמחה' (בר"ר מב ג), ועל כך נאמר שבין במצב של 'והיה' - שהקב"ה מתנהג עמו באופן של 'שמחה' ברחמים מגולים, בין במצב של 'ותמורתו', שתמורת השמחה נהפך ל... בכל מצב 'יהיה קודש', שיאמין שהכל בהשגחה העליונה ולטובתו האמתית ואף שאינה נראית לעיניים'.
ומסיים ה'דברי ישראל', המאמין שהכל לטובה וזכה ורואה שאכן כן הוא, וכמרומו בהמשך העניין בפרשה (פסוק יד) 'והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אותו הכהן בן יקום', ויתבאר עפ"י הירוע (וזה"ק) ש'כהן' מורה על מידת החסד, וכך אמר הקרא והעריכו - על האדם 'להעריך' ולהחשיב את כל העובר עליו בין טוב ובין רע הכל ממידת החסד, וכאשר יהיה בן יוזה שאכן כאשר יעריך אותו הכהן - כשם שהוא הבריו שהוא מאמין שהכל מצד מידת החסד בן יקום וכן יהיה, ויוזה לראות את הטוב ואת החסד בישועת ה' במהרה".

הטרדות טרם בואי לבית הכנסת ובצאתי עד שאני צריך חיזוק גדול ורחמי השמים לבל יתבלבל כוונתי בתפלה ואין לנו כח לשהות שעה אחת וכו', אך מכל מקום אין כל כך בקצרה, אשר על הרוב הציבור אומרים קדיש על עלינו ואני עדיין בעמידה זו תפלה, ואם כי ילעגו עלי וצחקו צעירים איני מהנעלבים בזה, וזה חלקי מכל עמלי שעה זו שאני עומד לפני שומע תפלה וכו'. עכ"ל. ונורא הוא למתבונן, כי הלא זה האיש מרגיז ממלכות בחיבוריו הגדולים והעצומים 'אורים ותומים' על שו"ע חושן משפט, 'כרתי ופלתי' על יו"ד, 'יערות דבש' ועוד עשרות ספרים בכל מקצועות התורה, והוא מעיד על עצמו שזה חלקו מכל עמלו שעה זו שהוא עומד לפני שומע תפילה.

י. כעין זה פירשו על פי מה דאיתא בספה"ק ששם הוי"ה כסדרו מורה על מקור הרחמים והנהגת החסד הנגלית בעולם, לאידך, שם הוי"ה שלא כסדרו מורה על מידת הדין, והנה 'והיה' הוא אותיות שם הוי"ה שלא כסדרן, ולזה אמרה תורה והיה - יתנהג בשמחה, בין 'הוא' - שם הוי"ה כסדרו המרמז על הנהגת רחמים, ובין ב'תמורתו' שנתחלפו האותיות בכל מצב 'יהיה קדש' כי הכל מאתו ית'.

יא. כך ענה כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע לבחור שבכה לפניו כי רבו אנחותיו ולבו דווי על זיווגו שעדיין לא נמצא, אנא, רבי קדוש ברכני בזיווג הגון, אמר לו הרבי, זו ביסט א חתן, נאר דו ווייסט נישט צו וועמען (הנך כבר 'חתן' אלא שאינך יודע עם מי), שהרי ארבעים יום קודם יצירת הוולד כבר מכריזים בת פלוני לפלוני, אין זה אלא 'אבדה' שנאבדה (לא שצריכים לעשות מציאות חדשה של 'חתן וכלה') ואי משום הא, אין לך אלא להתפלל שיגל ה' את עיניך למצוא את האבדה, לבקש הראנו ה' חסדך, שנוכל לראות החסדים ונראה עם מי אנו באמת החתן... (וחוץ מאותה ראייה בפועל הכל כבר מסודר).

יב. הרה"ק רבי מאיר נתן זי"ע בנו של הרה"ק הדברי חיים נלב"ע בחיי אביו, ביום הראשון כשנעמד הדברי חיים להתפלל שחרית, נטל את הטלית להתעטף בה, וקודם שהחל באמירת 'ברכי נפשי' פתח ואמר, הנה מהלך לו איש בנחת ברחובה של עיר ולפתע מרגיש כי מאן דהו הכהו בגבו מכה גדולה וחזקה - מיד יסתובב המוכה לאחוריו ברוב רוגזה וטענה מי העיז להכותו כן. אמנם אם יראה שה'מכה' אינו אלא ידידו אוהבו שהכהו בגבו לאות אהבה וחיבה - לא די שלא יקצוף ויתכעס עליו, אלא אדרבה מכה זו תוסיף אהבה על אהבתו וחיבה על חיבתו. אף לדידן, עתה הוכינו במכה אנושה אך מי הוא זה המכה הלא הוא ידיד נפש אב הרחמן... ופתח בהתלהבות בסדר התפילה.

באר הפרשה - בחקותי

ועצה טובה קא משמע לן, שבעת צרה וצוקה רח"ל יתבונן ויחפש עד כמה יש לו להודות לה' על חסדיו המרובים שגומל עמו בכל עת ורגע, ובגון המתיישר ביסורים ברגלו ח"ו, יודה להקב"ה על שאר רמ"ז אברים הפועלים כהוגן, וכן בכל דבר ודבר, שיתעמק בדעתו ויחשוב כמה חסד עושה עמו השי"ת על כל נשימה ונשימה, ושיש לו בני משפחה חברים וידידים המחזקים אותו ומסייעים בעדו וכיוצא בזה, ובכח ההודאה יעורר רחמי ה' עליו ויזכה להיוושע מכל צרותיו¹. ולמד כן

רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער רביעי אות יב) ממה שנאמר (תהלים נב יא) 'אורך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך', וז"ל. פירוש, אורך על הטובה שעשית עמדי 'ובעבור זה' אקוה להתמדת טובותיך, עכ"ל². ותומך יתירותיו בכתוב (תהלים קמז ג-ד) 'צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא', ובהמשך הפרק נאמר (פסוק יג) 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא', דכאשר התיישר דוד המלך בצרות ויסורים היה מודה להקב"ה על החסד שגמל עמו, ועי"ז זכה להינצל מכל הקשיים³.

הוסיף על זה חכם אחד עפ"י דברי הגמרא (שבת קנא:) שבתו של רבי חנינא מתה ולא בכה ר"ח, אמרו לו בני ביתו וכי 'תרנגולת' הוצאת עתה מן הבית מדוע אינך מבכה את האבידה הגדולה, אמר לה ר"ח, בלשון תמיה - 'תכלא ועיורא', ופירש"י, תכלא ועיורא. שיכול בנים ועיורון הדמעה. וכפשוטו הכוונה שלא אבה לבכות כדי שלא יוסיף צרת עיורון העיניים על צרת השכול. ביתר עומק הוסיף ה'חכם' לומר, תכלא ועיורא - אחרי שנעשיתי 'שכול' וכי אוסיף על זה גם עיורון שלא לפקוח עיני לראות ולהביט מי עולל לי כזאת, הלא הוא אבינו אב הרחמן שעשה לי כן ברחמי המרובים למעלה מהשגת בר אנוש...

כה ביאר הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף זי"ע (כתונת פסים פר' בהר, עמו' כז. בדפ"י) את הכתוב (תהלים קמד יד) אלו פינו מסובלים. כי על ידי שיאמין ב'אלופו' של עולם, שיש מנהיג לבירה, ואין דבר בעולם שנעשה שלא בציווי הבורא, על ידי זה מסובלים - יהא בידו לסבול הכל.

כשם שלכל חולי גשמי יש תרופה ורפואה, כן גם לחולי הנפש יש תרופות שונות, וה'אמונה' במלך א-ל חי וקים היא הרפואה הבדוקה לכל חולי הגוף והנפש גם שניהם, והיא כמו חבל ההצלה שיכול האדם לאחוז ולהחזיק בו כדי לעבור את הגלים החזקים והגדולים המאיימים להטביעו במים הזידונים בגשמיות וברוחניות.

וכפי שהמשיל אא"ז הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע דבר זה, לאחד שנפל לבירא עמיקתא ובדרך הטבע אין שום עצה ותבונה לעלות ולצאת מאפילה לאור גדול, אמנם כאשר אחד מבחוץ זורק לו חבל יוכל להחזיק בו ולהגיע אל שפת הבור ברגע כמימרא, וכמו כן כשאדם מסובב בצרות ויסורים עליו לדעת שהקב"ה עומד על גביו ומשגיח עליו, והוא יתב"ש זורק לעברו 'חבל הצלה', ואם יחזיק בו ויאמין שביד השי"ת להצילו יזכה באמת לבטל כל הדינים והגבורות וכל היסורים והחולאים רעים יעלמו כהרף עין, ככתוב (תהלים כג ד) 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי'.

יג. וכשם שבכח ההודאה לסלק את הייסורים שכבר באו עליו כך גם בכוחה לסלק את הדאגה מפני העתידות, וכמו שאמר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שיש לו ברשותו 'סגולה' שלא יהיה לו לאדם שום 'דאגה', וכל הרוצה יבוא וייתול... וזה סדר ודרך עריכת הסגולה... שיכתוב תמיד על הנייר כל טובה וטובה שעושה עמו הקב"ה, ובעת שמתפלל שמו"ע ועומד בברכת 'מודים' אזי יעלה במחשבתו את כל אותם הדברים אשר העלה על גבי הכתב ויודה לה' עליהם, והוסיף שזה 'בדוק ומנוסה'.

ועומק הדברים, כי מטבע האדם להרגיש ש'יש לו' דבר זה וזה וכו', ועל כן דואג ומיצר על מה ש'אין לו', אמנם המרגיל את עצמו להודות להקב"ה על כל צעד ושעל הרי הוא משריש בעצמו את ההרגשה שאין לו משלו כלום, וכל מה שיש בידו אין זה אלא מחסדי המקום ב"ה וממתנת הא-ל, ואם כן אין מקום לדאגה על מה שחסר לו, כי מי שהביא לו כל צרכיו עד עתה הוא ימשיך לתת לו גם לעתיד.

יד. מעשה שמעתי מתלמיד חכם אחד שאיבד את שמיעתו רח"ל, ואף טובי הרופאים לא מצאו מזור למחלתו, באחד הימים נתיישב בדעתו והחל מחשב על כל שאר החסדים שעושה עמו קוב"ה בכל עת ובכל שעה, שלבד מהחסרון בשמיעה פועלים כל שאר אבריו וחושיו, וב"ה שבני ביתו ומשפחתו כולם בריאים ומזונותיו מצויים לו בכבוד, והודה להקב"ה על כל הטובות הללו, משם פנה לרופא חדש שנתן לו סממני רפואה חדשים ובתוך זמן קצר חזרה אליו השמיעה כמעט בשלימות.

טו. והואיל ואני לידן עניין ההודאה נציגה נא יסוד גדול בעניין זה, כתיב בתורה (בפר' חיי שרה) שלאחר שהסכימו לבן ובתואל לתת את רבקה לאליעזר עבור יצחק אזי 'ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה

מפני חדש - ענין ההתחדשות בכל עת ושעה

בפרשתן (כו י), 'וישן מפני חדש תוציאו' - שיהיו האוצרות מלאים בתבואה הישנה וכבר תצמח החדשה עד שיצטרכו לפנות את ה'ישן' מפני ה'חדש'. הקשה הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרצ"ב, תרצ"ג) 'אפוכי מטרתא למה לי' - מה התועלת והברכה הגדולה במה שיוציאו את הישן ויכניסו את החדש, ומה הנפקא מינה אם יהא להם ישן או חדש, הרי בין כך ובין כך יש בידם תבואה טובה וראויה לאכילה. אלא ביאורו, שרמזו יש כאן לעניין עבודת ה' הצריכה להיות מתוך התחדשות, כי 'אוצרות' אלו היינו 'יראת שמים' שהיא היא אוצרו של הקב"ה, וכדכתיב (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו', ומיסודות ועיקרי העבודה הוא ההתחדשות תמיד בהתעוררות והתלהבות הלב, ושלא לעבדו ית' מתוך התיישנות כדבר שאין בו טעם ובישנוניות בלי חיות, כי 'לא המתים יהללו י-ה', וזאת הברכה הגדולה ביותר 'וישן מפני חדש תוציאו' שתזכו להוציא מקרבכם את

ה'ישנות' והנושנות, אלא תעבדו את האלוקים מתוך התחדשות תמידית^{טז}.

וזכר ביאר הרה"ק החידושי הרי"ם (ד"ה ואם) מה שמצינו בפרשתן בדיני ה'ערכין', שערך בן שישים שנה ומעלה הוא חמשה עשר שקל בלבד (כו ז), ואילו מקודם לבן ערכו חמישים שקל כסף (פסוק ג), והרי שנגרע ערכו ביותר משני שלישי, והיינו מעמא כי כבר אין בו את כח ההתחדשות כמו בימי הנעורים, ואף אם עושה כמו 'בן עשרים ומעלה', אך מאחר שנחסר כאן 'אש ההתלהבות וההתחדשות', א"כ נגרע ערכו ביותר.

כי עיקר העבודה הוא כשעושה זאת מעמקי לבבו ולא מן השפה ולחוץ, ורחמנא ליבא בעי, וכמו שפירשו בכתוב שבפרשתן (כו יב) 'והתהלכתי בתוכם' - 'בתוך' היינו 'באמצע', ורומזו על הלב הנתון באמצע גוף האדם, והקב"ה מבקש מעמו ישראל, תנה לי את ליבך,

לה" (בראשית כד נב), וכתב רש"י 'מכאן שמודים על בשורה טובה', ופירשו בזה, כי הנה מדרך העולם כאשר האדם מחפש 'שידוך' לבנו, ונסתבבו הסיבות שאינו מוצא, והרי הוא מרגיש כשרוי באפלה, ומתקיים בו ל"ע מאמר הכתוב 'והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה', הכל 'תקוע' וחסום בפניו, וכלישנא דאמרי אינשי 'ער טאפט אַ וואנט' (לכל מקום שהוא פונה נתקל בכותל וחומה בצורה), ואכן, לאחר כמה שנות יגיעה ותוחלת ממושכה ב"ה הגיעה הישועה ונמצא השידוך, הרי כולו מלא שבח ותהילה לא-ל הטוב מתוך שמחה עצומה האופפת אותו, לעומת זאת מי שהכל הולך אצלו 'על מי מנוחות', ותיכף בהגיע הבחור לפרק 'האיש מקדש' שמו הטוב הולך לפניו ומיד 'חוטפים' אותו, ועסק השידוך עצמו הולך 'חלק'... הרי כשנגמר השידוך בכי טוב אינו מרגיש כ"כ צורך להודות ולהלל, שהרי נדמה לו במחשבתו שכך 'צריך' להיות ולא נעשה עמו 'נס' גדול... אמנם לאמיתו של דבר זה האיש צריך להרבות בשיר ושבח יותר ממי שראה לנגד עיניו שהשידוך כמוהו כ'קריעת ים סוף'... כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הביא לו את הישועה במהרה מבלי שיצטרך לעבור קושי וסבל גדול בינתיים.

והנה בשעה שהלך אליעזר למצוא אשה ליצחק 'זרחה לו השמש' והצליח ה' דרכו, כבר מהרגע הראשון קפצה לו הדרך והגיע באותו היום לחרן, מיד לאחר שהתפלל 'הקרה נא לפני היום' הזדמנה לו רבקה, ואף לבן ובתואל הסכימו מיד ואמרו מה' יצא הדבר, וכנגד זה כתב רש"י 'מכאן שמודים על בשורה טובה, ללמדנו כי במצב כזה צריך להודות על הבשורה הטובה, ולא רק אם היה 'נתקע' אליעזר בשליחותו והיה נצרך לחפש נערה אחר נערה עד שהיה מוצא לאחר יגיעה רבה את רבקה, וגם אז היו הוריה ממאנים לתתה לו לילך לארץ אחרת והיה מפציר בהם רבו עד שבשעה טובה ומוצלחת היו מסכימים... אלא, דייקא עתה שהכל הלך למישרין יודה וישבח לא-ל נורא עלילה שהביאו לידי השידוך ועוד חסך ממנו כל מאמץ וטרחה בדרכו.

טז. הנה מצינו בכתוב שהיצר טוב מכונה 'ילד' ואילו היצר הרע נקרא בשם 'זקן', וכמו שנאמר (קהלת ד יג) 'טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל', וביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שפ"א ליקוטים, וישב, ועוד) שהיצר הטוב תמיד מחדיר באדם רוח התחדשות שידמה בעצמו שהוא 'ילד', כי כאילו נולד היום, מאי דהוה הוה ומהיום הנו כבריה חדשה, ועל שם 'עבודתו' של היצר הטוב מכונה הוא בשם 'ילד'. ואילו זאת היא דרכו של היצר הרע לפתות את האדם שיעשה את המצוות מתוך הרגל והתיישנות וכזקן בא בימים, שצמיד מחדיר את המחשבה וההרגשה שהוא כבר 'זקן'... ועל כן נאה לו להיקרא מלך 'זקן' וכסיל.

באר הפרשה - בחקותי

'והתהלכתי בתוכם' שאתהלך ואהיה שריו כביכול
בתוך לבבכם".
(הובא ב'אבני זכרון' ערך התחזקות, מ'לקט ישר' בחוקותי,
וב"ה בספרה"ק מי השילוח).

ולא יפול לבו בקרבו בשעה שהוא מרגיש שהוא
בשפל המדרגה, כי די לו לבורא בהשתוקקותו
של האדם אליו, והקב"ה מחשיב במאד את עצם
כיסופיו וגעגועיו, ומקבל באהבה את רצונותיו להתקרב
אליו. וכך ביאר הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש וארא,
ד"ה וידבר משה כו' הן בני") את הכתוב בפרשתן (כו מד)
ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם - בהיותם מרוחקים
בתכלית הריחוק מבורא עולם, לא מאסתים ולא געלתים
- אלא נשארתי באהבה עזה ועצומה אליהם, ומדוע,
כי לבלותם - לשון תשוקה וכלות הנפש, שתשוקה
זאת - שהאדם חפץ ומשתוקק לדבר ולהתפלל לפניו
יתב"ש כראוי - זאת גופא רואה השי"ת וחשוב לפניו
יתב"ש, ובפרט על זעקתם שזועקים אליו 'אבינו שבשמים
בלתה נפשנו להתפלל אליך כדת, בכל לב ובכל נפש,
אלא שאיננו יכולים, ותפילה פשוטה זו בכוחה לפעול
גדולות ונצורות. וז"ל שם. לכן אין לשום אדם מישראל
לייאש עצמו כלל וכלל, ולא יאמר ח"ו אני נפסק
מקדושתו יתב"ש... וגם יכול לעשות לעצמו שיחה
ותפילה מזה בעצמו - שיעקק ויתחנן לפניו ית' על
שכל כך נתרחק מאתו יתב"ש, עד שאין יכול לדבר
לפניו כראוי, ויבקש מאתו יתב"ש רחמים ותחנונים
שיחמול עליו ויפתח פיו שיוכל לפרש שיחתו לפניו

לעזמת זאת מצינו עד כמה אינה טובה עבודת ה'
הנעשית כמצוות אנשים מלומדה, וכך פירש
הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע בלשון הכתוב בפרשת התוכחה
בפרשתן (כו כג) 'והלכתם עמי בקרי' - מלשון מקרה
ועראי, וכלומר שאינו מקיים את מצוות ה' מתוך רצון
ותשוקת הלב אלא כמי שעושה זאת 'במקרה'. מעין
הדברים מצינו גם במ"ז (סי' קצא סק"א) שכתב שאסור
לעשות מלאכה בזמן שעושה מצוה 'כי זה הוא מורה
על עשייתו המצוה בלי כוונה אלא דרך עראי ומקרה,
וזה נכלל במאמר תורתנו 'ואם תלכו עמי בקרי' שפירושו
אף שתלכו עמי דהיינו בעשיית המצוה מכל מקום היא
בדרך מקרה ועראי".

ערכי עלי - אין לך אדם שאין לו 'ערך' ובמעלת ההשתוקקות
איתא מהרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע למה נסמכה
פרשת 'ערכין' לפרשת ה'תוכחה' - בפרשתן,
דחשישה תורה שמא אחר תוכחה כזו תפול רוחו של
אדם בקרבו ויאמר אין לי שום ערך וחשיבות, לזה
ניתנה מיד פרשת ערכין, להורות שאין לך אדם שאין
לו ערך. ולעולם אל יאמר אינני שווה מאומה, כי אהבת
הקב"ה לכל אחד מבני ישראל כאהבת האב לבנו

יז. כתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ד"ה או יאמר והתהלכתי - השני) וז"ל. הנה גן עדן של בני ישראל הוא בשמים, וגן
עדן של הקב"ה הוא בתוך ישראל - ושכנתי בתוכם (שמות כה ח). והיינו בתוך לבו של המפנה לבו מהבלי העולם
ומוסרו לאביו שבשמים, וזה מה שפירש רש"י (כו יב) 'והתהלכתי בתוכם' - אטייל עמכם בגן עדן' - היינו בתוכם,
כי שם הוא הגן עדן של הקב"ה.

הרה"ק השפת אמת זי"ע ביאר (פר' כי תצא תרמ"ג) את דברי הכתוב, 'כי ה' אלוהיך מתהלך בקרב מחניך' שלא נכתב
כי ה'א מהלך בקרב מחנך, אלא מתהלך מלשון מתפעל, שידעו בני ישראל ש'השראת השכינה' תלויה בעבודת בני
ישראל, וכביכול הם גורמים לו כמה והיכן ומתי להלך. על ידי שמירתם על 'והיה מחניך קדוש'.
יח. שמעתי לאחרונה ממחנך גדול, שזה עתה היה אצלו אחד של"ע נתרחק מאד מן הדרך עד שהתגלגל להודו
וכבר הסיר את הכיפה מעל ראשו, ושאלו המחנך מה לך כי באת אלי, השיב, שהיה ב'בית חב"ד' שם, ושם
פגע בו יהודי ירא שמים שהכריז בפניו - 'לא יעזור לך כלום, אתה יכול ללכת עם כיפה או בלי כיפה, אבל דע לך
כי בכל מצב הקב"ה מחכה אליך שתחזור אליו', ונכנסו בו הדברים כארס של עכנאי, והם 'מצלצלים' באוזניו כל
העת ואינו מוצא מנוח לנפשו, והולך ממחנך למחנך למצוא את הדרך שיוכל לחזור בה. הוסיף המחנך, שאף אותו
יהודי שהכריז כך בפניו אינו משער בנפשו איזו מהפכה דקדושה גרמו דבריו אלו... לדין ייאמר, בכל מצב שאנו
נמצאים בו הקב"ה מחכה עלינו שנזעק 'למה נגרע' ונרצה להתקרב אליו, אין לנו אלא לפתוח את ה'אוזניים שבלב'
ולשמוע את קול השי"ת הקורא אלינו 'שובו אלי'.

יתב"ש - שיהיה לו דיבור בראוי ויזכר להתפלל בדת בראוי ובנכון ובוודאי יעזרהו יתב"ש, עב"ל.

שתהיו עמלים בתורה - הכנה לקבלת התורה ע"י התורה כתב בספר קדושת לוי (ויצא ד"ה ויקרא) וז"ל, ומל"ג בעומר מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהיא קבלת התורה, עב"ל. ועיקר ההכנה היא על ידי לימוד התורה, לנצל עתו"ט ורגעיו לעסוק בתורה, וכמו שכתב הי"שמה ישראל' (ימי הגבלה ה) שרק בהיותם בהר סיני הוצרכו בני ישראל לכל אותה הכנה ופרישה, מפני שעדיין לא קבלו את התורה כ"א, אבל, כהיום הזה, לאחר מתן תורה אוי ההכנה המוכחרת ביותר היא על ידי עסק התורה.

יט. הנה נאמר ב'קהלת' (פ"ג) 'כ"ח עיתין, עת ללדת ועת למות, עת לטעת ועת לעקור נטוע וכו', י"ד עיתין לטובה וי"ד לרעה, ובכולם נכתב ל' לפניו כמו עת ללדת, חוץ משני עיתין שלא נאמר בהם למ"ד, ואלו הם 'עת ספוד ועת רקוד', וביאר הגר"א זי"ע (קול אליהו שם) הטעם לשינוי הלשון, כי האות למ"ד מורה על לימוד התורה, ובכל ה'עיתין' שייך לימוד התורה, כי היא נוהגת בכל עת ובכל מצב שהוא, ב'עת לבכות' כ'בעת לשחוק' וכיו"ב, חוץ מב' זמנים, וכמו שאמרו (כתובות יז.) 'מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה', ועל כן נאמר 'עת ספוד' בלא ל', לרמז שבאותה שעה של הלווית המת אין תורה, וכן ב'עת רקוד' היא שמחת הכנסת כלה לחופתה, אבל חוץ משני עיתין אלו צריך ללמוד בכל שעה, הן ב'עת לטובה' וגם כשח"ו ה'עת לרעה'.

כ. פעם נענה הרה"ק מראדאשיץ זי"ע בבקרו של יום, הבה נקבל פניו של האורח הרם והנישא אשר בא אלינו זה לראשונה, ושוב לעולם לא יחזור... ואם תרצו לדעת מי הוא זה ואיזה הוא, הלא הוא 'האי יומא', כי יום הזה שאנו עומדים בו לא היה ולא יהיה יותר. וכל חד וחד מה שתפס בזה היום (תורה ומעשים טובים) ישאר בידו. ולא יאמר האדם הן כבר עברו עלי כל כך הרבה ימים ושנים להבל ולריק - אבדה תקוותי. כי דיבורים אלו מתחבולות היצר הינם. כמעשה שהיה אצל הגאון ה'מנחת יצחק' צוק"ל, שהיה נוהג לדבר בעת סעודה שלישית מידי שבת בשבתו דברי פלפול ודרוש, פעם עלו אליו שני אברכים וביקשו ממנו שיוסיף לומר גם 'דברי חיזוק', נענה המנח"י בענוותנותו מי אנכי שאחזק יהודים אחרים... ברם, בשבוע שלאחריו חזר על משל מדברי 'חובות הלבבות' (שער התשובה פרק י) משל שהמשיילו הקדמונים, לאדם שהיו בידו מטבעות כסף, והיה צריך לעבור בנהר גדול, התחיל האיש להשליך מטבעותיו לתוככי הנהר, כי חשב שכך יעלה בידו לסתום את הנהר, אמנם אחר שכבר השליך את כל המטבעות לבד מאחת שנשארה בידו, וראה כי עדיין מים רבים ועמוקים לפניו - ואין בידו לעבור את הנהר ולהגיע למחוז חפצו, אמר למלח (מנהיג ספינות) אחד שעבר שם עם ספינתו - קח נא ממני מטבע זו אשר בידי, והעבירני בספינתך אל עבר הנהר. עשה המלח כדבריו, והביאו למחוז חפצו תמורת המטבע האחרונה שנשארה בידו. עתה תחזה, 'חכם' זה זכה והציל את עצמו ב'הזדמנות' אחרונה שנקלעה בידו, ואף אחר שנהג כ'שוטה גמור' המאבד כל מה שנותנים לו, מ"מ 'בשעתא חדא ורגעא חדא' תפס והציל עצמו... מכאן ילמד כל אדם שלא לומר הן אבדתי גם אבדתי את כל ימי ושנותי ב'שטויות והבלים' כרחוק מזרח ממערב מ'עבודת הבורא'... מה אעשה עתה... כי אדרבה 'בשעתא חדא ורגעא חדא' במטבע האחרון (בימים ושנים שנשארו לו) ישכור אניה להפליג בלב ים ויגיע בס"ד למטרתו ולמחוז חפצו לתכלית הטוב. (העידו אנשי ביתו של המנח"י כי מאז והלאה היה חוזר רבות על משל זה ברשפי אש).

ידוע מאמר העולם בטעם המנהג להעניק לחתן שעון זהב, בכדי שידע לייקר את הזמן ולהחשיבו כזהב. הוסיף נופך על כך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע כי ידוע שבכל דבר שמשמרים אותו בקופסא, הרי שוויו של הקופסא פחות בהרבה משוויו של החפץ המונח בו, כדוגמת אבנים טובות ומרגליות שאין הקופסא שווה כשוויים. כדמיון הזה מרמזים לחתן, שיתבונן בשעון הזהב - שהזהב אינו כי אם בית וקופסא למחוגי השעון אשר מורים על הילוכם של שעה אחר שעה, יום אחר יום, והיינו ששווי של 'זמן' רב בהרבה יותר מערך זהב, כי הזהב הוא בית השומר עליו. הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בחוקותי) היה מבאר את הכתוב ב'ברכות' שבתחילת פרשתן (כו ט) 'ופניתי אליכם והפריתי אתכם' שיש לכל עובד ה' פנאי לכל דבר ודבר.

הקשה על כך הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע אם כן מה נפרש בפסוקי התוכחה שנאמר שם (שם יז) 'ונתתי פני בכם' ואף לשון זה מורה על עניין הזמן. אלא מכאן, שאם ממלא את זמנו בתורה ותפילה וכו' - הרי זה הברכה הגדולה ביותר, אך כשאינו ממלא את זמנו כדבעי - אין לך קללה גדולה מזה.

כא. ידוע מה שאמרו חז"ל שהיו ישראל משוקעים במצרים במ"ט שערי טומאה, ולכאורה יש לתמוה שהלא מצינו שלא שינו שמם לשונם ולבושם, ואם כן איזו טומאה היה להם, ומדוע לא שמרו עליהם כל אותם גדרים לבל

ותרעו אותי אין לחוש, והוא מאמר הנביא (ישעיה ה יג)
'לכן גלה עמי מבלי דעת', עכ"ל ק.

עמלים בתורה - לעסוק בתורה גם בלי טעם

בפרשתן (כו א), 'אם בחוקותי תלכו'... וברש"י, שתהיו עמלים בתורה^כ, ונקט לשון 'בחוקותי' - כחק בלי טעם, לומר שיש לו לאדם לעסוק בתורה ולעמול בה אף כשהוא כחק שאין בו 'טעם' לגדל הקושי שמרגיש. וכמו שמביא הרמ"ק מקאמרנא זי"ע שבילדותו הראה לו הרמ"ק מבוטשאטש זי"ע מה דאיתא בתנא דבי אליהו (רבה פכ"ז) לדרוש את הפסוק (תהלים סח ז) 'מוציא אסירים בכושרות' - 'אין אסירים אלא תלמידי חכמים, שאוסרין את עצמן למקום בבית המדרש למקרא ולמשנה ולתלמוד ולמדרש ולהלכות ולאגדות, ופירש, שגם אם האדם אינו 'רוצה' לתלמוד או שמרגיש שאינו מסוגל הרי עליו 'לקשור ולעקוד את עצמו' ולהרבות בלימוד התורה בכל מצב שהוא.

והנה רבים המתאוננים ואומרים כי קשה לימודם כבזל, ונבצר מהם לטענתם לעסוק בתורה מכמה וכמה סיבות. יש שטוענים שאין להם כשרונות ראויים ולא חננו אותם מהשמים ב'דעה בינה והשכל' כדי להבין

ראשית ההכנה היא להתבונן 'תורה מה היא', לדעת עד היכן ניתן לעלות מעלות רמות ולהיטהר בקדושה עליונה מכח התורה, שאם ישכיל להבין שהתורה היא ה'מפתח' להצלחתו הרוחנית הרי מאליו ירדוף אחר התורה כמוצא שלל רב. וכמו שכתב האור החיים הק' בפרשתן על הפסוק (כו יד) 'ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה', שלא מצינו שהזהיר הכתוב על ה'שמיעה', כי רק על 'עשיה' הזהיר, וכמו שנאמר בריש הפרשה 'אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו ועשיתם אותם', ומבאר האוה"ח הק' ש'שמיעה' זו היינו ההכרה בתועלת העצומה שזוכה לה על ידי עבודתו ית', כי אם 'מתנה טובה' זו לא יהא לה ערך בעיניו לא יתאמץ לעשותה.

וז"ל ה'אור החיים', עוד נתכוון להעיר לב נרדם, כי כל שהולך בדרך לא טוב ודאי שהושלל ממנו ידיעת הבורא ב"ה וטובותיו והנמשך מעבודתו, כי בודאי אם ישיג אדם חלק א' מערכות ידידות נעימות מתיקות ענף מענפי אור עליון יבין בלבו היות בעולם הזה מלך המלכים בערך קיום מצוה אחת. והוא מה שהעיר ה' באומרו 'ואם לא תשמעו לי' פירוש לשון הבנה אז הוא שאני חושש לכם ש'לא תעשו' וגו', אבל אם תבינו

ישקעו בטומאה, אלא שבעודם במצרים לא למדו תורה שעדיין לא ניתנה לישראל, ובלא תורה לא יועילו כל הגדרות וההרחקות שבעולם, ומאחר שלא למדו תורה ממילא שקעו במ"ט על אף שלא שינו את שמם ולשונם.
כב. איתא במדרש 'אם בחוקותי תלכו' - הה"ד חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך לסחורה פלונית אנכי הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ובתי מדרשות. רמז נפלא בענין חינוך הבנים נתן בה הגה"צ רבי יוסף נחמיה קארניצער (חי' רבי יוסף נחמיה) עפ"י הידוע (עירובין דף ע:): 'ברא כרעא דאבוה', והיינו שהבנים נקראים רגליים לאבותיהם, ובזה יתבאר היטב, אמר דוד, פעמים הרבה עלה בדעתי ללכת לסדר דברים גשמיים, אבל, מיד נמלכתי בדעתי, שאם לא אתחזק ללכת לביהמ"ד, הרי בוודאי שגם בני יתרפו ידיהם ויפלו ממדרגתם, והכרה זאת מנעה אותי מללכת לבתי סחורה, וזהו אומרו 'היו רגלי מוליכות אותי לבית הכנסת ובית המדרש', ומכאן 'מוסר' לאבות שישמרו מאד לנפשותם (בוודאי שלא באנו לומר שלא יתעסקו איש איש במלאכתו כפי צרכו, אבל ידעו ויכירו בכל עת מהו העיקר ומה הטפל) וידעו כי 'מעשה אבות סימן לבנים' ועל פיהם יתנהגו צאצאיהם.

באופן אחר ביארו את דברי המדרש 'לשבח', כי מדרך האדם שאינו חושב ומסתפק בבואו להתעסק בדברים החשובים לו מאד, וכגון להתלבש בקומו בבוקר, לאכול פת שחרית ושוב סעודת הערב, וכיו"ב, את כל אלו יעשה האדם מעצמו, בלי מחשבה ודיון מקודם אם נכון עכשיו לעשותו, ורק בדברים שאינם חשובים אצלו כ"כ אז ישקול לעצמו אם עדיף לוותר על דבר זה או לעשות דבר זה (וכגון אם ילך לסעודת שבע ברכות או ללמוד בקביעת עתיו לתורה), זאת רמז דוד, שבגשתו ל'סחורה' או שאר עיסוקים שלו אז היה 'חשבתי דרכי', בהם הסתפק ודן האם הוא מוכרח לעשותם, והאם עליו להקדימם לדברים אחרים רוחניים, אבל, בענין תורתו ותפילתו - ללכת לביהמ"ד ולביהמ"ד, לשם היו 'רגליו מוליכות אותו', ללא כל הסתפקות וספקות, כי בהם ראה את ה'כי הם חיינו'.

ואילו מי שאין לו טעם בתלמודו מובטח הוא ש'מכאן ואילך יערב לבם' וסוף 'הטעם' לבוא, ורמזו כן צדיקים במקרא שכתוב (שמות טו כג) 'ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם', כי אין 'מים' אלא תורה (תענית ז:), ורמזו יש בדבר לאותם שאין עוסקים בתורה ב'תירוג' כי מי התורה 'מרים הם' עבורם, ולא מצאו כל טעם בלימוד התורה, ועל כך נאמר 'ויורהו ה' עין' מלשון עצה, כך היא דרכה של תורה 'וישלך אל המים' שישלך עצמו לתוך התורה ויתחיל ללמוד אף בלא הרגשת טעם, ולבסוף מובטח שיתקיים בו 'וימתקו המים' שיפתחו בפניו שערי עריבות התורה ומתיקותה^{כד}.

את דברי התורה כדבעי, לעומתם יש המתאוננים שמה יעשו ואינם מוצאים טעם והנאה בלימודם, ואילו אחרים אומרים שיצרו מתגבר כנגדם, ומעמיד להם חבילי טרדות ומפריעיהם למיניהם.

והעצה לכל קשיים אלו היא הא גופא אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, כלומר, שיתחזקו ויתאמצו ללמוד, והתורה עצמה היא 'תרופת פלא' לכל אותם הקשיים, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם, בזה ובבא^{כה}. שהמחוסר הבנה סופו שיפתחו בפניו שערי הבנה וסייעתא דשמיא, ויראה ברכה גדולה בעמלו, וכמו שאמרו (מגילה ו:): 'יגעתי ומצאתי תאמין'^{כז}.

כג. מעשה באחד שחשקה נפשו לעלות לתורה בפרשת התוכחה, ומכיוון ששמע שיש החוששים מכך פנה אל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א לשאול את פיו כדת מה לעשות, ענה לו הגר"ח שאין כדאי הדבר ואין בזה סימן טוב... ולחזוק תשובתו סיפר לו הגר"ח מעשה שהיה בשנה שלפניה באחד מתלמידי כולל חזון איש שעלה לתורה לקרוא בפרשת התוכחה, ולא נגמר הדבר 'בכי טוב'... כי מיד בשבוע שלאחריו מתה דודתו העשירה של האברך שהייתה דרה בארה"ב, והניחה לו ירושה הגונה ובין יום נהפך מעני מרוד להיות מעשירי העיר... ו... לא עבר זמן ארוך והלה עזב את הכולל ויצא לעסקיו... הרי לך איזה חורבן נורא נגרם מאותה ה'עליה'.

כד. בימי הגה"ק ה'חזון איש' זצ"ל היה עסקן גדול שרצה לפתוח ישיבה מיוחדת לאלו שאינם נמנים על 'בעלי הכשרונות' כדי שילמדו לפי כוחם ויכולתם, ובזה יקנו לכל הפחות את ה'ידיעות' הנצרכות להם להעמיד בית נאמן בישראל. כי סבר שרק בעלי הכשרונות מצליחים בתורה, וכשבא לשאול ולהתייעץ עם החזו"א דחה הצעתו תיכף ומיד, באמרו, שבין רגע יכול האדם לזכות שיפתח ה' לבו בתלמוד תורה, והוסיף וסיפר לו עדות שראה במו עיניו, שבצעירותו הכיר אחד שהתייגע מאד בתורה, אך לא היה בעל כשרון, ונתן לו דוגמא כמה היו כשרונותיו חלשים, שפעם שאל אותו לביאור בדברי רש"י (בראשית יד, י: ועוד טובא) 'כל תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה, הטיל לה ה"א בסופה', והתפלא שהרי לא נכתב למ"ד בתחילתה, ורק אחר זמן רב הצליח לקלוט, שאכן אין הכוונה שיש אות למ"ד בתחילתה, אלא שצריכה אות למ"ד בתחילה, ואעפ"כ גדל לתלמיד חכם עצום, ונהיה לאחד מגדולי הדור (מעשה איש חלק ב' עמוד לט).

כה. וכה אמר הרה"ק מקאצק זי"ע לבאר לשון הפסוק (דברים ו ו) 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך', מדוע נאמר על לבבך ולא 'בלבבך', אלא שכוונת הכתוב הוא שגם באופן ש'לבבו בל עמו', ואין לו משיכת הלב ללמוד מכל מקום ירבה בתורה כי 'הלב הוא סתום', אלא שבזמנים מיוחדים הוא נפתח, ואם האדם משים הדברים על לבו כאבן אז בעת פתיחת הלב נופלים הדברים לתוך לבו' (שם משמאל ויחי תרע"ד). כעין זה איתא גם ב'חידושי הרי"ם' וז"ל, 'שיהיו דברי תורה על לבבך תמיד, ודברי התורה ישרפו את כיסוי הלב, וממילא יפלו בו ויכנסו לתוכו דברי התורה', עכ"ל.

על פי זה שמעתי לאמר לפרש בדרך רמז בדברי רש"י (דברים יא יח) המפרש מה שנאמר 'ושמתם את דברי אלה על לבבכם' - אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצוות, הניחו תפילין, עשו מזוזות וכו', שבא לומר, כי אף לאחר שתגלו גלות הרוחנית, והלב יהיה אטום לגמרי עדין היו מצויינים במצוות והמשיכו לעסוק בתורה ובמצוות, כי סופם לפתוח את הלב ולמול ערלתו, וראיה לדבר ממה שאמרה תורה הניחו תפילין, ותכליתם הוא לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך שמו, ואף שאין מניחים תפילין בלב אלא על היד ועל הראש אך מכל מקום השפעתם הקדושה 'מגיעה' ללב, כך גם השפעת התורה והמצוות תיכנס לתוך הלב גם מבעד לכיסויו. והוסיף רש"י להביא עוד ראיה מהציווי עשו מזוזות, שצריך לקבוע את המזוזה על פתח הבית, ועי"ז היא שמירה על כל הבית ואשר בתוכו, ואף שמונחת היא על 'דומם', ואם כן קל וחומר שדברי תורה ישפיעו ויחלחלו לתוך הנפש ויקרעו סגור ליבם.

רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו, כמו שאמרנו.

עוד צריכים לדעת אותם שהשטן מנסה לייאש אותם על ידי ש'מוכיח' להם בק"נ טעמים שממילא אינם מצליחים בלימודם, כי אינם זוכרים ממה שלומדים, ולא עוד אלא שאף אינם מבינים עומק הסוגיות, כי טעות גמורה היא להתייאש במצב כזה, שמלבד מה שהרוב דמיונות ושקרים, כבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע לפרש אמרם (מגילה ו): 'אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי - אל תאמין', שכוונתם היא - אל תאמין לו שלא מצא כי בוודאי מצא ומצא. כלומר דרך לפי ראות עיני בשר נדמה לו שלא מצא ולא הצליח להבין ולזכור ולדעת מה שלמד, אבל האמת היא שבודאי 'מצא' הרבה מאד, כי עצם היגיעה ולימוד התורה חביבים עד מאד בעיני השי"ת^{כח},

ולמי שיצרו מתגבר עליו הרי התורה היא ה'תבלין' כנגד היצר^{כט}, ואם יהנה בתורה בהתמדה ודאי יתהפך ליבו ורצונותיו לטוב^ל. וכלשון ה'חינוך' (מצוה טז) 'דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ולבו וכל מחשבתיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע, ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעלות נמשכים הלבבות'. ועיי"ש שכתב גם להיפך, ש'אפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים חפץ בתורה ובמצות', אלא שיעסוק בדברים רעים בכל כרחו אזי בסוף 'ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות

כו. כתב הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע (ב'הנהגות' שלו אות נב) וז"ל. בכל פעם יאמר באמצע הלימוד 'המאור שבה יחזירנו למוטב', ובכל פעם שהיצר מסיתו לסיים בענין ולקצר בלימוד מחמת עייפות או חסרון הבנתו או מחמת שיחת הילדים, יגער ביצר הרע, ויתגבר עליו מאד, וישבור טבעו וילמוד יותר מהרגלו, ובכח עד שייגע, ובזה משבר הקליפות והחיצונים, ומכפרין לו אפילו על כריתות ומיתות ב"ד ומיתה בידי שמים, כי הלימוד בתנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים שהוא בכח ובקול ובנעימת הקול בלי שום מחשבה זרה ובנענוע הגוף מטהר ומצחצח הנשמה ומחדד השכל ומשבר הקליפות והחיצונים מכל וכל.

כז. וכמו שפירש הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע על הכתוב 'אם בחקותי תלכו' כי תלכו אותיות כותל. וכלומר, אך התחיל היהודי ללכת בדרכי עבודת ה' מיד נעמד לפניו היצר ככותל להפריעו מעבודתו, אם אך ידע 'סוד' זה ויתגבר עליו מיד יזכה ל'תלכו' אותיות כלות ר"ל לכלות הנפש בהשתוקקות וגעגועים לאבינו שבשמים, וכלשון הכתוב (תהילים פד ג) 'נכספה וגם כלתה נפשי' (הובא בתורת אבות).

כח. מילתא דשכיחא שיש הטוענים ומתאוננים, אילו היו בידי כשרונותיו של פלוני או התמדתו ושלל מעלותיו בודאי הייתי מצליח ומתעלה, מה אעשה שלא ברכו אותי מן השמים ב'ראש חזק' ובשכל טוב וכיו"ב, וכנגד 'טענה' זו אמרו בעלי המוסר בדרך משל לאחד אשר היה עוסק למלאכתו בשליחות יד, ותמיד היה מחזר ומחפש אחר 'מציאות'... פעם אחת נקלע למקום מסחר היהלומים, והחל תר אחר טרף לביתו, והנה הוא רואה בעשיר אחד המסיב עם ידידיו בשולחן אחד ומראה להם יהלום גדול נדיר ביופיו השווה הון תועפות, והרי 'עין רואה והלב חומד', מיד גמר בדעתו שיהלום זה יגיע לידו בכל דרך שהיא. לשם 'מטרה' זו הלך בסמוך לעשיר (מאחוריו) ו'באשר תלכי אלך'... משראה שהעשיר קונה כרטיס נסיעה להפליג באניה, הלך ושיחד את רב החובל שיקבע מקום מלונו בחדרו של העשיר. ויהי בחצי הלילה... כשראה ה'גנב' כי העשיר מתעמק ב'פרק הישן' בעומק לפנים מעומק, קם הגנב ממיטתו ש(לא) ישן בה, והחל 'מפשפש במעשיו' ובודק בכל חפצי העשיר, באמתחותיו ובכליו ואף בבגדיו, אחת מהנה לא נעדרה, ולמרבת הפלא לא הצליח למצוא את מבוקשו, וככל שהרבה במאמצים העלה חרס בידו, בחר אף שב למיטתו בידיים ריקניות.

למחרת היום פתח הגנב ושאל את 'שכנו' העשיר, בהקדמת וידידי שרצה לגנוב ממנו את היהלום, והביע פליאתו העצומה, שהלא גנב מומחה הוא מזה ארבעים שנה ו'בה' ראה ברכה בעמלו ומעולם לא נכשל, כיצד עתה רחקה ממנו ההצלחה, וביקש בתחנונים שיגלה לו הרז היכן היה מוטמן היהלום. השיב לו העשיר, אף אני אשיב לך כגמולך... דע לך כי מני אותו רגע שהתקרבת לשולחן לראות את היהלום לא מצאת חן בעיני, ובשעה שבקשת להיות שכן עמי בחדר גברו חשדותיי והבנתי היטב את רצונך ומאווי ליבך, אי לזאת נטלתי את היהלום והטמנתי אותו בכיס בגדך, כי ידעתי שלא תחפשונו אלא ברשותי, ובכך יהא 'בידיים טובות'... והנמשל שיש שנדמה להם

מסרי נפשיהו למלפינהו בדמעיקרא' - שמאחר שנכתב התרגום ונתפרשו הפסוקים שוב לא ימסרו נפשם לרדת לעומקם כמו שלמדו מתחילה, והדברים נוראים שארץ ישראל הודעוזה ממקומה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה כי נחסר מעתה עמל התורה'.

כל ישראל - לכל יהודי חלק וטהרה ע"י התורה
כתב ה'אור החיים' הקדוש בפסוק 'אם בחקותי תלכו'
 (בפירושו העשירי) שאף אם האדם נמצא בשפל המצב רח"ל, יכול לבוא לידי 'תלכו' ממדרגה למדרגה אם יתייגע ויעמול בתורה. ובפרשת אמור (כב יב) כותב כיצא בזה, 'כי האדם יכול להשיג מה כפי התעצמותו בתורה' לא אפילו יהיה במדרגה שאין למטה ממנה, אם ישרה, ישיג הדרגות עליונות כפי שיעור היגיעה'.

ואין התוצאה עיקר אלא העמל בדברי תורה, והרי את זה קיים בשלימות כשהתייגע ולמד כ"ט.

ודע, שעיקר מעלת תלמוד תורה כשהיא באה מתוך עמל ויגיעה, כשאנו מבין את תלמודו וצריך להתייגע הרבה עד שיפתחו בפניו שערי ההבנה. נוראות מצינו בזה בדברי התוס' רי"ד (מגילה ג.) על מה שאמרו שם בגמ' 'תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי, ונודעוזה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם' וכו', ועל פי פשוטו נראה שנודעוזה אר"י כי בפסוקי הנביאים גנוזים סתרי תורה וע"י התרגום התגלו לכל, אמנם התוס' רי"ד ביאר 'דכיון דכתב תרגומא דקראי לא

שהאבן הטובה ברשות אחרים - שהם זכו לחכמה בינה ודעת, וכל אחד מהם מחשב 'חשבונות רבים' אילו היו בידי כשרונותיו של פלוני, מצבו של פלוני... והרבה כיו"ב... ואינם יודעים כי 'היהלום' נמצא ברשותם, ודווקא התנאים והכשרונות שלהם הם המפתח והדרך להצלחתם.

וכך רמז לה הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע (הובא בליקוטי אמרי חיים) בפסוק 'המר ימירנו והיה הוא' (כז לג), עפ"י דברי הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע (שאמר על עצמו) **שבשמים לא יענישו את זושא על שאינו כמו הרה"ק הר"ר בער זצ"ל (ה"ה המגיד ממעזריטש זי"ע) רק יענישו אותו על שאינו כמו שהיה 'זושא' יכול להיות, וכלומר שמכל אדם נדרש שישלים את עצמו עפ"י מצבו ומעמדו, כשרונותיו וכוחותיו שניתנו לו מן השמים כי לכך הוא נוצר, וזהו הרמז כאן שהאדם צריך לשנות את עצמו ולהשתפר מעשיו ממעשים רעים למעשים טובים ('המר ימירנו'), אבל לא יחשוב שצריך לעלות דוקא למדרגות רמות אלא והיה הוא - שיהיה כמו שהוא יכול להיות בבחינה שלו.**

כתב הריטב"א (סוף פסחים, בפירושו על הגש"פ ד"ה ואתן ליצחק) **לבאר מדוע נולדו יעקב ועשו כתאומים. כי רבים יענו ויאמרו - אין ביכולתי לעסוק בתורה ועבודה, כי מה אעשה שלא נולדתי לאב ואם צדיקים כפלוני הצדיק, או יאמרו מה אעשה ולא נולדתי בעת ששלט מזל טוב בזמן לידתו של פלוני, או במקום שנולד צדיק פלוני. לזה עשה הקב"ה שיהיו יעקב ועשו תאומים שנולדו לאותם אב ואם באותו המזל ובאותו המקום, ואעפ"כ זה פירש לרשעו וזה פירש לתומו וצדקותו. ללמדך, שלא הטבע גורם ולא המקום גורם כי אם רצונו ועבודתו של אדם הוא הקובע האם יהא כ'יעקב אבינו' או כ'עשו אחיו'...**

ואין הדבר תלוי אלא בי (ע"ז יז.), וכמו שאמרו בדרך צחות שיש סם רפואה בדוק ומנוסה - וויטמין 'ב' (B), שאין הדבר תלוי אלא 'ב'י, שיש בו ההכרה השלימה שהכל תלוי ברצונו ובחפצו. אולם לעומת זאת יש המחליפים את הסממנים, ונוטלים 'וויטמין' 'ד' (D), אשר תולים האשמה באחר ואומרים 'ד'י ביסט שולדיג...

ועל כך אמרו שיצא בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר (חגיגה טו.), כלומר, שכל אחד ניתן לדבר עמו בדברי התעוררות ותשובה ולהעירו בימים המרוממים והמסוגלים כדוגמת ימי השובב"ם וכדומה, 'חוץ מאחר' - מאותו שתולה הכל באחרים שהם גרמו לו להגיע להיכן שהגיע ורק הם אשמים ולא הוא...

כט. וכבר אמר החפץ חיים שלא מצינו בשום מקום שצריך להצליח בלימוד התורה, אלא זאת העבודה המוטלת על האדם לעסוק בדברי תורה, ואף אם אינו מבין.

ל. והדברים מפורשים להדיא בדברי הגמ' (ברכות ו:) 'אגרא דשמעתתא סברא' - שעיקר השכר שמקבלים על לימוד התורה הוא על ה'סברא', וכפירושו של רש"י 'שהוא יגע וטורח ומחשב להבין טעמו של דבר'.

לא. מנהגו של ה'חידושי הרי"ם' היה לומר ברכת 'אלוקי נשמה' אחר ברכת התורה ולא לפניה, ונתן טעם למנהגו זה, כי בלא התורה למה לו נשמתו, ומהיכן חיות לנשמתו (שש"ק ח"א יא).

באר הפרשה - בחקותי

שכביכול צריך להיכנס ל'תוכו' ית', והדרך היא רק על ידי לימוד התורה שהיא 'לבושו' של הקב"ה, וכשלומד תורה נכנס בכיכול לתוכו של הקב"ה ובוזה נטהר הוא לגמרי מכל שמץ טומאה לג'.

חביבין דקבעתא - קביעת עיתים לתורה

בפרשתן (כו ג-ד), 'אם בחוקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם בעיתם'. ומבאר ה'דברי ישראל' (בפי' הב') כי שניים המה שנקראו 'חק', התורה נקראת 'חק', וכן הפרנסה (ביצה פז, חק לישנא דמוני), ומבאר כוונת הקרא - 'אם בחוקותי תלכו', שתקיימו שניהם גם יחד, שתעסקו במלאכת הפרנסה ובד בבד גם תקבעו עתים לתורה ותפילה או 'ונתתי גשמיכם' - פרנסה הגשמית, 'בעתם' - בזכות העתים שאתה פונה לתורה ולתפילה... ל' לא כמו שה'בעה"ב' סובר שמפסיד פרנסתו ע"י העתים ההם, עכ"ל.

וכלומר, שרבים החושבים - אפילו מאלו הקובעים עיתים לתורה - שב'מסירות נפש' הם מקריבים מעצמם ומזמנם היקר, כלומר, שהיו יכולים להרוויח או ממון רב, ואעפ"כ הם 'מקריבים' זאת למען התורה והתפילה. אבל טעות גדולה בידם, כי אדרבה 'קביעת

נוראות מצינו בכח התורה לקדש ולטהר לומדיה. והפליג האור החיים הק' בדבריו על הפסוק (כו ג) 'אם בחוקותי תלכו' (בפירוש הי"ח) שמבואר בגמ' (סוכה מה:) שיש ג' דרגות בבני עליה זו למעלה מזו, א. אותם הזוכים להסתכל בשכינה הקדושה בכיכול באספקלריא שאינה מאירה, ב. מיעוט בנ"א שזוכים להביט באספקלריא המאירה, ג. יחידי סגולה ממש כרשב"י המה נכנסים למחיצתו של הקב"ה מבלי שיצטרכו לבקש רשות. ועל פי זה כתב האוה"ח זול"ק, ואין אני יודע במה יושג הכבוד הגדול הזה, לזה בא מאמרו יתברך ואמר 'אם בחקותי', פירוש באמצעות השתדלות התורה כמצטרך בזה אין אתם צריכין לרשיון להוליך אתכם אלא אתם מעצמכם 'תלכו' בלא בר, עכ"ל, שעל ידי עסק התורה ניתן להתעלות עד למדרגה הגבוהה ביותר, שעליה אמר רשב"י 'ראיתי בני עליה והן מועטין' לג'.

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע פירש בדברי רבי עקיבא (יומא פה:) 'מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל', שכשם שטהרת המקוה היא רק על ידי שייכנס הטמא בכולו לתוך מי המקוה כך היא גם טהרת ישראל על ידי הקב"ה,

לב. ועל כולם מתקרב ע"י התורה לבורא כל עולמים, ככתוב (שיר השירים א ב) 'כי טובים דודיך מיין', ואמר הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע (אמת ואמונה), שכל דרכי העבודה להתקרב להקב"ה בחזקת סכנה הן, שמא ימעד ויפול בדרך, אבל איכא דרכא חדא שהיא בטוחה מאד, ועל ידה מתקרב האדם להשי"ת ללא ספק, והיא ע"י לימוד התורה הקדושה, והיינו דכתיב 'כי טובים דודיך' שהדרך הטובה והמובחרת להתקרב להקב"ה הנקרא דודי הוא מיין זה יינה של תורה, שהגיעה וההתמדה בדברי אלוקים חיים מקשרים את האדם לחי העולמים. ובכלל זה נמי זוכה לאמונה בהשי"ת, ורמז ליה ה'שרף' מקאצק זי"ע באמרם (מגילה ו:) 'יגעתי ומצאתי תאמינ', שאם התייגע בתורה יזכה ל'תאמינ' במלך א-ל חי וקיים.

לג. איתא ב'תורת משה' לה'חתם סופר' (פר' מטות בהפטר ד"ה וילכו אחרי) וז"ל, שמעתי מאמו"ר הגאון בעל הפלאה זצ"ל, ידוע שדברי תורה מזככים את הנפש ומקריבים את לבו לאביו שבשמים, ואם נעסוק במשנה ובתלמוד - בתורת רבינא ורב אשי ובדברי רבותינו הראשונים והאחרונים זצ"ל, אזי ישפיעו עלינו טהרה וקדושה מרבותינו הקדושים מחברי אותן הספרים אשר בארץ החיים המה, ויגרום דביקות בה' ובתורתו, עכ"ל.

מספרים שפעם פנה הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע לנכדו המופלג הרה"ק רבי משה הי"ד בנו בכורו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, כשהוא מחווה באצבעו על קיר עבה ומוצק שהיה ניצב למולם, ואמר לו, דע לך, על ידי לימוד דף גמרא, יכול האדם לזכך את ראייתו שיוכל לראות אף את הנעשה מעבר לכותל...

כך רמז הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בדברי הגמרא (סנהדרין צא:) 'מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה', שהכוונה היא, שאכן אפשר להגיע לידי מדרגת תחיית המתים מן התורה על ידי שמתעמקים בעסק התורה שכל הסגולות והטובות תלויות בה... (הובא בלב שמחה בשלח תשל"ח).

לד. הנה אמרו חז"ל (אבות ג יז) 'אם אין קמח אין תורה', ומבאר ה'אור החיים' הקדוש (ריש פרשתן) אם 'אין קמח' שחסר לאדם שפע הפרנסה הרי"ז סימן ש'אין תורה' - שאינו עוסק בתורה.

של הליכותיו לתורה ולתפילה ולא יפסיד. כי כמו שבראיית הפנים בעליה ל'רגל' הבטיח הקב"ה (שמות לד כד) ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך ליראות. בן יש לנו הבטחה בכל יום ובכל איש בהליכותיו 'ועליותיו' לבית הכנסת לתורה ותפילה, שעבשיו בגלות הוא בעין (בבחינת) עליה לרגל, עב"ל'ה.

ואכן, אין לך מעלה ממי שקובע עיתים לתורה כח בל יעבור - וכל רוחות שבעולם לא יזיוהו ולא יבטלוהו ממשנתו¹. וכך אמר הרה"ק הדברי שמואל זי"ע (לקושי אמרים, לו) וז"ל, אמרו חז"ל (זבחים פט.) כל

עיתים' זאת היא זכות קיום פרנסתם, ודייקא בזכות 'עיתים' הללו פרנסתם מתברכת ומתקיימת בידם. ומאריך להסביר שלכן כתיב לעיל בסמוך לו (בסוף פר' בהר) 'ומקדשי תיראו', ותתפרש תיבת 'תיראו' מלשון ראייה, והיינו שעליהם להיראות בבית הכנסת ובבית המדרש. והנה, בוא ונחשב, דוה וודאי שאין המדובר במי שממילא בטל מן המלאכה, כי זו איננה רבותא שרואים אותו בבית המדרש, הרי ממילא אין לו מה לעשות עם יומו... אבל, 'אם בחקותי תלכו' (חק מלשון פרנסה) - שמתוך עיסוקיו עוזב הכל ונכנס לביהמ"ד לתורה ותפילה, (וכלשונו של הדברי ישראל -) 'ונתתי גשמיכם בעיתם', בעיתים

לה. מוסיף הדברי ישראל בדברי המשנה 'אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח' - ומי קודם למי תשובתו, כי כל איש לפי דרגתו - המון העם ישכימו בבוקר ויאמרו תחילה 'אם אין קמח אין תורה', תחילה נפנה לעסקינו, נמלא אסמינו ב'קמח' ואח"כ נעסוק בתורה. וכן הייתה דרכו של עשו, שהיה בא מן השדה והוא עיין, ורק אז פנה ללמוד תורה (שגם הוא למד תורה שהרי שאל 'אבא היאך מעשרין...'), לעומתם דרך עובדי ה' היא, מתחילה יאמרו אם אין תורה... ורק אח"כ יפנו לעסוק במשא ומתן, וזהו 'אם בחקותי תלכו' שתעסוק תחילה בחק שלי שהיא התורה, אז ונתתי גשמיכם בעיתם.

לו. מעשה ביהודי שעשה תורתו קבע ומלאכתו עראי, ואע"פ שנאלץ לעסוק ביגיע כפיו במשך רוב שעות היום כדי לכלכל את בני ביתו, קבע עתים לתורה והשתתף בשיעור גמרא מדי יום ביומו, 'שיעור' זה היה אצלו כחק ולא יעבור, מעולם לא החסיר אפילו פעם אחת מלהשתתף ב'שיעור'. ויהי היום, ואחיו היחיד עמד להכניס את בנו תחת החופה בשעה טובה ומוצלחת, כשמקום עריכת הנישואין הוקבע לעיר אחרת. לרוב קרבת האחים הוכרח היהודי להופיע בחתונת בן אחיו מ'קבלת הפנים' עד אחר ה'מצווה טאנץ'. אך דא עקא כי נשאלה השאלה 'תורה מה תהא עליה', הרי לשם הופעתו כבוד ב'חופה' יצטרך היהודי להחסיר באותו יום מהשיעור הקבוע... בכובד ראש ניגש אל ה'מגיד שיעור' ושאלו כגון דא מה עלי לעשות - שיפקד מקומי בשיעור או בחופת בן אחי. חשב המג"ש, ולאחר נענה, איעצך כדי שתוכל לקיים שניהם, יש ברשותי 'טייפ' (קלטת), בו הוקלט ה'שיעור' מהמחזור הקודם בדף שנלמד כאן למחר, אתן לך את הטייפ, ושמע אותו בדרך נסיעתך לחתונה, ונמצאת מקיים 'ובלכתך בדרך' בהידור רב, ויצאת ידי שניהם - את שיעור התורה לא החסרת, ומהחתונה לא נפקד מקומך. ותרב שמחת היהודי, שלא יפסיד את לימודו הקבוע.

למחרת היום בעת הצהריים נכנס היהודי עם כל בני משפחתו לרכבו, והחל בנסיעה לקראת החתונה הגדולה, וגם החל לשמוע את שיעורו הקבוע בגמרא. תחילת הדרך עברה עליהם מתוך 'דברי תורה' בהתרוממות הרוח, אך לא עבר זמן רב ומצא האיש את עצמו נוסע לאחורי 'משאית' (טראק) גדולה אשר לאחוריה התנוסס 'לוח' - זהירות מטען חריג וכבד לפניך, והחלו 'זוחלים' על הכביש במקום 'נסיעה' על הדרך. והנה, יושבי הרכב הביטו ב'שעון' וראו כי לפי 'נסיעה' - זחילה' כזאת יגיעו לחתונתם במוצאי החתונה, בלית ברירה החליט הלה לעקוף בדרכו את ה'זוחל' הלז על ידי נסיעה לכמה רגעים בכביש המוביל לכיוון ההפוך מכיוון נסיעתם (בפס ישר ולא מקוטע המתיר לעקוף). למותר לציין, שאיסור גמור לנהוג כן, וחמירא סכנתא מאיסורא, אך אין דנים את האדם בשעת דוחק ולחץ, ואכן, בדק את הדרך הנגדית וראה כי ריקה היא מכל מיני כלי רכב, וכבר החל לסובב את הרכב להיכנס לאותו 'נתיב' (לעין) הנגדי, ולפתע נשמע באזנו קול בוקע ועולה (אזעקה גדולה) מתוך רכבם של שוטרים, מיד חזר למקומו הראשון, ותיכף נגלה לפניו מראה מחריד כי מצד הנגדי נסעה עוד משאית במהירות עצומה שאילולי היה נשאר על אותו נתיב עוד רגע קט היו כל בני המשפחה עולים למנוחתם בגן עדן... כראותו את ה'נס' הגדול הודה לה' על כל חסדיו, ושמח בלבו על חייו שניצלו, ואף כבר היה מוכן לשלם לשוטרים כל קנס אשר יושת עליו. אמנם כאשר התעשת והמתין לשוטרים שיתנו לו קנס כדין העובר על החוק לא מצא אותם כלל, ואף לאחר חקירות ובדיקות לא ראה

באר הפרשה - בחקותי

ומן הענין להביא את דברי ה' אליה רבא' (אור"ח סי' מז ה) במה שנאמר בפרשתן (כו ג) 'אם בחוקתי תלכו', ופירש"י 'שתהיו עמלים בתורה'. ולכאורה צריך ביאור מנין לו לרש"י להוסיף 'שתהיו עמלים', אלא, דאיתא בחז"ל (מ"ק כח.) שבני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזל תליא מילתא, ואיתא בתוס' שם (שבת קנו. ד"ה אין) ש'זכות גדול' משנה המזל לטוב וזכה לבני מעלי חיי אריכי ומזוני רוויחי, ואומר ה' אליה רבא' ונראה לי בשלומד פשוטי התורה אמרינן לאו בזכותא תליא, אבל בשעומל ועוסק ומשתדל בתורה הוי 'זכות גדול', ובוזר מפרש ה' אליה רבא' את דברי רש"י דהיה קשה לו היאך הבטיחה תורה כל הייעודים הטובים 'ונתתי גשמיכם בעתם...' הרי אלו הדברים תלויים במזל, לכן פירש 'שתהיו עמלים בתורה', וזה יהיה לכם 'זכות גדול' שמשנה המזל לטובה ולברכה, לפעול על ידו גשמי ברכה, פרנסה וכל הישועות.

יהי ה' בעזרנו, להוליכנו קוממיות לארצנו, ומעתה ועד עולם ינהלנו על מי מנוחות^{לח}, מתוך שפע רב עד בלי די, ובא לציון גואל בב"א.

התדיר מחברו קודם את חברו, מרומז בזה כי מי שהעבדות שלו בהתמדה תמיד הוא קודם (שהעבודה הנעשית בקביעות מעולה וחשובה יותר מעבודה שאינה קבועה), וכן אמרו כל המקודש מחברו קודם. אבל תדיר ומקודש תדיר קודם, היינו שהעבדות שלו עולה גם על זה שמקודש יותר, ואף על פי שעבודתו אינה כל כך על פי מדרגות, אבל מה שהוא תמיד חשוב וקודם לכל. עכ"ל. ובדרך משל לסבר את האוזן, שהקובע לעצמו ללמוד שעה אחת בלבד בכל יום אך עומד הוא כחומה בצורה בקבלתו ומעולם אינו מבטלה, חשוב יותר מרעהו הלומד שעות רבות אך לפעמים בטל הוא ממשנתו מסיבות שונות, כי העבודה הקבועה והתמידית קודמת וחשובה לעבודה המקודשת.

ונתתי גשמיכם בעתם - שפע טוב בזכות עסק התורה אין ברכה בתורה^{לז}, ובוודאי שע"י העסק בתורה נזכה לרוב טובה וברכה ולהינצל מכל מיני רע, כדכתיב בזהר הקדוש פרשת פנחס (ח"ג דף רמז:) 'כל דאישתדל באורייתא בטל מיניה חוביא דבוכביא ומזליא', היינו שבטל ממנו רוע מזלו ומשתנה המזל לטובה ולברכה.

כל זכר לשוטרים, והיה תמה ומתפלא איך יתכן כדבר הזה, הרי להדיא שמע קול תרועה הבוקע מרכבם של השוטרים, ואיך נעלמו כהרף עין. הדבר היה בפניו כחידה סתומה, אבל מה יעשה, וכי ידלוק אחרי השוטרים 'הרואים ואינם נראים' לשלם קנסות...

אדהכי והכי נטתה המשאית מהדרך ופינתה עבורו מקום ליסע ברווח, וב"ה הגיע למקום החתונה בעוד היום גדול... אחר הדברים האלה, כשכבר כלו לרקד 'מצווה טאנץ' עשו את דרכם לחזור לביתם, על אם הדרך החליט האברך 'לחזור' על תלמודו והדליק שוב את ה'טייפ', והיה בהגיעו לאותו חלק ששמע בצהרי היום את 'קול השופר' של השוטרים שמע שוב את הקול בוקע ועולה. או אז הבין שבאמת לא היה שם שום שוטר, ורק לפני כמה וכמה שנים כשמסר המג"ש את 'שיעורו' עבר וחלף שם שוטר שמיהר לדרכו והשמיע את קולו ברמה, וקול זה שב להישמע היום כשנקלע ל'סכנה' על אם הדרך כשמיהר לחתונתו. נמצא שהקב"ה הזמין את הצלתו מבעוד מועד, ובזכות שמירתו על קביעת העיתים נזדמנה הצלה זו לפתחו, כי מוצאי מצא חיים (משלי ח לה).

לז. וז"ל רבינו בחיי (דברים לג יח) על מה שנאמר 'ויששכר באהליך' - ולא תמצא באחד מכל השבטים שיקצר משה בברכתו כמו ביששכר, והיה ראוי להאריך בו יותר לפי שאין לך שבט גדול בתורה כמותו וכו', ומה שקצר בברכתו שאמר ויששכר באהליך מפני שברכתו שברך אותו במלה זו היא כוללת כל הברכות, והוא שאמר באהליך שני אהלים, אהל של מעלה ואהל של מטה, ואם כן ברכו בשמחת אהל של מטה והוא שכתוב (תהלים יט ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', ובשמחת אהל של מעלה ששם השמחה שלמה וכלשון הברכה שתקנו ז"ל 'שהשמחה במעונו'. עכ"ל. לח. כך כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע, על הפסוק 'והפקדתי עליכם בהלה' (כו טז), ד'ופקדתי' הוא מלשון פקידה וחסרון (כמו"ש ויפקד מקום דוד) ומרמז בזה 'ברכה' שהקב"ה יחסר מעלינו כל מיני בהלות ופחדים שלא יבואו בקרב בני ישראל, אך שלום ושלווה ישלטו במעוננו בב"א.

בשמחה רבה
באנו בזה להודיע
שבעזה"י עלה בידינו לסדר

הדלקה מרכזי

לכבוד התנא האלוקי
רבי שמעון בר יוחאי

ע"י מורינו הגאון הצדיק
רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א
ליל ל"ג בעומר - שעה 2:45 לפנות בוקר
באתרא קדישא מירון
שטח תולדות אברהם יצחק
(מערות הילל הזקן)

נא לעקוב אחר השילוט במקום

תורתנו מגן לנו היא מאירת עינינו
היא ימליץ טוב בעדינו
אדונינו בר יוחאי

ישנו סיפור מופלא שסיפר אותו רבי ירוחם אנשין. כפי ששמע מרבי לייב באקשט. ר' לייב באקשט היה לו קרוב משפחה שהיה חברותא עם הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק בעל האור שמח, וסיפר לו הקרוב שפעם אחת כשלמדו התקשו מאוד בדברי התוספות ולא הצליחו להבין את הפשט, אמר לו רבי מאיר שמחה זצ"ל שמכיוון שאין אנחנו מצליחים להבין אחרי כזה עמל, צריך להתפלל לה. אבל אני אומר לך מה להתפלל: נתפלל שה' יתן בליבנו אהבת תורה. ועמדנו והתפללנו ואח"כ שבנו ללימודנו ובעז"ה נתבררו היטב כל דברי התוספות, והבנו על בוריו, לאחר שסיימו ללמוד פנה אותו הקרוב אל רבי מאיר שמחה ואמר לו מה שהרב אמר שצריך להתפלל – אני מבין, שכן הגמרא אומרת שכל הרוצה להכחיש יבקש ממי שהחכמה שלו, אבל לכאורה היה עלינו לבקש והאר עינינו בתורתך להבין ולהשכיל, והרב לא אמר להתפלל על אלו אלא על אהבת תורה ומה שייכת תפילה זו לאהבת תורה?

וענה לו רבי מאיר שמחה, שיבאר לו במשל. אשה היה לה תינוק, והיתה צריכה לעזוב את הבית למספר שעות, והכניסה את התינוק אל שכינתה כדי שתשמור עליו, וכששבה לביתה מצאה את התינוק בוכה הרבה, נטלה את התינוק וטיפלה בו עד שהפסיק לבכות, והיא אמרה לשכנה מדוע בכה התינוק כ"כ הרבה? אמרה השכנה השתדלתי הרבה ולא הצלחתי להבין מדוע הילד בוכה.

אמר רבי מאיר שמחה מה ההבדל בין האמא לשכינה? רק היות שהאמא מאוד אוהבת את בנה כאילו התינוק זה איבר מאבריה, וכשכואב הרגל מרגיש כל הגוף איפה הכאב, אבל השכינה עובדת רק לפי השכל, כגון זו, לכן לא יכלה למצא מה כואב לה.

המש"ך רבי מאיר שמחה ואמר התורה וישראל הם אחד אלא שלפעמים מתרחקים ואז כבר לא בדיוק מבינים כל דבר שהרי הוא כגון זו, ולכן צריך להתפלל על אהבת תורה ורק אז יכולים לעמוד על סודותיה ועומקיה, ולהבין היטב מה קשה ואיך מתרחקים זה.

ויתכן להוסיף בזה ביאור נוסף, שמצינו מושג של "רחמי האב על הבן", ולא מצינו כל כך "רחמי הבן על האב", ולכאורה הרי היה אמור להיות ההיפך שהרי הבן קיבל מאביו כל ימי חייו אך טוב, שגדלו ופרנסו והאכילו, ואעפ"כ יש יותר רחמים מהאב על בנו, והסיבה לזה הוא שע"י גמילת חסד לחבירו מתמלא יותר הגומל ברגשי אהבה אל הנגמל. אחד שיעשה טובה לשני, יותר יחפש לעשות לו עוד טובה מאשר מקבל הטובה יחפש להשיב טובה לגומל. המתבונן בנקודה זו ימצא דוגמאות רבות לכך ואפשר להאריך בזה הרבה.

ובדרך אפשר, זהו כוונת אמרם "מצוה גוררת מצוה", שע"י המצוה מתקשר יותר להקב"ה וממילא מחפש לעשות עוד מצוה.

לכן אמר הקב"ה "אם בחוקתי תלכו" ואין אם אלא לשון בקשה, שע"י שיהיו עומלים בתורה יותר יתאחדו עם התורה ויזכו ליותר אהבת תורה שהרי ככל שיעמול בה יותר יתקשר אליה, ובכך יתקשר יותר להקב"ה.

(צינוני תורה)

ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו (כו, ד) יש לעמוד על כך, מפני מה כל הברכות הגשמייות המוזכרות תורה על קיום המצוות ועמל התורה הן רק בענייני חקלאות, כגון שדות וכרמים פוריים וכדו', מדוע התורה אינה מבטיחה עשירות בכסף, זהב ואבנים טובות, או ריבוי נכסים כקרקעות ובתים?

הענין הוא כך: כאשר ברשות האדם כסף וזהב ושאר חפצים יקרים, הוא מרגיש את עצמו מבוסס ובטוח, וכבר אין לו את הצורך לתלות את עיניו כלפי השמים ולבקש סייעתא דשמיא, שהרי הברכה כבר ברשותו. זהב אינו מחליד וכסף אינו מתקלקל, והרי בכסף אפשר לקנות הכל, ובטוח הוא בעושרו עד שהוא מרגיש שאפילו אם יהיה רעב בארץ, הוא יקח ממונו ויסע למדינה אחרת ויחיה שם כמו עשיר.

על כן נותן הקב"ה לאוהבו עשירות כזו שלו תנתק אותו ואת לבו מהקב"ה, אלא עשירות התלויה בגשם ושאר תופעות טבעיות שאינן

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג) בספר 'טעמא דקרא' מביא מרן הגר"ח קנייבסקי: הברכות בפרשה זו, אינם כמו הברכות בפרשת כי תבא 'ברוך אתה בעיר וגו' ברוך פרי בטןך וגו' יצו ה' את הברכה באסמך ובכל משלח ידיך וגו', כאן כתיב רק 'ונתנה הארץ יבולה, ועץ השדה יתן פרי, ואכלתם לחמכם לשובע, וישבתם לבטח'. ולא כתיב שום ברכה שהארץ תתן עשר פעמים יותר מצרככם ותתעשרו וכו'. והוא, משום שכאן מיירי בתלמיד חכם, כמ"ש אם בחקתי תלכו - שתהיו עומלים בתורה, ולת"ח אין זה ברכה שיש לו יותר מצרכיו כי זה מבטלו מת"ת, ולהם הברכה המעולה שיהא להם כל צרכם לא פחות ולא יותר, אבל בפ' תבא שמדבר לכלל ישראל להן נתן ברכה של עשירות. ובאמת כך היא דרך הצדיקים לאכול אך ורק לשובע נפשם "לחמכם לשובע".

פעם ניגש אל הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל אברך אחד, כשדמעתו על לחיו. בקול רועד סיפר לו שנכשל בשוגג באכילת שוקולד חלבי לפני עבור שש שעות שלימות מאכילת בשר. מבקש הוא איפוא הימנו שירה לו דרך תשובה ותיקון.

לשמע אזניו נרעש ר' זלמן כולו, ובספקו כפיו זו בזו הזדעק: "אוי ווי איז מיר! עם הבשר והחלב עוד נוכל להסתדר... אך גיוואלד! מה עושה שוקולד אצל אברך בן תורה??? את זאת איני יכול להבין כלל! לא לא אוכל להבין זאת!"

(טעם הצני)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג) ברש"י, "יכול זה קיום המצוות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עומלים בתורה". הנה, יודעים אנו שיש מצוות 'ידיעת התורה' ויש 'יגיעת התורה'. במבט שטחי נראה שייגיעת התורה היא האמצעי, להגיע אל המטרה של 'ידיעת התורה'. אמנם באם נתבונן קצת ניווכח שההיפך הוא הנכון, הנה זה ברור שבשביל לידע את המעשה אשר יעשון, בזה חובת הלימוד היא לשם ידיעה, וידיעה לשם עשייה. אבל עיקר החיוב של "לימוד התורה", היא כאמצעי והיכי תמצא להגיע ל"יגיעת התורה", והעיקר היא הדרך של היגיעה והעמל ולא התוצאה של ידיעת התורה.

ומשל למה הדבר דומה, לאחד שציווהו הרופאים שחייב לילך למען בריאותו כמחצית השעה בכל יום, חוק ולא יעבור. אותו אחד קיים את מצוות הרופאים נאמנה, ובכל יום צעד מביתו עד לעיר הסמוכה, מהלך של מחצית השעה. באחד הימים פגשו ידידו כשהוא יוצא מביתו ופונה ללכת לעבר העיר הסמוכה, ולשאלת ידידו לאן פניו מועדות, השיב: הנני מתכוון לצעוד כעת לעבר העיר הסמוכה. פנה ידידו בשמחה ואמר, הנה אנוכי יוצא כעת ברכבי לעבר העיר הסמוכה, בא תעלה לרכב ואקחך תוך מספר דקות, ואחסוך לך את המאמץ של הליכה רגלית... ענה אותו אחד ואמר לו: אין לי חפץ בעיר הסמוכה אלא דווקא במאמץ להגיע אל העיר הסמוכה, על פי צווי הרופא, בכדי לחזק את גופי.

והנמשל פשוט, שבלימוד התורה העיקר זה "הדרך", דהיינו העמל והיגיעה לקנות את התורה וזה העיקר. אמנם ודאי שידיעת התורה גם כן מצוה, אך העיקר "שתהיו עומלים בתורה".

בדרך רמז אפשר להעמיס כוונה זו בפסוק: אם בחוקתי "תלכו", שהדרך וההליכה מסמלים את האמצעי להגיע אל המטרה כאמור, והתורה אומרת שהעיקר הוא ה"תלכו".

(צינוני תורה)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

ברש"י, "יכול זה קיום המצוות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עומלים בתורה".

בגמרא (עבודה זרה ה, א) תנו רבנן אם בחקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים. ויש להבין למה כתב כאן לשון תחנונים?

בשליטת האדם אלא ביד ה' בלבד, ועי"ז ככל שהאדם עשיר יותר ודואג על קיום נכסיו - אדרבה, לבו יותר קשור לשמים, וזקוק הוא לתפילה ולבקשת סייעתא דשמיא תמיד.

(חזקת סופר, וכן הוא בחנוכה התורה)

אומרים בשם הגה"ק רבי שלמה מקשאנוב זי"ע שלכן קוראים התוכחה בקול נמוך, כי על פי סוד כל הקללות המה ברכות, וסוד אומרים בלחש....

מאוצרות המגידים

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

"אם בחקתי תלכו - יכול זה קיום המצות. כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו, הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה" (רש"י)

מעשה ברבי עקיבא, כאשר עוד היה עם הארץ, שעבר על פני המעין וראה אבן שנחקה בה חור - על ידי המים. אמר עקיבא לעצמו מה זה? - כיצד מים עשו חור באבן? השיבו לו - עקיבא, אינך יודע כי מים שחקו אבנים, שמים הזורים על אבן שוחקים אותה? כך מספרים חז"ל.

נשאלת השאלה מה הוא שאל, וכי לא ידע שהמים יכולים לעשות חור? ומה ענו לו "אבנים שחקו מים"? תשמעו, אה, פלאי פלאים:

רבי עקיבא העמיק ורצה לדעת, שאל והתבונן, איך המים יוצרים את החור, הלא סוף כל סוף, הטיפה הראשונה הנופלת על האבן, אינה קודחת חור ולכאורה אינה עושה רושם, אם כן הטיפה הראשונה לא עושה כלום, אז הטיפה השנייה היא כראשונה, וגם אינה עושה רושם, ואם השנייה לא עושה רושם אז השלישית היא הטיפה הראשונה, והמאה - ראשונה, והאלף ראשונה, א"כ כיצד בסופו של דבר אנו רואים חור?! אמרו לו, לא, מכאן ההכרח לומר, כי הטיפה הראשונה גם עשתה רושם באבן, איננו רואים את הרושם אבל היא עשתה משהו! אחד ממיליארד, אבל עשתה רושם. אספר לכם דבר מענין:

כאשר בנו את בית הכנסת אצלנו בשערי חסד, הגבאי ביקש מהאדריכל לבנות את הריצפה של עזרת הנשים ללא עמודים תחתיה, כדי שיוכלו לשבת גם מתחת עזרת הנשים ולהתפלל, המהנדס הסכים.

בימים ההם הדבר לא היה מצוי, לבנות שטח גדול כל כך ללא עמודים תחתיו. לכן, כאשר הסתיימה העבודה, עדיין חשש הגבאי ושאל את הקבלת "מי יערב לנו, שמא התיקרה תפול במשך השנים, אולי בעוד שלושים שנה?".

אמר לו האדריכל, "תירגע, הנה יש לי מכונה, הוציא והראה לו, מכונה זו הקטנה, אני מצמיד אותה לתיקרה שהיא רצפת עזרת הנשים, ואתה תראה ותבין היטב, אם במשך מאה השנים הבאות, הרצפה שיצקנו תרד אפילו מעט, מכונה זו מרגישה את זה עכשיו... אתה מבין? (דבר מתמטי), רואים את הרושם במכונה עתה. רושם דק מן הדק, משהו שבמשהו, אבל רואים איזה שנוי!", כך זה באבן והמים: מוכרחים לומר שהטיפה הראשונה עשתה רושם, איזה רושם? קל שבקלים, בחושים שלנו בוודאי איננו מסוגלים להבחין בכך אבל זו המציאות. וזה כח של מיליארדים. כי אחרי הטיפה הראשונה, השנייה, עוד הפעם פועלת רושם מועט - השנייה, השלישית, המאה, האלף העשרות האלפים, המליונים, יוצרים חור קטן ולא עמוק וכו'. דברים כאלו מתנהלים לאיטם, לאט, לאט:

הולך אדם ללמוד תורה וחושב בסיום השיעור "התורה לא עושה עלי רושם, למדתי ונשארתי אותו דבר", לא. אינך אותו דבר!! נעשה כך רושם! גיוואלד - מי שמכיר, מי שמתבונן, יודע שהמציאות הזו נכונה כל כך.

יש לי תלמידים שלימדתי אותם אולי לפני חמישים שנה, ואחרי עשר שנים כבר לא הכרתי אותם, הם השתנו או לפחות השתפרו - ממש ללא הכר, ומאידך גיסא, היו אברכים, שמאז שעזבו את השיעור נשארו כמו שהלכו, למה? כי לא למדו תורה, או שהפסיקו את קביעות הלימוד... כי מי שלומד, בעל כרחו, אם ירצה ואם לא ירצה, אם יבין ואם לא יבין את הגמרא לעומקה, הוא יתעלה - "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין"

וזו הצעקה הגדולה של תחילת פרשתינו פרשת בחוקותי: "אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה" חייבים לעמול בתורה כי זו המתנה שניתנה לנו לזכות עמה לעולם הבא ועולם הזה.

עכשיו תשמעו.

איוב שואל שאלה עמוקה.

הגמרא אומרת בבא בתרא דף ט"ז "בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין", מה הוא אמר? "רבונו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות, בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת צדיקים בראת רשעים, בראת גן עדן לצדיקים, גיהנום לרשעים, מי מעכב על ידך" אנו מזכירים את דברי חז"ל אלו תמיד, אולי מאה פעמים דיברנו בהם, כי הם יסוד גדול בחיים.

מה הוא אומר, ומה כוונתו?

הרי בנוהג שבעולם, אם יתן עשיר לעני מתנה חשובה, ככל שהמתנה גדולה יותר בערכה, כך פוחתת תלות העני בו, עד שאם יתן לו כל כך הרבה שנמצא שהוא עצמו יהיה עשיר, כבר אינו צריך אליו כלל, נמצא שבעצם המתנה הרחיקה את הנותן מהמקבל.

אם גם הקב"ה היה נותן כך מתנות, שכבר לא נצטרף עוד לברכתו והשפעתו - לא היתה זו ברכה אלא הקללה הגדולה ביותר שיכולה להיות! שהרי הטוב האמיתי הוא רק הקירבה אליו ית', כמו שכתוב "ואני קרבת אלקים לי טוב" (תהלים עג, כח). לכן המתנות הגדולות והאמיתיות של הקב"ה הן כאלו שתולדתם שיהיה האדם תלוי בו ית' ועיניו נשואות אליו תמיד.

נמצינו למדים שברכותיו הקב"ה כפולות הן; ראשית - בברכה עצמה טמון אושר מאין כמוהו. ועוד, שככל שהברכה רבה יותר - התלות בקב"ה והדביקות בו גדולים יותר.

ומה הן הברכות הגדולות והמתנות היקרות ביותר? - הבריאות, הבנים והחיים עצמם. דברים אלו אי אפשר לשומרם בכספת. החיים והבריאות, שלנו ושל בנינו, הם ביד ה' והוא אשר שומרם. וכן בענין הפרנסה, אפילו כשנראה לכאורה שהמשכורת מגיעה באופן תמידי וקבוע, צריך האדם לדעת שאין הדבר כן, אלא הכל עומד תחת רצונו ית' והשגחתו.

אם כך ירגיש האדם, שתמיד נצרך הוא לבקש על פרנסתו, ושחייו ובריאותו ובריאות משפחתו מופקדים ביד ה', ויהיו עיניו תמיד תלויות למעלה - כן יתרבו לו ברכות עוד ועוד. (תפארת שמשון)

ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם: ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד (כו, ה - ו)

ונתתי שלום בארץ. איתא במדרש שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה אם אין שלום אין כלום ת"ל ונתתי שלום בארץ ונראה לבאר דאיתא בגמרא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתבת בתורתך אשר לא ישא פנים וגו' ואתה נושא להם פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך והשיב להם הקב"ה ואיך לא אשא להם פנים כתבת בתורתך ואכלת ושבעת וברכת פירוש אם תאכל כדי שביעה אז תברך והם מדקדקין עד כזית ועד כביצה ומשמעות אעפ"י שאין אוכלים כדי שביעה הם מברכים אבל אם באמת אוכלין קימעת ומתברך במעיו הדרא קושי' לדוכתא מפני מה אתה נושא פנים וזהו כוונת רש"י שפירש תחלה קודם שהביא המדרש הנ"ל אוכל קימעת ומתברך במעיו שמא תאמרו אם אין שלום אין כלום דאז לא יהיה שלום מקושית מלאכי השרת ת"ל ונתתי שלום בארץ דאעפ"י כ"י יהיה לכם שלום.

(תפארת יונתן, וכן הוא בפנים יפות)

ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד. (כו, ו)

אחז"ל [שלחי עוקצין] אין כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. נ"ל ענינו, שבאמת אוהב כסף לא ישבע ולעולם משתוקק ליותר, ועפ"י הרוב אם לעצמו היה די לו במה שיש לו אבל ע"י שרואה שלחבירו יש יותר מתקנה בו, וכואב ונאנח על שלחבירו יש יותר ממנו. ושמעתי לפרש מה שנאמר [ה, יא] מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, כי היה די לעובד במעט שיש לו, רק שרואה השבע של העשיר ע"י זה אינו מסתפק בשלו וחפץ עוד עד שאינו מניח לו לישון, ונכון הוא. וכל זה כשיש קנאה ושנאה בין איש לרעהו, אבל בשכולם אוהבים זה לזה, ואוהב את רעהו כעצמו לא יתקנה בו, ולא יקשה בעיניו כשרואה בחבירו שיש לו יותר ממנו וזהו שלום האמתי. וזה כונת התנא אין כלי מחזיק ברכה לישראל, היינו שאין הברכה בשלימותה רק ע"י השלום, אז יש ברכה שלמה. וזהו שאמר רש"י ז"ל שאמרו אם אין שלום אין כלום. שכל זמן שאין שלום אמיתי אין לאדם די בשיש לו, ואינו עשיר השמח בחלקו. וזהו שאמר ושכבתם ואין מחריד, ע"ד אין מניח לו לישון, והבטיח שלא תחרדו ע"י אחרים משכבתם, כי יהיה לך שלום בארץ.

(כתב סופר)

ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין רדף אתכם (כו, יז)

יש לדקדק מה זה האסון, ש"אין רודף", הרי מכל מקום יותר טוב לברוח כשאין רודף מלברוח מחמת אויב. ויש לומר דאיתא במדרש רבה פרשת אמור ואלוקים יבקש את הנרדף אתה מוצא צדיק רודף צדיק ואלקים יבקש את הנרדף וכו' אלא אפילו צדיק רודף לרשע מכל מקום אלקים יבקש את הנרדף וכו', עד כאן דברי המדרש. עיין שם. נמצא אם היה לנו רודפים היינו נקראים נרדפים והוכרח הקדוש ברוך הוא לבחור אותנו להציל מיד הרודפים. אבל כשאין לנו רודפים אין אנו נקראים נרדפים. וזהו

איוב הצדיק היה פילוסוף גדול. הוא הביט בעולמנו לכל הצדדים, ונוכח לראות כי רוב האנשים מתים כפי שהם נולדים, דהיינו?

נולד אדם, כעסן, לדוגמה - מלידתו ועד מותו הוא פוסע באותו מסלול, נולד כעסן קטן צעיר ומת כעסן זקן ישיש. מי שיש לו עין חדה, יכול להכיר על תנועות מסוימות של ילד עוד בעודו בעריסה בתנועותיו עם הידים, עם הרגלים, משתולל - הנה זה הקטן כעסניק... הילד הלזה, מתבגר והולך לגן. הגננת נותנת לו בובה. הוא אוהב את הבובה ביד או את הכדור, ומי שרק נגיש אליו זוכה לבעיטה. הכל שלו! נו, מתבגר עוד קצת, הולך לבית ספר, נמשך לו את העט, אוי ואבוי, מה לא ראיתם?! הוא צומח כבחור, אח"כ כאדם מבוגר, פוגשים אותו בבוקר: "בוקר טוב ר' יענקל" מה הוא מגיב: "לך לעזאזל" בפנים זעופות.

למה! מדוע הוא גוער בו בביטויים זולים כאלו!?

"הוא קם על צד שמאל..." עונים הרואים לעצמם, כלומר, לא יודעים מדוע, ככה. ככה זה... קם על צד שמאל. וכפי שנולד, באותו סגנון הוא חי ובצורה זו מסתלק מהעולם: כועס, כועס וכועס עד הרגע האחרון. הוא עוד כועס גם במיטת הסתלקותו - מתרגז לו על מלאך המוות...

קמצן, למשל. ככה (יד קמוצה) זו מידה קשה ורעה מאוד. אני מכיר אנשים שהכרתי אותם כילדים, עוד בילדותי. אחד מהם, כבר בתלמוד תורה, קנה סיגריות ומכר סיגריות. רכש חבילה של סיגריות ומכר ממנה אחדים. הרויח 'מיל' על כל סיגריה, כך קבץ כסף בכל כוחו, ועוד חיזק את קמצנותו עוד ועוד, קמצן בטבעו, אוהב ממון מלידה.

רבי אליהו לאפיאן סיפר לי כי בלומזה התגורר קמצן מופלג שבנו היה כמותו רחמנא ליצלו. כאשר האבא נפטר ומת, השכיבו אותו על הארץ, והבי ישב ידיו.

לפתע התרומם הבן ממקומו, התכוף ומשמש זמן רב מתחת לגופו של האב הנפטר. שאלו אותו: "ריבנו של עולם, מה אתה מחפש שם?" תשמעו, נורא ואיום, מה שהוא ענה:

"כאשר העברנו את אבא מהמטה לארץ, נפל כפתור מהמעיל שלי, אני מחפש את הכפתור". תמחו ושאלוהו: "וכי עכשיו הזמן לחוס על כפתור?"! השיב להם הבן בטבעיות: "ומה אתם חושבים כפתור לא שווה משהו - שווה פרוטה".

מחפש לו את הכפתור - קמצן! וכמו שנולד ככה או מת.

נולד בעל גאווה, הגאווה מלווה אותו - עד הסוף. קנאה, אוי יש אנשים שמקנאים, על מה ולמה? על כלום. מלידתם עד מותם. נחלים מהקנאה, מקבלים אולקוס, או כאב מרה: "למה לו יש? ימח שמו וזכרו", מהרה בקנאה ומקלל בטפשות לב... מה אכפת לך מה שיש לו, ומה כבר יצא לך ממה שאתה מקנה, מלבד "רקב עצמות קנאה?"!

הוא מבקר אצל הרופא כי אינו מרגיש טוב, שואל אותו הרופא: "אולי התרגזת לאחרונה?"

כן התרגזתי!...

"אז תפסיק?" מציע הרופא.

לא. הוא לא יכול להרגע "למה לשכן שלי יש? למה!" אינו מסוגל - בוער בקרבו!

אם כן, אמר איוב, אם אדם לא יכול לשנות את טבעו, הרי הוא כבעל חיים, שור, למשל, האם שור יכול להשתנות - ביום בהיר באמצע החיים - להיות חמור? לא! האם החמור יכול להפוך לשור? לא. "בראתי שור פסותי סדוקות" סימן טהרה "בראת חמור פרסותי קלוטות" סימן טומאה, באות המידה - "בראת צדיקים בראת רשעים" - בראת אנשים טובים בטבעם, ומאידך רעים בטבעם, אינם יכולים להשתנות. דברי איוב ששאל את חבריו.

שואלת הגמרא: מה ענו לו חבריו של איוב?

הם אמרו לו "אף אתה תפר יראה" היינו, אם כדברך, בשביל מה צווה הקב"ה שתהיה לאדם יראת שמים אם אינה מועלת, ממשיכה הגמרא "אמרו הקב"ה בראתי יצר הרע אבל בראתי לו תורה תבלין" כי אם אדם ילמד תורה היא תשנה את הטבע. פלאי פלאים.

מדגיש ומסביר רבי שמחה זיסל (תלמידו של ר' ישראל סלנטער ז"ל), כי התשובה שלהם נכונה וקיימת רק עם תורה, כמובן, אבל ללא תורה, הצדק עם איוב, כי בלי תורה לא יכולים לשנות את הטבע, ואכן רוב אנשי העולם שאינם לומדים תורה, אינם יכולים לשנות את הטבע. אדם מאנשי העולם יכול ללמוד ביוגרפיה ותיאורגפיה, זואולוגיה ופסיכולוגיה וקלמוגיה וקצבבוטשה - כל המקצועות שתרגו, וישאר על עומדו. כשם שנולד כך ימות.

וזו, דרך אגב, היתה הטעות של לוט. לוט הלך מהישיבה אל אברהם אבינו, מפני שאמר "אי אפשי" איני יכול. וטעה, כי אם היה ממשיך ללמוד בישיבה של הדוד אברהם אבינו היה מצליח כי "בראתי יצר הרע אבל

בראתי לו תורה תבלין", גם אם המהפך לא היה ביום אחד, אז לאט לאט, כמו שאמרנו לעיל.

(להגיד)

אם בחוקתי תלכו (כו, ג) -

באר רש"י: "יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר "ואת מצוותי תשמרו", הרי קיום מצוות אמור, הא מה אני מקיים 'אם בחוקתי תלכו', שתהיו עמלים בתורה".

לבחורי ישיבה קל יותר להיות עמלים בתורה, אבל עמל התורה מחויב בכל גיל ובכל מצב. גם בשעת "קביעות עיתים לתורה" אפשר לעמוד, ולעשות את התורה עיקר והמלאכה טפל. בחיוב עיתים לתורה חייב כל יהודי!

רבות! האדם צריך לעשות 'שטייגן'. זו תכליתו של היהודי בעולם. 'שטייגן' פירושו עליה מתמדת, וכמאמר הכתוב: "אורח חיים למעלה למשכיל" (משלי טו, כד). תמיד להתקדם, לעבוד לפני ה', לקיי תורתו וגם ללמוד תורה - "שתהיו עמלים בתורה".

היצר הרע הקטן

שמעתי בשם רבי ירוחם ממיר זצ"ל שאמר כמה פעמים: "אינני מפחד מיצר הרע גדול, הפחד שלי הוא מיצר הרע קטן", היינו, מול יצר הרע גדול המסית לחטוא - יותר קל להתמודד, אך יש מה לפחד מיצר הרע האומר לאדם 'להסתפק במועט' ברוחניות... יצר הרע קטן. מאותו יצר הרע הוא פחד מאוד.

אבי זצ"ל היה הולך לשמוע את שיחותיו של המשגיח מפונביז' זצ"ל, והוא לקח אותי עימו, עוד בהיותי ילד קטן ממש. וחרוט בזכרוני לפני יותר מחמישים שנה כעלם צעיר, איך המשגיח קרא באזני התלמידים הזהיר והתריע שוב ושוב [בתרגום מאידיש לעברית]: "אם תחיו פשוט תשארו פשוטים". אם מסתפקים בחיי רוחניות פשוטים, נשארים אדם קטן כל החיים.

עוד שמעתי מהמשגיח זצ"ל שהיה אומר: הנה חז"ל אומרים: 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו'. לאן שרוצה, לשם מובילים אותו!...

צמאון לדברי תורה

באחת השנים נאלצתי לשהות באנגליה בימי הקיץ.

בקיץ, רבים מאוד נוסעים שם להרים. היה זה לקראת יום השנה הראשון להסתלקותו של הסטייפלער זצ"ל. ראש ישיבת מיר היה סבור כי ראוי לערוך הספד בישיבה, ובקש מרבי זאב איידלמאן זצ"ל ששהה אז באנגליה, שיבא להספיד.

כיוון שנשארו בעיר תלמידים בודדים בלבד, ההספד היה בצורת שיחה. רבי זאב ועוד כשבעה בחורים, כמה מהרמ"ם והגאון רבי שרגא משה קלמנוביץ זצ"ל, ישבו סביב השולחן, ורבי וועלוול דיבר דברי הספד וסיפורים.

כאשר הזכיר את "השאיפות של הסטייפלער", סיפר, כי הסטייפלער השתתף בחתונת אחיו רבי פייבל איידלמאן בחו"ל. כל שעת הסעודה ישב בצידו האולם עם גמרא ביד ולמד. לפתע הכריזו שהחנן עומד לומר דרשה בלימוד. הוא מיהר לכיוון המזרח כמעט בריצה, נעמד סמוך מאוד כדי לא להפסיד מילה (הוא לא שמע טוב ונאלץ לעמוד קרוב ממש). תשוקת הלימוד והצימאון הזה לדברי תורה שראיתי באותו לילה - נחרטו בזכרוני עשרות שנים.

עוד סיפר רבי וועלוול כי ביקר בבית הסטייפלער תקופה קצרה לאחר בואו לארץ הקודש. בנו, רבי חיים שליט"א, היה אז ילד קטן מאוד. הסטייפלער אמר אז לרבי וועלוול: "בא אראה לך איך אני מחנך את חיים שלי". מן הסטייפלער נגיש לארון והוציא בידו סוכריה. קרא לילד: "חיים תגיד!" הילד החל להרצות בעל פה את כל שמות המסכתות שבש"ס לפי סדר, וכאשר הגיע ל"עוקצין" קפץ ונטל את הסוכריה מידו... אתם מבינים? אם בגיל שש יודעים ורוצים לדעת את כל שמות המסכתות, אח"כ יודעים גם מה שכתוב בהם...

ההשתוקקות היא חלק מרכזי בעליית האדם. הרצון הוא אבן בוחן לשלימות אמיתית בתורה.

בוער לו התוספות

המבט, ראוי שיהיה - לשאיפות גבוהות, לחיי תורה. הגדולים הללו, שהיו צמאים לתורה, היה זה מכיון שחשו את המתקנות שבתורה. גם דף גמרא אחד, אפשר לחזור עליו שוב ושוב, להבינו היטב, ולהרגיש מתקנות. חוזרים על מסכת משניות אחת - שוב ושוב, מבינים אותה וקונים אותה, ומתמלאים שבע ואושר.

שמעתי עובדה, שאם אתם יודעים אותה - אין לי מה להוסיף, אך אם אינכם יודעים אותה - חובה לשמוע אותה.

בבירסק היה מלמד חשוב מאוד, שרבי חיים זצ"ל שלח את ילדיו ללמוד דוקא אצלו.

לרכוש שאיפות

וכיצד מקבלים שאיפות?

שאיפה היא תוצאה. כיוון שיודעים את החשיבות של הדבר – שואפים אילו כראוי. כשמעריכים – שואפים.

יש לדעת יסוד חשוב. הערכה קובעת את שכר המצוה. כפי הערך שמעריכים את המצוה – כך מקבלים שהר טוב עליה.

אם לא היינו מדברים כאן לאנשים מבוגרים, אלא לילדים צעירים, הייתי מדגים את הדבר בנוסח של חידה, וכך הייתי שואל את הילדים:

יש כלים וחפצים ישי להם מחירים שונים במקומות שונים. יש חפץ שכאן, בארץ ישראל, עולה מאה שקל ובחו"ל מחירו כפול ומכופל. אשאל אתכם: איך יכול להיות כזה דבר, שבמקום אחד שווה שקל, ובמקום אחר מלין דולר? תאמרו לי.

התשובה היא: מצוה.

השווי של כל מצוה תלוי ועומד בגודל ההערכה שנותן לו האדם המקיימה. כפי שהוא מייקר את הדבר – כך הוא שווה. אם תניח תפילין מתוך רצון אדיר, בשמחה גדולה ובשלהבת אש קודש: הנה, אני מקיים מצוות ה' דאורייתא! איזו זכות יש לי, המצווה נשאת עימי לנצח נצחים! – המצווה הזו שווה אצלך כל חללי דעלמא, ואם כן – כך היא באמת שווה! אותם בתים, אותן רצועות, אותן פרשיות, באותה כשרות ממש – אם אחר יניחם, אין להם את אותו שווי. תלוי איך עושים את המצווה. אם היא שווה אצלך שקל – היא באמת שווה שקל בלבד... וזהו גם השכר שתקבל בגינה...

ראיה לדבר?

יש הרבה ראיות, אבל נאמר עתה ראיה אחת בלבד.

הפסוק אומר: "אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד" (משלי ג, טז). ואמרו חז"ל (שבת סג, א) "למיימינין בה – אורך ימים איכא, וכל שכן עושר וכבוד. למשמאילים בה – עושר וכבוד איכא, אורך ימים [לעולם הבא] ליכא." ופירש"י "מיימינין בה – עוסקין לשמה, משמאילים בה – שלא לשמה".

מה הפשט, מדוע?

כי אם אתה מעריך אותה עד מאוד, ולכן אתה לומד אותה לשמה, באמת תקבל עולם הבא ונצח נצחים, כפי הערך וה'לשמה' שלך, אבל אם אתה לומד בשביל כבוד או כסף, היינו שאצלך ככה היא שווה, לא יותר, כך היא תהיה שווה לך לעניין השכר. זה התשלום שבאמת מגיע לך.

ה'טעם' והשכר

יש לדעת, כי ברוחניות, עוד יותר מגשמיות, המושגים הם הקובעים את ערך המצווה. כפי המושג של האדם במצוה – כך הוא טועם בה, ובאותה מידה – מרויח מחמתה שכר בעולם הזה ובעולם הבא. אותה מצוה יכולה להיות שווה פרוטה, ויכולה להיות שווה מיליארדים – אם רק יעריכנה במיליארדים!

החתם סופר זצ"ל היה אומר על דברי התנא באבות (א, ג) "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס" – "פרס" בלשון הש"ס הכוונה 'חצי'. אומרים לך חז"ל: אל תעבוד עבור חצי. נשאלת השאלה מי עובד בשביל חצי שכר? התשובה, אם תעריך את המצווה בחצי משווה, נמצא שאתה עובד בשביל חצי.

היהלום והמלפפונים

ידועים דברי שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם, על התורה הקדושה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה" (משלי ג, טו). אם מעריכים בכך את התורה מקבלים תשוקה. חז"ל (סוטה ד, ב) ביארו את הפסוק ואמרו "יקרה היא מפנינים – מכה גדול הנכנס לפני ולפנים" היינו שתלמיד חכם יותר יקר מהיהלום הרוחני – הכהן גדול הנכנס לקדשי קדשים. שמעתי עובדה.

באנטוורפן בימים ההם, היהלומים היו בשיא תפארתם. הממון היה הערך של האנשים והיקר. לא היתה בנמצא בת שתנשא לבן תורה מוחלט. והנה בת מהסמינר המקומי, התעקשה להינשא דוקא לבן תורה שעתידי לשבת ושלקוד על לימוד הגמרא. זה היה דבר יקר, וגם מעניין.

בסעודת ה'שבע ברכות' השתתפו רבים טובים מתושבי העיר, ובראשם הרבנים, כמו רבי טוביה וייס שליט"א ועוד, שלצורך הסיפור לא אנקוב בשמותיהם.

תשמעו. בשעת הסעודה נאם שם מנהל הסמינר, הרב אורבך. בדרשתו שאל את השאלה הידועה, מדוע אין אפשרות לפרש כפשוטו: "יקרה היא מפנינים" – מיהלומים יקרים, מדוע להגיע עד לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים?!

התשובה היא פשוטה בתכלית – כך אמר בשם רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל – אם יאמרו לאדם: 'תראה, היהלום הזה, יקר יותר מערימת המלפפונים העומדת בצד החדר', יצחקו עליו, שכן מה שיהלום

אותו מלמד, בשעת הלימוד לא הגביה את עיניו מהגמרא. למד ולימד בטוב טעם ובגישמאק מיוחד.

הגיע תקופה שהבולשביקים סגרו את תלמודי התורה, ונאלצו ללמוד במחבוא. יום אחד גילה שוטר את מקום המחבוא בו למדו הילדים עם אותו מלמד. נכנס למחסן, תפס ילד אחד, וניסה למשכו החוצה כדי לעצרו בגין לימוד תורה בציבור. למען ישמעו ויראו...

המלמד לא הבחין בתחילה, אבל כיוון שהיה בלגן – הגביה את עיניו, וראה שוטר מושך ילד. קם ממקומו בחימה שפוכה, מיהר לקראת השוטר, הכהו כמה מכות אגרופ וקרא לו: "חצוף, מנוול!"...

היה להם ממש נס. השוטר כנראה חשב שזה שד ממש, כי ברוסיה להכות שוטר זה סכנת עונש מוות מייד, והנה הוא מקבל מכות הגונות... השוטר פשוט איבד את הביטחון העצמי, יצא וברח מהמקום, והילדים מיהרו להתפזר.

למחרת שאל אותו רבי חיים: "תאמר לי, איך לא היה לך פחד? נכון, היה לך נס, אבל איך עשית זאת, כך להכות שוטר מכות נאמנות?"

השיב לו המלמד הצדיק: "כנראה שהרב לא שמע מה שהיה. היינו באמצע התוספות, הסברתי את התוספות, ממש באמצע, ובדיק אז אותו שייגץ נכנס פנימה. וכי הרב שמע כזאת חוצפה, להפריע באמצע התוספות?!"

כל מילה נוספת – מיותרת!

"אם בחוקתי תלכו – שתהיו עמלים בתורה".

דפקו ולא שמעו

רצוני לספר מה ששמעתי מרבי זאב איידלמאן זצ"ל, עובדה מופלאה שאביו היה עד לה ונוכח שם בשעת מעשה. לימים סיפרתי את הדבר באזני רבי גדליה נדל זצ"ל, שהתבטא: "הסיפור אמת, כי כך באמת היתה מהותו של האיש".

רבי משה סוקולובסקי זצ"ל (רבו של מרן הגרא"ל שטיינימן זצ"ל) נשא אשה מהעיר בריסק והגיע לדור בה בצעירותו. ישב ולמד בשקידה גדולה. היה נסגר בחדר ויושב ולומד ברציפות.

יום אחד, רעייתו היתה צריכה אותו בדחיפות. לא היתה לה ברירה ודפקה על דלת חדרו, אך לא פתח. כיוון שהבינה כי נרדם או משהו כזה, דפקה חזק יותר, אך גם אז לא היתה תגובה. דפקה חזק יותר, ומשלא נענתה – נכנסה לפחד: "מי יודע מה קורה, הוא נעול ואין תגובה".

הזעיקה לשם מיד את אביה – חמיו, שהרגיע אותה, ואמר שאין לה מה לדאוג. החל לדפוק גם הוא על הדלת, אך אין קול ואין עונה, גם הוא כבר החל להיבהל.

מהחלון לא יכלו להיכנס, ולכן ניסו לדפוק עם פטיש מעץ ופטיש מברזל. כשגם זה לא הועיל – לא היתה עצה אחרת וקראו לפורץ.

רבי וועלוול איידלמאן הסביר לי: שלא תהיה לך טעות. הפורץ של אז לא היה כפורצים של היום שעושים איזה חכמה של סיבוב במנעול, ומקסימום שוברים משהו קטן בפנים ופותחים. לא ולא, הפורץ היה שובר את הדלת לחתיכות, ורק כאשר לא היתה ברירה מחמת סכנת נפשות, היו מזמינים פורץ.

כמובן, יחד עם הפורץ התכוננו לעזרה ראשונה, כיוון שההשערה היתה או שהוא מת, או שהוא במצב שאפשר עוד להצילו. הפורצים החלו במלאכתם, הכו וניסרו את העץ, ותוך זמן קצר נפער חור גדול בדלת העבה. כאשר היתה אפשרות להיכנס פנימה, מיד נכנסו אנשי ההצלה ואחריהם – חמיו, אשתו, ועוד, כשגם אביו של רבי וועלוול איידלמאן ביניהם.

והנה לתדהמת כולם, רבי משה זצ"ל יושב בשלווה ליד השולחן ולומד! כאשר התמלא החדר באנשים, הגביה את ראשו, הביט סביבו כלא מאמין ושאל: "איך נכנסתם הלא הדלת היתה נעולה?!"

לא יאמן כי יסופר, אבל זו עובדה. כך שמעתי מעד ראיה. אני פוחד לספר תמיד את הסיפור כי לא יאמינו, אבל זה מעשה שהיה, ולכן התכוון רבי גדליה נדל שאמר: המעשה אמת כי כך הוא היה. כאשר הוא נכנס ללמוד סוגיא – כמו יצא מהעולם.

מפני מה זכה בנימין

אם אדם שואף באמת – הוא זוכה לעשות שטייגען.

הסייעתא דשמיא שמקבלים בעקבות השאיפות בתורה ויראה – גדולה מאוד.

בלשון הגמרא (זבחים נג, ב): "והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לנטלה", ולכן זכה להיות אושפיזין לשכינה. אתה כל כך רוצה, תקבל: "ובים כתיפו שכן". שפיתך שיריים ביסוד המזבח נעשית אך ורק בחלקו של בנימין.

אך יש לידע, כאמרו, שהשאיפות צריכות להיות לגדלות אמיתי. לא להסתפק במועט.

כתב אור החיים הק' באחד מפירושי על בחקותי 'לצד שיש בה מצוה ללמוד אפי' דבר שכבר למד פעמיים ושלש והם ידועים אצלו'. למשל יהודי שמסיים ש"ס כל שנה, ויודע אותה על בוריה, ואין שייך אצלו ענין העמל כמ"ש החת"ס לעיל, כי אין לו דבר שלא הבין, ממילא יש לו עמל מסוג אחר, שצריך לחזור ולשנן התורה גם כשיודע הכל על בוריה. שלא מצאנו כזאת בחכמת חולין, שאדם יקרא איזה חוברת שהוא כבר יודע אותה על בוריה, לעומת התורה"ק אפי' כשזה חק מה שהקב"ה מצוה עליו לשבת ללמוד, אפי' שאתה יודע הכל בבירור, יש כאן חק לשבת וללמוד גם כשזה כ"כ ברור.

רבי שמואל גריינימן היה גר יחד עם החזו"א בבית, וסיפר ששלושה ימים רצופים שינן החזו"א שעות רבות את המשנה 'שש מעלות במקואות', עד שבנינו ובנותיו הקטנים כבר ידעו כולם את המשנה הזאת בעל פה! והיא משנה עם הרבה בבות שווים, וכולם ידעו המשנה בעל פה, מרוב עמלות התורה שהחזו"א משנן מאות פעמים אותה משנה.

הרי שיש כאן שני בחינות חק, או שלומד ואינו מבין, או שכבר יודע את התורה ושגורה היא בפיו, ומשנן אותה חק בלי טעם. ולזאת כתב קרא 'חוקים', כי העמלות אין לה שייכות עם ההצלחה כלל.

עוד מצאנו חלק העמל שבתורה והוא כשלומדים את ה'הוה אמינא', שלפעמים יש בתוס' ד' פירושי הראשונים מה שהיה ההו"א של המקשן. ולכאן נפלא הדבר, שהרי לבסוף לא הוסק כן למעשה בסוגיה, כי סתרו את ההו"א ונקטו שלא כדבריו, א"כ מה לנו לשבת ולפלפל בדבר שלא נשארנו עמו? וכך רוב סוגיות הש"ס הם משא ומתן בין האמוראים, ובסוף נאמר 'והלכתא' כך וכך. א"כ מדוע לא נלמד רק רי"ף שנקט את ההלכה למעשה, הגם שצריך גם ללמוד רי"ף משום ידיעת התורה, אך יגיעת התורה הוא רוב סוגיות הש"ס שהם כמו חק שלא נשאר למעשה. רבינא ורב אשי הכניסו פלפולים אלו ברוח הקודש בתוך הגמ', א"כ זהו רצון ה' שתתייגע להבין את ההוה אמינא, אפי' שהוא חק בלא טעם מה לך לפלפל בדבר שלא הוסק כך. עכ"ז יש כאן חק שתעמול בו.

ולפעמים יש באדם שני בחינות חק, הן אין הדבר נשאר להלכה למעשה, והן שמרוב הפלפול אינו מבין אפי' לא את ההוה אמינא. כל זה נכלל בעמל התורה.

הרי לנו כמה בחינות ביגיעת התורה, עצם ההליכה ללמוד במקום רחוק, וגם פעמים שהוא הולך ולא מוצא את רבו, או מחפש כמה זמן איזה ספר ולא מצאו, הרי מרגיש כמו רב אבא ששכחראו לו י"ג נהרות אפרסמון שכרו בגן עדן, ואמר 'ואני אמרתי לריק יגיעתי'. כי האדם כשהולך לארון הספרים לחפש ספר תרומת הדשן, והרי נפסק בתרומת הדשן שההליכה לחפש הספר הוא חלק מעמל התורה, והנה אני הולך חמש פעמים לחפש את הספר ולא מצאתי, כמובן אין צריך להגזים, אלא שמתייגע עוד פעם ועוד פעם, ורק ביום השישי מצא את הספר, ואזי בוודאי יזכור היטב את דבריו, כי אידי דאתא מדרשא חביבא ליה, ובזה קיים בחקותי תלכו, גם בחמש פעמים ראשונים שלא מצא את הספר.

עוד כתב החת"ס בחולין דף קמ"ב לפעמים אדם מעיין בסוגיא במחשבות ועיונים, ואח"כ צריך לחזור בו מאותה הצעת המשנה, וחושב להבין הסוגיא בדרך יותר נכונה. כל זה נכלל בבחי' שיחת חולין של ת"ח שצריכה לימוד. היינו המהדורא קמא שהלומד מחשב בדעתו להבין הדבר, כמו שמצאנו בספרי החת"ס ועוד פוסקים, שתחילה חשבו לפסוק כך, שוב ראיתי וכו' וחזרו בהם, הרי גם כשאדם לומד את החלק הראשון שחזר בו, הוא גם חלק מעמלות התורה, כי כל הסברות והסלקא דעתות וההוה אמינא של הלומד תורה בתחילה, כולם יש בהם אור ה', וכל אשר יעשה יצליח, אפי' ההצעה הראשונה שנסתרה משום ברייתא מפורשת ששכח. הרי טעה בדבר משנה, וא"כ מה לו להשאיר את החלק הראשון שבלמוד, אך לא מחקוהו מספרי הקודש, כי החלק הראשון הוא חק שלומדים אותו משום עמל התורה. ונתייגע להבין את ההוה אמינא של החת"ס קודם שמצא דברי הברייתא וכו'. וזהו שיחת חולין של ת"ח שצריכה לימוד. ולא לעקוף את החלקים הראשונים לפני 'שוב מצאתי'. כי גם זה צריכה לימוד.

ומסיק החת"ס שכל זה רק כשאדם לומד תורה לשמה, בחי' 'בתורת ה' חפצו', כי אם לומד להתגדר ולהתייחר, הרי אין שיחת חולין שלו נכללת בקדושת התורה, אך כשלומדים ספרי החת"ס והרעק"א שנכתבו במדרגה נוראה של תורה לשמה, בוודאי הכל צריכה לימוד.

בספר דרך שיחה להגר"ח"ק שאל אותו אחד האם הוא מחוייב בלימוד התורה אם בזה היום הוא ילמד רק הוה אמינא. כמצוי בשיבות ליטא שלומדים דף בזמן שלם, הרי כמה שבועות לומדים רק הוה אמינא אחד, ושאל האם מחוייב בברכת התורה. ופסק הגר"ח"ק שבוודאי מחוייב לברך על התורה גם על ההוה אמינא, אפי' שילך לישון לפני המסקנא. ויאמר על זה ברוך אתה ה' נותן התורה, שנתת לי את ההוה אמינא, וזהו בחקותי

יקר יותר ממלפפונים אין צורך לומר בכלל, זו שטות. כמו כן לענין התורה, אם נאמר שהתורה יקרה מיהלום, זה כמו לומר שהיא יקרה יותר מקילו מלפפונים, אם כן בוודאי הכוונה לפנינים אמיתיות. לא פנינים מהבורסה, אלא רוחניים – כהן גדול הנכנס לפני ולפנים! התורה יותר יקרה מהיהלום הזה.

באנטוורפן לא היה מקובל סתם לשאול שאלות או הערות באמצע דרשה. אחרי הדרשה היה אפשר לשלוח הערה בכתב. רק כך. אך הנה הוא מבחין שרחש עובר בקהל... לא היו מסוגלים להיות בשקט, בעקבות האמרה ה"מזעזעת" הזו. הוא הפסיק את נאומו והתעניין: "אני רואה שמתרחש כאן דבר, האם יש למישהו הערה?"

"כן" השיב פלוני, יהודי נכבד מאוד ועשיר גדול.

"בבקשה, תאמר מה יש לך להעיר".

"כנראה שהרב אויערבאך לא ראה מעולם יהלום אמיתי, גדול מאנטוורפן, כי אם היה רואה – לא היה מתבטא כך: מלפפונים!"...

הרב אורבך הגיב: "שמע נא. אני ממש לא יודע מה לומר לך, האם רבי שלמה זלמן ראה כזה יהלום או לא, שמא כן ראה ואולי לא. אבל דבר אחד ברור לי, כי אתה את רבי שלמה זלמן לא הכרת מעולם. אם היית רואה אותו, לא היית אומר כך..."

נפלא מאוד.

ישב שם לידו ב'מזרח' אחד הרבנים ולחש לרב אורבך: "בבקשה ממך, תתנצל. דע לך היהודי הזה הוא מהתורמים הגדולים שלי לצדקה, וכפי הנראה בושה כיסתה כעת את פניו, ולפי מעמדו ביישת אותו ברבים".

הרב אורבך אמר לו: "אתה רב, אבל תפקידי באנטוורפן ללמד השקפה לתלמידות. אם אני מתנצל, קלקלתי את החינוך שלי".

ובכל זאת, מפני כבודו של אותו רב, פנה הרב אורבך לשני רבנים נוספים שישבו במזרח ושאל: "וכי צריך אני להתנצל?" והם אמרו: "הוא צודק, אין לו מה להתנצל כלום!"

עמלות בתורה עם תפילה

כדי לזכות לשטייגן, להתעלות תמידית – זקוקים גם לעבודת התפילה. "שטייגן" הוא בכל הבחינות.

בחי הרב ש"ך זצ"ל פורסם בכוללים מכתב שלו אודות התפילה, ושם נאמר בין הדברים כי מי שמזלזל בתפילה – גם התורה שלו אינה שווה. וזכורני שהסביר לשואלים שהמקור הוא מדברי המשנה "אם אין יראה אין תורה".

אספר לכם מעשה מה"חזון איש" זצ"ל, מעשה ששמעתי מאבי ז"ל. אציין כי מאבי לא שמעתי מילה אחת של גוזמא. והוא סיפר כך:

"ה'חזון איש' היה אדם חולה וחלש. תלמידו רבי חיים גריינימן [זצ"ל] אמר לי כי מה שהכירו אותו כאן בארץ הקודש כחלש וחולה, היה כבר טוב ויפה כגיבור לעומת כוחותיו בחו"ל, שם היה חלש כ"כ עד שפעמים רבות בשמו"ע הצליח לעמוד רק בג' ראשונות ובג' אחרונות או רק בברכת אבות. באותם ימים, אבי ז"ל היה בעל תפילה במנין של החזו"א, כאבל על אימו שהסתלקה חצי שנה לפני פטירתו של החזון איש.

המנהג היה בותיקין, כי בעל התפילה 'לא החל ב'מזמור שיר חנוכת הבית' כל עוד החזון איש לא נכנס. המתנינו לו.

שחרית החלו חצי שעה לפני הנץ החמה, ואם ה'חזון איש', מחמת חולשתו, נכנס להתפלל עשרים דקות לפני הנץ החמה – החזון התחיל אז את התפילה.

אתם מבינים לבד, כי כאשר הוא נכנס מאוחר, חלק מהמתפללים כבר החלו את תפילתם, ואז נהיו חילוקי דעות, חלקם סברו כי כיון שאיחר אין למהר בשביל להספיק את הנץ החמה – לא חטפים, ואחרים סברו כי יש להזדרז. ובמצבים כאלו – לא קל לחזן, כי לאחר שהחלו להתפלל אין אפשרות לדבר והחזן עומד בין הפטיש לסדן. אחד דופק לו – שיממה, אחר – מראה לו על השעון נו, נו, שיממה! ואחרים – מראים באצבע שאין למהר בשום אופן! הכעס גובר" "נו, או, נו, או..."

אבי החליט לגבי הפעם הבאה: הם יאמרו לי דעות? אני אשאל את החזון איש עצמו. לאחר התפילה נכנס לחדרו ושאל: מה לעשות בכהאי גוונא?

אומר לכם עם הניגון של החזון איש: "אז מה אתה שואל, האם להתפלל מהר ולהספיק את הנץ החמה או להתפלל במתינות ולא להגיע להנץ? יש לדעת כי הנץ החמה זו מעלה בתפילה. מעלה גדולה. להתפלל מהר זה נישט געדאוונט [- לא להתפלל], אם כן מה אתה שואל האם להתפלל עם הנץ החמה, ושתהיה המעלה של תפילה בלא תפילה?... ראשית יש להתפלל, ותפילה במהירות אין זו תפילה.

ה' יעזרנו שנהיה עמלים בתורה, יחד עם תפילה כצורתה לטוב לנו כל הימים.

(יחי ראובן)

שתהיו עמלים בתורה

תלכו, עמל בלי פירות. שדבר זה אינו שייך בחכמות הבלי עוה"ז, ששם מסתכלים רק על התוצאה, אך בקדושת התורה יכול להיות שישים ריבוא הוה אמינא'ס על כל מסקנא ומסקנא שבתורה.

ביד החזקה להרמב"ם כתב שכשילמד אדם את ספרו ידע מיד את המסקנא וכבר לא יצטרך ללמוד גמ' ושי"ס, שאם יאריכו בלימוד הגמ' איך יזכו להמשך ההשגות אלקות והדביקות בה' וכו'. והראב"ד חלק עליו, והחת"ס האריך בזה.

והנה כל גדולי ישראל שבליטא דברו מאד נגד הלימוד האיטי שלומדים דפים בודדים בשנה, הגר"ח מבריסק המעיין הגדול אמר שאי אפשר להיות תלמיד חכם בלי ללמוד ב' או ג' דפי גמרא ביום. ומזה ומזה אל תנח ידך, צריך שני סוגי העמלות. ב"ה בכל יום יש כ"ד שעות, מזה יורד ו' לשניה, ונשאר ח"י שעות ויש זמן לכל בחינה של עמלות.

בסוף פרשת האזינו כתב רש"י 'כי לא דבר ריק הוא מכם, כי לא לחינם אתם יגיעים בה', כי הרבה שכר יש בה'. ופי' המפרשים שאם היתה היגיעה עם פירות, הרי לא היו אומרים 'לא לחינם אתם יגיעים בה'. כי כל לימוד שיש בה ידיעה מה לעשות, הרי אין בזה הר"א שיגע בחינם, אלא שבא ללמוד גם כשעמל בלי פירות, הכל נכלל במצוה הגדולה של לימוד התורה. רבי יעקב קמניצקי סיפר מעשה נורא, שפעם אחת הקשה הבית הלוי קושיא גדולה בגמרא, תיכף קם בנו הגר"ח והשיב תשובה ניצחת, ונתן לו אביו הבית הלוי סטירה חזקה בפניו, וצעק עליו האם כך לומדים תורה, מתוך כשרון ושפיצקאפ בלי לעיין בתורה? ואכן נתחנך הגר"ח שהיה עמל ויגע בעיון התורה כמה שעות בדבר אחד, והגידים שבראשו היו בולטים מרוב יגיעה.

ובספר בית הלוי יש כמה פעמים תורה בשם בנו הגר"ח, וכתב הבית הלוי בלשון 'ובני הרב ר' חיים תירץ'. כך כתוב כמה פעמים. רק פעם אחת כתוב 'ובני חיים אמר'. ואמר רבי יעקב קמניצקי שמקובל שזה היה באותו תירוצו שענה הגר"ח בוריות וקביל סטירה מאביו הבית הלוי, שעל תשובה כזאת בלי עיון ועמל, רק מתוך כשרון זריז, אינו נקרא לא הרב ולא ר', אלא חיים בלבד.

כ' בספר חזון יחזקאל (לרבי יחזקאל אברמסקי, ספר נפלא על התוספתא, ויש מאמרים על הגמ' בין תוספתא לתוספתא, ולאחר פסחים מביא שם ביאור על הגמ' בפסחים דף נ') 'רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד כי הדר אמר ליה אבוב מאי חזית אמר ליה עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראיתי'. והנה מי שאין לו כשרונות להבין בזריות חכמת התורה, אך יושב בסבלנות ומתייגע בתורה, בוודאי עולה למעלה עליונה בעולם הבא.

בספר שאול בחיר ה' ובספר שר התורה להרב מטשעבין מביא שהמהר"ם שיק בצעירותו היה כשרון חלש מאד, כשבחנו אותו בישיבת החת"ס מה הפשט 'הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד', ענה בתום שאם אחד הקדיש את החמץ ואח"כ שחרר אותו, הרי זה יוצא מידי שעבוד. והעיד על עצמו שנולד עם ראש של דלעת, והתייגע עד שעלה ונתעלה למדרגה נוראה מאד, שהיה מבחירי תלמידי החת"ס, גאון הגאונים. וכן היה לחת"ס עוד תלמיד גדול, שבתחילה היה חלש מאד והחת"ס העלה אותו למעלה למעלה.

ובזה פי' רבי יחזקאל 'עולם הפוך ראיתי', ששם למעלה חולקים כבוד למי שהתייגע ביותר בתורה, ולא למי שהיה בעל כשרון ותפס תיכף ומיד את כל הסוגיא, ומוחו היה מצלם וזוכר כל מה שראה. ועל זה ענה רבי יהושע בן לוי לבנו, לא ראית עולם הפוך, אלא עולם ברור ראיתי, כי החשיבות הכי גדולה הוא היגיעה.

אי' בספר חסידים סימן תתשס"ד שאם אדם מתייגע וטורח לדעת בזה העולם לימודים, אע"פ שאין לו לב עתה, ואינו מבין הדברים, על כל מה שיגע יבין למעלה במתיבתא דרקינא, כיון שהתייגע כאן, יסבירו לו בישיבה של מעלה, כי למעלה עיקר המודד הוא היגיעה.

אומרים בשם הרה"ק מקלויזנברג שאמר 'העולם אומרים אין הקב"ה מונה דפין אלא שעות, ואני אומר אין הקב"ה מונה שעות אלא דפין'. כי באמת אין לזה מקור שאין הקב"ה מונה דפין אלא שעות, בודאי צריך שיתמיד וידע את התורה, כי אכן יש מצוה של ידיעת התורה, ומזה ומזה אל תנח ידך, כי יש גם מצות יגיעה.

באבות פ"ב ט"ז אי' 'אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה'. ולכאז' משמע שהשכר הוא לפי הידיעות. וכתב המהר"ל בדרך חיים, שלא על הידיעה נאמר אלא על היגיעה נאמר, אם למדת הרבה ונצטערת הרבה, נותנים לך שכר הרבה לפי העמל והטורח, כי אם שני אנשים עמלו שנה אחת בתורה, זה למד תורה מועטת, וזה למד כמה מסכתות, שניהם שווים! כשלמד רבי אהרן קוטלר את המשנה 'כל הלומד תורה מתוך עוני סופה ללמדה מתוך עושר' ושמע שהפירוש הוא שמי שלומד מתוך עניות

בכשרונות סופו ללמוד אותה מתוך כשרון גדול, היה בוכה רבי אהרן על עצמו שהוא נולד בעל כשרון עילוי וחרף נורא, ולא זכה ללמוד מתוך עוני. בקריינא דאגרתא מביא שהיה בחור בישיבת פוניבז' שהיה לו מכונת צילום בראש, היה מסתכל פעם אחת על דף גמרא, והיא היתה נשארת בראשו לעולם ועד עם רש"י ותוס'. [אני גם זוכר בחור כזה, לא למד כל השבוע, לפני המבחן היה מסתכל על הדפים, פשוט צילם אותם וידע אותם על בורין] והיה נראה כאילו שינן אותו הדף שבועים פעמים.

לאחר כמה זמן נאבד ממנו זה הכשרון, ונשבר לבו בקרבו על זאת, והלך לגדולי ישראל שיברכוהו שיחזרו לו הכשרון הזה. בבואו אל הסטייפלער, עמד וצעק עליו, בשום פנים ואופן לא אקבל אותך בכשרון הזה, כי אין זה ברכה אלא קללה, מה יהיה לך ממכונת צילום בראש, העיקר הוא להתייגע בתורה. הבחור המשיך להתחנן על עצמו, הסטייפלער לא הרפה ואמר 'אדם לעמל יולד', פשוט נולדת בעל מום, כמו חרום ושרוע, ראש שאינו צריך להתייגע, הרי רחמנות גדולה מאד, כי אין לו תכלית החיים שהוא להתייגע, ואכן לא ברכו שיחזרו לו זה הכשרון.

אחד מרבתי היה לו הכשרון הזה עד גיל עשרים וחמש, וכל מה שלמד לפני כן, היה זוכר תמיד, עד היום, אך מה שלמד אח"כ, כבר היה צריך לזכור במיוחד. לפני כן, היה מסתכל על דף גמרא וזה היה נכנס בראש. יש כזה כשרון מיוחד. חוש נוסף על חמשת החושים. והסטייפלר פסק שחוש כזה הוא כשגעון ולא מעלה כלל.

בספרא דצניעותא שחיברו יעקב אביו, והגר"א כתב עליו ביאור, ובהקדמת הביאור כתב הנפש החיים הקדמה על רבו הגר"א. וכתב על רבו 'רצו למסור לו מן השמים בלא שום עמל ויגיעת בשר, רזין נסתריין ועליונים ע"י מגידים מן השמים, ולא נשא עיניו לזה, עמו היתה וריחקה, כי שמעתי מפיו הקדוש, שפעמים רבות השכימו לפתחו כמה מגידים מן השמים, ושאלתם ובקשתם שרוצים למסור לו רזין דאורייתא, בלא שום עמל, ולא הטה אזנו אליהם כלל, ואמר איני רוצה שתהיה השגתי בתורה ע"י אמצעי, רק עיני נשואות לו ית"ש, מה שרוצה לגלות יהיה ע"י עמלי שעמלתי בכל כחי, השגות בתורה אשר לא עמלתי אין לי בהם חפץ. ומספר, בדידי הוה עובדא ששלח הגר"א אותי לאחי רבי שלמה זלמן [על ציונו של רבי חיים וואלאזין כתוב שבח שהוא אחיו של הגאון רבי זלמן, אפי' שהיה צעיר ממנו, אך היה גאון נורא, עד שדנו אם הוא גאון כהגר"א] שאלך אליו לומר לו בציווי בשם הגר"א שלא יקבל שום מלאך מגיד אשר מעותד לבא אליו, כי העיקר, כל מה שאדם משיג ע"י עמל ויגיעה, בזה עושה נחת רוח ליוצרו'.

זהו אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. ורש"י פירש עוד בפסוק 'אם בחקותי תמאסו' היינו שלומד אך אינו חפץ בעמלות. 'ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה, לדעת מדרש חכמים, יכול הוא קיום המצוות, וכו', מה אני מקיים אם לא תשמעו לי, שלא תהיו עמלים בתורה'.

אם יוכלו לחבר איזה ג'יגה לתוך המח, להכניס שם כל הידיעות, אינו שווה כלום, ממש בעל מום. ויש מעשה ידוע ומפורסם, מובא בסטייפלער, בבעלזא נולד ילד שהיה יודע בגיל ב' שנים כל התורה כולה, כל ספרי הקודש היה יודע בעל פה, [מלבד ג' ספרים] והרה"ק מבעלזא ריפא אותו, ודיבר עם אביו, ושלח שיריים כמה שנים כדי שיפסוק הדבר הזה, ולכאז' צ"ע מה אכפת לן שישאר עם הכשרון הזה? אלא שהעיקר הוא העמל, וב"ה הוא עודנו חי עמנו, ויושב ועמל בתורה, וכך יכול לחזור לקיים דברי רש"י, אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה.

וכן הגאון מרוג'צ'וב שאמר עליו רבי מאיר שמחה שהוא אינו בעל כשרון, אלא הוא פשוט חוזר על חצי תורה לפני הצהריים וחצי תורה אחר הצהריים, לכן הכל מונח לפני עיניו, וכל זה ע"י עמל ויגיעה בלבד. וכמ"ש האור החיים הק' לעיל שזה גם הגדרה של עמל ויגיעה שגם כשכבר יודע את התורה, הוא חוזר ומשנן אותה עוד פעם ועוד פעם. כשרואים בעל כשרון יושב ולומד, הרי הוא יגע ועמל בתורה, וכנודע שבעלי הכשרון יש להם נסיונות קשים על התמדת התורה. כשהוא מתמיד בתורה, הרי יש לו עמל נפשי, זהו יגיעת התורה.

וכן יש יצר הרע גדול שלא לחזור הלימוד. כמו שאמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא שהיצר הרע שלא לחזור מה שלמד, הוא שולט על כל אדם אפילו עלי. כי היצר הרע מפתה את האדם שלא ימצא בה עתה טעם חדש.

הרב אלישיב אמר כ"פ שכשנסתכל על גדולי ישראל מדורות הקודמים, רואים שלא מכל הבעלי כשרון היה לנו הרבה נחת, הרבה מהם נפלו מדרך הישר של כלל ישראל. כמובן שיש בעלי כשרון שהולכים בדרך הישר והצליחו מאד.

וזאת צריך לדעת שיש כמה וכמה בחינות בעמלות בתורה, וכגון מה שהזכרנו לעיל מאבימי שהלך ללמוד מסכת מנחות אצל תלמידו רב חסדא, כדי שיתקיים אצלו הלימוד, ופרש"י שהעמל הוא ההליכה, ויש

וכתב הש"ך בחו"מ סי' י"ג סק"א 'בשעה שכתבתי דברי הנ"ל, לא היה לפני ספר כסף משנה, כי זה למדתי בברחי במלחמת הקוזקים, בין בריחה לבריחה חידשתי את אלו החידושים.

רבי יחזקאל אברמסקי הספיד את הטשעבינער רב זצ"ל פתח ואמר 'יער מספר 47, יער מספר 47'. כי בספרו דובב מישרים יש קונטרס שחיבר בסיביר ביער מספר 47. ויש שם חידושים מבהילים, לא היה שם כמעט ספרים, ושם חיבר תשובות נפלאות.

ואם ישאל אדם, מה יעשה הטשעבינער רב שנולד עם גאונות מופלגת, איך יקיים עמל ויגיעת התורה? לכן כתב בהקדמת דובב מישרים ח"ב כותב 'לחיבת הדברים שחידשתי בעת גלותי, בהיותי מטולטל נע ונד בימי המלחמה, במדברות וביערות, מחוסר ספרים'. וכן באבן האזל הל' נזקי ממון כותב 'זה חידשתי בהיותי ביער סמוך לסלוצק, בברחי משלטון הרשע'. כך התייגעו ועמלו בתורה, לעשות חלל בתוך הטרדות והצער, ולעמול בתורה. ה' יזכנו להיות חלקנו בעמל ויגיעת התורה.

(הגרמ"י רייזמן)

השבת בע"ה קוראים בתורה, פרשת בחקתי. הפרשה הזאת מסיימת את חמש תורת כוהנים. חמש תורת כוהנים, זה הסיום, ובפרשה הזו יש מ"ט קללות.

אומרת הגמרא (מסכת מגילה לא, ב) - **תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבת השנה תורה קודם ראש השנה.**

מאי טעמא אומר אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה בשלמא שבמשה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא אין עצרת נמי ראש השנה היא דתן ובעצרת על פירות האילן.

צריך לדעת, שבתקופתו של עזרא הסופר, שהיו מסיימים את התורה, אחת לשלוש שנים, היו מוציאים ספר תורה נפרד לקללות.

יכלו להגיע לפרשת בחקתי, ולקרא פרשת וישב. גמרו לקרא פרשת וישב, הוציאו עוד ספר תורה, קראו לפני ראש השנה, פרשת כי תבוא. הגיע חג שבועות, קראו פסוקים של הקללות, שנמצאים בתורת כוהנים.

צריך לדעת, יש פסוקים בספק נחמיה, שבשנה אחת, הוציא נחמיה ספר תורה, בראש השנה, וקרא בראש השנה קללות, כדי להביא לעם ישראל פחד ומורא, מיום הדין.

הוא ראה שאנשים זכוכי דעת מיום הדין, אז הוא הלך והוציא ספר תורה וקרא את הקללות, בראש השנה.

כתוב שהם בכו בכיות נוראות, עד שהוא הלך וניחם אותם - (נחמיה ח, י) **ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושמו ממתיקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזם**

עזרא הסופר תיקן להם שיקראו את הקללות, היו מוציאים ספר תורה מיוחד וקוראים בו את הקללות.

מאי טעמא? **כדי שתכלה שנה וקללותיה.** וממילא תחל שנה וברכותיה, כך אנו אומרים בפיוט **אחוות קטנה**, לפני כניסה של ראש השנה.

השאלה שמתבקשת, מה זאת אומרת **שתכלה שנה וקללותיה**?

בגלל שחג השבועות זה יום הדין, כי בעצרת נידונים על פירות האילן.

בחג הפסח נידונים על התבואה, אז למה גם כאן לא מוציאים ספר תורה? כותב השל"ה הקדוש, וכך מובא גם בשפת אמת - חג השבועות הוא יום

דין של תורה. כמו שיש יום הדין בשמים, מי יחיה ומי ימות בקיצו ומי לא בקיצו, מי במים ומי באש - לגבי חיים גשמיים של האדם, ככה ישנו יום דין מיוחד, בחג השבועות, מי יחיה ומי ימות, בקיצו ושללא בקיצו, לגבי חיים

רוחניים של האדם.

ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב - זה מי יחיה. בשבילם זה חיים.

ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב - בשבילם, זה מי ימות. גוררים אותם לשיעור, ממש כמו שגוררים נפטרים. הם באים בכוח לשיעור,

כי האישה אומרת לו - **אם לא תילך לשיעור, לא תקבל ארוחת ערב!**

יש שם אחד, שהוא חולם עליו בהקיץ, והוא רבי חנניא בן עקשיא.

מאז שהוא ניכנס לשיעור, הוא אומר - **מתי יבוא הגואל, שישחרר אותי מבית האסורים הזה.**

לכן, מי יחיה ומי ימות, הכל לגבי החיים הרוחניים של האדם.

רבותי, ישנם הרבה אנשים שלומדים גמרא, זה חיים אצלם! וישנם אנשים, שלומדים גמרא, בשבילם זה מוות! הם יושבים, הכל נראה להם שחור, שום דבר לא נראה להם בהיר מול העיניים.

לכן היסוד הגדול שאנחנו לומדים מכאן, אדם צריך שתהיה לו בחינה של מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, גם בחיים רוחניים של האדם.

כמה יעברון וכמה יבראון - כמה לילדים שלנו יהיה טעם בלימוד התורה, כמה הם יהיו מלימוד התורה, כמה חשק יהיה להם בלימוד התורה - ילכו מרצון, או תצטרך לדחוף אותם ללמוד את התורה - כל זה מונח על כף

המאזניים בחג השבועות. כך מובא בשל"ה הקדוש ובשפת אמת.

לומר שהיה כאן עוד יגיעה נפשית, עצם הדבר שהרב שכח תלמודו והוא נצרך לטובת תלמידו שילמדנו עתה, הרי היגיעה נפש הזאת היא עמל גדול עד מאד, שבזכותה תתקיים התורה בו. כי היגיעה על המדות ולהכניע עצמו, כדוד המלך שהלך לשאול אצל הקטן ממנו, יפה זכיתי, יפה חייבתי. כי יש עמלות בנפש, עמלות בגוף, לעמוד, לשבת, ללכת, לחשוב, להכניע, כל מה שאדם עושה כנגד מה שנוח לו, זהו עמלות בתורה. היצר הרע מעדיף לו שילמד משהו חדש, ישבר עצמו וישנן מה שכבר למד, הרי זה גם עמלות בתורה. זהו קנין התורה.

נזכיר עוד לשון מדברי הש"ך שנודע שהש"ך מלא וגדוש במראה מקומות ובאריכות ובקיאיות מופלגת, ולמעשה הוא היה אברך צעיר פחות מבן ארבעים, והוא כותב בהקדמה על ספרו הארוך והמבהיל 'באמת ובתמים תדעו שטרחתי טרחות הרבה, וכמה יגיעות יגעתי, לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שינה בעיני ותנומה בעפעפי כמה שנים, שקלתי על כף המאזניים בכמה צדדים וצדי צדדים, לא פעם אחת ולא שתיים כי אם מאה פעמים ואחד, עם חברים חשובים וערבים המקשיבים לקולי, ומי שלא היה עמי ואיתי במחיצתי בשעה שכתבתי חיבור זה, לא יאומן כי יסופר מגודל התלאות שעבר עלי בחיפוש ים התלמוד והפוסקים עד כי העמדותי הכל על בוריו. ובזה זכה להיות הש"ך אבי הפוסקים בחושן משפט.

וכן כתב הגר"ח מוואלאזין בהקדמה הנ"ל 'כמה יגיעות יגע אדם זה על התורה, לא יאומן כי יסופר, עד שהוציא כל ענין לאור בהיר לאמיתו, הגם שידידו רב לו ברוחב שכלו ועומק בינתו יותר מכמה דורות שלפניו, אך בכל זאת לא הגיה הגהה אחת בבבלי וירושלמי לפני ששקל כמה מאות פעמים ביגיעה נוראה, ולא אכל ולא שתה כמה ימים ולילות, ואני מעיד שנדדה שנתו מעיניו עד כי חשך משחור תארו ונתן נפשו עליו, עד אשר ה' האיר עיניו לבא עד קצה תבונתו, וכרגע קרן אור פניו הטהור מחדוותא דאורייתא'.

כל ארון הספרים שיש לנו, לא הגיע רק מכשרון, אלא ע"י עמל ויגיעה. הנה בדור אחרון היה לנו חזו"א, דוגמא של יגיעת התורה, בלי יגיעה אין זוכים לדבר אמת.

בדרושי חת"ס כתב שיש לנו שני הרים, הר סיני והר המוריה, הר סיני יכולים לעלות עליו היום כל הבהמות, כמ"ש במשון היוכל המה יעלו בהר, אך הר המוריה יש בה קדושה נצחית, לשעתה ולעתיד לבא, וצ"ע מה נשתנה. אלא שבהר סיני לא היה יגיעה, קבלנו שם ממדבר מתנה, עמדנו סביב ההר ושמענו אנכי ה' אלקיך, אך בהר המוריה עקדו את יצחק במסירות נפש, יגיעת הנפש שאין כמותה, לוותר על עצם הנפש, לא רק לוותר על אכילה שתיה כבוד ושינה, כל החשבונות הם חלק יגיעה ועמלות, כ"ש לתת את כל הנפש וזהו שלימות העמל והיגיעה. לכן נשארה קדושתה עד היום.

יש תשובת הגאונים מדורו של רב האי גאון או רב שרירא גאון, כששלחו שליח לאסוף מעות במצרים בשביל ישיבות שבבבל, וספרו לאנשי מצרים שבישיבת בבל אין להם מעות לקנות ארון קודש נאה, והנדיב במצרים נתן נתינה גדולה בשביל ארון קודש. ולמעשה כשחזר השליח, ראה שכבר בנו ארון קודש נאה. ולקחו אלו המעות ובנו כסא נאה לרב האי גאון, ושלחו מכתב למצרים שזה יעשו עם המעות כסא לצדיק. שזה ממש כמו הר המוריה, כי על כסא שיושבים ולומדים תורה זה ממש עקידה, כי צריך לעקוד הידיים והרגליים ולקשור עצמו לשולחן ולגמרא, ויש מוסיפין גארטל וכו', הרי זה ממש עקידה, כי הכסא והשלחן והסטנדר אינם הר סיני אלא הר המוריה.

במדרש מסופר שכשעלה משה למעלה במרום, לחם לא אכל ומים לא שתה, ואי' באבות דרבי נתן בפרק ו' במשנה 'בתורה אתה עמל', שהקב"ה לא נתן את התורה למשה אלא מתוך עמל שלא אכל ולא שתה, כי אם לא היה רעב ולא צמא, מה חידוש יש בדבר שאינו אוכל ואינו שותה, מה סיפור יש בזה. אלא שמספרים לנו שהוא התייגע על התורה. כמובן שהקב"ה עזר לו בכך שישאר בחיים, אך בוודאי היה בזה יגיעה ועמל. כי אם היה מבקש שם לחם ומים היו נותנים לו, אלא שהוא התייגע בתורה. וכן בר יוחאי אומר לחמיו רבי פינחס בן יאיר, אלמלא לא מצאת את גופי קרוע וחבול על התורה במערה, לא מצאת בי כך. הייתי נשאר כמו שהייתי לפני המערה. וזה 'במערת צורים שעמדת שם קניית הודך והדרך'. רק בדרך היגיעה.

עוד דרגא יש ביגיעת התורה, כשיש לאדם טרדות רבות מאד, ובתוך הטרדות הוא יכול לצמצם, ולעשות חלל פנוי בכל הטרדות, ויושב ללמוד גמרא וסוגיא, הרי זה עוד חלק של עמל, בחי' עמל של דוד המלך שהיה נרדף תמיד, כמ"ש בתהלים 'נפשי בכפי תמיד', ופרש"י 'שגם כשהיו רודפים אותו ותורתך לא שכחתי'.

יוצא, שהקללות האלה, שקוראים בפרשת בחוקת כ"י שתכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה.

חג השבועות הוא יום דין, על מה? אומר השפת אמת - היסוד הוא, ליום דין, הקשור לחיים הרוחניים. אז מוציאים ספר תורה, וקוראים בו קללות, כ"י שתכלה שנה וקללותיה. בקללות האלה, ישנם מ"ט קללות - 49 קללות, ובפרשת כ"י תבוא יש כפול - צ"ח קללות.

אם אתם רוצים לעשות את ההשוואה - מ"ט קללות, כנגד מ"ט שערי טומאה, 49 קללות, כנגד 49 ימים של הספירה, ישנם הרבה דברים שאפשר לקשר, למ"ט הקללות, אבל לא זה הנושא שלנו היום, לכן אנחנו לא רוצים להיכנס לנושא הזה בהרחבה

(ברוך שאמר)

הפסוק של זכרתי את בריתי יעקוב, כותב שם רש"י, שהמקום היחיד בתורה, שכתוב יעקב עם ו, הוא בפרשה הזאת.

יעקב מופיע בתנ"ך עם ו, עוד ארבע פעמים, בסכ"ה חמש פעמים:

הראשון - (ויקרא כ"ו, מב) וזכרתי את בריתי יעקוב...

השני - (ירמיה ל, יח) הנני שב שבות אהלי יעקוב ומשכנתיו ארחם...

השלישי - (ירמיה לג, כו) גם זרע יעקוב ודוד עבדי...

הרביעי - (ירמיה מו, כז) ושב יעקוב ושקט...

החמישי - (ירמיה נא, יט) לא כאלה חלק יעקוב...

ארבע פעמים בספר ירמיה, מופיע יעקוב מלא, ואחד בתורה, בפרשת בחקתי.

אליהו הנביא, כותב בתנ"ך חמש פעמים, בכתוב חסר אליהו - ארבע פעמים מופיע בתחילת מלכים ב' פרק א'.

המקום האחרון שמופיע אליהו חסר, זה הפסוק האחד לפני אחרון בתנ"ך, בנבואת מלאכי, שאנחנו קוראים את זה בשבת הגדול - (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא.

הפסוק האחרון בתנ"ך, וארבע פעמים לגבי אלהי עקרון, שנקרא בשם זבוב.

אומר רש"י, למה מופיע חמש פעמים אליהו חסר ולמה חמש פעמים יעקב מלא?

אומר רש"י - וזכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו.

דברי רש"י בפרשת השבוע, המקור לזה זה מדרש חסרות ויתרות.

כל אחד שקורא את הרש"י הזה, שואל את עצמו - מה הולך כאן?! ממי אתה לוקח ערבון?!

אני אומר לך - תן לי 50000 דולר, אתה אומר לו - לא מכיר אותך! איך מכירים את הסיפור על אחד שנכנס לבנק, אומר לפקיד - תן לי 5000 דולר.

אומר לו הפקיד - אני לא מכיר אותך, איך אתה לך?!

אומר לו - העולם הזה עולם משוגע! איפה שגרת לפני שנתיים, לא נתנו לי, כי אמרו לי - כולם מכירים אותך, אף אחד לא נתן. אני בא לפה, אומרים לי - אף אחד לא מכיר אותך. אז תחליטו!

על מה אתה לוקח ערבון? משיהו בא, ומבקש ממך 5000 דולר, אתה אומר לו - או שתביא לי ערבים, או שתביא לי ערבון.

יעקב אבינו צריך לקחת ערבון מאליהו הנביא?! למה, יש חשש שאליהו הנביא לא יבוא לגאול?!

אומר יעקב אבינו - צריך לקחת ערבון!

אז למה חמש פעמים? יש חמש גאולות?! יש רק גאולה אחת, אז קח ערבון אחד!

אם אתה לוקח ערבון, למה ו? תיקח מאליהו את האות ל, יקראו לו ליהו, למה דוקא את האות ו?

את זה שואל הט"ז, מביא את זה השפתי חכמים. הוא אומר, שכל אות אחרת, שאתה מוריד מאליהו, זה משנה את המשמעות.

האות היחידה שאם אתה לוקח ממנו, וזה לא משנה את המשמעות, זאת האות ו.

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: (כו, ג)

עוד יש לפרש דהנה המפרשים הקשו הא שכן מצוה בהאי עלמא ליכא ותירצו שכן עבור המצוה גופא ליכא אבל שכן טרחו שטרח עצמו עבור המצוה איכא ע"ד הולך ואינו עושה שכן הליכה בידו אעפ"י שאינו עושה מ"מ כיון שטרח עצמו והלך שכן הליכה בידו ולפ"ז טוב סחרה מכל סחורה כי אם אחד הלך לשוק ולא עסק במו"מ אין לו כלום אבל זה שהלך לבהמ"ד אעפ"י שאינו עושה שכן הליכה בידו והיינו פ"י הפסוק שאמר דהע"ה חשבתי דרכי פ"י מו"מ שלי ואשיבה רגלי אל עדותי כי טוב סחרה מכל סחורה כנ"ל ונבוא אל המכוון אם בחוקתי תלכו פ"י שתתנו עמלים בה וטרחו אתכם בשביל התורה עבור זה

אבל למה חמש פעמים???

כדי להבין מה מונח כאן, מה היסוד של החמש, בואו נראה, מה כתוב: מביא השפתי חכמים את הרא"ם (ר' אליהו מזרחי) - ושמה היה זה, כאילו נשבע בחמישה חמשי תורה, שיבוא ויגאל אותם.

למה הוא לקח ממנו חמש וויס? כי הוא נשבע בחמישה חמשי תורה.

שואל המהר"ל (בגור אריה) - אני לא מבין, אם הוא לוקח ערבון, למה צריך שבועה? לקחת ערבון, אתה לא צריך שבועה, נשבעת, אתה לא צריך ערבון. תחליט, או ערבון או שבועה?

בא המהר"ל (בגור אריה), ואומר רעיון נפלא - ערבון, זה לא דוקא לקחת ממישהו שעון זהב או טבעת יהלום, גם תקיעת כף, נקראת בפסוק בשם ערבון.

איפה זה מופיע?

בספר משלי (ו, א) בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך

אם ערבת - מלשון ערבות תקעת לזר כפיך - תקעת לו תקיעת כף, נתת לו יד.

ממשיך המהר"ל - ויש חמישה אצבעות בכף היד, לכך נטל, בחמישה מקומות, את ה - ו של אליהו, כאילו נטל כפו, שהוא חמש אצבעות והם אצל יעקב. והאצבע דומה לאות ו, לפיכך לקח את ה - ו מאליהו.

אומר המהר"ל דבר נפלא. הוא כביכול לקח מאליהו תקיעת כף. ותקיעת כף, נקרא ע"י שלמה המלך, בשם ערבון, ובתקיעת כף יש חמש אצבעות, אז הוא לקח חמש פעמים ו, כיון שהאצבע דומה ל - ו, לכן לקח חמש וויס מאליהו, כי אז "כף של אליהו", תבוא לגאול את ישראל.

המהר"ל ממשיך בהרחבה גדולה, למה צריך לקחת ערבון מאליהו. למה יש חשש שאליהו לא יבוא, תסתכלו במהר"ל, בגור אריה, דברים נפלאים. בא השל"ה הקדוש, בפרשת בא, ואומר דבר נפלא, למה הוא לקח חמש פעמים ו.

נאמר ברש"י, בסוף פרשת בשלח - כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק

מדר דר - נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו, יהיה השם שלם והכסא שלם

תהילים (קלב, יג) כי בחר ה' בציון אוה למושב לו - מתי הקב"ה ישב על הכיסא?

שימחה שמו של עמלק, אז יהיה אוה - האלף יחזור לכיסא, ואז במקום כס, יהיה כיסא והאותיות ו-ה, יחזרו לשם ה', כי כתוב כי יד על כס יה, יש רק י-ה, אז ברגע שימחה שמו של עמלק, אז יחזור לשם ה' האותיות ו-ה, ואז יהיה שם ה' שלם.

אומר השל"ה הקדוש - עפ"י זה תבין טוב מאוד, רצה יעקב אבינו ערבון מאליהו הנביא, שלא רק יבוא לבשר על הגאולה, אלא גם ישמיד את עמלק מן העולם.

ע"י זה שימנו מלך, והמלך ישמיד את עמלק, ואז יבנה בית המקדש.

אם אתה תבוא, וע"י זה שאתה תשמיד את עמלק, מה תהיה התוצאה? אז הקב"ה, יהיה לו בחזרה את השם שלו, מה הערבון? ה' פעמים ו.

ה' פעמים ו זה - וה, ואם זה זה וה זה מצטרף ל - יה, אז יהיה שמו של הקב"ה שלם, איך יהיה שלם?

ע"י זה, שיוסיפו לו ו-ה, לכן הוא לקח ה' פעמים ו, שזה האותיות וה, שמצטרף אל הכיסא.

אם ככה, יש לנו גם את ה - וה של הקללות - מתחילים ב - ואם לא

תשמעו לי ומסתתים ביד משה, מתי זה יהיה זה?

מתי בא עמלק?

(שמות יז, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל בריפידם למה?

שרפו ידיהם מן התורה. ברגע שאין - בחקתי תלכו להיות עמלים בתורה, מגיעים הקללות.

עמלק זה הקללות שבא להילחם ב - רפו ידיהם מן התורה.

עם יש רפיון מלימוד התורה מגיע עמלק. מה גורם עמלק?

עמלק גורם לך, שאין זה לשמו של הקב"ה. לכן הקללות מתחילות ב-ו ומסתיימות ב-ה, כי זה - וה שחסר לשמו של הקב"ה וזה מה שעושה עמלק.

ברגע שאתה משמיד את עמלק, חוסר בחזרה ה - וה, לשמו של הקב"ה. עד כאן, דברי השל"ה הקדוש.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ונתתי גשמים בעתם אבל לא עבור גוף המצוה כי שכן מצוה (חתם סופר) סיום הסדרה את שבתותי תשמורו ומתחיל את בחוקתי תלכו ונתתי גשמים בעתם ונ"ל משום דאיתא בשבת (דף ק"ח) כל השומר שבת כהלכתו נמחלין לו כל עונותיו ואיתא בגמרא דתענית כשאין הגשמים יורדין נמחלין עונותיהם והא"ש את שבתותי תשמורו ואמחול לכם עונותיכם ונתתי גשמים בעתם ודוק: בדרך אחר נראה לתרץ דאיתא בברכות (דף ל"ה ע"ב) כתיב השמים וכתוב והארץ ומשני כאן קודם לימוד כאן לאחר לימוד והמפורשים מתרצים כך מכא התורה נודע דכ"י דילי דאל"כ למה צריכין אנו ללמוד הלא העולם שלנו, הבע"ט כתב אם

ונתתי גשמים בעתם אבל לא עבור גוף המצוה כי שכן מצוה (חתם סופר) סיום הסדרה את שבתותי תשמורו ומתחיל את בחוקתי תלכו ונתתי גשמים בעתם ונ"ל משום דאיתא בשבת (דף ק"ח) כל השומר שבת כהלכתו נמחלין לו כל עונותיו ואיתא בגמרא דתענית כשאין הגשמים יורדין נמחלין עונותיהם והא"ש את שבתותי תשמורו ואמחול לכם עונותיכם ונתתי גשמים בעתם ודוק: בדרך אחר נראה לתרץ דאיתא בברכות (דף ל"ה ע"ב) כתיב השמים וכתוב והארץ ומשני כאן קודם לימוד כאן לאחר לימוד והמפורשים מתרצים כך מכא התורה נודע דכ"י דילי דאל"כ למה צריכין אנו ללמוד הלא העולם שלנו, הבע"ט כתב אם

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

280

פרשת בחקתי

תשע"ט

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלה הנעשית כ'חרב'

"וידפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב" (כו ז)

מדוע מפרטת התורה שאויבינו יפלו לפנינו בחרב, וכי מדוע אקפת לנו באיזו מיתה ימותו?

פרש 'אוהב ישראל' מאפטא:

כאשר מתפלל הצדיק על מפתל האויבים ותפלתו מתקבלת, אזי לא רק אותם שונאים שעליהם התפלל נופלים, אלא אף לדורות, בכל עת שיעמדו שונאים על ישראל, יכלו הם לעורר בקלות את אותה מפתל שפעל הצדיק בתפלתו. וזאת אשר בקשה התורה להדגיש: מלבד שיפלו אויביכם לפניכם באותה העת, תהיה מפתלת גידכם כ'חרב' שתוכל לשמשכם אף בדורות הבאים.

'אוהב ישראל'

התשובה משתיקה את המוקטרגים

"ונפלו איביכם לפניכם לחרב" (כו כ)

פרש רבי משה אריה ליב ליטש רוזנבוים בעל 'מתא דידושלים':

ראשי התבות: "ונפלו איביכם לפניכם לחרב" הם: 'אלול'. רמזה לנו התורה שבבך ששבים ישראל בתשובה בחדש אלול, משתיקים הם את הפשטינים והמקטרגים הקמים עליהם ביום הדין.

'אמרות ה'

הליכה ב'קוממיות' - רק לעתיד לבא

"ואשבר מטע עלכם ואלוף אתכם קוממיות" (כו י)

"קוממיות" - בקומה זקופה (רש"י).

יש להבין: הלא אסרו חכמים ללכת בקומה זקופה (קדושין לא א)?

פרש רבי חנוך צבי הכהן ליון רבה של בנדזין:

בסדר ה'תתנון' לשני וחמשי אנו אמרים: "וכל קומה לך לבד תשתחוה", ופרש רבי ברוך ממז"ב, כי להבדיל ממלך בשר ודם שהשתחויה לפניו יכולה להעשות רק בכפיפת הקומה, הקדוש ברוך "ודע מחשבות, לכן לו לבדו נתן להשתחוות אף בקומה זקופה, כאשר ההשתחויה נעשית בפנימיות - בשבירת הלב.

והנה, אסור ההליכה בקומה זקופה נובע מן שהדבר מראה על חסרון ביאת שמים (ספר חסידים ג). חשש זה קים רק בזמן הזה שאליו נאמר כללו הידוע של בעל ספר החנוך (טו): "אחרי הפעולות נמשכים הלבבות". אולם לעתיד לבא תהיה עבודת ה' בעמק פנימיות הלבבות, ללא קשר לפעולות חיצוניות, וממילא לא תהיה אז כל בעיה לצעד בקומה זקופה.

'בוציא דנהורא' סגרת המדות יח: 'כהו פאר'

תפלה בכונה מכפרת על שבע שמיניות

"והפית אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" (כו ד)

במדרש פליאה על פסוק זה הובא: "זה המתפלל שלא בכונה, והדברים טעונים באור.

באור נפלא לקד אמר הרב הקדוש בעל 'אוהב ישראל' מאפטא:

כלל ידוע הוא: "תפלה עושה מחצה" (ויק"ו ה). לפי כלל זה יוצא, כי אם, לדגמה, משכים האדם בבקר כשלחובתו נזקפים ארבעים עונות מיום האתמול; לאחר שהתפלל שחרית בכונה נמחקו מחציתם ונותרו בידיו עשרים. לאחר תפלת מנחה נמחקו לו עוד עשרה ונותרו בידיו עשרה, ולאחר תפלת ערבית נותרו בידיו רק חמש עברות שלא התכפרו.

נמצא שבצירוף שלוש תפלות היום יש ביד האדם למחק שבועה חלקי שמונה (7/8) מכלל עוונותיו, וזו משמעות דברי המדרש: "והפית אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" - זה המתפלל שלא בכונה, שמתוך שלא התפלל בכונה יענש אף על אותם שבועה חלקים שהיו נמחקים מחטאיו אלו היה מתפלל בכונה.

'שפתי צדיקים' [לר"פ מדינביץ] בחר

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

המונע 'אמן' מחברו - עוון בידו

"ואם בחקתי תמאסו... לבלתי עשות את כל מצותי" (כו טו)

"לבלתי עשות" - מונע את אחרים מעשות (רש"י).

אפשר לומר כי דברי רש"י מכניסים על המברך את הברכות בלחש ובכך מונע אחרים מלענות אחריו 'אמן'. וכפי שכתב בספר חסידים (רנד) שהמברך בלחש - הרי זה גוזל את מצות עניית אמן מסובכיו, ורמז לדבר: "לבלתי עשות את" - ראשי תיבות בגימטריה: 'אמן'.

'כבוד מלכים' ערך 'אמונה'

קדשת בית הכנסת קומת לעולם

"ונתתי את עריכם חרבה והשמותי את מקדשיכם" (כו לא)

מלשון הכתוב: "והשמותי את מקדשיכם" למדו חכמים (מגלה כח א) ששדשת בתי הכנסיות אינה פוקעת מהם אף לאחר שנחרבו. ויש להבין מהיכו למדו זאת, שהרי יתכן

שקראה להם התורה 'מקדשיכם' על שם העבר? פרש התוספות יום טוב:

אלמלא היתה נותרת קדשת בתי הכנסת אף לאחר חרבנם, היתה צריכה התורה לכתב: "ואת מקדשיכם - שממה" כסדר שכתבה בתחלת הפסוק: "ונתתי את עריכם - חרבה". מכך ששנתה והקדימה: "והשמותי": ל: "מקדשיכם", משמע שבה ללמדנו כי קדשתם קומת אף לאחר חרבנם.

באפן אחר באר הנצי"ב מוולוז'ין:

אלו הנה חרבו בית הכנסת מפקיע ממנו את קדשתו, היתה התורה צריכה לכתב: "וחללתי את מקדשיכם", כפי שנאמר בנוגע לכלי בית המקדש שקדשתם פקעה והם יצאו לחלין לאחר שנחזו בחרב הבית: "ונאז בה פריצים וחללוה" (ויקרא כב, וראה נדרים סב א). מכך שכתבה התורה בלשון: "והשמותי" משמע שחרבו בית הכנסת יגרם להם רק להיות שוממים, אף לא יפקיע מהם את קדשתם.

'תוספות יום טוב' מגלה ג: 'מרומי שדה' מגלה כח ב

התפלות עולות דרך בית המקדש אף כיום

"והשמותי את מקדשיכם ולא אריך בריח נחחכם" (כו לא) "ולא אקבל פרעא קורבן פגישתכו" [ולא אקבל פרצון את קרבנות הצבור] (תרגום אונקלוס).

יש להבין מדוע פרש אונקלוס כי פגנת הכתוב היא דוקא לקרבנות הצבור?

רבי שלמה קלוניר מבראד פרש כי אכן, אין פגנת אונקלוס לקרבנות כלל, כי אם לתפלות שתקנו כנגד קרבנות הצבור (ברכות כו ב). ולכך לא פרש את הכתוב כפשוטו, שכן על בטול הקרבנות יכולים היינו ללמד מתחלת הפסוק: "והשמותי את מקדשיכם", ואם אין מקדש - אין קרבנות, ומדוע הצריך הכתוב לפרש: "ולא אריך בריח נחחכם"? לכך באר אונקלוס, כי הזהיר הקדוש ברוך הוא את ישראל, שאם יחטאו - ימאס בבית המקדש ויחרבו בעצמו, ואז אף תפלותיהם לא יתקבלו, שהרי התפלות עוברות דרך בית המקדש (ראה ברכות א), והוא מאס בו.

ואולם בפעל חמל הקדוש ברוך על עמו וסבב שבית המקדש יחבר ביד הגויים, מבלי שימאס בו. כך נותרה קדשתו בעינה, ואף לאחר שבטלו הקרבנות יכולות התפלות להתקבל דרכו.

'אמרי שפר'

כחה של אמן

הזהר הקדוש מגלה לנו את כחה הגדול של עניית אמן:

"כל העונה אמן בכל פחו קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה"

(תיקו"ז מ א).

נאמין ב'אמן' - נענה בכל כחנו, ויקרע גזר דינו.

ברכות השחר: בקול בכונה בחברותא.

ברכת המזון - בקשת רצה

חיים של חלוץ עצמות

בברכת המזון של יום השבת תקנו להוסיף בתוך ברכת 'בונה ירושלים' בקשה מיוחדת: "רצה והחליצנו... במצותיך ובמצות יום השביעי השבת (ט) דרשו סמך לך שמבקשים בקשה זו בברכת המזון של שבת, מסמיכות הפסוקים בישיעה (נח יא: ג): "ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות ונפשו ועצמותיך יחליצו...; אם תשיב משבת רגלך על עולות חפצך ביום קדש וקראת לשבת ענג".

לשרש חל'צ ישגן משמעות רבות (ראה 'ברוך שאמר' על תפילות השנה עמ' רח) ובמדרש בארו זאת בארבעה אפנים: שמיטה - כמו "וחלצה נעלם" (דברים כה ט); הצטיידות בכלי זון - כמו "חלוצים תעברו" (שם נח יא); הצלה - כמו "ועצמותיך יחליצו" (ישיעה שם), שבוכות המנוחה העצמות והגוף מתחדשים בליל ובגבורה (ראה מהרש"א בח"א, דמות קב ב).

באבודרהם כלל את הפרושים כאחד בהסבירו את פשר הבקשה: "שאל ידי וזכות השבת שישמרהו ישראל כראוי, יהיו נגאלים ונשמטין מן הגלות ועליו לארץ מזיגין ומזריזין בחלוץ עצמות". בספר המנהיג (הל שבת עמ' קט) הוסיף והסמיק לך את דברי הגמרא (שבת קיח ב): "אלמלי משמתי ישראל שתי שבתות כהלכתן - מדי נגאלים, ובאר כי לך אנו מבקשים את דוקא ביום השבת.

פרנסה במנוחה - כביום השבת

עוד דרשו חכמים (פסיקתא דר"כ ז) על הפסוק (תהלים ט ז): "למען יחלצו ידידי"; אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: "רבונו העולמים! למה לא דרחים לך מטרף ועובדיהו נזיחין... מכאן מקבעו חכמים 'והחליצנו בשבת'".

באר רבי יהודה אסאד (שבת 'הנהגה יעלה ח"א א"ח כב) כי כך טענה כנסת ישראל לפני ה': הכיצד יתכן שאוהבינו 'ידידי' [צריכים להיות טרודים כל ימיהם בהבאת טרף 'משרף' לביהם, בעוד עובדי עבודה זרה מתפרנסים בנחת? ולפיכך תקנו לנו לבקש זאת בברכת המזון של יום השבת, שבו אנו נחים מעמל יומנו, כי אף בכל ימות השבוע תמצא לנו פרנסתנו בהשקט ובמנוחה.

הזריזות הנדרשת לקיום המצוות

הרוקח פרש את בקשת רצה והחליצנו... במצותיך: "יהי רצון לפניך שתזרזנו ה' אלמנו במצותיך לעשות, וכעין מה שאנו מבקשים בסיום 'שמונה עשרה' ו'אחרי מצותיך תדרוך נפשי' (יחזקאל כ"א ערובין פ"ג מ"ט).

יש לומר שלפיכך תקנו לבקש על זרזו ועל חלוץ עצמות בנוגע

לקיום המצוות, שכן בגמרא (שבת פו ב) אמרו: "ישראל דדאיגי במצות - חביל גופייהו", כלומר: כיון שישראל טרודים בקיום המצוות - נחלש 'והחליצנו... במצותיך' - שיתחזק חכם על אף שהם טרודים במצוות, ובפרט "במצות יום השביעי" שקבלוה במרה, עוד קדם שנתנה התורה (סנהדרין טו ב), ולכך הצרכו בה לשמירה יתרה (הארי מפורח' על ההפטרות, עמ' שלה).

רבי משה ליב ליטש רוזנבוים באר, כי לך תקנו לבקש על זרזו המצוות דוקא ביום השבת, משום שהשבת היא מתנה טובה שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל בלבד (ראה שבת יב), ואלו לנכרים אסור לשבת ביום השבת (סנהדרין נח ב). אין דרך אחרת להסביר זאת, אלא לומר שהיא נתנה להם כמתנה על כך שהסכימו לקבל על עצמם את כל המצוות. על פן אנו מתפללים: "רצה והחליצנו" - וזרזנו לך, "במצותיך" - את כל המצוות, "ובמצות יום השביעי השבת" - שאם לא נקיים את כל המצוות כראוי, לא נהיה ראויים למתנת השבת (הגש"פ ב'ר' יהודה).

פשיטת המלבוש הגשמי בשבת

בשפת אמת' (כי תשא תרמ"ט) באר, כי לבקשת 'והחליצנו' קיימת משמעות פשוטה: הן על חליצת המלבוש הגשמי כדי להיות מוכן לקבל את קדשת השבת, והן על לבישת 'מחלצות' - המלבוש הרוחני של קדשת השבת. והשעם שכפלו "במצותיך ובמצות יום השביעי", כי אכן כל מצוה מבישה את האדם בלבד רוחני. אך בעוד כל מצוה מתקנת איבר מיוחד, השבת שקולה כנגד כל המצוות והיא בבחינת לבוש לכל הנפש.

אף הרב' בעל 'דברי שמואל' מסלונים פרש, כי אנו מבקשים זאת ביום השבת שאז יש להחלץ ולהתפשט מכל העניינים הגשמיים, כדי שהדעת תהיה נתונה במלואה בקדשת השבת (דברי שמואל לקוטים עמ' קצה).

רצה והחליצנו - בקשה בפני עצמה

כאשר היה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא חולה ונמנעה ממנו האפשרות לאכל את סעודת השבת, עשה זאת באופן שלא יבחינו החסידים בכך. אף לאחר הסיעדה, עשה עצמו ככחול הוא ברוך את ברכת המזון, אולם בעוד את כל הברכות אמר בשקט, את בקשת רצה והחליצנו אמר בפה מלא. לזכרנו שהתפללנו על כך הסביר: "את רצה נתן לומר, שכן זוהי בקשה בפני עצמה" (אוצרותיהם של צדיקים ברכת המזון).

ברוך רופא חולים - אמן!

לשמע את השמועות הרעות על אודות פנור האהוב. וכך למרות פשעיו הוסיף הפנור לפקד מדי יום את הארמונו ולהנעים בנגינתו את אזני המלך.

באחד הימים, בעת ששטה הפנור לשכרה, הסתתר בקטטה עם אחד ממורעיו, ותוך כדי שתייתו מהלומות זה בזה נקטעה לפתע אצבעו של הפנור באופן שהוא לא יכול היה להמשיך יותר לפרט על נימי הפנור.

מקורב המלך חששו עד מאד לספר זאת למלך, הו' דעו הם היטב עד כמה מחבב המלך את הפנור. אולם מה רבה היתה הפתעתם, כאשר מיד כששמע המלך את הבשורה, הורה לזמן את שר המשטרה ופקד עליו להשליך את הפנור לבית האסורים ולהענישו בחמרה על כל מעשיו הרעים.

מסתבר כי כל זמן שהיה הפנור יכול לשמש בתפקידו ולהנעים למלך את יומו, התעלם המלך מחטאיו, אולם בו ברגע שלא יכול היה יותר לעשות זאת, מיד נענש.

"אף לרבונו העולמים יש גגון מיוחד שהוא אוהב", סיים מרן את דבריו, "במדרש נאמר כי אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים" (דברי ז א). ואם כן, לא לחנם אמרו (תק"ו ע א) כי העונה אמן קורעים לו גזר דין של שבעים שנה, שכן אותו אדם משרר ומשפח לפני ה' את הגגון האהוב עליו ביותר - את הגגון האמן, וראויה היא זכות זו כדי להגן עליו.

אמר אפוא לתלמידו כי אם הוא רוצה שמשמים יתעלמו מעוונותיו ויקרעו לו את גזר דינו הקשה, יקבל על עצמו לשורר לפני ה' את גגונו האהוב: לרדף בכל יום אחר עוד ועוד אמינים ויאה שמה רבא. וככל שייקרה לעשות זאת, פן וישעו הקדוש ברוך הוא מצרותיו ויפקדוהו בפקדת ישיעה ורחמים.

עם יציאתו מחדרו של מרן, מהר ראש הישיבה להתחזק לתלמידו ולהעביר לו את דברי מרן. כאשר שמע זאת התלמיד קבל על עצמו מיד להתחזק במצוה רבה זו, ובכך הסתיימה השיחה בין הרב ותלמידו.

באחד הימים, למעלה משנה לאחר אותו מעשה, צלצל הטלפון בבית ראש הישיבה, ומעבר לקו נשמע שוב קולו של תלמידו. הפעם היה הקול מאושש ומלא חיים, ובשורות הקשוחות שציא מפיו קלחו בזו אחר זו:

"אני שמח לספר לראש הישיבה כי בחסדי שמים נפחדנו בזרע של קמאי, וגם פרנסתי, ברוך ה', הסתדרה והתאצבה על הצד היותר טוב...

אולם העקר והחשוב ביותר - זה עתה קבלתי מיד הרופא את תוצאות הבדיקות האחרונות, שמהן התברר לי לגלגל שמחתי, כי המחלה נעלמה מגופי לחלוטין. מהיום ואילך אני בריא ושלם, מאשר ושמיח!"

"הראשון שאליו התקשרתי לספר זאת הוא ראש הישיבה, הוסיף התלמיד, "שכן מאז שהתחלתי לקיים את העצה שפסר לי מפי מרן ה'אילת השחר, החל מצבי להשתנות לטובה. מאותו יום ואילך הקדשתי מדי בקר זמן רב כדי לסובב מבית כנסת לבית כנסת, כדי לשמע ולענות אמינים על פניה שיותר ברכות. חברי שהכירו את עברי, הביטו עלי כעל אדם שנטרפה דעתו, אולם אני שידעתי כי חיי תלויים בכך, התעלמתי ממשפטיהם והמשפטיהם בהנהגתי.

הנה, בחסדי שמים הגיעה אלי הישיעה, אולם איני מתכוון לחלל מהנהגתי. אמשיך לרדף אחר עוד ועוד אמינים, ויהי רצון שלעולם לא יעזבני ה'".

פרשת בחוקותי

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

מאמר

ראש הישיבה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

כל היום כולו! נמצא שאין ביטוח כמו עסק התורה.

אבל הרווח העיקרי הוא שאדם שלומד תורה, חי חיים אחרים לגמרי, חיים של יהודי. הוא יודע את ההלכה ומבין מה הוא צריך לעשות. הוא מתעורר לרכוש מידות טובות והשקפות נכונות. הוא מרוויח אינסוף מצוות בכל שעת לימוד וגם ניצל מהרבה מאוד עבירות חמורות שלא היה מודע אליהן ואין לך רווח גדול מזה. ובנוסף הוא מרוויח שהתורה הופכת להיות הציר המרכזי של המשפחה, הילדים מקבלים אהבת תורה, ובעזרת ה' ימשיכו בדרך ה' ובדרך התורה. זה לא רק שכר נצח בעולם הבא, אלא זה "העולם הזה" הכי יפה שיכול להיות לבן אדם.

הכיסופין של רבי נחמן

בדור הזה כולם נוהרים אחרי רבי נחמן מברסלב. אז אם אתה שואל את עצמך מה היה רבי נחמן רוצה לשנות ולהוסיף אצלנו - רבי נחמן בעצמו יענה לך. הוא כותב בשיחות ר": "נכספתי מאוד להמשיך את העולם אל עשייה שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור". רבינו נכסף מאוד שכל אחד ילמד בקביעות בכל יום!

ה' מתחנן אלינו ורוצה לתת לנו הכול. הצדיקים נכספים. זה מאוד קל ופשוט כפי שנסיביר וכשרק נתחיל ונתרגל בכך - נזכה לעולם הזה הגדול והטוב ביותר. לכן נעבור לעצות פשוטות ושוות לכל נפש כיצד כל אחד יכול לקבוע עתים ולעמול בתורה: אני לא מדבר על בני הישיבות והכוללים שיוצאים היטב מהו העמל הנדרש מהם. אני מדבר גם על אנשים פשוטים שעמלים למלאכתם, סטודנטים, חיילים, צעירים בתיכון או פנסיונרים.

בכל הדורות אנשים מסרו נפשם על קביעת עתים גם כאשר עבדו בכרך שעות ארוכות וגם כאשר סבלו עניות וחרפת רעב. אנחנו דור של עשירות ויש בידנו הרבה יותר פנאי. לרוב יש בשיעורי תורה כיבוד ומזגנים וספרים מהודרים, נשאר לנו רק

המשך בעמוד 3

להעלות את המשכורת

טובה אישית

אם חבר קרוב שלך מבקש ממך טובה אישית, ממש מתחנן - האם לא תעשה כול שביכולתך וממשי תצא מדרך כדי לעזור לו? גם אדם זר שהיה מתחנן אליך - ה'ית נעתר לבקשתו, וכל שכן אדם קרוב ואהוב.

אז יש לי חדשות בשבילך. האהבה והאהבה הגדולה ביותר שלך מתחנן אליך והוא רוצה ממך משהו, משהו שהוא קודם כול לטובתך ולהצלחתך האישית. כן, נחשת נכון, זה הקדוש ברוך הוא שמחנן אליך ועל מה הוא מתחנן ומה הוא מבקש? הוא מבקש שתהיה עמל בתורה!

על המילים הפותחות את הפרשה "אם בחוקותי תלכו" אומרים חז"ל "שתהיו עמלים בתורה", והגמרא מפתיעה ואומרת על הפסוק הזה: "אין 'אם' אלא לשון תחנונים". משמעות המילה "אם" כאן בפסוק היא לא רק תנאי יבש, 'אם תעשו כך - יהיה כך', אלא משמעותה היא תחנונים שריבונו של עולם מתחנן אלינו, לכל יהודי באופן אישי, שנעמול בתורה. כשאתה עמל בתורה אתה כביכול עושה טובה אישית לבורא עולם.

והוא לא רק מתחנן, אלא הוא גם מוכן לתת לנו הכול בתמורה: שלא יהיו כל אומה ולשון שולטים בנו, שלא יהיה מלאך המוות שולט בנו, ושנזכה לטובות הגדולות שבעולם כמבואר שם בגמרא (ע"ז ה.). עמלים ומקבלים שכר!

מכניסים אור לחיים

אחים יקרים, הבה נעתר לבקשתו של ריבונו של עולם ונעשה טובה גדולה לעצמנו, נפתח את הדלת ונכניס את אור התורה לחיינו, וה' יתברך יפתח לנו את כל השערים. ובמאמר זה אני רוצה לבאר טיפה

מן הים מן הרווחים העצומים שירוויח כל אחד שיזכה להוסיף בתורה, אבל רצוני העיקרי הוא להראות את הדרך הקלה והפשוטה לכל אדם בכל מדרגה לקיים את זה. כן, גם אתה יכול להוסיף זמנים ביום לעמל בתורה! כי עמל תורה אינו שייך רק לתלמידי חכמים מופלגים המתייגעים בש"ס וכוסקים, אלא עמל תורה שייך לכל אדם ובכל גיל לפי מצבו ומדרגתו, כמו שאומרת הגמרא על הפסוק "אדם לעמל יולד" - "לעמל פה" - שהפה שלו יעסוק בתורה. וכל מי שאזכה להוסיף מעט תורה לחייו זה כבר עמל תורה, כפי שגמרא.

כל תוספת שתוסיף בלימוד תורה נקראת עמל תורה: כל מאמץ קטן, כל הקרבה, כשאתה לומד למרות שאתה עייף, כשאתה מוותר על דברים אחרים בשביל לימוד, כשאתה יוצא בלילה קר או ביום חם, כשאתה מתאמץ להבין יותר טוב, כשאתה מתאמץ להסביר לבן שלך, לחברותא שלך, לחבר שפחות מבין - כל זה נקרא זה עמל! וזה שייך לכל אדם, כי כל אחד מקריב משהו בשביל הלימוד, וכל אחד יכול לעשות עוד מאמץ קטן בשביל הלימוד וכל מאמץ כזה, בכל מישור - נקרא עמל תורה. אך העמל החשוב ביותר הוא כשאתה מתאמץ לקיים בפועל את מה שאתה לומד. זו טובה אישית לבורא עולם והיא תביא לך הרבה מאוד אור לחיים ותגרוור בעקבותיה את כל ההבטחות וה"יעודים הטובים.

"העולם הזה" הטוב ביותר

ישנם ספרים נפלאים ושלל מקורות בנושא מ"חז"ל ומגדולי הדורות ולא כאן המקום להאריך בהם. לכן מלבד ההבטחות שהבאנו קודם מתוך הגמרא, נסתפק בדברי הגמרא שמעלת התורה היא למעלה מכל המצוות שהיא מגינה על האדם ומצילה אותו בין בזמן שעוסק בה ובין בזמן שאינו עוסק בה.

קביעות קטנה של האדם ללימוד תורה מגינה עליו

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

תל אביב

יום ב',
כ"ב אייר (27/05/19)
בי"ב "חסדי יצחק"
רח' חיל השריון 79
בשעה 20:30

ירושלים

יום ד',
י"ז אייר (22/05/19)
ישיבת "חוט של חסד"
שמואל הנביא 13,
בשעה 20:30

חולון

יום ה',
י"ח אייר (23/05/19)
בית כנסת ע"ש חללי צה"ל
המעפילים פינת המצודה
בשעה 21:30

גיליון 622

כ' אייר תשע"ט | לה לעומר

כניסה	יציאה	ר"ת
18:59	20:16	ירושלים
19:16	20:18	תל אביב
19:10	20:20	חיפה
19:16	20:50	באר שבע

בדיחות הדעת

הרופא נתן לפציינט "שלושה חודשים" מקסימום. והנה קרה נס והאיש הבריא. אמר לו הרופא: "תגיד תודה לפחות". השיב הפציינט: "דוקטור, תגיד אתה תודה - כי כאשר גסטרי ראיתי את המלאכים מכינים את רשימת הרופאים שצריכים למות השנה, וביניהם היה גם השם שלך. אז אמרתי להם: "תוציאו אותו מהרשימה. הוא בכלל לא רופא!"

הוא יחס "הוגן". יחס הוגן הוא בבחינת "עמו אנכי בצרה" אנחנו ביחד עם הילד נגד הבעיה, ולא ביחד עם הבעיה נגד הילד. הכל עניין של התייחסות. יחס ביקורתי לשגיאות, הוא יחס "כואב". הפחד מכאב, הוא אינסטינקט תת מודעי שלא נמצא בשליטת האדם ולכן התנהגויות מסוימות או הימנעות מפעילות מוטורית או לימודית אצל ילדים, הם סוג של "הימנעות התת מודע" בגלל פחד שהילד חווה בעבר או חווה בהווה ולא תמיד נוכל להבין את ההתנהגות מבלי שאיש מקצוע יבדוק לעומק.

אדרבה- התגובה שלנו לשגיאות הילד, תקבע מה יקרה עם הילד- האם כשהוא ייפול הוא ילמד לקום מהנפילה או שהוא ילמד שאין לו סיכוי להתמודד עם הכישלונות שהחיים מצבים לפתחו והוא יהיה ח"ו ילד מיואש שלא רוצה לחוות את החיים בכדי שלא לטעות. עליו להפנים מסר חשוב ביותר בתוצאות של חינוך ביקורתי: ילד להורים ביקורתיים נוטה יותר להיות אנוני, לעשות דווקא, לא יהיה לו רצון לשתף פעולה, יתנהג באדישות, בחוסר ביטחון, יהיה לו פחד להתנסות עם דברים חדשים, פחד לעשות שגיאות ועוד. כדי להבין מה ילדך מרגיש בעת ביקורת תנסה לדמיין שאתה נמצא במרכז אצטדיון חשוק ועושה מעשה לא חיוני, לפתע כל הזקורים נדלקים, מופנים אליך ומאירים את השלילה שבך...

תכנות מחדש

בשביל "ליצור שינוי", צריך מעין "תכנות מחדש" של מערך האמונות שלנו על עצמנו, ממש כמו מחשב הזקוק ל"הפעלה מחדש". נאמין בעצמנו ובילדינו ונבצע עבודה משפחתית להערכה עצמית גבוהה יותר, סביר להניח שהיה קשה לבצע זאת לבד, לכן פנו לאיש מקצוע היום!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
במים ג' - ד' משעה 10-8 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

סותרת את הסטנדרטים המוסריים שלהם או את השקפת עולמם.

בהיותם חסרי ביטחון, הם חשים לעיתים לא בטוחים ולא נוח בסביבת אנשים אחרים. במקום להיות חברותיים הם ביישנים, נבוכים, או כועסים ומתגוננים. לרוב האנשים בעלי הערכה עצמית נמוכה, קשה לקיים מערכות יחסים עם בני אדם ולהיות מהן.

איך יוצרים את זה?

כאשר אנחנו בעלי הערכה עצמית גבוהה, אנו שואפים להתחבר ל"אני הגבוה" שלנו, לבטא את עצמנו מתוך רצון להתקדם ולממש את עצמנו. כשאנחנו מעריכים את עצמנו, אנו נוטים לייצר אתגרים חיוביים, לעמוד בהם ולהרגיש סיפוק בהגשמתם.

לעומת זאת, כשאנחנו בעלי הערכה עצמית ירודה: כמעט ואיננו לוקחים אתגרים, מתקשים להגיע להישגים וזקוקים כל הזמן, "להוכיח את עצמנו" או עסוקים בלשכוח או לברוח מעצמנו בגלל חוסר ההצלחה והחשש להתמודד. אותו הדבר בדיוק, עם ילדים בעלי הערכה עצמית גבוהה או ח"ו נמוכה.

הילד, אינו נולד בעל בערכה עצמית גבוהה או נמוכה, הסביבה בה הוא גדל, יוצרת את זה. אנחנו חייבים להפנים את ההשוואה: ביקורת רבה, שיפוטיות יתר, מילים פוגעות, העלבות, סטיגמות וכד' הם מתכון מנצח לילד עם הערכה עצמית נמוכה על כל המשתמע מכך. ואילו- אמונה ביכולות, אהבה, פירגונים, חיזוקים חיוביים, מחמאות וכד' הם מתכון מנצח לילד עם הערכה עצמית גבוהה על כל המשתמע מכך.

אז איך הילד ילמד להשתנות?

עכשיו בוודאי תשאלו את עצמכם: "אבל הילד עושה בעיות, טעויות, שגיאות וכו' אם לא נעיר לו על כך איך הוא ילמד משיגאותיו ויתקן את דרכיו?" התשובה היא: אתם צודקים! כלנו עושים שגיאות, ושגיאות אפילו חשובות "מאוד" להתפתחות נורמטיבית של הילד-כי מי שלא נופל לעולם לא ידע לקום, אך בתנאי שהיחס שלנו לשגיאות של הילד

הערכה או ביקורת פרק טו'

המאמר שלנו השבוע, הוא המשך הנושא של: השפעת הערכה עצמית על חינוך. הזכרנו כבר שהגורמים המשפיעים על הערכה עצמית של הילד הם בעיקר אנחנו ההורים.

במשפט מסכם אפשר לומר, כי "אין תכונה חשובה יותר להצלחתו של האדם מתכונת הערכה עצמית גבוהה". אין כל ספק, שלמידת הערכה העצמית שלנו, יש השפעה ישירה ומכרעת על הרגשות והתנהגותנו ומכאן על איכות החיים שלנו. ולכן, החשיבות שבהבנה מהי הערכה עצמית ראויה, מהם מאפייניה, על מה היא מבוססת וכיצד ניתן לשקם וליצור אותה מחדש באופן ראוי- היא רבה.

מה הם ההבדלים בין אנשים בעלי הערכה עצמית גבוהה לאנשים בעלי הערכה עצמית נמוכה? נציג את ההבדלים בשלושה תחומים (ע"פ מנצ'ינסון):

א. היחס של האדם לעצמו. ב. רגשותיו בקשר לחיים. ג. במערכות יחסים בין אישיים.

לפני שבועיים דיברנו על התחום הראשון: היחס של האדם לעצמו. בשבוע שעבר דיברנו על התחום השני: רגשותיו בקשר לחיים. השבוע, הנושא הוא: במערכות יחסים בין אישיים.

ג. במערכות יחסים בין אישיים.

אנשים בעלי הערכה עצמית גבוהה סביליים ומכבדים את כל בני האדם, בשל האמונה שהם זכאים לאותו יחס שהם מצפים לקבל.

אנשים אלה מרגישים בנוח עם עצמם, ומכבדים את זכותם של אנשים להיות כמו שהם, לעשות מה שיבחרו לעשות ולחיות איך שהם מוצאים לנכון. הם רואים את כל בני האדם כבעלי ערך, שווים ובעלי זכות לכבוד והערכה.

לאנשים בעלי הערכה עצמית נמוכה חסר הבסיס להעריך את האחרים. הם חסרי סבלנות כלפי הזולת ומאמינים כי על כולם להיות בדרך שבה היו רוצים שהם יהיו. לעיתים אף שהתנהגותם של אחרים אינה משפיעה עליהם, הם יכעסו, אם התנהגותם

רק אם אתה מחובר אליו, אתה מוזמן לכנס!

מחבר אליו
u5812210@gmail.com

"בשבח ובהודיה לשם יתברך" ברכת אשר יצר מפוארת

חדש! חדש! חדש!

מטולה ביותר להפיצה
ליוני הרבים לרפואה
שלמה, להציל חיים.

מליון בתפילה מקדימה של הרב ארוש.
(מתוך סידור: "על שלמה")

זכות גדולה להפיץ!

מי שיזכה למור תפילה זו
ב"ה יהיה בריא תמיד

כולנו אומרים את התפילה
מספר פעמים ביום אך לא
רבים יודעים את כוחה של
תפילה זו.

מי שצריך ישועה כלשהי או שיש
חולה בביתו יפיי תפילה זו ובה"ה
יראה פנים גדולים.

להזמנות 052-2240696
myemuna.com

ילדון חידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנות

איזה ערבון נטל יעקב אבינו מאליהו הנביא?

פתרון פרשת אמור: עיין רש"י בפרשתנו (כג, כו) פרי עץ הדר עץ שטעם עצו ופריו שזה:

הזכרה: א.צ. ט. זכרון יעקב

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

אייר | לרעך כמוך

לפגוע בזולת

זה כמו לשחק באש!

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לפרסם אותך

al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת?

נסע במשך חדש מפרס ישראל

הגיע לארץ יהודי מפרס, במיוחד בשביל לראות אותי. כשפגש אותי התרגש התרגשות גדולה ועצומה. הוא הגיע לאחד משעורי, בסוף השעור הוא סיפר לכלם את סיפורו בשפה הפרסית, ואחד מתלמידי תרגם את דבריו. וכך ספר: הוא היה בעל עסקים גדול שהרוויח סכומים גדולים וקנה בהם הרבה נדל"ן, והנדל"ן בפרס ירד לאפס, עד שהפסיד את כל רכושו ואף נעשה בעל חוב גדול, עקב כך נפל ליאוש ודכאון. דודה שלו, שחיה בארץ, שלחה לו את הספר 'בגן האמונה' בפרסית. הוא למד את הספר, וכך התחיל להבין ולראות שהכל זה ה' ולהודות לה' על כל מארעותיו.

באחד מהפרקים בספר 'בגן האמונה' הבאנו סגולה, שמי שיעשה שעה התבודדות במשך ארבעים יום רצופים, הוא בודאי יראה ישועה. וכך הוא קבל על עצמו שיעשה שעה התבודדות בכל יום למשך ארבעים יום בשפה שלו - בפרסית... ומאחר שבמקום שבו נכתבה הסגולה כתבנו שלפעמים גם לפני תום ארבעים הימים האדם רואה ישועה, כגון אחרי ארבעה עשר יום וכו', לכן, כשהגיע יום הארבעה עשר, הוא כבר חכה וצפה לראות משהו - ושום דבר לא קרה... הוא התחיל להסתפק, אם להמשיך או לא, ובסוף התגבר והמשיך עם השעה של תודות והודאות, עוד ועוד. הגיע לעשרים וששה ימים - כלום. שלשים יום - שום דבר. עד שהגיע

ספר אותו יהודי: 'באותו הרגע התבישתי כל כך מה', שלא האמנתי ב' אחר כך עשה עוד ארבעים יום וראה עוד נסים וישועות. ואחר כך, בפעם השלישית, עשה עוד ארבעים יום, בשביל מה? בשביל שתהיה לו הזכות לבוא לארץ ישראל ולראות אותי ולומר גם לי תודה... ובאמת ה' שמע תפלתו, והוא הצליח להגיע לארץ דרך טורקיה. בארץ פגש תלמיד שלי שהוא ממוצא פרסי, והוא הביאו לשעור שלי באשדוד ששם ספר את כל המעשה הזה בהתרגשות גדולה. ומיד חזר חזרה לביתו.

אמרת תודה ונושעת?

052-2240696

הזכרה: הודיה כ. ירושלים

רוצה גם ליכות בהגרלה? גם אתה יכול!

שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה

052-2240696

ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

אמרת תודה ונרפאת?

שמי הודיה, ואני לומדת בגן חובה.

היה זה יום רגיל, שמש זורחת בשמים לקראת סוף יום הלימודים יצאנו לשחק בחצר עם הילדות,

דקות ספורות לפני שאימי באה לקחת אותי מהגן, נכנס לי חפץ זר לעין, הוא הי קטנטן כמו פרווה, לא ראו אותו אפילו.

תחילה זה רק הפריע והיה לא נעים, אחר כך ממש הציק, אמא ניסתה לעזור להסיר מהעין אך ללא הצלחה.

כשהגענו הביתה העין הייתה אדמדמה ודומעת.

אמא קבעה תור למרפאה, אך התור הפנוי היה רק למחרת ב 12 בצהריים.

בבוקר, כבר ידעו בגן על מצבה של העין שלי.

הגננת חיזקה את הבנות בעניין של

אמירת תודה להשם יתברך בכל מצב, וגם בשעה של קושי, כאב או צער.

הגננת והבנות אמרו מזמור לתודה, וגם לי הגננת אמרה לומר להשם תודה, על העין הכואבת.

אחר כך הבנות של הגן התפללו לרפואתי.

ואכן תוך כמה דקות העין הפסיקה לשרוף ולדמוע, אט אט הרגשתי הקלה.

בשעה הידועה הלכתי עם אמא לרפואה. כשהיא בדקה היא ראתה שלא נשאר שום זכר לגירוי של העין.

סיפרנו לרפואה בהתלהבות שנעשה כאן נס ופלא בזכות שאמרנו תודה לה' ומיד קיבלנו ישועה.

שמחנו כולנו והודנו לד' על הנס שנעשה לנו. קיבלתי עין בריאה ונקיה ללא שום כאב או סימן.

ילדים צדיקים, כדאי גם לכם תמיד להודות להשם יתברך על כל הטובות שעושה עימנו.

ועל מה

ש נ ר א ה

לא טוב,

גם לומר

ת ו ד ה

מ כ ל

ה ל ב

ב ש מ ה

ונזכה תמיד

לפעול ישועה.

אם גם לכם "בגן השלום" ו-"חכמות נשים"
שינה את החיים
שתפו אותנו: al5308000@gmail.com

הסדרה לשלום הבית
052-2240696

שלום הבית שלי
הרב שלום ארוש שליט"א

הכרת הטוב לבורא

אם הבעל והאישה לא ילמדו להכיר טובה אחד לשני, הם לעולם לא יכירו טובה לבורא, ויהיה להם רק טענות, תלונות, עצבות, יאוש, דכאון וכו'. כי הם הרי מרגישים שהכל מגיע להם וכולם חייבים להם, ובפרט הם מרגישים שדווקא בן הזוג השני הוא זה שצריך להגיד תודה רבה על הזכות לחיות אתו... וממילא פרושו שהם מרגישים שה' חייב להם, ולכן בני זוג כאלה מסתובבים עצובים, מדוכאים וכו'. ובטח יש להם טענות על ה', כי אפילו אם לא מבטאים אותן בפה, ואולי אף במחשבה לא מודעים להן, אבל עצם העצבות פרושה טענות וכעס על ה', כמו בא בדברי רבינו הקדוש בשיחות הר"ן, שעצבות היא כמו שכונס על ה' שאינו עושה לו רצונו. ומדוע מגיעים להגוז על ה', דהיינו לעצבות? כי חושבים שה' חייב להם. וזה מתחיל מכך שהם חושבים קודם כל שכן הזוג חייב להם, שפירשו למעשה שה' חייב להם, שהרי הבעל אישה הם רק מקל - או לחלופין - משענת של ה'. כי כל מה שכן הזוג עושה, זה בגזרת הבורא, אם לטוב ואם להפך ח"ו. כל הדברים הגדולים ביותר בעולם, תלויים במידת הכרת הטוב, ובפרט כל שלום הבית, שהרי אם כל אחד מבני הזוג יסתכל על הטוב של השני ויודה לו, אזי בוודאי תהיה ביניהם אהבה גדולה. ומאחר וחשיבות העבודה על הכרת הטוב והעומק שבה, אין להם שיעור, לכן נרחיב עוד בעניין זה. ותחילה נדבר על מידת הכרת הטוב בהקשר של תפילה. כי באמת, כאשר עובדים על מידת הכרת הטוב, למעשה עובדים על הדבר הכי

יסודי ועמוק שיש, כי כל הקשר האמיתי והנכון עם הבורא, וכל האמונה והתפילה וכל הגאולה, תלויים בעבודה על מידת הכרת הטוב, כמו שנלמד עתה. הנה, בפרשיות התורה שבהן אנחנו קוראים את כל המהלך של עם ישראל במדבר עד כניסתו לארץ ישראל, אנחנו נתקלים כמה וכמה פעמים בבכיות ותלונות של עם ישראל כלפי משה וכלפי ה'. בפרשת 'בשלח', מיד אחרי כל ניסי המכות, ובסופם הנס העצום של קריעת ים-סוף ואובדן האימפריה האדירה של מצרים, כשהקדוש-ברוך-הוא מנסה את אמונתם של עם ישראל, במשך שלושה ימים שהם לא מוצאים מים לשתות, התגובה של העם היא בתלונות, כמו שכתוב: "וילנו העם על משה לאמר מה נשתה", על הפסוק שאחריו: "שם שם לו חק ומושפט ושם נסהו" כותב רש"י: "ושם נסהו - לעם, וראה קשי עורפן שלא נמלכו במשה בלשון יפה - בקש עלינו רחמים שיהיו לנו מים לשתות - אלא התלוננו. בפירוש זה של רש"י אנו רואים את הקו הדק בין בקשת רחמים לבין תלונה, שהרי מדברי רש"י מובן, שאילו היו העם מבקשים בלשון יפה משה שיבקש עליהם רחמים, לא היה בזה שום פגם או חסרון, ורק מחמת שבאו בתלונה, בזה הראו את מדתם הרעה וקשי עורפם. והקו הדק הזה שתיאר כאן רש"י הקדוש, הוא גם הקו הדק בין התפילה הנכונה שעל ידה אפשר לפעול כל ישועה, לבין "תפילה" (אם בכלל אפשר לקרוא לזה כך), שלא רק שלא נענית, אלא רק מעוררת יותר דינים על האדם ר"ל. כי צריכים לדעת, שהתורה אינה ספר של היסטוריה או סיפורי מעשיות ח"ו, אלא כל דבר דבר שכתוב בה בא ללמד כל אחד ואחת מה

ה' רוצה מאתנו. מי שלומד את התורה בתור סיפור בלי ללמוד מזה לוקחים לעצמו, אין זו תורה כלל, והזהר הקדוש בשם רבי אלעזר בנו של רבי שמעון מקלל את מי שלומד כך את התורה, בתור סיפור או עובדות היסטוריות. לכן אנחנו צריכים ללמוד מה המסר של התורה, כשהיא מתארת את התלונות של העם? שהרי אנחנו רואים כאן דבר נורא, שאחרי שהעם ראו נסים ונפלאות שלא נראו כמותם מעולם, לא בכמות ולא באיכות, מיד כשהיה להם איזה ניסיון או קושי, הם התלוננו! תיכף אחרי הישועות הנוראות, כפרו העם בטובה של ה', שהוציא אותם מעבדות נוראה לחירות אמיתית, ושכחו את כל מה שראו. מכאן למדתי יסוד חשוב, שכך הוא טבע כל אדם, שגם אם יראה נסים עצומים - כמו עם ישראל שראו נסים שאין גדולים מהם - וישמע את ה' מדבר אליו ויקבל תורה מסיני וילמד תורה יומם ולילה מפי הצדיק הגדול ביותר - כמו עם ישראל שלמדו הרבה מאד תורה במדבר ממשה רבנו בעצמו - זה לא יעזור לו לתקן את המידות שלו ולצאת מהבכיונות שלו, מהעצבות שלו, מהיאוש שלו, עד שייקח את עצמו לידיים לעבוד על עצמו ביסודיות, כמו שמבואר בספר "בשדי יער", שייקח מידה ויתבודד עליה בצורה עקבית ואם יוכל שיהיה לפחות חצי שעה בכל יום. בלי עבודה כזו, מרוכזת ועקבית, לא יעזור לו שום דבר כדי לצאת מהאנוכיות והכפירה שלו. וגם המאמר הזה שאת או אתה לומדים בו ברגעים אלו, לא יעזרו אם לא תקחו את עצמכם לעבודה, ועיקר העבודה זה להתחיל בבית. בין בעל לאשתו בין אשה לבעלה.

לאורם נלך

הילולא דצדיקא

הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב
צצוק"ל זיע"א
י"ט אייר

אשתו הצדקת סירבה לך והסכימה לחיות עמו על אף העניות הנוראה ששרתה בביתם, ואז גירשם חמיו מביתם והדירם מכל נכסיו. זוגות הייתה מפרנסת את הבית ממלאכת הטוויה. מעולם לא עבר עליו חצות לילה בשינה. בשנת תקנ"ו התמנה לרב בעיר רימנוב ושם שהה עד סוף ימיו. רבי מנחם מענדל היה מזהיר מאוד ללימוד הלכה ותוס' בעיניו.

באחרית ימיו איזן והתקין תקנות לעצור בעת התלבושות הפחוצות עפי' דרכי אמונת העולם. לאחר מעשה הנפילה- בו ניסו להקדים את ביאת המשיח שלא בזמנו, ולא צלח. חלה רבי מנחם מענדל וכוחותיו הלכו ואזלו עד יום ל"ג בעומר שנת תקע"ה, ביום ההוא טוהר וקידש עצמו בסילודין, וישב על כסא קדשו ואמר "אוי הולך לעבור עלי עולם" ושמע זאת רבי נפתלי מרופשיץ לא דיבר מאומה ואז פרחו נשמותו בקדושה וטהרה, אולם לקול היללות שצעקו שם עם הרה"ק מרופשיץ חזרה נשמתו אל גופו עד ליום המחרת ביום ל"ד בעומר שאז מסר בחזרה את נשמתו אל בורא העולמים. ואת מקומו מילא תלמידו ר' צבי הכהן מרימנוב ז"ע. אמר כי הוא הולך אלי עולם ויחזיק טובה למדליק נר לעילוי נשמות. על רבי מנחם מענדל מרימנוב הקדוש ככל שנכתוב תכלה היריעה ושבחיו וסיפוריו לא יכלו, אך דבר אחד נתפלל: יהי רצון שזכה לילך בדרכיו הקדושים וזכותו הקדושה תהיה מוגן וצנינה עליו אכ"י.

אלה תולדות איש האלוקים הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב צצוק"ל. נולד לאביו הרה"ק ר' יוסף חריף אבדק"ק פינטשוב ולאמו מרת ליבא שהייתה נכדת הט"ז ובעל המגלה עמוקות זיע"א. למד בישיבה בעיר ברלין אצל ר' דניאל יפה ז"ל, וכן למד בישיבת הרה"ק ר' שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א שם . על התמדתו הנפלאה מסופר שהיה לומד בספר הר"ף (לרבינו יצחק אלפסי ז"ל) הרבה מאוד עד שזכה לסיימו מאה פעמים, ובפעם המאה התחיל לבכות וכמו מדבר הוא עם הר"ף ז"ל והיה אומר: "הלא אנוכי זכיתי ללמודך מאה פעמים ומה לימדתני? הלא עדן לא זכיתי ליראה אמיתי! ותוך כדי שהוא גועה בבכיה נרדם על ספר הר"ף ונגלה לו הר"ף בחלומו ואמר לו: דע לך כי אתה שורש נשמותי ומכפי זה הגיע לך התעוררות כה רבה, אמנם אם אתה רוצה להגיע ליראת הרומונות, סע לעיר ליזענסק ושמה אצל הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א תמצא מבוקשך, כשהקיץ משנתו לא התמהמה אפילו רגע והחיש פעמיו תכף ומיד אל בית הצדיק. ותכף שנכנס אל בית הצדיק נתן לו את ידו ויאמר לו הרה"ק רבי אלימלך ז"ע: "שלום עליכם על יד הקדושה שלכם מחכה אני כבר כמה שנים". ומאז נקשרה נפשו בנפש הצדיק ר' אלימלך מליזענסק עד כדי התבטלות גמורה. היה חי בדקדוקי עניות נוראים עד כדי כך שחמיו דרש ממנו שיגרש את אשתו, אולם

נסעתי נושעת!
טיסות קיץ לאומן עם הרבנית ארוש

שנה לעברה באנוס, השנה באיסה לבית
חיותי שנתפסתי באיסה ז"ל הרבנית ארוש
ב-א' תמוז בלילה לעברה,
התפללתי לזיווגי חתן,
לאחר שנים של ציבור
ובחיי ה' השנה ב-א' תמוז,
אין תקוה את ביתי, אין נשואתי,
ח.א. ירושלים

טיסת תמוז
יום רביעי 3/7 ל' סיון
יום ראשון 7/7 ד' תמוז
02-5812210

ליהנות מהשפע שה' מציע לנו: אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד.

קרב אליך הדבר מאוד

השבוע נקרא בתורה את הציצוי לעמול בתורה: "אם בחוקותי תלכו", ונסיים את הקריאה במילים "חזק חזק ונתחזק". יהודי יקר, קח על עצמך משימה להגביר את עמל התורה בשני מישורים: א. במישור הקביעות, ב. במישור ההבנה.

במישור הקביעות אתה צריך שיהיה לך לימוד יומי, שיעור יומי, או הספק יומי קבוע. אפילו מעט, ואפילו לימוד קל. קח לדוגמה ללימוד מועט את לימוד ה"חוק לישראל", שזה ממש מעט בכל יום, ואפילו גדול עולם בדורות עברו וגדולים בדורנו עוסקים בזה בכל יום. ומדובר בסך הכול בקטעים קטנטנים מכל ספר - ובכך אתה זוכה להקיף מקצועות רבים בתורה בעשר דקות בכל יום. כמה זה גדול! והיום זה קל מתמיד כי כל הספרים יוצאים במהדורות כיס שנונסות לכל אחד לכיס או לתפילין. ובדרך זו יכול כל אחד עם מעט רצון והתמדה לסיים ספרים רבים במהלך השנים. יש יהודים שמקושקש אחת ביום ומכמה פסוקים מסיימים בכל כמה שנים תנ"ך ושו"ס משניות. תשקיע מעט בכל יום ובמהלך השנים תרוויח שלל רב.

מכירים את ה' ומחזיקים את העולם

וקח לך דוגמה ללימוד קל מאוד את הספר "עין יעקב" שמלקט את כל דברי האגדה והסיפורים מהגמרא. בכל הדורות למדו בכל תפוצות ישראל "עין יעקב". כולם היו עובדים קשה כל היום, אבל כולם ללא יוצא מן הכלל מצאו את עצמם בערב בבית המדרש. היו שלמדו גמרא, היו שלמדו משניות, והיו יהודים פשוטים שלמדו "עין יעקב" וקראו תהלים - אשרי חלקם.

אל תחשוב שזו כפיתות כבוד בשבילך ללמוד דברים קלים ופשוטים. רבי נחמן מספר על עצמו שהיה לומד הרבה "עין יעקב", ורבי נתן מעיד שרבינו היה בקי בו. אם זה התאים לרבינו, זה מתאים לכל אדם בדור שלנו. ותעשה חשבון איזה רווח עצום יש לך:

לימוד חלק האגדה שבש"ס זה לימוד תורה לכל דבר. גם הוא ניתן למשה בסיני, ויש בו מוסר ואמונה וסודות רבים גנוזים בו עד שיש מגדולי ישראל שאמרו שזה הלימוד הנעלה ביותר. לא נאריך בזה, רק נביא את דברי חז"ל שאמרו (ספרי): "דורשי רשומות אמרו, רצונך שתכיר את מי שאמר והיה העולם? לְמֹד הגדה! שמתוך כך אתה מכיר הקדוש ברוך הוא ומדבק בדרכיו, ואם עשיתם מה שעליכם אף אני אעשה מה שעלי", ועוד הפלגו חז"ל ואמרו שכל העולם מתקיים על הקדיש שאומרים לאחר לימוד האגדה (סוטה טז).

ונתחזק גם במישור ההבנה. יהודי יקר, תשתדל לסכם מעט את הלימוד, להבין יותר, להשקיע מחשבה איך אתה יכול ליישם את הלימוד בחיי היום יום ולקיים את מה שאתה לומד. והלומד על מנת לעשות "מספיקים בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות". מאמר זה הוא רק ההתחלה. אנחנו מתחילים להתכונן לקבלת תורה אמתית. ובשבוע הבא נמשיך ונרחיב בעצות המעשיות השוות לכל נפש להחזיק ולהתמיד בלימוד. חזק ונתחזק!

בברכת שבת שלום ומבורך

בר יוחאי נמשחת אשריך

ערב שבת קודש, הכל מתכוננים לקבל את שבת המלכה מתוך קדושה והתעלות רוחנית, בעלי בתים וחנויות כבר מזה זמן שסגרו את חנויותיהם, הרחוב כולו אומר "שבת". במשרדי 'חברא קדישא' בירושלים. התקבלה שיחה שגרתית במשרד זה, על הערכות להלוויה לפטור.

הפונה ניסה מזלו לערוך את הלוויה במשך יום זה - ערב שבת קודש למרות הזמן הדחוק. אלא שמבט על השעה המאוחרת, הבהיר כי הדבר אינו ניתן לביצוע כלל. בלית ברירה סיכמו ביניהם כי יעמדו בקשר במוצאי שבת, בכדי לערוך אז את הלוויה. המזכיר הבין כי מדובר ביהודי פשוט. מיד שמ עין על חלקת קבורה מתאימה, והחליט לגמור את הסדר העניין במוצאי שבת.

מוצאי שבת הגיע. עריכת לוויה של תלמיד חכם חשוב ועוד עיכובים שונים גרמו לכך שרק לקראת חצות הלילה נפנו בני ה'חברא קדישא' לטפל בענייניו של נפטר זה. אחר עריכת הטהרה, בדרך אל הקבורה בהר הזיתים, הבחינו בני ה'חברא קדישא' בכך שחסר להם עשירי להשלמת מנין. החליטו כי יעצרו ליד בית מדרש על הדרך ויבקשו את אחד הנוכחים להצטרף עמם. בפנית בית המדרש ישב אז רב בית המדרש, מעמיק בספרים שלפניו. הם פנו אליו בבקשה להצטרף אליהם, לאר דין ודבריו בני לבין עצמו נאות לקיים מצוות חסד של אמת.

באפילה שבה, צעדו מניין יהודים עם מיטתו של הנפטר לעבר מקום מנוחתו. בידי הצועדים בראש הואר פנס המטיל אלומות אור. נסתם הגולל, מישהו קרא קדיש, וה'חברא' מבקשים לפנות לביתם.

אלא שבדיק אז, נזכר אחד מהם שהאלמנה ביקשה לקיים את צוואתו של הנפטר, ולאחר הקבורה ישוררו סביב הקבר את הזמר 'בר יוחאי'... אמרה כי בעלה ציווה על כך קשור היה הנפטר לרבי שמעון בר יוחאי בכל ימי נפשו, וזה היה חפצו ורצונו כל ימיו. לפתע נזכר רב בית המדרש כי בכיסו יש תדפיס של הפיוט "בר יוחאי". 'הנה', קרא אליהם והושיט את שבידו, 'יש לי כאן את הזמר'. מישהו אחז בדה, האיר עליו בפנס והחל קורא: 'בר יוחאי נמשחת אשריך!'

אט אט החלו הכל מצטרפים אליו. אחרי הכל

מעמד כזה לא חוזר על עצמו מידי יום. למרגלותם רגבי עפרו של יהודי עולם. פורטים הצלילים את נימי הנשמה עורגים לבוורא עולם, ולצדיקים האמיתיים...

מי היה ומה היה נפטר זה. עוברים הם מקטע לקטע בשיר הקדוש הזה, הגדול בסתרי תורה, מין התלהבות ניכרת פתאום בחלל מהדהדות המילים על פני ההר כולו כמחיות מתים: 'תעלומה ואין קורא לה, נמת, עין לא תשוריק'.

המעמד הסתיים, וכבר פנו כיוון חזרה ליעדם. לה שאז עלתה התרגשותו של הרב והוא סיפר: 'פלאי פלאות! ניכר היה עליו כי הוא מתפעל במיוחד ממשוהו. במהלך הדרך חזרה שח להם את תדהמתו. היה בפיו סיפור מדהים שהמם את שומעיו. 'שמנו נא רבותי', פתח את סיפורו, 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. האזינו וראו איך סיבב הקב"ה שיקויים רצונו של נפטר זה, שישורו 'בר יוחאי' אחר קבורתו. מן הסתם יהודי אינו פשוט כלל וכלל, וזכות רבי שמעון היא שליוותה אותו. 'רגיל אני מדי שבת להתפלל

מנחה גדולה' אחר סעודת שבת בבית נכסת סמוך. זהו מונה תמיד: "מושם מה", ז"א הכל מן השמים, סיבבה ההשגחה העליונה והשבת הארצית בסעודת שבת יתר על המידה, שלא כהרגלי עבר זמנו של מנין זה. סיימתי את הסעודה ופסעתי בליווי בני לעבר בית נכסת אחר להתפלל בו מנחה. בהגיענו סמוך אל אותו בית נכסת, הצביע בני על הארץ והראה לי כי מתגולל על הרצפה דך קדוש הטעון גניזה. גחתי והגבתני, היה זה דך שנדפס עליו הפיוט 'בר יוחאי'. נשקתיו והנכסתיו לכיס, כשבכוונתי להכניסו בבית הנכסת אל תוך סידוה, או לפחות לגנוזו בהזדמנות הראשונה שתקרה בדרכי.

'העניין נשכח מלבי, והדך הגנוז נותר בכיס. רק עתה, בבית הקברות, נזכרתי כי מצוי פיוט "בר יוחאי" בכיס. עתה גם הבנתי את סדר המאורעות, בכדי לשורר הימנו 'בר יוחאי' על קברו הרענן של יהודי בלתי מוכר...'.

חברי ה'חברא קדישא' והקרובים הבודדים נדהמו מהסיפור, אכן השגחה פרטית מופלאה שהשגיחה על יהודי יקר זה שזכות הרשב"י הקדוש ליוותה אותו גם אחרי פטירתו. כל הדרך המשיך הניגון ללוות אותם: "בר יוחאי נמשחת אשריך שמן ששון מחבריק..."

אין הפצר הרע תאב אלא לדבר שהוא אסור לו. (תורת משה)

רוצה להכניס את העלון לבית כנסת שלך?

במנוי להפצת העלון

תזכה ב:

80 עלונים

לא מול דמי משלוח

40 יום

תפילה בכותל

כוס קידוש

מתנת אירט

הזכות שלך בהפצה:

02-5308000

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

פנינים חסידות ברסלב

פרש רבי נחמן טולקשניצער זצ"ל על פי הפואבא בזהר והוצא בדברי רבנו זכרנו-לברכה בתורה י"ג "שפכה" בגימטריא "משה" וזהו "אשרי העם" המקורבים לצדיק הדור שהוא בחינת משה שהוא בגימטריא "שפכה", וזהו: אשרי העם שפכה לו, ועל ידי זה "אשרי העם" ש' אלהיו, כי אשרי העם שפוקרוב לצדיק המקורב לה' יתברך בדרך אמת. (שיש"ק ג-רס)

אמרו אנ"ש: אלוהא היינו אנו מציתים לקול רבנו וְהִינוּ זְהִירִים לְצִיתוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר יֵאמַר קְפִילָא הִיתָה מִתְבַּטְּלָת הַהֲתַנַּגְדּוֹת שֵׁשׁ בְּעוֹלָם עֲלִינוּ. (שם ד-ק"ח)

א. ב. של החיים

תחלת בגין האמונה היא הפחיתות וההכרה שבעולם הזה הוא רק פרוזדור לעולם הבא.

מי שרוצה לקטוע טעם עולם הבא ירבה בהתבודדות.

עבודת ה' האמתית מתחילה רק כשאדם מחליט שהוא מוכן לעבד את ה' גם בלי עולם הבא.

עקר שעשוע עולם הבא הוא ההודיה.

גנאים טובים מולידים מן השבות טובות; גנאים רעים מעוררים תשוקות בהקמיות.

בעולם, בבחינת אשפעה - בקקץ תמונתך.

בענין דומה מסביר הרמב"ם (פירוש המשנה סנהדרין י), שעבודת השם צריכה להיות מצד האמת ולא מצד ציפיית גמול, כי כל זמן שהאדם לומד תורה והיא בשבילו אמצעי להשיג מטרה אחרת כגון כסף או כבוד הוא עדיין בבחינת 'מילוי בטן', ואפילו אם רצונו להשיג בשכר הלימוד עולם הבא, אין הוא מכוון אל האמת, ועל למוד כזה אומרים חכמים שהוא למוד תורה שלא לשמה, ומה הכוונה לימוד שלא לשמה? שהוא עושה את המצוות ולומד ומשתדל לא לאותו הדבר בעצמו, אלא בשביל דבר אחר. ועל זה הזהירו החכמים ואמרו "לא תעשה עטרה להתגדל בהם ולא קרדום לחפור בהם", לרמז לדבר הזה, שאין לשום תכלית החכמה, לא לקבל כבוד מבני אדם, לא להרוויח ממון, ולא יתעסק בתורת השם יתברך כדי להתפרנס בה, אלא תהיה אצלו תכלית למוד החכמה לדעת אותה בלבד, כי אין תכלית האמת, אלא שידע שהוא אמת, והתורה אמת, ותכלית ידיעתה, לעשותה.

זה שאומר הכתוב "אם בקקתי תלכו ואת מצותי תשקרו ויעשיתם אתם... והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם" זאת התכלית של כל הברכות הכתובות בתורה, הקשר והחיבור לבורא העולם, הדבקות באמת, ולמטרה הזאת צריך כל אדם לחתור כל יום מחדש, כל ימי חייו, להכיר אותו יתברך ולדעת אותו יתברך.

רבי נחמן מברסלב אומר (ל"מ ח"ב ל"ז) שעיקר התכלית הוא רק לעבוד ולילך בדרכי ה' כדי להכיר ולדעת אותו יתברך, להכיר אותו בהכרה ראשונית ואחר כך להעמיק את ההכרה עד מדרגה של 'דעת' שהיא בחינת חיבור. כי יש אדם שחי ותכלית חייו היא למלאות את בטנו במחמדי העולם. ויש מי ששומר תורה ומצוות ותכליתו למלאות את בטנו בשכר עולם הבא, בנהרות של אפרסמון ואורות הזרחים מזיו השכינה כפי הבנתו. ויש מי שדבק באמת כי היא האמת, ואין לו שום ציפיית שכר עולם הבא, אלא רק להכיר ולדעת את ה' בהווה, כל יום רק להיות.

ולשלושת ההשקפות הללו רמז דוד בכתוב (תהלים י"ז) "מקומי ידך ה', מקומי מקלה, חלקם בתיים וצפונה תמלא בטנם אני בצדק אהיה כניף אשפעה בקקץ תמונתך" "חלקם בתיים" הם אלו שבחרים 'לעשות חיים' עד שלבסוף מתים מקלה, כשחלודה נפשית וגופנית מקיפה אותם. "וצפונה תמלא בטנם" הם אלו שהטוב הצפון לעתיד, היינו הפרס הרוחני אותו עליו הם חולמים הוא שמוניע אותם להיות מי שהם, ושתי קבוצות אלו רחוקות מהתכלית, למרות שלקבוצה השנייה עדיפות על הראשונה, כי השנייה לפחות עובדת בשביל משהו קיים ואמתי, ובכל זאת, אין חברה נוגעים באמת, כי האמת שייכת רק לאלו עליהם נאמר "אני בצדק אהיה כניף" שבחרים לעבוד את ה' מצד הצדק והאמת, והשובע שלהם הוא מזה שמקיץ ומתעורר על ידם אור האמונה

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030 *

פרטים מדיני קבלת שבת וערבית

"מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" מה הטעם לאמירתו?

להורות שבימי החול ההנהגה בעולם הזה וקבלת התפילות היא ע"י מלאך, אך בשבת קודש ההנהגה ישירה מאת ה' על עמו ישראל, ולכן אמר דוד המלך "ה' רועי (ולכן) לא אחסר". על פי הזהר הקדוש (פרשת נח ע"ה עמוד ב') ספר שיבת ציון (שער ד' אות נד).

מנהג יפה להביא בשמים לבית הכנסת כדי שיברכו עליהם לאחר התפילה ויריחו בהם, מה המקור למנהג זה?

עיקר מנהג זה נתקן כדי לזכות את הרבים להשלים מאה ברכות, ובספרים הקדושים מובאר שראוי למי שהוא אבל על אביו ואמו תוך י"ב חודש שיעשה כן ויש בזה נחת רוח גדולה להוריו, כי הנשמות נהנות מהריח שבגן עדן. בן איש חי (שנה ראשונה פרשת ואתחנן בהקדמה).

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250

לו טעם על פי הסוד, מכל מקום כיוון שמדבר בענין קבלת השבת אינו נחשב להפסק. כך החיים (סימן ע"ר סעיף קטן ד') ופרי עץ חיים (שער השבת פרק ח').

אם חל יום טוב בשבת כגון שחל חג הפסח או ראש השנה ביום שבת, האם יאמרו "לכה דודי"?

אף ביו"ט החל בשבת נוהגים לומר פיוט לכה דודי ואין בזה שום בושא לכבוד יום טוב כשאומרים "פני שבת נקבלה", משום ששבת נתקדשה מאליה ללא צורך בבית דין שיקדש אותה, מה שאין כן ביום טוב שביט דין צריכים לעשות קידוש החודש. שערי תשובה (סעיף קטן ב') בשם הבית דוד (סי' רסד).

מדוע אין אומרים פרק "במה מדליקין" כשהל יום טוב בשבת?

ביום טוב החל בשבת, וכן שבת חול המועד ושבת חנוכה אין אומרים במה מדליקין שעשומים הפסולים לשבת כשרים לנר חנוכה, ובזה יש זלזול בכבוד החנוכה ויום טוב. כן כתב הבית יוסף (סימן ע"ה) בשם הרוקח (סימן ש"ח) ושבוילי הלקט (סימן ס"ו) הכלבו (סימן נ) ושלחן ערוך (שם סעיף ב').

בסיום תפילת ערבית נוהגים לומר

נוהגים לומר לאחר קבלת שבת פרק "במה מדליקין" מה הסיבה לדבר?

הטעם הוא משום שיש בו את כל דיני הדלקת הנר של שבת, וכן יש בו את שלשת הדברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו לפני כניסת השבת, וכשיזכור את ג' הדברים שצריך לומר, יזהיר את בני ביתו גם כן שלא יעברו על חילול שבת. כן פסק הטור ושלחן ערוך (סימן ע"ה). ועי' בב"ח שכתב טעם אחר.

באיזה שלב בקבלת שבת אומרים את הפרק "במה מדליקין"?

נוהגים לומר "מזמור לדוד" ואחריו פיוט "לכה דודי" ואחריו "מזמור שיר ליום השבת" ולפי סודם של דברים אין להפריד ביניהם, ולכן יאמר פרק במה מדליקין רק בסוף קבלת שבת או קודם קבלת שבת, ומנהג רוב הקהילות לאומרו בסיום קבלת שבת. (כף החיים סימן ע"ר סק"ד).

מי חיבר את פיוט "לכה דודי" ומה טעם אמירתו?

פיוט לכה דודי חובר בצפת על ידי המקובל האלקי רבי שלמה אלקבץ זצ"ל, וחתם את שמו בראשי תיבות, פיוט זה נתפשט לאומרו בכל תפוצות ישראל ומובא בכמה מספרי הקדמונים, ואף שאין

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יג אייר תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 6:55 תל-אביב: 7:10 חיפה 7:03 מוצאי שבת: ירושלים: 8:12 תל-אביב: 8:14 חיפה: 8:15 ר"ת: 8:52

פרשת בחוקותי

ברכת השלום

"הוסכם השלום במרומיו"

הגאון רבי דוד יעקב פרידמן זצ"ל (רבה של קארלבורג) למד עשר שנים אצל בעל החתם סופר, וסיפר שהחתם סופר הקפיד מאד שלא יעמידו בארון הספרים את ספרי הפני יהושע אצל ספרי ה"תומים" ו"כרתי ופלטתי" (שחיבר הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל) כי מתיחות שררה בין שני הגאונים הקדושים הללו בחייהם.

יום אחד ראה, שהחתם סופר מעמיד את ספריהם זה אצל זה. שאלו מה יום מיומים? ענה החתם סופר שגילו לו מן השמים שהגאונים השלימו זה עם זה בישיבה של מעלה ופסקה ההקפדה.

זכרון למשה – הגדת החת"ס

"אם אין שלום אין כלום..."

כ"ק האדמו"ר מגור (בעל אמרי אמת) היה ידוע כאוהב שלום ורודף שלום. למען השלום היה מוכן לעשות הכל, שום מחיר ומאמץ לא נחשב בעיניו יקר מדי, לצורך השכנת שלום ואהבה ואחוה בין שבטי ישראל ובין איש לרעהו.

בהרבה מקרים מחל על כבודו, התנהג בביטול עצמי, ויתר על עמדות ציבוריות וכיוצא בזה, ובלבד שיתרבה שלום בישראל "אני באתי לעולם כדי להשכין שלום" אמר פעם לגיסו הרה"ק מבנדין, ובאמת באיגרות ששלח למקום מסויים בארה"ב שהתעורר שם ויכוח במנהגי התפלה כתב: "אם אין שלום אין כלום".

הוא דגל בוותרנות יתירה, והורה לאנשיו די בכל אתר, שיהיו מוותרים לאנשים מחוג אחר של יראי ה', אפילו ויתורים מפליגים, לרבות ויתורים שלא נראו מוצדקים, מפני הטעם המכריע שחז"ל אמרו (ב"ר לח-ו) "גדול השלום ושנואה המחלוקת".

ראש גולת אריאל

אין ברכת הארץ אלא בזמן ששורר שלום בין איש לרעהו!

נלמד מהפסוק: "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" (פרק כג-ו)

וכתב רש"י: שמה תאמרו הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת "ונתתי שלום בארץ", מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר "עושה שלום ובורא את הכל". והרמב"ן פירש: "ונתתי שלום בארץ" – היינו שלום שיהיה ביניכם ולא תלחמו איש באחיו, וכן פירש האור החיים, שפסוק זה מכוון על בני ישראל. על נוסח התפלה "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו" אמרו חז"ל (תנחומא-ויגש) שהקב"ה מערב למעלה מים באש ועושה שלום ביניהם, כן יעשה שלום עלינו.

והקשה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש – ח"א דרוש ה) למה נקט עושה שלום במרומיו, הלא גם למטה בארץ יש הרכב ד' היסודות של אש רוח מים ועפר, כידוע, וא"כ, אף למטה קיים שלום כהאי גוונא?

אלא ביאר היערות דבש: למען האמת אין הכוונה בעשית שלום לחברו, שיהי באגודה אחת כמו אש ומים השוכנים יחד. כי זה אכן קיים גם למטה. כך נראה השלום אצלנו, באים יחד אוהב ואובי באגודה אחת כלפי חוץ אך הלבבות חלוקות, זה לסתור וזה לבנות, כמו אש לשרוף ומים לכבות.

ואולם למעלה, אינו כן, שם השלום נתפס באופן שהאש מקבלת טבע המים והמים טבע האש. שכן טבעה של האש לעלות למעלה ולא לרדת למטה כמים. אבל למעלה המצב שונה, האש יורדת מלמעלה למטה ככתוב (דניאל ז-ז) "חזיתי נהר דינור", שהוא נהר אש "נגיד ונפיק", הרי דהיה יורד מלמעלה ממקום החיות למטה מטה, עד שאמרו שמגיע למקום ירכתי שאל לראשן של רשעים, ונמצא שהאש תופסת טבע המים לירד מטה. וכן המים העליונים עומדים למעלה ואינם יורדים, רק עולים מעלה מעלה כטבע האש. זהו תכלית השלום שמשנה טבעו בשביל חברו, ולוקח לעצמו טבע חברו למען היות לאחדים.

החתם סופר מבאר (בדרשותיו) את נוסח התפלה "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו" ברעיון הבא: רק כאשר השלום מושתת לפי דיני התורה, היינו שמוסכים "במרומיו", רק אז ישרור גם שלום "עלינו" – שגם אצלנו תהיה הסכמה ושלום בן איש לרעהו.

באחד ממכתביו כתב הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: "תורתנו הקדושה מזכירה את השלום, בתור תשתית לחיי האומה כולה, כמש"כ "ונתתי שלום בארץ... וחורב לא תעבור בארצכם" והאמת היא שהשלום חיוני לכל אדם, בין בחיים הפרטיים, ובין בחיים הציבוריים, ובין בחיי העם. כמו שכתוב "ה' יברך את עמו בשלום". השלום הוא היסוד שבו נבנה העם גם בחיי הפרטיים".

עלון "איש לרעהו" פרשת בחוקותי הוקדש לעילוי נשמות

ר' אליהו יהושע בן ר' משה שטערן ז"ל נפטר בשב"ק כ"ז אייר תשס"א

וזוגתו מרת פריידא בת ר' זאב וואלף ע"ה נפטרה כ"ד אייר תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

ישר כח לידידנו הרבני החשוב הרב אברהם יוסף שטערן שליט"א

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג,ד,ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום תרומה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמוד בלימוד התורה ולקיים מצוותיה! כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

עד כמה גדולה מעלת לימוד התורה בעולם, ניתן ללמוד ממה שקבעו חז"ל (ומגילה טז:): "גדול תלמוד תורה מהצלת נפשות!" ולמדו זאת מפסוק ע"ש. וביאר החפץ חיים (בספרו תורת הבית פרק ה) כי אף שלמען הצלת נפשות בוודאי מחויבים אנו לבטל מתלמוד תורה, זה רק כשאי אפשר לעשות ע"י אחרים. כי כן רצון השי"ת שתכלית התורה היא קיומה.

אבל כשאפשר לעשות המצוה - כל מצוה - ע"י אחרים, הרי התורה גדולה מכל המצוות, ואף בענין פיקוח נפש, אם נזדמן לאחד להציל נפשות ולשני לא נזדמן אלא היה עוסק בתורה. אם היו שואלים אותנו מי עשה פעולה נשגבה יותר זה שעסק בתורה או זה שהציל נפשות? בוודאי היינו משיבים כי המציל נפשות הגדיל לעשות.

ואולם חז"ל גילו לנו, שאף כי גדולה מצוותה של פיקוח נפש מאוד. אבל זה שלא נזדמנה לו מצוה זו ורק עסק בתורה באותו זמן, לא רק שאינו נופל במעלתו מהמציל נפשות, אלא אדרבה, הוא הגדיל לעשות מפני שגדול תלמוד תורה מהצלת נפשות.

לאור זאת מסיק החפץ חיים: "לפי זה על כל שעה ושעה שהיה ביכולתך לעסוק בתורה ולא עסקת, הרי זה כאילו באו לפניך להציל נפשות ולא הצלת! ואף שאנחנו בעינינו הסתומות לא ידענו זאת, אבל חז"ל גילו לנו רז זה, עד כמה גדול ערך הלומד תורה שאין דבר בעולם שקול אליה, ולכן הרבה דוד מלך ישראל בתפלות ותחנונים שיזכה בלימוד התורה."

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל הוכיח, שגם בעיצומה של מלחמה, כשיש בלבול הדעת, נדרשים ישראל לא להרפות מלימוד התורה. וראים זאת מהעובדה שאירעה במלחמת יריחו, כשראה יהושע את המלאך ניצב כנגדו וחרבו שלופה בידו, שאל אותו יהושע: "הלנו אתה אם לצרינו?!" והשיבו המלאך: "אני שר צבא ה', עתה באתי."

ופירשו חז"ל בגמרא (ומגילה ג:) שהמלאך הוכיחו על שבטלו אמש תמיד של בין הערביים, ועל שהתבטלו עתה - בלילה, מתלמוד תורה. שאל יהושע: על איזה מהן באת? והשיב: "עתה באתי". כלומר: התביעה על כך שעכשיו בלילה שאינכם לוחמים, מתבטלים אתם מתלמוד תורה, מיד: "וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק... בעומקה של הלכה..."

נמצאנו למדים מכאן - אמר הרב צדקה - כי אפילו בעיתות מלחמה ושקשוק חרבות נתבעים ישראל לעסוק בתורה ללא הפוגה, ולא סתם לעסוק, אלא "בעומקה של הלכה!" והתביעה על כך נוקבת יותר מאשר על ביטול קרבן התמיד!

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל שאל: על מה עשה ה' ככה לנו, כשרואים את מצוקות הזמן והאסונות הנוראים שנתרבו כיום עם השנאה העצומה שיש על אחינו בני ישראל מבית ומחוץ וכו'.

והשיב: כבר גילו לנו חז"ל ברוח קודשם: על עוון ביטול תורה וחילול שבת, חרב וביזה באים לעולם (שבת לב) ואמרו חז"ל שהעולם קיים על הבל פיהם של תשכ"ר. ובעוונותינו הרבים כאשר כיום אלפים ורבבות ילדי ישראל שנתרחקו ממקומות תורה, ומלא פיהם בליצנות והוללות, מתרופפים כל העמודים שהעולם קיים עליהם, ומצוקות הזמן מתגברות מיום ליום.

בזכות לימוד דפי הגמרא...

הגאון רבי יעקב לוברבוים זצ"ל מליסא (בעל נתיבות המשפט) נסע פעם לדרכו ונזדמן לו ללון בכפר אחד אצל החוכר היהודי. החוכר אמנם לא הכיר, אך ראה ושמע איך שכמעט כל הלילה לא פסק האורח מלימוד התורה או מתפלה, ומתוך כך הבין כי איש צדיק וקדוש הוא.

בבוקר, כאשר עמד הגאון מליסא לנסוע לדרכו. הפיל החוכר לפניו את תחנוניו כי יושיע את בנו, החולה במחלה מסוכנת. על כך השיבו הרב, כי אינו צדיק ואינו פועל ישועות, אך בכל זאת בזכות כמה דפי הגמרא שלמד בלילה, מברך הוא את החולה ברכת הדיוט שיהיו לו דפי גמרא אלו למעוז ולמחסה ממחלתו. לאחר מכן נסע הרב מליסא לדרכו.

ואכן הוטב לחולה במפתיע, וכעבור מספר ימים קם מחליו ונרפא כליל. או-אז חקר ודרש החוכר היהודי מי הוא זה שהיה אורחו בלילה ההוא, וכשנודע לו שהיה זה הגאון מליסא, נסע ובא לעיר כדי לפייס את אותו גאון וצדיק על אשר לא כיבדו כפי הראוי לו, אמר לו הגאון: "תנוח ועתה, שאמנם כבדתי יותר מהראוי לי..."

מגדוה"ת והחסידות

"המצאות עוסקי תורה אמיתיים הוא קיום העולם..."

כאשר שוחח הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל על הענין הנשגב של זיכוי הרבים אמר בין היתר: תלמידי חכמים צעירים אשר עיקר עבודתם היא להיות שקועים ראשם ורובם בתורה ולהעשות תלמידי חכמים אמיתיים, ואי אפשר להם לעסוק בפועל בזיכוי הרבים חוץ לגבולם, מחשש שמא יפסידו לימודם בכך, מכל מקום צריך שיפעם בקרבם ההרגש לעשות למען הכלל, וזאת על ידי שהם מכוונים ומכשירים את עצמם להיות תלמידי חכמים אשר יוכלו לפעול בעתיד ביתר שאת וביתר עוז.

וכאשר יעסקו בתורה, מתוך כוונה טהורה זו, כשרוחם איתם לעזור ולתקן, הרי כבר עתה נחשב להם כעושים לזיכוי הרבים, ומה גם שזהו באמת צורך העולם - שיעמדו תלמידי חכמים אמיתיים, אשר מציאותם הוא ממש קיום העולם.

שימוש חכמים

"לומדי התורה מחלצים מהסכנה..."

בימים שקדמו למלחמת "ששת הימים" בשנת תשכ"ז כשהישוב היהודי בארץ ישראל היה שרוי בסכנת אימים. באו לפני ראש ישיבת פוניבז' הגרי"ש כהנמן זצ"ל תלמידים אחדים מארה"ב שלמדו בישיבה, וסיפרו כי הוריהם דורשים מהם לחזור הביתה.

הגביר הרב מפוניבז' על כך בתקיפות רבה: "עפ"י ההלכה (שו"ע יו"ד רמ-כה) תלמיד שרוצה ללכת למקום שבוטח בו ששם יראה ברכה בתלמודו, ואביו מוחה בו שלא ילך לשם מפני שדואג שיש שם סכנה מהגוים, אינו צריך לשמוע לאביו בזה!" והוסיף: "השאלה היא עד כמה אתם חושקים בתורה ועד כמה אתם רואים סימן ברכה בתלמודכם כאן?"

המשיך הרב מפוניבז' ואמר להם: "אותו תלמיד שיחזור כעת הביתה, שוב לא יכירנו מקומו עוד בישיבתנו. מפני כמה טעמים, ואחד מהם: "הרי כולנו פה שרויים באותה סכנה, ואין ספק שכל שישארו פה יותר יהודים, בפרט לומדי תורה, תהיה זכות הרבים - שזקוקים לה כ"כ בשעת חירום זאת - רבה יותר, והסיכויים להחלץ מהסכנה טובים וגדולים יותר. נמצא, אם כן, שהיחיד מחו"ל המבקש לצאת מכאן בשעה כזאת, עושה ככה משום שדואג רק לעצמו, וברצונו להציל את עורו, מבלי לחשוש יותר מדי לגורל הרבים. מה לו לאדם כזה בישיבתנו הקדושה!"

מובן מאיליו שאחרי ששמעו התלמידים את הדברים הללו יוצאים מפי הרב בכבודו ובעצמו, לא נסע אף אחד מהתלמידים לביתו בחו"ל.

הרב מפוניבז'

שלימות בגמילות חסד – כאשר נעשה באופן המזעיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק כו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם? לא שכורה [שלא תשתה יותר מדי] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו – בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויוצעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים [כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו].

אמרו חז"ל בגמרא (סוכה מט:): בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה: (א) מצות צדקה רק בממונו וגמילות חסדים בין בגופו ובין בממונו. (ב) צדקה לעניים ואילו גמילות חסדים בין לעניים ובין לעשירים. (ג) צדקה לחיים וגמילות חסדים בין לחיים ובין למתים.

והנה כשאמרו חז"ל גדולה גמילות חסדים מן הצדקה, המובן הפשוט בכוונתם, שישנה מעלה יתירה בעצם עשיית החסד על פני מעלת נתינת הצדקה. וזה אכן אפשר להבין בשנים מתוך שלושת הדברים. בדבר הראשון: כאשר טרחת הגוף לעשיית החסד קשה ומצערת יותר מאשר נתינת הממונו לצדקה ולכן מעולה היא יותר והמצוה בה גדולה יותר. והראיה ש"לפוס צערא אגרא" [וכטעם, "מצוה בו יותר מבשלוחו"].

וכן ניתן להבין את הדבר השלישי שלעשיות חסד עם המתים יש בזה מעלה יתירה מאשר צדקה וחסד עם החיים, לפי שיש בזה מעלת "חסד של אמת".

אבל הדבר השני שאמרו חז"ל שחסד בין לעניים ובין לעשירים גדול יותר מצדקה שהוא רק לעניים, טעון ביאור: איזו מעלה יש בעצם עשיית החסד מה שאפשר לעשותה לאנשים נוספים? וכגון, אם לפניו ד' אנשים הנצרכים לחסד, ב' עניים וב' עשירים. ויש בידו לעשות חסד רק לשנים מהם. וכי יש הבדל במעלת החסד אם עושה לעניים או לעשירים, ואדרבה, מסתבר להעדיף את העניים המסכנים יותר. וא"כ צ"ב איזו מעלה יתירה ישנה בעצם איכות עשיית החסד מה שיכול לעשותה ליותר אנשים, גם לעשירים?

ומצאנו ביאור נאה שביאר הגאון **רבי ניסים קרליץ** שליט"א בדברי חז"ל אלו (הובא ב**חוט שני** הל' מזוזה) ואשר לפי"ז תתורץ שאלתנו, וכך אמר: יתכנו שתי סיבות שאדם נותן צדקה או גומל חסד: (א) מחמת שבאמת הוא מכיר בצורך לעזור לזולת. (ב) מחמת מדת הרחמנות שמרחם על רעהו ואינו יכול לעמוד מנגד לראות בצרתו.

מענה י"ל, שכשנותן צדקה מתוך הרחמנות, וודאי זה קל יותר כיון שמדת הרחמנות משפיעה עליו לזרוז לתת, שכן מדובר בעני ומסכן שקל לרחם עליו. אבל כשעושה חסד לאדם עשיר שיש לו משרתים ואמצעי עזר רבים, ובדרך כלל אינו צריך להסתייע בחסד מאחרים, אך כעת נקלע למצב שנצרך לעזרה. במצב זה אין כל כך מדת הרחמנות, ומה שעושה חסד ועוזר לו הוא משום ההכרה שמצווים אנו מהתורה לעזור לבני אדם בעת דחקם. ובזה גדולה גמילות חסדים מהצדקה שהיא גם לעשירים. עכ"ד. ודפח"ח. נמצא לפי דבריו נפקא מינה להלכה, וכדלהלן.

נוסיף בביאור הרעיון עפ"י הכלל היסודי בעשיית המצוות (ושהבאנו בעבר) הנקרא "כפיית היצר". ונלמד מפסוקי התורה על מצות פריקה וטעינה כאמרת חז"ל (ב"מ לב:): "אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו". והוא כלל בכל המצוות להעדיף תמיד את המצוה שיש בה יותר "כפיית היצר" [וכמו שהשיב פעם הגר"ש אלישיב זצ"ל לשאלתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל דבמצוה שיש בה יותר "לכוף את יצרו", זה מחשיב יותר את המצוה ומעלה את דרגתה].

ניתן ללמוד יסוד זה מקבלת התורה שהיה בדרך של "כפה עליהם הר כגיגית", והקשו התוספות (שבת פח.) מדוע הוצרך לכפות עליהם והרי הקדימו "נעשה" ל"נשמע"? אלא יתכן לתרץ שזה גופא בא ללמדנו, שמהות עבודתנו להשי"ת היא בכפיית היצר, לא מחשקת טבענו אלא מרצון השי"ת שכך נעשה.

יוצא לנו לפי יסוד זה חידוש לדינא, שאם יש לפנינו עני ועשיר הנצרכים לחסד ואין באפשרותנו אלא להתחסד עם אחד מהם. לכאורה יש להעדיף את העשיר, מפני שנדרש עבורו יותר כפיית היצר שהרי מטעם זה גדולה גמילות חסדים מן הצדקה. וצ"ע לדינא.

תורת חסד על לשונו...

מעשה בבחור שהגיע ללמוד בישיבת פורת יוסף. הוא היה בחור שקט שישב בדד והכל התעלמו ממנו. הוא הרגיש נטע זר בתוך חברה מגובשת עד ששקל לעזוב ולנטוש.

לפתע התישב לידו בחור מבוגר, לימים הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל, שהיה ממצוייני הישיבה. "אולי נלמד בחברותא?" הציע לו. אמנם הלה לא הכירו אבל הכל טוב יותר מהבידוד המעיקה. צללו בנבכי הסוגיה, התנצחו בריתחא דאורייתא.

בארוחת צהרים הופתע הלה כשבחורים ניגשו אליו והחמיאו לו על סברות יפות ששמעו בשמו. התברר שרבי בן ציון פירסם בישיבה את סברותיו כדי לחזקו ולתת לו שם טוב. ואכן באו לבקשו שיקבע עמם חברותא. הבחור התעלה ונהיה בחיר הישיבה וכיום הוא אחד מגדולי ראשי הישיבות.

יגילו במלכם

"רצון יראיו יעשה"...

עובדה מעניינת סיפר הגר"ח **ברגר** שליט"א עד כמה היה "בנפשו" של הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל להתחסד, להטיב ולעזור לזולת, וכך סיפר:

יום אחד כשעמד רבי אברהם בתחנת האוטובוס, הגיעה לשם אשה עם סלים כבדים, בדיוק ברגע שהאוטובוס שהיתה צריכה לעלות עליו, סגר כבר את דלתותיו. האשה עם רבי אברהם דפקו על דלת האוטובוס שיפתח, אך הנהג לא הסכים לפתוח בשום אופן, ולפי חוקי החברה, לאחר שכבר סגר הנהג את הדלת אינו חייב שוב לפותחה.

תיכף ומיד ניגש רבי אברהם אל החלון הפתוח שלצד הנהג ואמר לו: "אני מבטיח לך עולם הבא אם תפתח לה את הדלת..." הדבר הזה "שיכנע" את הנהג ופתח לה. או-אז לקח רבי אברהם בעצמו את הסלים הכבדים של האשה והעלם לאוטובוס.

עפ"י אגן הסהר

חסד לכל אדם ובכל זמן...

באחד הימים דפק מאן דהו בדלתו של הגראי"ל **שטיינמן** זצ"ל. הוא אמר לבן הבית כי עוד חצי שעה יש ברית לבנו בעיר אחרת ושואל אם הרב שטיינמן יכול להיות סנדק... הלה נדהם מהבקשה, הרי צריך לתאם מראש?

במקרה עבר שם הרב שטיינמן ושאל לרצונו. כששמע בקשתו שאל "האין לך סנדק"? והשיב כי אשתו במצב נפשי קשה ואמרה שרק אם ראש הישיבה יהיה סנדק זה יעודד אותה. הורה הרב שטיינמן על אתר לנסוע לברית והמתין לבואה של היולדת מביה"ח.

וסיפרה הרבנית ע"ה: פעם לא חש רבי אהרן לייב בטוב במשך כמה ימים ולא קיבל קהל. לילה אחד דפקו אב ובנו דפיקות מרצות על הדלת. האב זעק כי מדובר בפיקוח נפש ממש שאינו סובל דיחוי. כיוון ששמעה כך הרבנית הכניסה אותם בגלל המצב הדחוף. הם נכנסו בזריזות וכעבור דקות אחדות יצאו מחויכים ומרוצים.

הרבנית שהתפעלה מהפתרון המהיר לבעיית פיקוח נפש, חרגה ממנהגה והתעניינה אצל השואל: "מה היה המקרה הדחוף"? האיש השיב, כי בימים אלו מגישים רשימות לבחירות לכנסת ובא לשאול אם כדאי לו להגיש רשימה לבחירות ומכיון שמועד ההגשה מסתיים בעוד שעה בחצות, הענין דחוף במיוחד!

"ומה השיב לכם?" התענינה הרבנית. הוא ענה לי שלא אגיש מועמדות, כי אף אחד לא יבחר בי חוץ ממנו" ענה האיש בהצבעו על בנו... לאחר מכן שאלה הרבנית את הרב, כיצד קרה שהשואל יצא בחייד? ענה בבדיחותא: כנראה שמח להוכיח שברור לי שגם בנו יצביע לו, ויהיו לו שני קולות..."

מתוך מאמר

ומי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יודע לספור? / הרב נפתלי וינברג

היה זה לפני שבועיים. התפללתי תפילת ערבית בבית כנסת ירושלמי קטן. לידי עמד אדם שאני רואה אותו לעיתים קרובות. איש צעיר, אב לילד אחד, מקדיש עיתים לתורה.

סיימנו את התפילה. ואין לי מושג למה, אבל אני מוצא את עצמי שואל אותו: **"מה זו ספירת-העומר?"** זו הייתה שאלה אינסטינקטיבית שכאילו פרצה מאליה, מיד לאחר קיום המצווה. כמובן שלא התכוונתי לשאול את מה שכל ילד יודע אודות ספירת העומר, אלא חתרתי למשהו עמוק יותר.

"אין לי שום מושג" – ענה.

באותו רגע חשבתי לעצמי: חבל. מדובר במצווה חביבה אותה מקיימים משך שבע שבועות, אך הַדָּע אודותיה די רופף. נכון שרוב ימי הספירה כבר מאחורינו אך עדיין – לא מאוחר.

הבה נטעם מעט מטעמה של מצווה זו, כפי שהיא מבוארת בספרים הקדושים.

* * *

זה מתחיל אִי-שם לפני 3331 שנים, עם-ישראל עודנו בגלות מצרים.

בהתאם להבטחה האלוקית הם אמורים לצאת משם, אך מצבם הרוחני לא מְזַכֵּה אותם בגאולה.

מדוע? משום שייחודיותו של העם נעוצה במצב של 'לִבְדָּד יִשְׁכֵּן', אך ברגע שמתערבבים עם מעשי הגויים מאבדים את זכות הקיום. וזה מה שקרה לאחר שנפטרו השבטים – בני יעקב. התחילו לצאת מ"גטו גושן" וליפול לשערי טומאה.

היו אמנם יחידים שנותרו ברמה רוחנית גבוהה, אך העם בכללותו נפל ללא פחות **מארבעים ותשעה** שערי טומאה. עבדו עבודה-זרה, פסקו מלמול את הילדים, וכן על זה הדרך. במצב הזה אי אפשר להיגאל.

פְּלוֹגֶטֶר לא פשוט...

* * *

אבל להקב"ה הייתה תוכנית-הצלה. הוא לא חשב לוותר על בניו חביביו. שם-הקוד של התוכנית היה "איתערותא דלעילא" [התעוררות מן העליונים]. כלומר: בדרך כלל זכאי האדם רק על פי מעשיו, אך במצרים יצר הקב"ה מציאות חדשה שלמעלה מגדרי הטבע. בהתאם למציאות מחודשת זו היו עם-ישראל ראויים למתנה: גאולה שלא לפי מעשיהם. שפע רוחני של חסד, קדושה וטהרה שנשפך עליהם ממרומים, והעניק להם את האפשרות לפרוץ את חומות מצרים – למרות כל החטאים.

זו הסיבה שאנו אומרים "הִלֵּל" בליל-הסדר, כדי להודות ולהלל על החסד הייחודי הזה. אך איננו עוסקים ב"היסטוריה", איננו מודים רק על ההארה הרוחנית לה זכינו במצרים – **כי אם על ההארה הרוחנית לה אנו זוכים מדי שנה בשנה בליל-הסדר הקדוש.**

* * *

אמנם, גם במצרים – וגם בימינו אנו – מדובר ב"מענק חד פעמי", בגילוי עליון בה זוכה הנשמה מחוץ לכל סדרי הנהגת הבריאה. ל"התפרצות" רוחנית שכזו, לא יכולה להיות זכות-

קיום, מכיוון שהיא מנוגדת לכל הנהגת הבריאה הרגילה. גם בימינו לא מסוגלת ההארה להחזיק מעמד לבדה.

כיון שכן, העניק לנו הקב"ה סולם בן **ארבעים ותשע** שליבות, באמצעותו אנחנו יכולים לטפס ולהעפיל לאותה דרגה קדושה של ההתגלות ביציאת-מצרים. והפעם יש סיכוי שיהיה קיום לדרגה הרוחנית הגבוהה, שכן היא לא מגיעה כמתנה מן העליונים אלא באמצעות עבודה מן התחתונים ["איתערותא דלתתא"]. בחג השבועות זוכים להגיע מחדש להארה העצומה, אך הפעם באמצעות עבודה עצמית כך שיש לה קיום.

לסיכום: מידי שנה בשנה, בליל-הסדר, אנו זוכים למתנה בדמות הארה עצומה שמעבר לכל הגדרים והמסגרות. להארה זו אין קיום עצמי, ולפיכך אנו עמלים מפסח עד שבועות לחזור ולזכות בהארה זו.

* * *

זו היא אם-כן מהות ספירת העומר: טיפוס על הסולם, כאשר בכל יום ויום אנו מתקדמים בדרגה אחת נוספת. לכשנעפיל לרומו של הסולם – או אז נהיה ראויים ל"קבלת התורה" בחג השבועות הבא עלינו לטובה!

ימים אלו הם אם-כן ימי הכנה והתקדמות. ימי חשבון ומבחן כיצד ניתן להתקדם עוד שליבה ועוד שליבה.

ארבעים ותשעת הימים מחולקים לשבעה שבועות. בסידורים רבים נדפס "תפריט רוחני" על מנת שנדע במה יש למקד את העבודה הרוחנית ביום ספציפי.

ככלל מחולקת עבודת שבעת השבועות לשבעה תחומים:

שבוע ראשון – **'חסד'**, להתחסד ולאהוב את הזולת.

שבוע שני – **'גבורה'**, להתגבר על היצר.

שבוע שלישי – **'תפארת'**, לפאר את הקב"ה ותורתו ע"י מידת האמת ועשיית קידוש השם.

שבוע רביעי – **'נצח'**, לתמוך בתורה ובתלמידי חכמים, למלא הבטחות ולהתאזר במידת הענווה.

שבוע חמישי – **'הוד'**, להרבות בכל דבר שמביא כבוד ויקר לבורא עולם, כמו ביטול הרצון העצמי לרצונו יתברך; הודאה להקב"ה בכל הלב.

שבוע שישי – **'יסוד'**, שמירת קדושת הברית וכו'; להשפיע מעבודת השם העצמית גם על אחרים.

שבוע שביעי – **'מלכות'**, להמליך את הקב"ה על הנבראים, לתקן כל מה שקשור לכבוד השכינה, כמו כבוד בית הכנסת ובית המדרש; להוציא מן הכוח אל הפועל את עבודת הקודש; להכין עצמו להיות כלי-קיבול בחג השבועות.

שבעת הכללים כוללים גם פרטים רבים בעניינים שבין אדם לחבירו – ואידך זיל גמור. ומה גם שכידוע התאפיינה קבלת-התורה באחדות מיוחדת, כאיש אחד בלב אחד – וזהו יסוד הצלחתנו גם כיום.

שנזכה לאחדות אמת, ולגאולה השלמה במהרה בימינו אמן!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת בחוקותי

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י).

בספרי המוסר המשילו את האדם לחבית ריקה ששטה על פני המים שבתחילה קשה מאוד להחדירה לתוך המים, אולם אם מתאמצים המים חודרים והחבית צוללת בפנים, ואז קשה להרימה. הנמשל מתאים לנו שבתחילה מאד קשה לשבת וללמוד, אולם אם אדם מחזיר לעצמו את "המים" (אין מים אלא תורה) סוף דבר כבר קשה לצאת מהם, ושום כח שבעולם אינו יכול לנתקו.

רבינו ה"חפץ חיים" היה תמיד מעודד את הבחורים לשבת וללמוד באמת וביגיעה בהזכירו דברי רש"י: "שתהיו עמלים בתורה" וציין שלא כתוב שתהיו עוסקים בתורה אלא עמלים בתורה.

פעם בא אליו בחור וטען שזה לו כבר כמה שנים שהוא יושב ולומד, ועדיין לא נהיה רב או דיין או ראש ישיבה, ומשום כך כוונתו לעזוב את הישיבה.

ענה לו ה"חפץ חיים" שהקדוש ברוך הוא לא בקש משום אדם להיות דיין או ראש ישיבה, או מורה צדק, אלא בקש שנעמוד בתורה, ואין חשוב לקדוש ברוך הוא כמה הספקנו בלימודינו, אלא כמה למדנו ביום בעמל וביגיעה וממילא אין לשום אדם להתעצב על הספקיו בלימוד וכו', וכבר התבטא פעם אחד הגדולים: "אין הקדוש ברוך הוא מונה הדפים אלא השעות". עמלה של תורה תלויה ברצף הלמוד, וכאשר אדם זוכה לעמוד בתורה ללא הפסקות הוא הולך ומתעלה ומגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

ואמרו חכמי המוסר שיש ללמוד מוסר מהתרנגולת שצריכה לדגור על הביצה ברציפות. מפני שאם היא תדגור חמש דקות ותפסיק ועוד חמש דקות ותפסיק, בסופו של דבר לא רק שמהביצה לא יצא כלום, אלא, היא תסריח ולא תהיה ראויה לשום תשמיש.

וכן לגבי קומקום חשמלי, אם ידליק את הקומקום ויכבה ושוב ידליק ויכבה לעולם המים לא ירתחו, אולם אם ירתחו ברציפות הרי שיגיעו אל המטרה הנכונה. והנמשל: אם ישב וילמד ברציפות הרי הוא מגיע לגדולה, אולם אם חלילה הוא לומד בהפסקות לא יגיע לעולם לגדולה.

על פי זה באר הגאון רבי חיים שמואלביץ' זכר צדיק לברכה את הקושיה הגדולה על התנא האלוקי רבי עקיבא, הרי רבי עקיבא לאחר שהלך ללמוד שנים עשרה שנה, וכבר עמד להיכנס לביתו, אלא ששמע את אשתו אומרת לשכנה: "אם היה שומע לי ישב וילמד עוד י"ב שנה" מיד הלך רבי עקיבא ולמד עוד י"ב שנה, וחזר עם כ"ד אלף תלמידים. ולכאורה תמוה מדוע לא נכנס לפחות לומר לרעייתו ישר כח, ישב וישתה משהו עמה ויחזור ללימודיו? אלא, שאינו דומה לימוד של עשרים וארבע שנה ברציפות לשתיים עשרה שנה ועוד שנים

עד שנה. הדברים הללו נוקבים ויורדים חדרי בטן, עד היכן כוחה של

התמדה ועמלה של תורה, וחובה עלינו ללכת ולהתאמץ יותר לעמוד בתורה, כי היא חיינו ואורך ימינו ובה נהגה יומם ולילה. (כותנת פסים)

"אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם" (כו, ג)

כותב רבינו האור החיים הקדוש, ידוע שהמזונות והפרנסה נקראים 'חוקה' וכמו שכתוב 'לחם חוקי', ואומרת התורה הקדושה, שאם האדם רוצה לילך בחוק המזונות הקצוב לו מהקדוש ברוך הוא, כלומר לקבל בשפע ובקלות את פרנסתו, עליו לשמור ולקיים את התורה והמצוות, וכשיש חוסר בפרנסה, זה מוכיח שחסר האדם בלימוד התורה ובקיום המצוות.

וכפי שאמרו רבותינו במסכת אבות 'אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח', ויש לנו ללמוד מזה מוסר גדול, שאם לא ילמדו תורה אין הקדוש ברוך הוא רוצה להשפיע 'קמח' שמרמז על פרנסה. וזה הכוונה 'אם אין קמח' אם אדם רואה שאין לו קמח ופרנסה בשפע, זה סימן ש'אין תורה' שהאדם לא לומד כמו שהוא יכול ללמוד.

לעומת זאת, מחדש רבינו הקדוש חידוש גדול, שהדבר משפיע גם להיפך לטובת האדם, אדם שאין לו קמח ופרנסה בשפע, אין עליו תביעה שילמד כל היום, ומספיק שיקבע עתים לתורה. וזה הכוונה 'אם אין תורה' אדם שאינו מסוגל ללמוד כל היום, זה סימן ש'אין קמח' שחסר לו פרנסה.

ובלשון קודשו של רבינו הקדוש: 'אין הקדוש ברוך הוא שואל [תובע ומבקש] מהאדם ללמוד תורה, עד שמכין לו פרנסתו'

"אם בחוקתי תלכו" (כו, ג)

שלא יהא הילוכך ומשאך ומתנך אלא בהם, תעשם עיקר ואל תעשם טפלה. (המדרש הגדול)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

לכאורה יש להבין מנא ליה לרש"י שהליכה בחוקות ה', הכוונה היא לימוד התורה, ולא לשאר מצוות האמורות בתורה? גם יש להקשות דהרי אמרו רז"ל 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא', ואם כן מדוע הבטיחה התורה שיזכו לברכת ה' בעולם הזה, 'ונתתי גשמיכם בעתם...?'

ואפשר לומר דהנה כתבו בספרים הטעם דשכר מצוה בהא עלמא ליכא, משום שאפשר שלאחר קיום המצוה יעשה עבירה ח"ו, ואמרו חז"ל 'עבירה מכבה מצוה', ונמצא שאינו ראוי לשכר המצוה, אבל לגבי עמל ולימוד התורה אמרו רז"ל 'אין עבירה מכבה תורה', נמצא שעל לימוד התורה הקדושה שייך שפיר ליתן שכר בהאי עלמא, וליכא חששא שמא יעשה עבירה ח"ו דהרי אין עבירה מכבה תורה. וזהו שכתב רש"י "אם בחקותי תלכו"

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת בחוקותי

"ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם" (כו, יא)

מבאר רש"י, "ולא תגעל נפשי אתכם - אין רוחי קצה בכם". מקשה הרמב"ן - "ולא ידעתי מה הטעם בזה, שיאמר הקב"ה כי בשמרנו כל המצוות ובעשותנו רצונו, לא ימאס אותנו בגיעול נפשו" פירוש לכאורה הדברים תמוהים, וכי איזו מין הבטחה היא זו, שאם ננהג כראוי ונקיים את המצוות כהלכתן, הקב"ה לא יקוץ בנו ולא "תגעל נפשו" אותנו? ואולי כוונת הפסוק היא כך, ישנו ריחוק טבעי בין בשר ודם לבין קדושת השכינה (ריחוק שאינו קשור בהכרח לעונש, אלא לעצם העובדה שבאופן טבעי בשר ודם אינו יכול להשיג השגות שבקדושה וקירבה לשכינה). הפסוק מבטיח, שעשיית המצוות וקיום רצון ה' יבטלו ריחוק טבעי זה, יסירו את המחיצות והשכינה תשרה עלינו, וזהו "לא תגעל נפשי אתכם" - לא יתקיים אותו ריחוק שישנו כאשר המצוות אינן מקוימות כראוי. והנצי"ב (בספרו "העמק דבר"), מפרש את הבטחת הפסוק כך: בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, ישכין הקב"ה את שכינתו בינינו גם אם יש מקצת יחידים היוצאים מן הכלל ועוברים על רצונו של מקום, ולא תרחק השכינה מעם ישראל מחמת אותם יחידים. וזהו "ולא תגעל נפשי אתכם", שעל אף היחידים היוצאים מן הכלל ועוברים עבירה, לא תרחק השכינה מאיתנו.

"שבע על חטאתיכם" (כו, יח)

חכמינו זכרונם לברכה אמרו 'שלשה ספרים נפתחים בראש השנה אחד של רשעים גמורים, ואחד של צדיקים גמורים, ואחד של בינוניים, צדיקים גמורים נכתבים לאלתר לחיים, רשעים נכתבים לאלתר למיתה, בינוניים תלויים ועומדים מראש השנה ועד יום הכיפורים, זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה'. ושואל רבינו האור החיים הקדוש, הרי אחת ממידותיו של ה' יתברך, נקראת 'ורב חסד' שה' יתברך מטה כלפי חסד, כגון אדם שהוא בינוני במעשיו, ויש לו מצוות ועוונות באופן שווה, ה' יתברך בחסדיו, מוסיף לו מצוה אחת על המצוות, ומטה הכף כלפי המצוות, ועל ידי כך יוצא זכאי בדיון, ואם כן, מדוע בינוניים שלא זכו נכתבין למיתה? ומיישב רבינו הקדוש, שמכיון שבימים האלו הקדוש ברוך הוא מצפה שיעשו תשובה, והוא רוצה שנתקרב אליו, אז עצם הדבר שאותו אדם בינוני לא עשה תשובה, זה העוון, נמצא שיש ביד הבינוניים שלא עשו תשובה עוון נוסף, והוא המכריע לכך חובה.

"איש כי יפלא נדר" (כו, ב)

למה נאמרה פרשת ערכין מיד אחרי התוכחה? שלא יחשוב האדם אחרי ששמע את כל הקללות האיומות האלה שאין לו ערך חס ושלום... על כן מבארת התורה מיד, כי אכן יש ערך לכל אדם. (החווה מלובלין)

א לט שבת

שתהיו עמלים בתורה, שהרי כשהבטיחה התורה שכר בהאי עלמא, מכאן ראייה שמדובר בלימוד התורה שהרי 'אין עבירה מכבה תורה' ומים רבים לא יכלו לכבות את מצות לימוד התורה הקדושה. (דברות קודש לעלוב)

"אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם" (כו, ג)

מפרש רבינו האור החיים הקדוש, שהתפילין נקראים 'חוקה', וכפי שנאמר 'ושמרת את ה'חוקה' הזאת למועדה מימים ימימה', וזה הפירוש אם 'בחוקותי תלכו', שיש מצוה ללכת כל היום עם התפילין שנקראים 'חוקה', אמנם רק בתנאי, שיכול ליהדר ולשמור על המצוות המיוחדות שיש בהם, שצריך ליהדר שלא יסיח דעתו מהם, וכיצא בזה, וזה הפירוש 'ואת מצותי תשמרו' שישמרו את אותם המצוות הנוהגות בשעת הנחת התפילין. ועל ידי כך יתקיים בנו המשך הפסוק 'ועשיתם אותם' לשון תיקון, (ובן הבקר אשר עשה - ובן הבקר אשר תיקן לאכילה) שאנו מתקנים את עצמינו להשראת השכינה.

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י). בס' וידבר משה מבאר פירש"י שתהיו עמלים בתורה. י"ל בדרך צחות, כי בעת שיש מזג אויר נאה והשמש זורחת על הארץ, מתפתים אנשים אחר יצרם ללכת ולטייל בחוצות ואין באים לבית המדרש לעסוק בתורה, ולפעמים צריך השי"ת להוריד גשמים שלא בעתם - שלא לצורך התבואה, אלא רק כדי להכניס את העם שבשדות לביהמ"ד, אבל כשתהיו עמלים בתורה, אז ונתתי גשמיכם בעתם, רק לצורך התבואה, כדי שתתן הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרי.

"ואכלתם לחמכם לשובע" (כו, ה)

פירש"י: אוכל קמעה והוא מתברך במעיו. המאכל, היה אומר בעל הצמח צדק, הוא עניין גדול. אפשר לעשות מ"מאכל" - "מלאך". כשמברכים "המוציא לחם מן הארץ", הכוונה שמוציאים את הלחם מהארציות, ועושים מזה דבר רוחני, שמיימי.

"ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה"

"ירדפו" (כו, ח)

וכי כך הוא החשבון? אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובין העושין את התורה (רש"י). כאשר רבים מקיימים את התורה בצוותא ובמאורגן, הרי כוחו של כל אחד מהם בהדיפת הרע הוא גדול פי כמה וכמה מאשר אילו היה יחיד, או אחד ממועטים. אותו ראובן או שמעון, אשר בהיותו אחד מחמשה היה מסוגל לרדוף אחרי עשרים, הרי בהיותו אחד ממאה כבר היה מסוגל לרדוף מאה. כוח-הרבים מגביר כמה וכמה מונים את כוחו של הפרט. (אבני אזל)

סיפורים נפלאים פרשת בחוקותי

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

בישיבת ראדן היה נהוג שהשמש היה דופק לפני התפילה להודיע לבחורים שכבר הגיע זמן התפילה. יום אחד טעה השמש והקדים לדפוק חמש דקות לפני זמן מנחה.

החפץ חיים נחרד מעובדה זו שנגרם בטעות ביטול תורה לרבים. זמן רב לאחר אותו מקרה כבר עברו כמה שנים מאז שהשמש הלך לעולמו, שמעו יום אחד את החפץ חיים שהוא נאנח ואומר! ווי... ווי...מי יודע מה יעשה השמש בבית דין של מעלה עם אותן חמש דקות שנגרם על ידו בשוגג ביטול תורה... (לשכנו תדרשו)

"אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו

ועשיתם אותם" (כו, ג)

רבינו האור החיים הקדוש מפרש את הפסוק בכמה אופנים, שמרמו ומלמד על התנאים איך להשיג ולקנות את התורה, ורק אז, יש ערך ושכר ללימוד התורה.

א. תורה בלי יראת שמים ומצוות, אין לה שום ערך ומעלה, 'אם בחוקותי תלכו', תנאי לדבר 'ואת מצוותי תשמרו'.
ב. הלימוד תורה שלא לשמה, אפילו אם אינו לומד לקנטר, אלא שלומד להתכבד על ידי התורה, אין התורה מצילתו מן החטא, ולזה צריך לזהר בשני דברים בשעת הלימוד.

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

בספר "אוצר המדרשים" מסופר על רב כהנא שנפקד בבן לאחר שנים רבות. כשהיה הילד בן שלוש אמר רב כהנא לאשתו: "צריך לקחת את הילד למלמד".

אמרה האישה "אני לא יכולה בלעדיו... תביא את המלמד אלינו. הוא יקבל כאן חדר ואני אבשל בשבילו, והוא יאכל וישן כאן". הלך הרב כהנא ומצא בשוקי טבריה את רבי אליעזר זעירא, עליו מסופר שלבש שחורים כי התאבל על ירושלים. חבריו רצו לנדותו בטענה שזו גאווה, אבל לאחר שראו שהוא תלמיד חכם - עזבוהו לנפשו.

ישב רבי אליעזר ועשה ציציות.

שאל אותו רב כהנא: "יש לך אשה וילדים?"

ענה "כן".

"היכן הם?"

"אשתי זו התורה והילדים הם המצוות". ענה רבי אליעזר.

ראה רב כהנא שכך והביא אותו להיות מלמד לבנו. לימד אותו עשרים ושמונה שנה, בא לרב כהנא ואמר לו "לימדתי את בנך את כל התורה כולה. סיימתי את תפקידי".

יצא הבן לשוק של טבריה והתפעל כמה שראו עיניו,

ניגש למוכר משקים וביקש לשתות כוס מים. ענה המוכר "בבקשה, אך קודם תשלם".

אמר הבן "אבל אין לי כסף!"

"אם אין כסף אין מים!" ענה המוכר.

אמר לו הבן "אני בנו של רב כהנא!"

ענה המוכר "ואני נכדו של יעקב אבינו... מים מקבלים רק תמורת כסף".

חשב הבן ואמר "אני יודע את כל התורה כולה!"

ענה המוכר "יופי, אך כדי לשתות צריך לשלם!"

חזר הבן הביתה ואמר שהוא יוצא "לעשות כסף" כי זה מה שהאנשים מעריכים.

נתן לו אביו יהלום גדול ואמר לו "צא מחר לשוק, ומאחר ואתה לא מבין כ"כ במסחר, תסתובב בשוק ותשאל על המחירים שיציעו לך. אל תמכור עדיין את היהלום. בערב תספר לי על ההצעות ואז נחליט למי למכור".

יצא הבן לשוק והגיע לרחוב הסנדלרים, שאל אותם "כמה אתם מציעים עבור היהלום?"

ראו הסנדלרים את היהלום והתפעלו מגודלו והציעו מאה זהובים.

משם המשיך לשוק הרצענים והציע אותו להם. הביטו הרצענים ואמרו "נשלם לך עבורו אלף זהובים!"

בשוק הטבחים הציעו לו תמורת היהלום חמשת אלפים זהובים. בסוף היום הגיע לשוק היהלומנים. היהלומנים לא ראו מימיהם אבן כ"כ גדולה והציעו לו מיד מיליון זהובים!

חזר בערב הביתה וסיפר לאביו על סיורו ותוצאותיו.

אמר לו אביו "אני לא מבין! הרי הציעו מגוון מחירים, מי באמת צודק, הסנדלרים או היהלומנים?"

"ולמה בשוק הסנדלרים הציעו לך רק מאה?"

ענה הבן "פשוט מאוד, הם לא מבינים באבנים יפות. כדי לדעת מה ערכה האמיתי של האבן, צריך ללכת למקום שבו מבינים באבנים, רק בשוק של היהלומנים".

אמרו לו רב כהנא: "ישמעו אוזניך מה שפך מדבר. צריך ללכת למי שמבין בסחורה המדוברת, ולשמוע ממנו בכמה הוא מעריך אותה. אתה יצאת לשוק והסתובבת בין אנשים שעסוקים כל היום ב'לעשות כסף' ושמעת מהם שהם לא מעריכים את כל התורה כולה, כי הם לא מבינים בתורה.

מחר תצא איתי לישיבה שם הם יודעים להעריך סחורה זו ואז תראה כמה היא שווה בעיניהם".

(אור דניאל)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

רבי שמואל אליעזר איידליס - המהרש"א אשר גר בפוזנא לא היה מוכר בשנותיו הראשונות כגדול בתורה, ולא עוד אלא הבריות היו מבזים

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת בחוקותי

ואני גר עם בית אבי בשכונת הרבנים. השופט הקל במשפטו של הראשון ופסק לו מאסר ששה חודשים בבית הסוהר, ועוד קנס בסך מאה דינרים. ואילו לשני הגדיל את העונש ופסק לו שנה מאסר וקנס של מאתיים דינרים. הגנב השני התפלא מאוד על פסק דינו של השופט, ושאל אותו: מדוע הקלת בעונשו של הגנב הראשון, ולי החמרת ופסקת עונש כפול? השיב לו השופט: הראשון הוא גנב בן גנב, וכל חינוכו היה בין חברת הגנבים, לכן אין להאשימו כל כך, ואין להטיל עליו עונש יותר ממה שפסקתי לו. אבל אתה הלא גדלת בין ברכי חכמים ובבית אביך הצדיק והישר, ואיך הגעת ובאת להיות בחברת גנבים? לכן החמרתי בעונשך.

והנמשל, כי אכן פסוק זה הוא לא דברי נחמה, אלא אדרבה דברי תוכחה, שכן הוא אומר "וזכרתי את בריתי יעקב", כלומר אזכור את אביכם יעקב אשר גדלתם על ברכיו ואשר בריתי הייתה אתו, ולא עוד אלא "ואף את בריתי יצחק", אבי אביכם, "ואף את בריתי אברהם אזכור", ותראו עד כמה יקר הוא הגזע אשר צמחתם ממנו. זאת ועוד "והארץ אזכור", שחטאתם נגד הארץ הנבחרת, מגיע לכם עונש של "והארץ תיעזב מהם". וממילא פסוק זה נכתב דרך תוכחה, איך עזבו את אבותיהם הקדושים וירדו מטה מטה. (אהל יעקב לוקט מלבוש יוסף)

"וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" (כו, מב)

יש להבין, מדוע הכתוב אינו מונה את שלושת האבות כסדרם: אברהם יצחק ויעקב?
ויש לומר כי כך אמר הקדוש ברוך הוא: כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי - הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי - הרי אברהם עמו שהוא כדאי (רש"י).

ועוד ניתן לבאר על פי משל: נכנס אדם לחנות וביקש לקנות קילו אגוזים. לאחר ששילם למוכר ביקש הקונה שיוסיפו לו במתנה שנים שלושה אגוזים, והסכים לכך המוכר. והנה נער אחד שהיה ניצב שם וראה שהמוכר נתן לו בחינם כמה אגוזים, ביקש שיתן לו גם במתנה כמה אגוזים כשם שנתן לקונה.

אמר לו המוכר: הקונה שקנה ממני כמות של אגוזים הוספתי לו כמה אגוזים במתנה, אבל אתה שלא קנית מאומה, איך תבקש ממני תוספת אם אין את העיקר?

והנמשל, אם הקדוש ברוך הוא היה זוכר לפי הסדר: "וזכרתי את בריתי אברהם ואף את בריתי יצחק וכו'", היו באים גם בני ישמעאל ועשו, והיו מבקשים שהקדוש ברוך הוא יזכור להם ברית אברהם ויצחק כיון שאברהם הוא אבי ישמעאל, ויצחק הוא אבי עשו, לכן אמר קודם "וזכרתי את בריתי יעקב", ורק אחר כך הוסיף "ואף את בריתי יצחק" וגו', וכיון שבני ישמעאל ועשו אין להם כל זכות לגבי יעקב, אינם זכאים גם לדרוש "תוספת זכות" לגבי אברהם ויצחק. (אהל יעקב)

אותו כיון שגידל את שערות ראשו, ובשל שערותיו הארוכות חשבוהו אנשי עירו לתימהוני.

המהרש"א ניתק עצמו מטרדות היום ודאגות הפרנסה לא העסיקוהו כלל אלא כל מעיניו היו נתונים רק בעולמה של תורה, הוא ניתק עצמו מהבלי העולם הזה והעפיל במעלות התורה. ומדוע אם כן צדיק כה גדול החליט לגדל שערותיו? - סיבה זו ידעה אשתו ושמרה אותה בסוד. כיון ששקידתו של המהרש"א בתורה לא ידעה גבול, הוא רצה להפיג מעיניו את השינה, כאשר היה יושב וכותב את פרושו על כל הש"ס בלילות, היה קושר את שערותיו לחבל שקצהו קשור בתקרה ואם השינה תגבר עליו ותאיים להרדימו, וראשו יישמט חלילה על השולחן, מיד יימשכו שערותיו והוא יתעורר, בדרך זו לא יוכל להירדם בשעת תלמודו. כל זה עשה בינו ובין עצמו כדי שלא יישן לילה שלם עד שגמר את פרושו על כל הש"ס. רק בימים היה ישן כשלוש שעות. אט אט נתגלתה גאונותו ותלמידים רבים נקבצו אליו ובקשו ללמוד תורה מפיו ואכן הוא העמיד תלמידים רבים אשר הדליק בהם תשוקה מופלאה לאהבת תורה. (613 סיפורים תרי"ג מצוות)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

פעם בא הרב מחרקוב לארצות הברית ונפגש עם רב שהתגורר שם. התפתחה שיחה ביניהם על שנים עברו, שבמהלכה שאל אחד את השני היכן למד בבחרות.

אמר הרב מחרקוב: אני למדתי בוואלוז'ין...

ענה בן שיחו: גם אני למדתי בוואלוז'ין...

עתה קלחו כבר במהירות השאלות ההדדיות, ומכל מה שדיברו ביניהם התברר, כי לא רק ששניהם למדו באותה ישיבה, אלא למדו בה ביחד באותן השנים, ולא זו בלבד - אלא ששניהם ישבו על אותו הספסל, אבל לא הכירו זה את זה!...

כזו הייתה ישיבת וואלוז'ין. תלמידים היו באים, מתיישבים ומשתקעים בלימוד התורה, ושום דבר אחר לא תפס מקום אצלם!

"וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" (כו, מב)

יש להבין איך נכנס פסוק זה באמצע התוכחה, והרי פסוק זה נראה כנחמה?

והעניין יובן על פי משל: שני גנבים נתפסו בשעת גניבה, וכאשר הביאו אותם לפני השופט, התחיל לשאול ולחקור אותם מאיזה עיר הם, מאיזה משפחה הם באים ומי אביו של כל אחד? ענה הגנב הראשון: אבי הוא פלוני וכעת הוא נמצא בבית הסוהר, בגלל שנתפס על עוון גניבה. אחר כך הביאו את הגנב השני, שאל אותו השופט: בן מי אתה? השיב הגנב: אבי הוא רב בעיר הגדולה ואני לומד אצל חכם פלוני.

ל"ג בעומר תשע"ט

ר' שמעון נמצא בגמרא

פעם ביקש בחור רשות מה'בית ישראל' זיע"א לנסוע למירון, והשיב לו 'הרי יש לך את רבי שמעון בגמרא'.

עפר מירון

חסיד וויזניצא תושב צפת עלה בל"ג בעומר לציון התנא האלוקי רשב"י במירון. בשהותו במקום הקדוש גברו געגועיו לרבו, לבו התחמם בקרבו, ובו במקום החליט לנסוע אל רבו ה'צמח צדיק' לויזניצא, על חג השבועות הקרב ובא. החלטתו היתה נחושה כל כך, עד שמפני החשש שמא יעכבוהו בביתו החליט לא לחזור לביתו לצפת, אלא לנסוע מיד ממירון לחיפה ומשם באניה לויזניצא, ואת ההודעה על נסיעתו ושלח מחיפה. כמנהג יהודי הישוב הישן לבש גם הוא בל"ג בעומר בגדי שבת, כך שהשטריימל והקפטן היה עמו, והיה לו את הטלית ותפילין ומעיל פשוט שאותו לבש בדרך למירון. באותה שנה היה במירון שטפון גדול, וכל דרכי העפר שהובילו מהציון הק' הפכו להיות בוך טובענית שלא איפשרה ללכת עליהם. החסיד מצא עצה גם למכשול זה, הוא פשט את הקפטן, לבש את המעיל, והחליק במורד ההר כשהוא ישוב על שולי מעילו. כשהגיע לתחתית ההר צרר את המעיל הספוג בבוץ, לבש את הקפטן, המשיך לחיפה, ומשם לאחר הפלגה ארוכה ומיגענת ודרך ארוכה ביבשה הגיע לשלום למחוז חפצו וויזניצא. כשנכנס לתת שלום לה'צמח צדיק, שמח לקראתו, ושאלו, האם הבאת לי משהו מארץ ישראל. בוש ונכלם עמד החסיד והתנצל שנסיעתו היתה כפזוזה ושלא הספיק להביא עמו דבר. שום דבר לא הבאת מארץ ישראל חזר ה'צמח' ושאל. התנצל החסיד שוב, ומתוך גמגום מה של בוש ספר שאין לו מאומה בלתי אם גוויתו והמלבושים שעליו, זולת זה הביא עמו רק מעיל נוסף המלא בבוץ ממירון. כששמע זאת ה'צמח צדיק' ביקשו לתת לו את המעיל, נטלו שיפשפשו וניערו היטב מן הבוץ שהפך להיות יבש ופריך. לאחר מכן טרח ה'צמח צדיק' בגופו לאסוף את כל גרגירי העפר לתוך מטפחת נקיה וצחורה, התרומם ואמר בהתרגשות, באף מתנה לא יכולת להנות אותי כמו במתנה זו. 'אדמות קודש מקרתא קדישא מירון, ערכה לא יסולא בפז'.

(אבן שתייה)

נסיעה למירון

אמר הרה"ק בעל השפע חיים מצאנז זי"ע בגודל קדושת היום והטעם שמרבים כלל ישראל לנסוע לאתרא קדישא מירון ביומא דהילולא: איתא בגמרא שבת (לג:) שכאשר יצאו רשב"י ורבי אלעזר בנו מהמערה, ראו אנשים שחורשים וזורעים את שדותיהם, אמרו: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! וכל מקום שנתנו בו עיניהם מיד נשרפו יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב את עולמי יצאתם חזירו למערתכם! הלכו וחזרו למערה וישבו שם עוד י"ב חודש, וכשיצאו, כל מקום שהיה מסתכל רבי אלעזר

מיד היה שורפו והיה רבי שמעון בא מיד ומרפאו וזאת צריכים לדעת, שבוודאי רבי אלעזר ורבי שמעון לא שרפו בתחילה יהודים טובים וכשרים ח"ו, ומן המוכרח שהיו אלו אנשים פחותים ושפלים, אך לאחר שהיה רשב"י במערה עוד י"ב חודש נתעלה למדריגה כזאת שגם אלו החוטאים והפושעים אינם ראויים לעונש, והמליץ עליהם זכות להשפיע עליהם כל טוב, כי אפילו אם חטא איש זה, מכל מקום אולי עוד יחזור בתשובה ואולי יצא ממנו בנים טובים, ומוטב שימחול לו השי"ת ויניחיהו לחיות. זו היתה מידתו של רבי שמעון בר יוחאי להביט בעין טובה על כל אחד ולהשפיע עליו כל טוב.

מירון של ל"ג בעומר

חסיד בעלזא היה בתל אביב, גאון אדיר שהתהלך בצידי דרכים, ושמו ר' שמחה מונד זצ"ל, כל ימיו היה ר' שמחה טורח לעלות מירונה בל"ג בעומר. אף בהיותו ישיש מופלג, עושה היה את הדרך הארוכה על כל המאמץ הכרוך בכך. עוד ראוהו במירון בל"ג בעומר אף כאשר עבר את גילו התשעים. מרגלא בפומיה אימרה מתוקה. יודעים אתם את ההבדל בין מירון של שאר ימות השנה למירון של ל"ג בעומר, הבה ואומר לכם, כאשר הגביר יושב בביתו ואדם נצרך בא להתדפק על דלתו הרי שהגביר יושב ומברר על פרטי הבקשה, ואז אם נשאה חן בעיניו, מעניק את נתינתו המסוימת. אולם, כאשר גביר זה עורך חתונה לבנו, אז שופעות הנתינות לכל עבר, מחלק הוא לכל מבקש, אינו שואל שאלות. גדולה שמחתו, ועז רצונו שכל סובביו ישמחו עמו. בליל חתונה אין שואלים שאלות, כולם מקבלים. 'אז מפרעגט קשיא'ס איז ביטער' (כשמקשים קושיות זה מר). היה רבי שמחה מסיים, 'כששואלים ומבררים אין זה טוב, לא תמיד האדם ראוי, אך בלילה זה, של ההילולא הגדולה שעורך רבי שמעון במירון, לא שואלים שאלות, הכל ראויים, כולם מקבלים ושואבים בששון ממעיני הישועה. (נפלאותיו לבני אדם)

גוט שבת

הרה"ק ר' אברהם וויינברג זיע"א מסלאנים, כשהיה על הציון הק' של רשב"י במירון, אמר 'שבתא טבא', כלומר, שאף בקדושת המקום נשפע בחינת שבת מכוחו דרשב"י דאיקרי שבת. (בית אברהם)

ציון המצויינת

כאשר שהה פעם בעל "מקור ברוך" זי"ע מסערט ויז'ניץ במירון בחודשי הקיץ למנוחה, עלה יום אחד לציונו הקדוש של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. הדרך העולה הייתה בשעתו זרועה באבנים וסלעים לרוב. פנה רבנו זי"ע למלווהו באמרו: רואה הנך את כל האבנים האלו, יהודים שבורים ורצוצים מגיעים לכאן, כאשר לכל אחד ישנה אבן הרובצת על ליבו. אולם כאשר באים

ל"ג בעומר תשע"ט

כל אלה מה היתה דעתו בזה? והשיב לו רבינו, כמדומני שאם החת"ס היה שם במירון וראה את ההילולא במו עיניו לא היה מתנגד כ"כ לזה. וגם אמר שמה שהרבה צדיקים בחו"ל התנגדו לחגוג את ל"ג בעומר כמו יו"ט, מחמת שמעולם לא היו במירון ע"כ לא הרגישו בנפשם גודל השמחה שנשפע ביום זה, ובוודאי שאלו שזכו להיות שם לא התנגדו כ"כ על זה.

אמר הרה"ק מקרלין זצ"ל כשחזר ממירון, נאכן צוריק קומען פון מירון האט מען שוין נישט וואס צו רעדן און בעטן, און אויב איינעם פעלט נאך עפעס, איז דאס א סימן אז ער איז אין מירון נישט געווען {אחרי שחזרים ממירון אין כבר מה לדבר ולבקש ואם למישהו עדיין חסר משהו, הרי זה סימן שהוא לא היה במירון}.

(ברכת אהרן)

שמעו מה שמעיד רבי עובדיה מברטנורא לפני חמש מאות שנים: "הרבה עקרות נפקדו, וחולים נתרפאו בנדר ונדבה שהתנדבו למקום ההוא".

השל"ה הקדוש, שעלה לארץ ישראל בשנת שפ"ב, כתב: "על קבר רשב"י לומדים הזוהר באימה וביראה ובדיקות גדולה, כי כמה ניסים ארעו שם".

פעם בא איש אחד עם בתו לקבל ברכתו של האדמו"ר מטשורטקוב, רבי ישראל פרידמן זצ"ל, בתו, שהגיעה לפרקה, סבלה מעיוות בפניה. הם נכנסו ובכו לפניו. גם הוא בכה ואמר לאבי הנערה: "מה ביכולתי לעשות". בסוף הם יצאו מבית האדמו"ר והתחילו ללכת לדרכם. לפתע, פתח רבי ישראל את דלת ביתו וקרא להם לחזור אליו. "נזכרתי עתה", הסביר האדמו"ר, "שיש לי שמן זית ששלחו לי מההדלקה במירון שהשתמשו בל"ג בעומר. קח את השמן המסוגל הזה ותמשח אותו לבתך, והקב"ה יעזור". כך עשה ולאט לאט נתרפאה. האדמו"ר מטשורטקוב היה רגיל לספר נס זה בכל שנה בל"ג בעומר, בזכות רשב"י.

בימי שהותו של רבינו כ"ק אדמו"ר ה"לב שמחה" מגור זצ"ל בטבריה, הגיע אליו יהודי מתושבי המקום, אשר זה לו שנים רבות מנשואיו, וביקש להתברך בבנים. רבינו הורה לאיש שיעלה מירונה אל ציונו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, ויתפלל שם על מבוקשו. הלה נסע מיד אל הציון, שפך שם את שיח לבו, ולשנה הבאה נושע. (מפ"ר יצחק שלסר).

כתב הבן איש חי כי בשעה שיוצא מהציון ונפרד מהצדיק יעשה תנועה בידו לכיון ציון הצדיק כאדם שנפטר מרבו: שלום רב על משכבו, מה יפיו ומה טובו, דובר אמת בלבבו, אדונו בר יוחאי.

אל התנא האלוף רשב"י, ושופכים על ציונו שיח בתפילה ובתחנונים, יורדת האבן מהלב ומתגלגלת החוצה, לכן יש כאן כל כך הרבה אבנים בדרך העולה לציונו הקדוש. (נועם הברכה ח"א עמ' קעב)

למירון צריך הכנה מיוחדת

פעם כאשר עבר כ"ק האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" מגור זצ"ל בדרכו ליד מירון, אמרו משמשיו בקודש שלא רחוק מכאן זה ציון הרשב"י במירון, וכיוונו לרמז בזה שאפשר ליסוע לשם. השיב להם ה"אמרי אמת" "מירון דארץ האבען א ספעצילע הכנה" (מירון צריכה הכנה מיוחדת).

אמונה פשוטה

פעם ישב הרה"ק בעל "אמרי חיים" זצ"ל מוויז'ניץ יחד עם אחיו אהובו הרה"ק בעל "מקור ברוך" זצ"ל מסערט וויז'ניץ -בליל ל"ג בעומר במירון בדירה אחת, והביטו זמן רב איך יהודים עולים לציון התנא האלוף רבי שמעון בר יוחאי, ולא דיברו זה עם זה מאומה. לפנות בוקר אמר הרה"ק בעל "אמרי חיים" זצ"ל לאחיו הרה"ק בעל "מקור ברוך" זצ"ל: "ראה נא מהו הפירוש 'אמונה פשוטה', אנשים לא רואים ולא מבינים כלום, ובכל זאת באים ממרחקים להשתטח אצל ציונו של הרשב"י...". (אור חיינו עמ' שיט)

הדליקו את הנר

מעשה שהיה בבית הכנסת הגדול בלבוב, שהדליק השמש הרבה נרות ביום ל"ג בעומר לכבוד התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, כמו שאנחנו עושים היום בכל תפוצות ישראל. והנה הגבאי של בית הכנסת בא לשם, וראה את השמש מרבה בהדלקת הנרות, וקצף עליו מאוד, ויאמר למה תרבה בהוצאות יתירות, הלא הוא ככל המון התנאים הקדושים ואין אנו מדליקים מאומה ביומא דהילולא שלהם, ונתן צו לכבות את הנרות, וכן עשו מיראתם אותו. והנה לא עברו ימים רבים, והגבאי הלז נחלה ולא הוציא שנתו רח"ל, ומיום ההוא מנהג בית הכנסת שם להרבות בנרות יותר, לכבוד התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי ז"ע. (סיפורי אנשי שם)

התבטאות מעניינת אנו מוצאים בזמירות דברי יואל, (סימן שסד אות ג). מבעל ה"דברי יואל" מסאטמר זצ"ל, לאחר ביקורו במירון וכה אמר: "פעסער אהבה טרערן, זענען דארט פארגאסן געווארן" (חביות של דמעות אהבה, נשכחו שם). והמשיך לספר גם מאנשי תימן בארה"ק מה גדלה חביבותם לעלות למירון בל"ג בעומר, עד כדי כך שהיו מתחילים לילך למירון עוד באמצע החורף עם בני משפחתם, וחגגו את חג הפסח באמצע הדרך. והמשיך רבינו לדבר מגודל ההתרגשות בהילולא במירון, ושאל רב אחד מהנוכחים את רבינו, אם החת"ס היה במירון וראה את

{ אז נדברו }

פרשת בחוקותי תשע"ט | גליון מספר: 419 | לסדר: "ואולך אתכם קוממיות"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מוש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה
א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **ברושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

איך אפשר להתחדש ולהתרגען בעבודת ה' כל פעם מחדש??

נמצאים אנו בעיצומו של חול המועד שבין פסח לעצרת... אם תשים לב: יש נקודת הבדל מאוד בולטת בין הנימה והמנגינה של חג הפסח לנימה של חג השבועות... כשמדברים על יציאת מצרים עיקר הדגש הוא **נגמר נגמר נגמר**... זהו... די... נגמר השעבוד... יוצאים... עיקר הדגש הוא על הסוף סוף סוף... כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד... עיקר ההתמקדות היא בלצאת... בלגמור... ויהי מקץ שלושים שנה... זהו... הגיע הקץ... **לעומת זאת בחג השבועות עיקר הדגש הוא ההיפך הגמור: התחלה!!!** תתקע"ד דורות הקב"ה ממתינ מתי העולם יגיע ליעוד שלו... והנה כעת זה **מתחיל**... מתן תורה היה היום שבו העולם נכנס לתוקף תפקידו... בפסח **יצאו** ממצרים... ואילו בשבועות **באו!!!** מדבר סיני... בשבועות התחיל שתי אלפים תורה...

זה ההבדל בין העבודה של פסח לעבודה של שבועות... בפסח עיקר העבודה היא לדעת **לגמור!!!** לדעת לעשות סוף לגלות הנפש... לדעת לקיים משכו וקחו... משכו ידיכם מעבודה זרה... לעשות סוף לנפילות... לעצור את הצניחה החופשית של מ"ט שערי טומאה... סוף סוף סוף... אחרי שעושים סוף... כעת יש ספירת העומר ומטפסים צעד אחר צעד... ואז לפתע העבודה מתהפכת... מכאן ואילך צריך לדעת **להתחיל!!!** בפסח למדת איך **לסיים**... כעת צריך לדעת **להתחיל**... לדעת איך בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... לדעת איך להתחיל את עבודת ה' כל פעם מחדש בהתלהבות ולא להרפות... **ולדעת להתחיל זו כבר עבודה הרבה יותר קשה ותובענית** מלדעת לסיים... כי לעשות סוף זה הרבה יותר מוחשי... אדם שנמצא על פי תהום... הוא מבין שצריך לעשות סוף... אחרת הוא באמת יגיע לסוף... אבל כשאתה נמצא כבר למרגלות הר סיני ואתה שתול בתוך הבית מדרש... אתה כבר חרדי וקורא כל יום ק"ש וכל יום מניח תפילין ובכל זאת נדרש ממך אשר אנוכי מצוך היום- בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... ? ! **זו כבר עבודה לא פשוטה בכלל!!! השאלה היא איך? באמת איך?? איך אפשר להתחדש ולהתחיל כל יום מחדש?** להתחדש כל פעם מחדש זה הרי ממש מנוגד לטבע הנורמלי שלנו... סוף סוף שגרה זה משהו מתמשך וששוחק... לעשות כל יום אותו דבר... לקרא כל יום את אותו טקסט ולעשות את אותם מצוות ושכל פעם זה יהיה חדש... ? ! איך?? בינינו... בא נהיה ריאליים... איך אפשר?? זה הרי לא שייך??

אתה יודע מה התשובה??? התשובה היא מאוד מעניינת: תקשיב טוב...

אותיות א' ב' כמות שהם... הם מאוד מאוד משעממות!!! אם תגיד לי כל יום להגיד א' ב' כמו ילד קטן זה נורא משעמם... **אבל!!!** לעומת זאת אם תתן לי לקרא עיתון... העיתון הוא ממש לא משעמם...

ואני עומד ושואל: מה ההבדל בין העיתון לבין א' ב'??? הרי גם בעיתון אם תשים לב... כל העיתון ללא יוצא מן הכלל כולו מורכב מ-א' ב'... רק בתפזורת שונה... פעם כתוב האות צ' ופעם כתובה האות נ'... אבל בסופו של דבר הכל זה א' ב'... (חוץ מכמה תמונות...) אם ככה: אז למה כשאני קורא סתם א' ב' זה נורא נורא משעמם... ואילו לקרא עיתון זה החומר קריאה הכי מרתק?? **אה... מה אתה אומר על השאלה הגאונית שלי...??** יש לך תשובה?? אתה יודע **להגדיר לי** את התשובה במילים??

התשובה היא כך: א' ב' זה חומר גלם!!! השאלה מה עושים איתו??? אם אתה משאיר את הא' ב' כמו חומר גלם... זה באמת נשאר חדגוני ונורא משעמם... אבל אם אתה לוקח את הא' ב' הזה ומתאים אותו לחדשות... אתה כותב אותו בתפזורת המתאימה שמספרת לנו על האירוע שקרה אתמול... ועל הפרשייה שהסעירה בשבוע האחרון... כאן פתאום הא' ב' הזה נהפך לחומר קריאה מרתק ביותר... **הבנת את הרעיון??** זה אותו א' ב'!!! כל זמן שהוא חומר גלם הוא כמו קמח ושמן... אבל ברגע שאתה מתאים ומתרגם אותו לסיטואציה שקרתה אתמול והיום זה נהיה מרתק...

אותו סיפור בדיוק: התורה אומרת לי לקרא כל יום את הפסוק שמע ישראל... והתורה רוצה שהפסוק הזה כל יום יהיה בעיני כחדשים!!! **אז ככה:** כל זמן שהפסוק הזה נשאר בתוך הקריאת שמע... הוא נשאר חומר גלם!!! בטח שזה משעמם... אפשר למות משעמום... כמה פעמים אפשר לחזור על פסוק אחד...?? זה בדיוק כמו לחזור על א' ב'... **אז זהו שלא!!!** אל תשאיר את הפסוק הזה בחומר גלם... כשהתורה אומרת לך שהפסוק שמע ישראל צריך שכל יום יהיה בעיניך כחדשים... התורה מתכוונת שתקח את השמע ישראל הזה ותכניס אותו **בתוך החדשות!!!** תקח את השמע ישראל הזה לכל ההרפתקאות שעוברות עליך מידי יום ביומו... ולשם!!! שם תכניס את השמע ישראל... יום אחד לא הלך לך כלום...?? **שמע ישראל אין עוד מלבדו!!! הכל בגזירת עליון!!!** למחרת הלך לך יותר מידי טוב ואתה מרגיש מיליון דולר?? לא!!! שמע ישראל!!! אין עוד מלבדו... כל הזכויות שמורות לה'. תודה ה'... והנה למחרת יש לך פתאום ניסיון קשה... נו... מה עושים?? **שמע ישראל והנה ה' ניצב עליי. מביט עליי ובוחר כליות ולב**... והנה למחרת פתאום נלחצתי מה יהיה... ומה יעשו לי...?? הההלו... תרגע... הבוקר אמרתי שמע ישראל!!! אין עוד מלבדו ידעתי כי הנני בידך... בקיצור: הנה לך שמע ישראל שיכול ללוות אותך לאלף ואחד סיטואציות ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים... אבל זה בתנאי שתקח אותו לחיים... אבל אם תשאיר אותו בתוך הבתים של התפילין ובתוך בתי המזוזה ובתוך הדקדוק של ק"ש... הוא בטח ישאר משעמם להחריד...

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... העבודה שלנו זה לקחת את התורה ולהוריד אותה לחיים... לתרגם אותה לפרקטיקה של החיים... החיים הם מספיק מאתגרים... תסכים איתי שהחיים בעצמם לא צריכים שהיו בעיניך כחדשים... הם יודעים להיות חדשים יפה מאוד בלי שתדאג להם... החיים מזמינים לנו אתגרים מאוד יצירתיים... כל יום והסיפור שלו... כל יום והאתגר שלו... רק התורה?? התורה עלולה להיות משעממת אם נשאיר אותה בתוך ארון הספרים... אז זהו!!! שאנחנו צריכים לקחת את התורה לתוך החיים... לתוך אתגרי החיים... אשר אנוכי מצוך היום... כל יום לפי האתגר שלו... תחפש מה התורה אומרת לך היום לעשות... ודו"ק.

למה קללות...? למה...?? בשביל מה...??

פרשת בחוקות מדברת על קללות... ואנחנו לא אוהבים קללות... לא!! ממש לא!!! אנחנו מחכים מתי הבעל קורא כבר יסיים עם הקללות... אנחנו אוהבים ברכות... חיבוקים... אהבה... למה?? קללות?? למה איומים? למה כל הזמן התורה מציבה לנו גבולות שאסור ואסור? למה להרוס את כל האווירה הטובה... לא חבל??

והתשובה: (למבינים בלבד...)

בית זה מקום מגביל!! תחשוב... אתה לוקח אותי... בן אדם חופשי ומכניס אותי לתוך איזה ששים מטר מרובע ואתה רוצה שאני אחיה בתוך הקופסא הזו... לא רוצה... זה מגביל אותי... זה חונק אותי... ואני באמת מכיר אחד שלא התאים לו לחיות בבית... הוא הרגיש הוא הרגיש שהארבע קירות מגבילים אותו וחונקים אותו... **והוא החליט לצאת לחופשי ולהיות הומלס!!!** הוא יצא לרחוב... איזה נפלא... כאן הכל משוחרר... פתוח... אין שום קיר שמגביל אותך ואומר לך עד כאן... אבל!!! השמחה שלו הייתה מוקדמת... כי אל תשאל... הוא רק התיישב בגן הציבורי פתאום הגיע פקח ואמר לו לזוז משם... ואז הוא הלך למקום אחר... פתאום מישוה צופר לו... ההלו... זה חניה... ואז הוא נכנס לשטיבלאך... פתאום מישוה דופק עליו... ההלו... סוגרים פה... הוא התיישב על המדרכה... הגיע בעל חנות... תזוז... אני מוציא פה סחורה... בקיצור: הוא אמנם משוחרר... הוא יכול ללכת לאיפה שהוא רוצה... אבל איפה שהוא הולך כל הזמן מזיזים אותו... **פתאום ידידי ההומלס קלט את הנקודה:** נכון... עד היום חשבתי שארבע קירות מגבילים אותי... חונקים אותי... לא נותנים לי מרחב... **וצדקתי!!!** אבל פתאום אני קולט שנכון... הארבע קירות הם באמת מגבילים אותי!!! אבל בתוך!!!! בתוך הארבע קירות האלו אני מלך! אני חופשי! אני משוחרר!!! אני יכול להישאר בתוך הארבע קירות האלו כמה שאני רוצה... ולא כל רגע מגיע מישוה אחר ומזיז אותי... כן... ארבע קירות זה מגביל... אז למה כולנו משוועים להיכנס לתוך הארבע קירות האלו? כי רק בזכות הארבע קירות האלו... נוצר מרחב בטוח **שבבתוך!!!!** בתוך הארבע קירות האלו אני משוחרר לגמרי... אני בעל הבית לגמרי... זה טריטוריה פרטית שלי לגמרי לגמרי...

על אותו משקל: גבולות זה מגביל!!! קללות ואזהרות ועונשים נותנים תחושה של מחנק... אבל!!! דבר אחד אתה לא קולט... **שבבתוך** הגבולות האלו אתה מלך!! **בתוך** הגבולות יש מרחב שבו אתה מרגיש יציב וחזק ועומד איתן על המוקם... חילונו מופקר שאין לו פרשת בחוקות... הוא הומלס... הוא אמנם משוחרר לגמרי... אין אף אחד שמגביל אותו... על פניו זה נראה מאוד נחמד... אבל אין לו פינה אחת בטוחה בחיים... אין לו מרחב מינימלי שבו הוא יכול להתבצר ולהיות מלך בחיים!!! ואילו דווקא החרדי הזה עם כל הגבולות ועם כל הקללות שבפרשת בחוקות... הוא בהחלט מוגבל... הוא מתוחסם! יש לו קיום אדומים שהוא לא יכול לחצות אותם (ולא תמיד זה נחמד...) אבל **בתוך** הגבולות האלו הוא מלך!! הוא שקט ושקט!! שלם עם עצמו ובטוח בעצמו... יש לו חוזק וחוסן פנימי שאף אחד לא יכול להזיז אותו מהמקום... ואילו החילוני הזה... נראה לך שהוא עושה מה שמתחשק לו... אבל כל כמה ימים הוא נזרק כמו הומלס מסיפוק לסיפוק... הוא נזרק מיצר אחד שתוקף אותו ליצר השני שתופס אותו באזניים ולוקח אותו למקום אחר... אין לו פינה אחת בטוחה ויציבה בחיים שכאן אני מבוצר ובטוח!!! אוי... כמה שזה נכון... אוי כמה שזה כואב... אבל זה לא לגיל הרך... לא כל אחד יכול להבין את העומק של הוורט הזה... למבינים בלבד... ודי למבין...

התגובות שעדין לא פוסקות מלהגיע אודות "כתה א' וכתה ב' "

תסלח לי קורא יקר שאני שוב פותח נושא ישן... פשוט התגובות לא מפסיקות להגיע... וגם לאחר שכתבתי הבהרה לפני שבועיים... עדיין זה נראה שיש כאלו שלא הבינו נכון... ובכן: בשעתו נכתב השילוב בין תפילה ל--קבלת יסורים באהבה... וקצת באשמתי זה היה נשמע כאילו זה שחור לבן... אם אתה מתפלל אתה לא מקבל באהבה... ואם אתה רוצה לקבל באהבה אז אל תתפלל... וגם אחרי שהבהרתי... עדיין זה נראה שיש כאלו שלא הבינו נכון... אז **חס וחלילה חס ושלום!!!!** חייבים להתפלל... קבלה באהבה היא לא סתירה לתפילה!!! (גם אותו צדיק ר' עזריאל טאובר זי"ע"א שהיה סמל ודוגמא לקבלת יסורים באהבה התפלל... ואותי בעצמי הוא שלח פעמיים לקברו של הרמח"ל להעתיק עליו ברחמים...) **שלא תגיד שלא אמרתי:** גם מי שנמצא במדרגה של קבלת יסורים באהבה... לא רק שמותר לו להתפלל אלא הוא חייב להתפלל... אין לו רשות לפטור את עצמו מההשתדלות ששמה תפילה... רק מה כן? תתפלל!!! תתפלל!!! תבקע רקיעים... ואחר כך!!!! אחרי שהתפללת... כעת תהיה רגוע... אני את שלי עשיתי... מכאן ואילך מה שה' עושה הכל לטובה... ולא דווקא אחרי התפילה... גם בתוך התפילה עצמה... אני מבקש... אני מתחנן... אבל בסופו של דבר אני בידיים של ה'... וזה לא סתירה... ברור או לא ברור??? **תבין אותי:** רק זה חסר לי... בתור אחד שכתבתי את ספר "אהבתי..." כתבתי ספר שלם שמדבר על חשיבות התפילה על כל קושי ועל כל מצוקה... ופתאום כולם בטוחים שאני כתבתי שתפילה זה לא לכתחילה ואם אתה צדיק אתה מקבל באהבה ולא מתפלל... חס ושלום!!! לא תהיה ברירה... ובעזה"ש לאחר חג השבועות... נתפוס חיזוק משותף ואי"ה אכתוב בל"נ עוד כמה מאמרי חיזוק בעניין התפילה... **אגב: שלא תבין!!!** אני מבין מצוין את כל אלו שלא הבינו נכון!!! אני מבין אותם יותר מידי טוב... כן... זו סוגיה לא פשוטה בכלל... זו סוגיה כבדת משקל שצריך ללמוד אותה בעיון... וזה לא על רגל אחת... וממילא ברגע שזה כן נכתב כאן בעלון על רגל אחת... יש את כל הסיבות שבעולם שאנשים יסודיים לא יבינו נכון... אז בבקשה... הסוגיה פתוחה לפניכם... היא לא מוצתה כאן... וגם לא תוכל להיות ממוצה כאן... אבל היא סוגיה מהותית שאי אפשר לדלג עליה... זה יסודות היהדות... זה הק"ש והתפילין והמזוזה שלנו...

רק בתור דוגמא... אני אציג לפניך תגובה אחת מני רבות שזעזעת אותי... נגיש אלי אברך ואמר לי: אני מאוכזב מעצמי... **מה יש?** השבוע הייתי לפני טסט ששי... ומאוד מאוד רציתי לעבור אותו כבר... אבל ברגע שקראתי את מה שכתבת שצריך לקבל באהבה... זהו... החלטתי שאני לא מתפלל על זה... אני מקבל באהבה... אבל בלילה הטסתי לפני הטסט לעמוד בניסיון... וכן התפללתי... לא קבלתי באהבה... אמרתי לו: השתעעצת??? היה לך הווה אמירה לא להתפלל על טסט??? אם לא תתפלל מאיפה אתה רוצה שהטסט יגיע... מכוחות החיצונים...??? **אתה חייב להתפלל להצליח בטסט!!!** וככל שזה יותר בוער לך ככה אתה צריך יותר להתפלל... **רק מה??? אחרי** שאתה מתפלל ומצידך אתה עושה מה שצריך לעשות... כעת מה שה' עושה אני מקבל... אני לא עושה אולטימטום לרבש"ע... אני מוכל לקבל אותך רק אם אצליח בטסט... זה לא!!! אני נאמן אליך רבש"ע בכל מצב...

ואתה יודע מה... אמרתי לו... הרי בסופו של דבר גם את הטסט הששי לא עברת... (שכחתי לעדכן...) נו... למה?? למה לא עברת?? הרי אתה טוען שאתה יודע לנהוג... אז למה באמת לא הצלחת?? אז אם אני אדבר כמו אדם שלא כ"כ מאמין... הסיבה היא: בגלל שהיית לחוץ מידי... היית לא רגוע... ולכן לא עשית רושם שאתה שולט על ההגה... נו... תאר לעצמך שהיית מקבל באהבה... היית אומר לעצמך: זהו... אני התפללתי... עשיתי את שלי... כעת מה שה' יעשה לטובה... היית הרבה יותר רגוע... ואז באופן טבעי היה לך הרבה יותר סיכויים מצליח בטסט... אבל כמובן שהמשפט הזה הוא לא נכון!!! הוא משפט שנובע מקטנות באמונה... (רק זה חסר לי... שקבלת יסורים באהבה... גם היא תכנס לרשימה של הסגולות... וזה יהיה סגולה להצליח בטסט...) רק מה אני מתכוין לומר??? שהמקום של קבלה באהבה זה החלק של השלווה!!! זה הרגע ושלוות נפש הבוטח... שאחרי שרציתי והתפללתי... ואחרי שעשיתי כל מה שצריך לעשות... כעת אני רגוע... כעת אני בידיים של ה' לטוב או למוטב... וברגע שזה ככה!! הכל לפני הישועה שאתה מחכה לה... דבר ראשון אתה כבר רגוע!! דבר ראשון קנית לעצמך איכות חיים!! אני בידיים טובות!! עצם השלוות נפש הזו היא לכשעצמה שיקול כבד משקל ביותר באיכות החיים...

(אבל שוב... אנחנו לא סוחרים!!! הסיבה שיהודי צריך לקבל באהבה... זה לא בגלל שהוא מרויח רגוע ואיכות חיים... ולא בגלל שזה יעזור לו יותר להצליח בטסט... אלא בגלל שאני אוהב את ה' ואני איתנו!!! נכון שיש לי רצונות... ואני לא מסתיר אותם... אני כגמול עלי אמו ואני מבקש ואני גם אקבל... אבל בשביל אותם אחוזים שהקב"ה יחליט משום מה לא לקבל את התפילה שלי... בשביל זה אני יהודי!!! בשביל זה אני הוא עבד ה' ולא ה' עבד שלי)

ולאלו שמפחדים לקבל באהבה... כי הם בטוחים שהקב"ה יתחיל להפיל עליהם תיקים... בשבילם... אני רוצה רק לסיים במשל קצת מצחיק... אבל חד ובהיר שימחיש את העניין...

ובכן: כל כמה זמן... נחה עלי רוח נדיבה ממרום ואני הולך למכולת וקונה במיוחד בסקוויטים... בשביל מי?? בשביל שני אנשים... בשביל אשתי!! ובשביל הילד שלי!!

עכשיו: בתחום של הביסקויטים המדוברים יש שני הבדלים בולטים בין הילד שלי לבין אשתי...

ההבדל הראשון הוא: שברגע שאשתי רואה שנגמרו הביסקויטים... אז... אז מה?? אז נגמרו... היא לא מתלוננת עלי למה אני לא קונה ולמה אני לא מחדש את המלאי... כי היא יודעת שאני פה אלוף פיקוד הביסקויטים בבית ומתע קול נגמר... ומקבלת את זה בהבנה לעומת זאת: כשהילד שלי רואה שנגמרו הביסקויטים הוא מרים קול עקש... בוכה ובוכה...

עד כאן ההבדל הראשון!! ההבדל השני הוא: שילד שלי אין גישה לביסקויטים... אם הוא רוצה הוא ניגש ומבקש... ואני נותן לו חצי ביסקויט... תגמור... ואז תקבל עוד... ומשום מה אצל אשתי זה אחרת... היא יכולה לקחת מעצמה כמה ביסקויטים שהיא רוצה בלי הגבלה...

כעת יש לי חידה: האם אתה שם לב שיש קשר מסוים בין שני ההבדלים???

פשוט מאוד: ילד שחושב רק על עצמו... ואם נגמרו הביסקויטים הוא בוכה ובוכה ורוקע ברגלים... ולא מסוגל לקלוט שיש פה מישוה שהוא פה המחליט... מכזה ילד קטן וילדותי צריך להרחיק את הביסקויטים וכשהוא מבקש נותנים לו במדה במשקל ובמשורה... דווקא מי שמבין עניין... ומסוגל להבין שלמרות שאני רוצה... אם הבוס החליט לצמצם אז אני מקבל את זה בהבנה... דווקא לו נותנים בסקויטים כמה שהוא רוצה ללא הגבלה... ודו"ק...

קוראים יקרים, אני מצינים אתכם לקראת חג ב' חמץ
הנה של "אס נדבר" כן. אנחנו נקדים לראות!! ב"ה הביקוש
ללואנים, זובר וזובר, ואין לנו אפשרות להציג את המחקר
ההפנה, בלל ב'ה [הפנה] של... 400!! מה אנחנו
זרימים? כן וכן אנשים שיענו הודא קצא לא גדולה, ואנחנו
מכוסים!! אם לא אתה רוצה להיות אגד מהמציקי האלו,
קדימה: (נדים פלוס או- 0799-654321 (להר"ק הקש 2)

ברכות ואיחולים לרגל פתיחת

העסק החדש...

בחור בן עליה יקר: היום אני רוצה לפתוח דיון בנושא שמאוד נוגע אליך... שאלה שמאוד הטרידה אותי בתור בחור... מה התפקיד של בחור ישיבה בנוגע למעשים טובים כגון זיכוי הרבים או גמילות חסדים וכו'???

אז כידוע... מקובלנו שבחור ישיבה צריך להקדיש את עצמו ללימוד ולא לעשות שום דבר אחר... אבל בתור בחור לא הצלחתי להבין את זה... כי תבין: אני עוייבד ה'... אני תולש את עצמי כל בוקר מהמיטה בחירוף נפש כי אני עוייבד ה'... אני נכנס כל יום לסדר א' ללמוד כי זה רצוני יתברך... בקיצור: אני בחור עוייבד... והנה הזדמן לי מצוות גמילות חסדים שהח"ח כותב על זה דברים נשגבים באהבת חסד... יש לי פה הזדמנות של זיכוי הרבים ללכת ולחזק יהודים ולקרב רחוקים לעבודתו יתברך ו... ויש לי את זה... גם קראו לי לבקר חולים ולעשות להם קידוש בבית חולים גריאטרי סמוך וזה ממש מצווה שאינה יכולה להיעשות ע"י אחרים... אז למה לא??? זה הרי חלק בלתי נפרד מעבודת ה'... (אני מדבר כמובן בהתאם לכללים שמצווה שאינה יכולה להיעשות ע"י אחרים דוחה תלמוד תורה) אבל לא!!!! תכל'ס תמיד אמרו לי שבחור ישיבה לא צריך לחפש לא מצוות ולא חסדים ולא כלום... רק לשבת וללמוד... השאלה היא למה?

בא נשאל ככה: מרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א יכול להקדיש מזמנו היקר שעות רבות בשביל קופת העיר ובשביל החזקת תורה של יששכר באהלך וכו'... הוא גם מקבל קהל נותן תשומת לב להמון אנשים ואם הוא המתמיד הגדול לא רואה בזה ביטול תורה... אז למה אני צריך להיות יותר צדיק ממנו?? למה אם אני אלק לעשות זיכוי הרבים וגמילות חסדים יגידו לי... לא! אתה בחור ישיבה ובשבילך זה ביטול תורה... ואילו אצל גדולי ישראל זה לא ביטול תורה?? למה?? מה הפשט בזה??

לדוגמא: קי"ל שמת מצוה דוחה את כל המצוות האמורות בתורה... גם מצוות תלמוד תורה!!! ואפילו כהן גדול צריך להיטמא למת מצוה... חוץ ממישהו אחד... מי?? מי שמשמש תלמידי חכמים שהוא פטור אפילו ממת מצוה... ור"ע מעיד על עצמו "החלת תשישי לפני חכמים, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי מת מצוה ונשפתי בו ד' מילין עד שהבאתי לבית הקברות... ואמרו לי: על כל פסיקה ופסיקה כאילו שפכת דם נקי..." ותוס' מבאר שזה בגלל שגדולה שימושה של תורה יותר מלימודה... וכידוע: ההגדרה של בחור ישיבה זה "שימוש תלמידי חכמים..." ואני שואל: למה??? וכי מי שמשמש תלמידי חכמים הוא כאילו מחוץ לעבודת ה'...?? תכל'ס... אני שואל הלכה למעשה: אני בחור ישיבה עוייבד... אני רוצה להשתלם בכל חלקי עבודת ה'... גם בלימוד התורה... וגם בזהלכת בדרכיו... אני גם רוצה לעסוק הרבה בדבקות ובפרישות ובעבודתה... האם זה נכון או לא? יותר נכון: למה זה לא נכון???

ביאור העניין הוא כך:

תקשיב טוב טוב: בחור שנכנס ללמוד בישיבה והוא אמור ללמוד שמונה שעות ביום... הוא לא הגיע

לכאן רק בשביל לקיים מצוות תלמוד תורה...

לא! ממש לא!!! כי אם בשביל לקיים מצוות תלמוד תורה... בשביל זה יש משנת איזהו מקומן של זבחים בכל בוקר... ויש גם שיעור דף היומי מהרב בשעות הערב... ויש שיעור חומש ברש"י בליל ששי... אם אתה מחפש מצוות תלמוד תורה. בשביל זה לא צריך ללמוד כל היום. אלא מאי?

רצון ה' שתפתח ע ס ק !!! עסק שקוראים לו תורה...

מה ההבדל?? מה ההבדל בין מצוות תלמוד תורה לבין עסק התורה??

ההבדל הוא שמים וארץ: מי שהגיע לכאן בשביל לקיים מצוות תלמוד תורה... אז יש עוד כמה מצוות... יש מצוות תלמוד תורה ויש מצוות הכנסת אורחים (שגדולה יותר מהשכמת בית המדרש) ויש גם רשימה ארוכה של מצוות שאינם יכולות להיעשות ע"י אחרים... בקיצור: יש עוד מצוות חוץ מתלמוד תורה... כל זה כשמגיעים לבית המדרש בשביל לקיים מצוות תלמוד תורה... אז זהו!!! שבחור יקר: אתה!!! בגיל שלך... ובשלב הזה בחיים. אתה לא יושב פה בבית מדרש בשביל לקיים מצוות תלמוד תורה... אלא מאי?? אתה פה בשביל לפתוח עסק ששמו תורה!!!!

אה... עסק?? עסק זה כבר עולם אחר לגמרי... כשמדובר בעסק אי אפשר לעשות צחוק מהעסק... צריך להיכנס עמוק עמוק לתוך העסק... כי... כי... מי שפותח עסק... אם הוא רוצה שזה יצליח... הוא חייב לקחת נשימה עמוקה עמוקה... למלאות מיכל מלא... ולהגיד שלום יפה לכולם... ולהיכנס עם כל הקיטור ועם כל הרמ"ח והשס"ה בתוך העסק... מצטער מאוד... בתקופה הקרובה אני לא אוכל להגיע לא לבר מצוות וגם לא לבית וגם לא למפגש המשפחתי תבינו אותי... פתחתי עסק!!! ולכן אני לא יכול להבריז... תבינו: זה עסק עצמאי... במצב הנוכחי אני לא יכול לקחת חופשות... לא יכול!!! אני לא שכיר באיזה משרד שאני יכול להוציא חופשות מהרופא משפחה או למצא תירוצים... זה עסק שלי... והעסק חייב לדפוק...

זה כעת רצון ה'!! רצון ה' שתפתח ע ס ק ששמו תלמוד תורה!!!!

(עיין שו"ע הרב הלכות ת"ת פ"ג ס"א שמדיוק דבריו משמע חילוק זה...)

זה בדיוק ההבדל בין תלמוד תורה שגרתי באמצע החיים... לבין התקופה הרגילה שקוראים לה בלשון חז"ל: "משמש תלמידי חכמים..." שימוש בתלמידי חכמים במילים אחרות זה השלב הראשוני והרגיש של פתיחת העסק ששמו תורה!!!! ימים יגידו והעסק יהיה מבוסס ואני כבר אהיה שתול עמוק בבית ה'... ואז אני אוכל להרשות לעצמי מידי פעם לסגור את הגמ' ולעשות כל מיני מצוות אחרות כמו כל תלמיד חכם שנאלץ לפעמים לסגור את הגמ' ולעשות כל מיני משימות ושליחויות אחרות שהקב"ה מעמיד לפניו כאן בעולם הזה... אבל כעת!!!! כעת אני בתקופה חריגה ויוצאת דופן... אני כעת בתקופה

רגילה מאוד... אני כעת בעיצומו של פתיחת עסק... אנא... תברכו אותי בברכת העסק...

מיוזר: לצין שגם כעת אתה מחויב במצוות תלמוד תורה לכשעצמה שהיא תמיד רלוונטית, רק כעת יש לפניך משימה הרבה יותר תובענית, שלא מסתכמת רק בלחטוף מצוות ולהרויח 200 מילים תורה בדקה אלא לפתוח עסק מזה חז"ק.

בחור יקר: יתכן שאתה לא לגמרי מבין מה אני אומר... כי אתה לא מספיק יודע מה זה לפתוח עסק... אז אני אסביר לך: עסק חדש שנפתח כעת... התקופה הראשונה היא מאוד מאוד רגישה!!! כי כל זמן שהעסק בחיתולים... אז בשלב הראשוני הזה יש רק הוצאות... וההוצאות הם גדולות ואין בכלל הכנסות... ואז מגיעים רגעים קשים... שאתה מקבל רגלים קרות... ואתה לא כ"כ משוכנע בכלל בכדאיות של העסק... ממילא כל זעזוע הכי קטן יכול למוטט את כל העסק... ולכן התקופה הראשונה היא מאוד מאוד קריטית!!!! אם הבעלים יתפוס את העניינים ברצינות ויתמסר עם כל הנשמה לעסק... וידחוף אותו כל הזמן קדימה ועם כל האנרגיות... אז העסק כל הזמן יתקדם לאט לאט ובעקביות לכיוון החיובי ועם הזמן זה יצבור תאוצה... ואז בשלב מסוים זה גם יתחיל להיות ריווחי... ועם הזמן גלגלי המערכת יתחילו להיות משומנים... ואז הבוס יכול להתחיל לנשום לרווחה... זהו... העסק כבר מבוסס ועומד על שני רגלים... כעת אפשר להתחיל לחשוב לצאת לאירועים שהייתי אמור להשתתף בהם... כי העסק כבר נוסע מעצמו... הבוס גם יכול לאט לאט להתחיל לפתוח עניינים גדולות... ולהתחיל לפזול על עוד השקעות כדאיות נוספות... על עוד אפיקים... אבל כל זה רק אחרי שהמערכת כבר משומנת כדבעי והעסק כבר נוסע מעצמו!!!! אבל אם מיודעניו רק פתח חנות לצעצועים... ובקושי התחיל לכסות את ההוצאות... והוא כבר פתח עניינים גדולות... והחליט לפתוח גם מאפיה... אז כולנו מכירים את החנויות האלו שנפתחות כמה ביחד בקול רעש גדול... ונסגרות אחת אחרי השניה בקול דממה דקה... אז את הדוגמא מתחום העסקים אתה לא כ"כ מכיר... אבל כעת אני אתרגם לך את זה לתחום קצת יותר מוכר לך... מהתחום של העסק ששמו תורה... ובכן:

בחור ישיבה נכנס לבית מדרש מתוך כוונה לפתוח עסק!!! עסק ששמו תורה... כעת... בשלבים הראשונים הוא הרי לא מתלהב מי יודע מהעסק הזה... והוא גם לא בטוח שהעסק הזה כ"כ ריווחי... אבל שכנעו אותו... אמרו לו שזה כדאי... והוא מוכן לתת את ה'צ'אנס... הוא מתחיל ללמוד... ובהתחלה... אני לא צריך להגיד לך... בשלב ההתחלתי העסק הזה סוחט רק הוצאות!!! אין שום הכנסות... אתה רק מוציא את הנשמה... רק יוצא מהמטה כל סדר א'... רק מתאמץ ללמוד... ורק מפסיד את כל הסיפוקים של החברים המפוקפקים... כעת יש רק הוצאות!! וכמובן שיש גם רגעים קשים... רגעים של... דיי... מה אני עושה פה... נמאס לי... (ולך תסביר לאותו בחור שאין בעל עסק עצמאי שלא עובר כאלו רגעים... לך תסביר לבחור ישיבה שאיזה עסק שהוא יפתח... הוא לא יוכל לדלג על הקשיים מהסוג הזה... לך תגיד לו שאין לאיפה לברוח... אם אתה רוצה להיות בעל עסק עצמאי מבוסס אתה חייב להיות גבר ולצלוח את ההתחלות

פראק... צריך לדעת שגם לבחורי ישיבות יש פראק... רק זה פראק מסוג אחר... פראק מסוג של בחורי ישיבה... אתה יודע איך נראה פראק של בחור??

הבחור תפס רצינות במשך תקופה... בהתחלה החבברה התייחסו לזה בחובבנות... אה... זה יעבור לו... הם חיכו שהוא יחזור מהחלל... חיכו שהוא ירד מההתלהבות של תחילת הזמן... הגיע ל"ג בעומר והבחור עדיין רציני... עדיין מגיע שלוש סדרים... עכשיו: יכול להיות שבדיוק היום אין לך כח ללמוד... וזה נורמלי... מותר לצאת להירגע קצת... אבל תבין!!! הלימוד של היום זה לא הנושא... יש פה משהו הרבה יותר עמוק ורגיש! יש פה עסק שלאט לאט מתחיל לצבור תאוצה... כל יום נוסף שאתה לא מוריד פרופיל אתה מחדד את המצב החדש שלך... כל יום נוסף שאתה כן קם לסדר ב' וכן מצליח לקום לתפילה אתה מוכיח לעצמך שאתה כן יכול!... לכן גם אם בבוקר הנקודתי הזה שבדיוק לא נרדמת יתכן שאפשר לקום מאוחר וזה בסיידר... אבל לא כדאי!... כי יש פה משהו רגיש!... אתה כעת באמצע להוכיח לעצמך שאתה יכול!... ולא כדאי להרוס את החדות של זה!... כעת כל שבוע נוסף שאתה מצליח לשרוד את ההתגברות שלך ואת התדמית שאתה נותן לעצמך ולאחרים שזה מה שאני... זה קריטי!... הבנת מה אני אומר? הבנת את הרעיון???

זה עסק! זה מלחמה על העסק!!! זה העבוידה שלך עכשיו...

תבין: יש עובד ה' ויש עבד ה'... אתה יודע מה ההבדל בין עובד לעבד?

אני עובד לפסח... אבל אני עדיין לא העבד של פסח...

עוייבד... אתה יכול להיות עובד ה' ולעשות המון המון מצוות... אבל אתה רק עובד... זה עדיין לא אומר שאתה עבד... מתי תקרא עבד?? כשעבודת ה' תהפוך להיות העסק הפרטי שלך!... אז תקרא עבד!... וזה כעת עבודת ה' המוטלת שלך... כן... אתה רוצה להיות עוייבד גדול... אתה רוצה לעשות המון המון מצוות... אבל הקב"ה רוצה שתהיה לא רק עובד אלא גם עבד... לכן כעת אתה תשקיע בעבד שבך!... כעת אתה מקדיש את כל האנרגיות שלך להפוך את התורה לחלק בלתי נפרד ממך ועסק החיים שלך... ואז כשתהיה עבד... אז תוכל לצאת מהלימוד כשצריך ולהיות עוייבד... ולא סתם עויבד... אלא ממקום של עבד...

אותו... זה מעמיד את העסק בסכנה מוחשית ואוי ואבוי... זהו! זה הנקודה!!! והדוגמא הזו צריכה לעמוד לך מול העיניים! אתה כעת פותח עסק!... עסק תורה...

אתה לא יכול לדעת לאיפה העסק שלך יכול להגיע!... העסק הזה יכול להמריא עד כסא הכבוד... ממילא כל עסק אחר... אפילו זה מצוות ומעשים טובים... עלול בתקופה זו להיות עצת היצר אחת גדולה...

כולם אומרים שהתקופה של הישיבה היא תקופה קריטית בחיים... שבתקופה הזו בחור מעצב את האישיות שלו לטוב או למוטב...

אבל שישאר בינינו... אני חושב שזה הרבה פחות מזה... לא צריך להגיע לחמש או שש שנים בישיבה... מספיק חצי שנה או שנה... (תלוי בסגנון של הבחור... יש כאלו שחצי שנה זה כבר מספיק ויש כאלו ששנה...) מספיק חצי שנה של רצינות... חצי שנה שהחלטת לתפוס את עצמך לידיים... והחלטת: אני הולך על זה!!! אני רוצה להיכנס ללימוד... אני רוצה להיכנס לעסק!!! אם רק תתפוס את עצמך חזק ותשתדל להיות שקוע בלימוד במשך זמן חורף פלוס זמן קיץ... זהו!!! אתה כבר בפנים! אתה כבר בעסק!!! העסק כבר נפתח!!! זה לא אומר שלא יבואו קשיים... יתכן שהעסק יעבור עוד הרבה זעזועים... אז מצמצמים סניפים... סוגרים מחלקות... אבל העסק כבר קיים!!! כן... כל בחור שמחליט להשקיע במשך תקופה ממושכת של כמה חודשים... בשלב מסוים הוא פתאום מרגיש איזה מין תחושה חזקה... זהו... אני כבר באל חזור!!! מ-פה אני כבר לא יכול לצאת!... מהסנדרט הזה אני כבר לא אוכל לרדת!!! כן. ההרגשה הזו אומרת במילים אחרות: שהעסק מתחיל טיפ טיפה להתניצב... העסק תורה שלך מתחיל להתבסס. וא"כ הסכנה הקריטית ביותר כבר מאחוריך... אבל לא!!! אל תקל ראש... גם אם העסק נכנס לשוונג... תמשיך לתפוס אותו "קצר"!... תמשיך לאבטח אותו... תמשיך להיות נערוויסט ותתייחס לכל מצוה והצעה אחרת שמציעים לך כעצת היצר... אין ברירה!!! זו מלחמה על העסק!!! מלחמה על החיים!!! העסק חייב להיות מבוסס עד הסוף!!! העסק חייב להיות חזק ומחייב... גם אם הצלחת לכסות את ההוצאות ואתה כבר מתחיל לראות קצת רווחים... זה עדיין לא מבטיח לך שברגעים קשים אתה לא תפשוט רגל חלילה... אתה עדיין עלול למצא את עצמך ברגעים קשים שאתה תחשוב שאולי כדאי משהו אחר... לכן תמשיך לתפוס את העסק חזק חזק!!! תמשיך לדגור בו!!! תמשיך לסיים עוד מסכת ועוד מסכת... ושיהיה לך ברור: כל חודש נוסף שאתה צובר ו... ואתה ממשיך להיות צמוד לתורה אתה יותר ויותר מעמיד את עצמך במצב של אל חזור!!! תמשיך לייצר לעצמך ולכל הסביבה תדמית וסטיגמה של בחור רציני שיושב ולומד... וכל בחור נוסף מהחברורה שיסמן לך על הגב שיצאת מהרשימה של החברמנים זה עוד וי בשבילך... זה עוד התקדמות וביטוח להתבססות סופית של העסק שלך... בקיצור: אתה כעת עסוק במשימה אחת ויחידה: להביא את העסק תורה כמה שיותר למקום שתהיה בו במצב של אל חזור!!!

יש כאלו שחושבים שרק רבנים נשואים לובשים

הקשות האלו... ומעתה: אם הוא יתפוס את העניינים ברצינות!!! ויזיז את כל העניינים האחרים לצד ויחך נשימה עמוקה עמוקה ויסתער עם כל האנרגיות על העסק מתוך נכונות להשקיע את כל הנשמה רק בזה... לאט לאט העסק יצבור תאוצה... והוא יכנס עמוק עמוק בעסק התורה ואז הוא יתחיל לעשות חיל בעסק התורה... והוא יתחיל לראות רווחים... פתאום יש לו ידע... פתאום יש לו חידושים... והעסק תורה מתחיל לשגשג... אוהו... העסק כבר מתחיל להיות מבוסס... כעת אפשר להתחיל להירגע...

אבל תאר לעצמך!!! חודש לאחר פתיחת העסק של תורה... פתאום מיודעו פותח עוד עסק... הוא מתחיל לעשות עוד כל מיני מצוות ומעשים טובים... נוסע לבקר חולים... ולשמח בחתונות של מסכנים ומשלים מניין באזכרות או בחנוכות בית... כן... הכל טוב ויפה... אבל אל תשכח! אתה נמצא כעת בתקופה רגישה!!! אתה כעת בעיצומה של פתיחת עסק! אם אתה לא תנקז את כל האנרגיות לעסק הזה... יש את כל הסיבות שבעולם שהעסק ידשדש ויחרוק... כי אתה בהתחלה... העסק שלך לא מספיק מבוסס ויציב בשביל שיהיה לך ראש לעסקים נוספים בעבודת ה'... חכה... חכה בסבלנות... עבודת ה' לא בורחת לך... יום יבא והעסק יהיה מבוסס... אתה כבר תהיה מונח עמוק עמוק בתורה... ואז תוכל לעסוק בצדקה ובגמילות חסדים ובזיכוי הרבים...

הדוגמא הכי מוחשית... אודות אותו בחור צעיר שיום אחד אבא שלו נכנס לישיבה וביקש ממנו שיבא לעזור לו בחנות ירקות... באותו רגע נזעק מן ר' עזרא עטיה זי"ע"א וניגש לאבא ואמר לו: תשאיר את בןך בבית המדרש... ואני הולך לעזור לך לחנות... זה לא היה מליצה!!! הוא התכוין ברצינות!!! ולמה??? כי למן ר' עזרא עטיה היה כבר עסק מבוסס... הוא כבר לפני שלושים שנה התחיל ללמוד תורה... הוא כבר שתול עמוק עמוק בתוך התורה... הוא כבר זקן ויושב בישיבה... העסק כבר נוסע לבד... אם הוא ייצא מבית המדרש לכמה שעות לעבוד קצת בחנות ירקות... נו... העסק לא יקרוס... (בדיוק כמו שהבעלים של מפעל אנג'ל... אם הוא יצא לכמה ימים מהמפעל... יקרה משהו??) אבל הבחור הצעיר הזה... הוא כעת פותח עסק חדש!!! עסק תורה טרי!!! אם כעת חס ושלום הוא יצא מהלימוד בשביל לעזור לאבא שלו בעבודה... העסק יאבד את ההפקט... העסק לא יהיה רציני... ורח"ל לא עשינו עסק... וה' ישמור ויציל איך כלל ישראל היה נראה אם היינו מפסידים את מן הרב עובדיה זי"ע"א... עכשיו שלא תבין לא נכון: ימים יגידו... ובמשך השנים מן הרב עובדיה עוד יאלץ לסגור הרבה פעמים את הספר... הוא יצטרך לכתת את רגליו לכל מיני מצוות ומעשים טובים מקצה א"י ועד קצה... אבל לא נורא... הוא כבר עוזב עסק מבוסס!!! באמצע כתיבת התשובה הוא לפתע ילבש את הגלימה ויצא... ואחרי שעתיים הוא יחזור לאותה שורה שבה הוא נעצר... נו... מכזה עסק מבוסס אפשר לצאת... לא יקרה כלום... העסק לא יקרוס... אבל אז?? בשנים הכ"כ הרגישות האלו... שהבחור הצעיר הזה כעת בצעדים הראשונים של פתיחת העסק!!! כל זעזוע הכי קטן... כל דבר אחר שיכול להטריד

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסיים בהלכה.

הלכות "כבוד רבו..."

למי שלא יודע... בשו"ע יו"ד מיד לאחר הלכות כיבוד אב ואם... יש הלכות כבוד רבו ומי שרוצה יענין שם... אבל!!! במדור זה אני בוחר לדבר דווקא על נקודות שלא כ"כ כתובות שם...

כן... כמו בכבוד הורים... בשו"ע כתוב איזהו כיבוד? מאכילו ומשקהו וכו'... אבל כולנו יודעים שתכל'ס... במגרש המעשה הייחסי בין הורים לילדים הוא מאוד דינמי... והוא בעיקר תלוי בשו"ע החמישי... (ואתה מבין ללב שמי שיכבד את ההורים שלו בבגדי כהונה ולפי כל מה שכתוב בשו"ע... אבל בהתנהגות החשודה שלו הוא יוריד אותם אבל שאולה. הוא יותר מזכיר את עשיו מאשר את יעקב...)

או על אותו משקל בדיוק בייחס לכבוד רבו... נכון אמנם שיש שולחן ערוך ויש הלכות מובהקות של קימה והידור שצריך להקפיד עליהם... אבל תכל'ס... במגרש החיים המעשי... בייחסים בין תלמיד לרבו יש כל מיני דברים שלא תמיד כתובים בשולחן ערוך... וגם אותם צריך וחשוב לדעת...

פריצני לגלות לך סוד כבוד: רב הוא גם בן אדם בין הייתר!!! וכמו שאתה צריך מילה טובה ככה גם רבנים לפעמים צריכים מילה טובה... כן... רב שמסר שיעור טוב **מוציא לו ישר כח**... אני יודע שמרוב שאתה מכבד את הרב אז הוא אצרך משהו גבוה ומרומם על כל ברכה ותהילה... לכן אתה בטוח שהוא לא צריך מילה טובה... ולכן אני פה בשביל להגיד לך את זה... כן... רב שמסר שיעור... הוא השקיע... הוא עמל על זה... הוא הכין שיעור... ומגיע לו ישר כח... ואם לא תגיד לו ישר כח זה יחסר לו... הוא צריך את הפידבק הזה... כי הוא גם בן אדם!!!

עוד נקודות מהחדר: רב מתוקף תפקידו צריך לנהוג כבוד בתפקיד שהוא מייצג... ולא כמו שיש כאלו שחושבים שזה עניין של גאווה והתנשאות... אלא יש כאן מכובדות אמיתית שנדרשת מרב שאין לו רשות לנהוג כמו אדם פשוט... וכתוצאה מזה הוא מוגבל טכנית בהרבה בדברים!! ועם טיפ טיפה תשומת לב אתה יכול לעזור לו בכבוד... כן... זה אולי יראה קצת מוזר... וכי הרב צריך את העזרה הקטנה שלי? התשובה היא: כן... מותר לפקוח עיניים ולשים לב... כשהרב יושב במזרח ואתה רואה שחסר שם כוס... הרב מתוקף תפקידו לא יכול כעת לקום ולחפש כוס... ואילו אתה כמו כלום יכול להביא לו כוס... וכן הלאה וכן הלאה... כל מיני מעשים קטנים שאצרך זה כלום... ואילו אצל רב זה בגדר "אינה לפי כבודו" והוא לא יכול לעשות זאת מעצמו. ---

הנקודה הזו מגיעה לידי ביטוי גם בתחום הנוהגות... תבין: אם אתה תבא אלי ותתחיל להיות נודניק יותר מידי... אני כבר אמצא דרך אף להתפטר ממך... כי אני לא חייב לך כלום... אבל ברגע שמדובר ברב! לרב יש עבודות מסוימות (בבחינת עבודת אבי נחמן עליכם...) שבאופן טבעי הוא אמור לתת מענה לכל בן אדם שניגש אליו בשאלות... ואם אתה כעת הולך ברחוב ואתה רואה שהרב הולך לבד ואתה מרגיש שזה ממש בגדר "בל תתחית".... ולכן אתה מחפש שאלות מתחת לריצפה אף להעסיק אותו... קח בחשבון: שלמרות שהוא רב סו"ס הוא גם בן אדם... וגם לו מגיע קצת פריטיות... ולא חייבים בכל מחיר להעסיק ולאחר אותו... כמדומני שההוראות הפשוטות האלו הם בהחלט גם בכלל: "כבוד רבו"!!! אמנם יש לדון שזה כבר בכלל "כבוד האדם" אבל בכלל מאתיים מנה...

עוד נקודות: אם אתה מתכנן להירדם בשיעור של הרב... אנא... תעשה טובה ואל תרדם לו מול הפנים... זה חוסר טאקט!!! ושוב: הרי לי לא היית עושה את זה... כי אתה יודע שאני בן אדם ולהירדם לי לא לפטפט לי מול הפרצוף זה עלול להפריע לי... רק מה? נכנס לנו בראש שרב זה משהו אחר... רב קרוץ מתומר אחר... הוא "רוש הציבור" ולא מפרע לו כלום... אז זהו!!! "מאן דעלך סני לחברך לא תעביד" נאמר גם על רב!!!

לבקש מרב לבא לאיזשהו מקום... אתה יודע מה זה??? זה בדיוק כמו לקחת בן אדם רגיל ולהוציא אותו מהבית ולשרוף לו שעתיים בשעות הערב... **מה בשב"פ אמרתי פה??? לא אמרתי כלום... אבל תחשוב על זה טוב טוב!!!** כשאתה מבקש מרב שיבא... תכניס לעצמך לראש שהוא לא רב... הוא גם בן אדם... שיש לו גם חיים ואתה כעת שורף לו ערב... אם אתה חושב שזה מוצדק בכיף... (הרבה פעמים זה מוצדק) אבל אם אתה צריך אותו בשביל לסגור איזה חור... (כגון שהמוצגת מתאם התבטלה... ואז אתה לא יודע מה לדחוף בחצי שעה הו... ואתה צריך משהו שימלא את הבמה וכל כיוצ"ד ודי לחכימא) אז בבקשה... נא ליכור שרב הוא גם בן אדם... וגם אם אתה לא מכבד אותו בתור רב... לפחות תכבד אותו בתור בן אדם...

יענקלה כהן... איך לך ברירה!! אתה חייב לתפוס את עצמך לידיים!!!

תושבי תל שקמונה יצאו בקריאה נרגשת: ב"ה זכינו והקמנו עוד כפר חדש בארץ ישראל... ואנו זקוקים לעשרה "בטלנים" משבט לוי שיבואו לקדם את הישוב שלנו ולהעניק לו חליות שם עיר... המגורים כמובן על חשבוננו... (שהרי לשבט לוי אין חלק בארץ...) המזונות והמחיה בעזה"ש גם על חשבוננו (הרי אין לשבט לוי לא תבואה ולא רפתות ולא כלום...) רק תבואו... ואכן בדיוק בחודש האחרון בעיר הכהנים ענתות יש כמה בחורים כהנים מאורסים משני הצדדים (גם מהצד של האשה) שהמשמעות היא שאין לזוג הזה איפה לגור!! כי שלוש עשרה ערי הכהנים נמצאים כבר באיכלוס מקסימלי שא"ל הכהנים שם סיקה!!! (ואם יש אליהם אמה של מגרשים סביב העיר... הרי קי"ל "אין עושים מגרש עיר...") בקיצור: אין להם איפה לגור!!!! **נו... אז מה יהיה??** בשביל זה ב"ה לכלל ישראל יש הרבה אהבת תורה... ובכל עיר זקוקים לכמה ספרי תורה מהלכים ש"שמרו אמרתך ובריתך ינצורו יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל..." וחוצ' מזה בכל עיר יש סתם ככה צורך בכהנים בשביל שיהיה אפשר לתת להם תרומה גדולה ותרום"ע... וצריך גם לייים למעש"ר וכו'... אז בשביל זה תושבי הישוב תל שקמונה פנו אלינו... ואכן הגענו כאן עשרה זוגות כהנים צעירים... תושבי העיר קבלו אותם בכזה מאור פנים... אותנו קיבל ר' יעזר ולקח אותנו ליחידת דיוור מטופחת עם גינה נחמדה שהוא היקפה בשביל שבת הלוי על חשבון כמה דונמים מכובדים בשדה אחוזה שלו... ראיתי איך הוא קורן מאושר... תושבי העיר ממשיכו כרכו סביבנו בכזו אהבת תורה... הם פתחו לנו שטיבל מיוחד שיהיה לנו פרטיות ונוכל לחיות על טהרת תרומה...

ומיד יום ביומו... יש כאן עליה להגלו!! בשעות אחר"צ... מגיעים לכאן אמהות ונותנות... כל אחת נותנת משהו אחר... זו מגיעה עם הפרשת חלה... וזה מגיע מהשדה עם שק שיש בו בערך מאה תאנים ונותן לי באומד שלוש ארבע תאנים... (ולחברותא שלי יוחנן הלוי הוא נותן עוד עשר... ואח"כ הוא מפריש לעצמו את המעשר שני...) וככה כל יום אנחנו חוזרים הבייתה מהכולל... **עם מן מהשמים!!!** תבין: תושבי הישוב כאן הם מסודרים... כל אחד יש לו את העסק שלו... לכל אחד יש פה שדה משלו... לאחד יש פרדס ולשני יש יקב... ובית הבד... אבל אנחנו שבת הלוי... אין לנו שום מקור מחיה!!! הקב"ה הציב אותנו בפני עובדה שאנחנו מצידנו חסרי כל הכנסה אישית!! בשביל שנוכל לשבת וללמוד ובאמת אנחנו יושבים פה ולומדים כי אין לנו משהו אחר... אבל מצד שני עיינו נשואות כל יום השמייה... אנא ה'... הטריפני לחם חוקי... ובאמת ברוך ה'... כל יום יש הפתעה אחרת... אנחנו אף פעם לא חוזרים עם ידיים ריקות הבייתה... כל יום והמתנות כהונה שלו...

אבל!!! כאן מתחיל הסיפור הרגיש... סו"ס כמו בכל כולל ובכל ישיבה... יש אברכים יותר טובים ויש פחות... אז גם אצלנו... העשרה כהנים שיושבים כאן ולומדים... רובם ככולם אברכים ממש רציניים שעוסקים כל היום בתורה ופרושים מכל העולם... אבל יש את יענקלה... יענקלה הוא אמנם כהן... ויש לו דין של "וקדשתו" ומכבדים אותו בכל דבר שבקדושה... אבל הוא לא המתמיד הגדול ביותר... והוא גם חברסן גדול... ועליז... (אז אם הוא היה סתם אברך בדורנו... נו... יום אחד הוא היה יוצא מהכולל והולך לחפש את עצמו... דא עקא שהוא שייך לשבט לוי!! ואין לו! אין לו לאן... כי אין לו חלק בארץ...) ובשביל מסוים הוא פשוט נפל בין הכסאות והתחיל להיות מסכן... **ולמה??** תבין: כל יום מגיעים לכאן אנשים לתת תרומה גדולה וכו'. ותחשוב שאתה נכנס לבית המדרש ויש לפניך כעת עשרה כהנים... ואתה רק צריך לבחור למי לתת... לזה... או לזה... אתה מבין לבד שבאופן טבעי יענקלה תמיד נדחה לסוף הרשימה!!! כי... כי כשיש לך את ר' יוחנן שכל כולו כהן ת"ח אז למה לתת ליענקלה שהוא יותר מידי חברסן ומי יודע... אולי הוא לא מספיק אוכל על טהרת תרומה?? **ממילא נוצר מצב מאוד לא נעים**... שיענקלה מסוגל לשבת כאן ימים שלימים יחד איתנו... ואנשים מגיעים אחד אחרי השני וממלאים את הסלים של כל אחד מאיתנו בכל טוב... ויענקלה יושב בצד והסל שלו ריק מכל... ומיום ליום זה נהיה יותר מגמתי... ואם בהתחלה זה עוד היה לא כ"כ נעים... בשלב מסוים זה גם התחיל ממש להדאג... סו"ס אל תשכח שיענקלה יש אשה וילדים קטנים בבית... והם צריכים מקור הכנסה... וליענקלה אין שום מקור מחיה!!! רק זה שהוא כהן וכל ההכנסה שלו אמורה להגיע רק ממתנות כהונה... ממילא הוא נשאר חסר כל... יענקלה כבר הרבה פחות עליז מפעם... הוא הבין שאין לו הרבה ברירה... הוא חייב לתפוס את עצמו בידיים... אחרת לא יהיה לו מקור מחיה!! (ובדיוק זה רצון ה'... שיהיה שבת אחד מישראל שלא יהיה לו ברירה... הוא יהיה מוכרח לעסוק בתורה... אחרת יהיה עליו סנקציות...) וכעת... לקראת חג השבועות יענקלה ניסה לתפוס חזיון... אבל אל תשכח... שכל ההתחלות קשות... וגם לשפר את התדמית זה לא כ"כ פשוט! ולבנתיים החג מתקרב... וכל יום נכנס פה יהודי אחר ומביא איתו בכור בהמה טהורה ונותן אותו מתנה לכהן... כן... לר' יוחנן המתמיד יש כבר 3 בכורות בהמה שמחכים לו בחצר שהוא צריך לעלות אותם לירושלים... וגם כל אחד מהכולל שלנו קיבל לכה"פ בכור אחד... ו... והיחיד שנשאר בלי כלום זה יענקלה... כל מי שמגיע ואנחנו מציעים לו שיתן ליענקלה... הוא מתחמק באלגנטיות ויוצא... אוי... כמה לא נעים...

יענקלה נכנס למשבר עמוק... ו... ובימים האחרונים הוא כבר לא מגיע... הוא הסתגר בביתו... ילדיו רעבים ללחם... יענקלה ישב בביתו והתחיל לבכות לה'... אנא ה'... עשה למען טאטע אהרן... עשה למען זיידע לוי... עשית אותי חסר כל בשביל שאלמד תורה... אני רוצה ללמוד... התחלתי להתחזק... אבל העוילים עדיין לא נותן בי אימון... והנה... תוך כדי שיענקלה יושב שפוף בחצרו... לפתע הגיע זלמן... יענקלה... אני רואה שלאחרונה אתה נמצא הרבה בבית... אתה מסכים לשמור על העגל שלי??? אני הולך כעת מחוץ לעיר לעשות מעשר בהמה? בסיידר... ענה יענקלה... תכניס את העגל לחצר שלי... אבל אני לא לוקח אחריות... אני רק שומר חינוס... **ויהי בחצי הלילה נכנס גנב "הרים" את העגל**... ולמחרת... יענקלה יוצא על הבוקר ומגלה שוד ושבר... העגל וגנב... אוי אוי אוי... מן הפח אל הפחת... כל השכונה מדברת על יענקלה השלמזל... גם כן עם הארץ... וגם לא יוצא... ומה אתה חושב... זלמן לא יתור... הוא תבע את יענקלה לבית דין... בית דין שמעו את שני הצדדים... ואמרו ליענקלה: תקשיב... אתה שומר חינוס... אתה פטור על פשיעה... אבל אתה רק צריך להישבע שלא פשעת... לפתע הרים יענקלה את עיניו ואמר בנחישות: **לאו! אני לא מוכן להישבע!** אבל אם אתה לא נשבע... אתה צריך לשלם... בסיידר... אני אשלם... אני אעבוד פה בעבודות שירות ואני אשלם... כל העיר נייעס... יענקלה חושש להישבע... אאאפס... זה אומר שבין הייתר הוא גם חשוד בגניבה... צא... צא טמא מסחננו... יענקלה שילם... והוא נהיה לשיחת היום... יענקלה גנב... **ויהי בחצי היום!!! לפתע נתפס הגנב!!!** כל העיר כמרוקח... הנה... הנה העגל של זלמן... הגנב נגרר לבית דין והם חייבו אותו תשלומי תמשה!!! העגל הזה ככול חשב... למי? ליענקלה!!! בטח... קי"ל: שילם ולא רצה להישבע... נמצא הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי שהפקדון אצלו... האב"ד היה מופתע מאוד... והוא דפק על השולחן והכריז: אני מתפעל מלבו הטהור של יענקלה כהן... שלמרות מצבו הדחוק... הוא לא הסכים בשום אופן להישבע... ניכר עליו שהוא נכדו של אהרן הכהן... שתורת אמת הייתה בפיהו... פתאום כל התדמית של יענקלה השתנתה ללא היכר... ועד חג השבועות כבר הספיקו שני יהודים לתת לו בכור בהמה... כעת יש לו בחצר חמש עגלים חולין תשלומי גניבה... ועוד שתי בכורות שהוא יעלה איתם לירושלים... יענקלה קיבל חיוך מתוך משמים... והוא מתכנן לא לוותר עליה... הוא מתכנן לקחת את עצמו רציני לידיים... ולהיות שבת לוי נאמן שכל כולו מסור לעסק התורה בלבד...

אני מרגיש שאני עמל לחינם... לאיפה הכל הולך??

אחד מהתופעות המסתוריות ביותר... זה התגלות הפתאומית של תורת הנסתר בעולם... תחשוב: מדובר בדור של תנאים קדושי עליון... הסתובבו שם שרפי קודש... הלל ושמיא... רבי יוחנן בן זכאי ותלמידיו... רבי אליעזר הגדול... רבי עקיבא... בתי מדרשות מלאים בתלמידי חכמים מעתיקי השמועה ממה שקבלנו איש מפי איש עד משה מסיני... והנה!!!! יום אחד בהיר יוצא התלמיד רבי שמעון בר יוחאי מהמערה יחד עם בנו... והוא מביא איתו אור חדש לעולם... פתאום רוח הקודש נשפכת בבית המדרש כמים... הבית מדרש מקבל מושגים חדשים... פתאום יהודים פשוטים מהלכים בצדי הדרכים ומדברים סתרי תורה... (תפתח את הוזה"ק... כמעט כל מאמר זוהר מתחיל בתיאור שהם הלכו בדרך ואז הם פגשו איזה אדם פשוט שרוכב על חמור והם התלבטו בכלל אם לדבר איתו... ואז פתאום הוא פתח את פיו והתחיל לדבר סתרי תורה... וככה זה לאורך כל הוזהר... ויש שם ביטוי מפורש בזהר: אשרי הדור שאפילו יהודים פשוטים יודעים לדבר סתרי תורה)

מה הפשט בזה??? איך פתאום קורה כזה דבר???

תבין: אני לא סתם שואל... יש לי דימיון מפותח... ואני לפעמים מדמיון לך תדע... אולי יום אחד יצא איזה תלמיד חכם אחד מאיזושהי מערה... ופתאום כל העולם יתמלא באור אדי... וכל הנושרים ירצו לבית המדרש ויחבקו את הגמ... ובבת אחת מלאה הארץ דעה את ה'... כן... החלום הזה מזכיר את ביאת המשיח... אז ווה!!! שבזמן רשבי" זה קרה גם בלי משיח... יום אחד משהו יוצא מהמערה וזה פשוט קורה... איך?? איך זה קרה?? רגע... אולי יש סיכוי לארגן כזה מהפך גם היום?? אולי??

העניין הוא ככה:

אחת מהיסודות הגדולים ביותר בפנימיות התורה זה המושג:

מים נוקבין!!! מים דכרין!!! אל תבהל... זה אולי נשמע משהו מופשט... אבל זה מושג מאוד חיוני ונחוץ ונוגע לכל אחד מאיתנו בחיי היום יום... **ובכן: העניין בקצרה הוא כך:** מים דכרין הכוונה היא להשפעה שמגיעה **מלמעלה** - משמים... (מה שנקרא מים **זכרים**... זכר הוא כינוי למשפיע) ומים נוקבין הכוונה להשפעה שמגיעה מלמטה!!! (נוקבין מלשון נקבה - מקבל...)

עכשיו: יש כלל ברזל: השפע לא יורד מלמעלה **רק בהתאם ובמקביל** לשפע שהגיע ועלה מלמטה!!! **רוצה דוגמא פשוטה??** גשם!! גשם זה דוגמא למים **דכרין** - שפע שיורד מלמעלה... מאיפה הגשם מגיע??

ממים נוקבין... ממים שנמצאים למטה בים... והמים התאיידו ונהפכו ממים נוקבין למים דכרין... הם נהפכו ממי הים... לענן שמוריד גשם מלמעלה... **אז על אותו משקל**

בהשפעות ואורות שמגיעות מלמעלה...

כל הקרבה ועבודת ה' והתבטלות שמגיעה מלמטה... ממים נוקבין... היא לא נעלמת!!! היא רק מתאדה ממים נוקבין... ונהפכת להיות מים דכרין... וחכה חכה... עוד מעט יגיעו עננים גדולים טעונים שפע עליון... וכל המים שהתאדו אז מלמטה... כעת אתה הולך לקבל אותם שוב בייתר שאת ובייתר עוז... **רוצה דוגמא מאוד מוכרת ומזעזעת??**

לפני קצת יותר משבעים שנה עם ישראל הקריב שש מיליון מים נוקבין... דם יהודי נשפך כמים... יהודים נכנסו באושוויץ בתור בני אדם ועלו בענן... שש מיליון יהודים **התאדו** בסוד "מים נוקבין"... איזה הסתרת פנים... איזה שואה נוראה עברה על עם ישראל... **והנה!!! לא חלפו כמה שנים בודדות**... ופתאום הופיעו עננים גדולים של ברכה בשמים... והתחיל לרדת גשם זלעפות בלתי פוסק של סיעתא דשמיא ברוחניות וגשמיות... וכבר כמה עשרות שנים שכלל ישראל מוקף בחסדים ובשפע אינסופי... עולם התורה והחסידות הולך ומתפתח ומתעצם ומכפיל ומשלש את עצמו כפי שלא היה מעולם... מאיפה הגיע השטפון של השפע הזה?

מה התשובה?? מים דכרין לא מגיעים פתאום מהשמים!!! **מים דכרין מגיעים רק**

ממים נוקבין!!! כל טיפת שפע שיורדת משמים... זה אומר שעלתה כנגדה טיפת דם של מסירות נפש מהארץ... על כל קרטוב סבל וצער שיהודים נהרגו ונטבחו ובאו באש ובמים עד קידוש שמו יתברך... המים נוקבין האלו היו נראים בשעתו כאילו הם מתאדים ועולים ונעלמים בהסתרה הנוראית שהייתה אז... אבל הם לא באמת נעלמו... הם רק נהפכו למים דכרין!!! ותוך כמה שנים פתאום עולם התורה עמד משתאה מול התפתחות ושגשוג וסיעתא דשמיא בלתי נתפסת... וזה משם!! זה מאותם מים נוקבין שהתייידו בהסתרה שבתוך ההסתרה...

ולא צריך להגיע רחוק! לא צריך להגיע לדוגמאות מזעזעות בקנה מידה של שואה ונהרות דם... לא!! יש דוגמאות הרבה יותר נקודתיות וקרובות ונוגעות למעשה לכל אחד מאיתנו... בחור יקר... אתה כעת עושה חיל בלימוד התורה... הולך לך טוב... יש לך חשק והבנה ובהירות אתה כבר מסרת כמה חבורות... אתה יודע לסכם טוב את הסוגיה... בקיצור: אתה מצליח... ההצלחה שלך היא גשם של שפע משמים... זה מים דכרין... ומקובלנו שאין סתם מים דכרין!!! כל טיפת מים דכרין... קדם לה דמעה של מים נוקבין... ההצלחה שלך לא יתומה!! יש לה מקדמה... תברר טוב טוב את מקור המים... מי אחראי להצלחה שלך... יתכן שזו האמא שהזילה הרבה דמעות עליך שתגדל בתורה... ויכול להיות שזה אבא שלך... כן... אבא שלך שיתכן שבשטח אתה יותר מוצלח ממנו... הוא עשה את כל הכבדת דרך לבד... הוא ירק הרבה דם בשביל להיות בן ישיבה... ובשביל להקים בית של תורה מינימלי... ויתכן שהיום אתה הרבה יותר ממנו... אבל תכבד אותו!!!! כי המים דכרין שאתה כעת שותה אותם לרוויה... זה מהמים נוקבין שהוא העלה מעוד יום של מאבקים פנימיים בשביל להיות בן ישיבה... זה מה שנקרא "כיבוד אב"... תכבד ותכיר שהפסגה שבה נולדת נזקפת לטיפוס המגיע שאבא שלך טיפס בכוחות עצמו... והמים בשושן שאתה שואב בקלי קלות ממעיני הישועה נזקפים למים נוקבין שאבא שלך מיצה את דמו עליהם...

וכ"ש ההיפך... בחור יקר: אם קשה לך... אם אתה יורק דם ועמל ומתייגע ותכל'ס אתה

לא רואה תוצאות בשטח... אל תבהל... אולי נדמה לך שאתה עמל לחינם... אני מתאמץ והכל מתאדה לי מול הפנים... אני ממשיך לא להבין... ממשיך לא לזכור... ממשיך לעבוד קשה על ריק...

אבל לא!!! העמל שלך מתאדה??? נכון... הוא באמת מתאדה... אבל הוא כעת עולה בסוד מים נוקבין... וחכה חכה... חכה לו... הוא עוד הולך להופיע בסוד מים דכרין... אי אפשר לדעת מתי זה יהיה... הסבות והסתבות שלנו פגשו את המים דכרין בדור השני או בדור השלישי... אבל בדור שלנו כבר אפשר לראות את זה יותר מהר... חכה חכה... יום אחד פתאום נפתח הלב... פתאום אתה מתחיל להצליח בלימוד... פתאום אתה מתחיל לעשות חיל... ואז אתה לא יודע מאיפה זה נחת עליך... כן... אתה אולי לא זוכר... אבל פעם פעם ירקת דם... פעם מאוד סבלת בישיבה... היה לך מאוד קשה עם חבורות וואתה יגעת ומיציית את דמך... היה נראה לך שאף אחד לא רואה... אבל כל העמל שלך עלה לפני הקב"ה כאישים וניחוחים בסוד מים נוקבין... והנה כמה שנים לאחמ"כ זה פתאום נפתחים השמים וזה חוזר אליך בחזרה בסוד מים דכרין... ההצלחה שלך כעת נזקפת לאותם שנים קשות דאז...

נחזור לעניינינו... יום אחד בהיר רשבי" יוצא מהמערה... ופתאום מתקשרים השמים בענני השגה... ומטר של רוח הקודש ירד לעולם... אור עצום של תורת הנסתר הפציע בבת אחת את חשכת הגלות... ועשרה תלמידים של הבוצינא דנהורא רשבי" מקיפים אותו ומקבלים מלא חפנים השגות נוראות בפנימיות התורה... **והשאלה מנסרת לה בחלל העולם:** מאיפה?? מאיפה זה צץ פתאום?? מאיפה הגיעו המים דכרין האלו?? איך ניתנה רשות לכזה אור עצום ונורא לרדת ככה פתאום על חברי האידרא קדישא- עשרה התנאים הקדושים שחיברו לנו את הוזה"ק???

התשובה מבוארת בספרי הקדמונים:

אי שם... אולי שכחתם... אבל לפני כמה עשרות שנים כלל ישראל עבר הסתרה איומה ונוראה... מלכות הרשעה גזרה להרוג את עשרת הרוגי מלכות... והוציאו להורג במיתות משונות עשרה תנאים קדושים שמזמן שבטי י-ה לא היו צדיקים כמותם... ועשרת התנאים הקדושים האלו עלו בסוד מים נוקבין עד כסא הכבוד... ובשעתו לא הבינו כלום... בשעתו היה רק חושך כפול ומכופל... בשעתו ראו רק שואה איומה של הסתרה שבתוך ההסתרה... אבל ימים יגידו!!! ולאחר כמה עשרות שנים פתאום הופיע להם עננים מלאים... מים דכרין... מלאי אור ובהירות והשגה עצומה שלא הייתה מברית העולם... ואותם מים דכרין השפיעו שפע אינסופי של השגה לעשרה תנאים בני החבורה של רשבי"א... אבל המים דכרין האלו לא הגיעו מהשמים... זה אותם מים נוקבין!!! אותם עשרה הרוגי מלכות שעלו בסערה השמימה בסוד מים נוקבין... ימים יגידו והמים האלו תורגמו למים דכרין שהורידו לנו את כל תורת הנסתר...

ללמדך: אין סתם הסתרה!!!! אין הסתרה שנעלמת!!! אם ראית דור שצרות עוברות עליו כנהר חכה לו... אם יש לך דור שעובר גירוש ספרד ורדיפות בלתי פוסקות מהאינקויזיציה ושאר מרעין בישין... חכה... המים נוקבין האלו עלו כעת ללמעלה... וימים יגידו ופתאום בעיר צפת יתקשרו השמים בעבים וירד לפתע שטפון של קדושה וטהרה והשגה בפנימיות התורה... ובדור אחד פתאום יתגלה לנו מרן הב"י והרמ"א והאר"י הקדוש ותלמידיו וכל גדולי עולם שהתנקזו כולם לאותו דור מופלא שכולם עומדים ושואלים: מה נשתנה הדור הזה מכל הדורות?? וההסבר הוא פשוט: תסתכל דור אחד אחורה... ותראה כמה מים נוקבין עלו לשמים... מה הפלא שהמים דכרין שבאו אחריו היו בהתאם...

תכל'ס... מה זה נוגע אלינו למעשה??

בחור יקר: עברת משבר מאוד מאוד קשה בתקופה האחרונה... אתה מרגיש שבר כלי... אתה מרגיש חלש מתמיד... שברירי מתמיד... נו... אז בדיוק עכשיו להתחזק?? בדיוק עכשיו לנסות לאסוף את עצמי??

כן!!! הרבה פעמים בחור התחיל להצליח באמת דווקא לאחר הנפילה הכי עמוקה!!! זה בדוק ומנוסה... יש הרבה אנשים שרצו להתחזק ורצו לעשות דברים טובים ו... ולא כ"כ הצליחו... ודווקא לאחר שעבר עליהם איזה קושי... פתאום הם התחילו להרגיש סיעתא דשמיא מיוחדת... ולמה?? כי דווקא המים נוקבין שעלו והתאדו לשמים מהשבר הגדול... מהנפילה... מהתשובה... דווקא זה סיבה לחדש כנשר נעורר ולהריק עליך משמים מלא חפניים מים דכרין של סיעתא דשמיא...

לכן דווקא לאחר נפילה... דווקא לאחר משבר... יש צא"נס יותר מתמיד... מתוך הכרה ששום נפילה לא נאבדה... שום אנחה לא התאדה ונעלמה... הכל רק התאדה בתור מים נוקבים... ואתה הולך לפגוש את זה בסוד מים דכרין... רק תפתח את הלב... רק תכין כלים... רק תביע נכוונות... אל תזלזל בשום סדר א'!!! אני מברך אותך מעומק לב... הלוואי וה' יוריד לך מחר בבוקר סדר מלא בגישמאק בסוד מים דכרין... אבל גם אם חלילה לא הלך... וכל הסדר הזה סחבת בחיורך נפש... הסדר הזה עלה בסוד מים נוקבין ואתה הולך לפגוש את זה... אם התפללת והתפילה התקבלה... מה טוב... התפילה שלך ירדה בסוד מים דכרין... ואם לא... אז מקסימום היא נכנסה למאגר של מים נוקבין...

וכן הלאה וכן הלאה... ואין עוד מקום להאריך...

גליון זה יו"ל לזכות ידידינו
הר"ר ירמיה סולטן שליט"א
מניו ג'רזי ארה"ב
לרגל הולדת בנו בשעטו"מ

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם להרב" (כו, ז)

קשה מעיקרא כתיב ונתתי שלו' בארץ וחרב לא תעבור בארצכם וא"כ אויביכם מאן נינהו. וי"ל דקאי אמלחמת ז' עממין ומלחמת עמלק שזה חיוב אף שאין באין להלחם. א"נ דקאי אמשטינים דלמעלה שאם ישראל נוהגין כראוי נופלין לפניהו מעצמן כדאי' במדרשות ועי' ברכות ו' א' יפול מצדך אלף דקאי אמזיקין.

"ואם בחקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם" (כו, טו)

פשטי' דקרא משמע דדוקא אם מאסו המשפטים ותגעל נפשכם נענשים בעונשים הללו אבל אם אין מקיימין התורה מחמת עצלות והתרשלות ולא תמאסו בהן לא יהו עונשין הללו אלא עונשין קלים להחזירן למוטב וזהו התוכחה בפ' תבא ולכן מתחיל שם רק ארור אתה וגו' שמסלקין הברכה ורק אח"כ אם לא תשמעו לי אעורר אתכם בעונשין הקשים דכתיב אח"כ, אבל חז"ל פירשו (בב"ב פ"ח ב') דהעונשים בפ' תבא קשים יותר ושבעים פנים לתורה.

(טעמא דקרא)

וישבתם לבטח בארצכם, ונתתי שלום בארץ (כו, ה)

שאלה: כבר הקשו כי לאחר שנתברכו "וישבתם לבטח בארצכם", לשם מה יש צורך בברכה "ונתתי שלום בארץ"? (ועיין ב"אור החיים"). תשובה: "וישבתם לבטח בארצכם" היינו שלא תפחדו ממלחמה, אבל יתכן שלפתע פתאום תפרוץ ותבוא מלחמה בלא שיפחדו קודם, וע"ז באה הברכה "ונתתי שלום בארץ".

ואכלתם לחמכם לשובע (כו, ה)

וברש"י: "אוכל קמעה והוא מתברך במעיו". כבר הקשו, אחרי שיתמלאו אוצרותיהם ויוכלו לאכול כל שבעם, שוב מה צורך בברכה זו? (ועיין בחת"ס).

תשובה: בפחות זמן אכילה, יכול ללמוד יותר!

(דרך שיחה)

עלי שי"ח

"תורתו מגן לנו"

השבוע הופיע ספר חדש מקולמוסו המשובח של הרה"ג רבי יצחק אהב ציון שליט"א מירושלים. החיבור, נסוב סביב התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, עניני ל"ג בעומר, חלאקה, וסביב ימי העומר, מלא וגדוש בתשובות והוראות, הנהגות ופסקים ששמע המחבר במשך עשרים שנה מרבינו שליט"א בכתב ובעל פה.

'כשהדפסתי את המהדורה הראשונה' מספר לנו המחבר, 'אנשים השתוממו, וכי על יום ל"ג בעומר כותבים חיבור שלם? וכי מה יש לכתוב על זה מרב שאינו חסידי, מלבד ההלכה שאין אומרים תחנון? אבל כאשר פותחים את החיבור רואים כי יש הרבה מה לכתוב בכל נושא במרחבי התורה הקדושה, ואין ענין שאין בו חידושי תורת מרן הגר"ח שליט"א.

*

במרכז הספר בולט מדור חדש ומיוחד, של עובדות והנהגות שרובם חדשים, אותם כתב המחבר ממה שראה או שמע מכלי ראשון. לפי סדר ארבעים ושמונה קניני התורה, על כל קנין וקנין הוא מביא מעשה רב, המתאים לאותו הענין, כך למשל בקנין של 'במיעוט דרך ארץ' מביא עובדה נוראה אותה ראה בעצמו.

היה זה באחד הימים בזמן קבלת הקהל, אל הקודש פנימה נכנס המקובל הרב יחזקאל בינג, מבני ברק, ובידו ספרי קבלה חדשים אותם הוציא במסגרת מכון הוצאת הספרים שלו. רבינו שליט"א פותח את הספר ומעיין בעמוד השער, מדפדף לאחור, והנה הוא רואה כי 'ניתן להשיג את הספר ברחוב מהרש"ל בבני ברק'.

איפה זה רחוב מהרש"ל? שאל רבינו.

הרב בינג עונה כי ברחוב מהרש"ל נמצא בית המדרש שלו, והרחוב סמוך ונראה לכולל חזון איש (הכולל ברחוב סימטת האר"י) בו למד רבינו עשרות בשנים.

רבינו משך בכתפיו, והשיב כי אינו מכיר את הרחוב.

נורא נוראות. רחוב שסמוך ונראה ליד בית המדרש בו למד עשרות שנים והוא אינו יודע כלל היכן ממוקם!!

נברך את ידידינו המחבר שיזכה להוציא עוד הרבה ספרים חשובים, לתועלת כל בני התורה ולומדי ההלכה והאגדה, ויזכה להיות כעין שתול על פלגי מים אשר פריז יתן בעיתו ועליהו לא יבול.

מברכת שבת שלום
חנניאל חנניאל

מעניני הפרשה

פרשת הקללות

הגאון רבי חיים קניבסקי סיפר על יהודי אחד שאמר לגבאי בית הכנסת שלו שלמרות המנהג להעלות לפרשת התוכחה את הבעל-קורא, הוא מבקש לקבל את העלייה הזו "כי אינני מפחד". הגבאי אכן נתן לו את העלייה, ובאותה שנה... התעשר האיש עושר גדול מירושה שנפלה בחלקו, אבל בשל כך עזב את כולל האברכים שבו למד. וזה כידוע ההפך מברכה... ובהקשר לכך מובא בספר 'טובך יביעו' ביאור מרבינו הגר"ח שליט"א מדוע בברכות המובאות לפני התוכחה בפרשתנו לא מוזכרת עשירות, ואילו בברכות בפרשת 'כי תבוא' מציינת התורה בין אחת הברכות גם את העשירות, וכמו שכתוב שם שעם ישראל ילווה כסף לאומות העולם וכו'. והסביר רבינו שליט"א, שהברכות בפרשת 'בחוקות' נאמר ובעיקר לבני תורה המקיימים את 'אם בחוקותי תלכו', ולדידם העשירות היא ההיפך מברכה, שכן אדם שהתברך בכסף וזהב לא יהיה מסוגל כבר לשבת בנחת ובשלווה על מבועי התורה והיראה. אבל הברכות בפרשת 'כי תבוא' נאמרו לאלה שאין תורתם אומנותם, ולכן נימנית שם העשירות בין כל יתר הברכות.

עלי הדף

בדין נאמנות המוכר במה שמכר

בכורות ל"ז א' מתני' השוחט את הבכור ונודע שלא הראהו מה שאכלו אכלו ויחזיר להם הדמים ובגמ' ת"ר המוכר בשר לחבירו ונמצא בשר בכור כו' ויחזיר להם הדמים. כ' הרמב"ם (פ"ב מהל' מעשר ה"ח) המוכר פירות לחבירו ואחר שיצאו מתחת ידו אמר ללוקח פירות שמכרתי לך טבלים הן הבשר בשר בכור היה היין יין נסך שורת הדין שאינו נאמן אפי' היה המוכר חבר והזריז מחמיר ע"ע כו'. וראיתי בס' יין המשמח על הל' יין נסך (מהגרא"ל מפלאצק) סי' קכ"ז סק"ג שהק' מדאמר' בגיטין נ"ד ב' מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ס"ת וא"כ ה"נ נימא מתוך שנאמן להפסיד שכרך יהא נאמן לאסור ובשלמא בטבלים י"ל כיון שאין מפסיד כולו דדמי טבלים ישלם לו דמי להא דאמר' שם גבי אזכרות דכיון דאין מפסיד אלא דמי אזכרות ולא דמי כל הס"ת אינו נאמן אבל ביי"נ ובכור שאסור בהנאה ומבו' במתני' מה שאכלו אכלו ויחזיר להם הדמים וא"כ מפסיד כל שכר ולמה לא יהא נאמן, ולענ"ד י"ל דכל הטענה מתוך שנאמן להפסיד שכר אינו אלא בנשתכר לעבוד ועתה נמצא שיפסיד על עבודתו וטרחתו ה' לשוא דוגמת אין אדם טורח בסעודה ומפסידה ולכן אמר' אי לאו דקושטא קאמר לא ה' עושה כן אבל במכירה כשמוכר חפץ לחבירו אין כאן שום טירחא שיפסיד וחברו יחזיר לו את החפץ, ואע"ג דהדין בבכור יקבר ויחזיר את הדמים מיהו י"ל שהוא חושב שחברו יחזיר לו את הבשר דוגמת הא דאמר' בגיטין שם שחושב גבי אזכרות שאין מפסיד אלא דמי אזכרות ואפי' נימא שידע שהשני יקברנו וישפוך היי"נ י"ל דלא בכל הפסד ממון אמרו סברא זו דלא אמרו אלא בטירחא אבל לא בגרם סתם הפסד ממון וצ"ע.

(דרך אמונה פ"ב ממעשר ה"ה בה"ל ד"ה שורת ועי"ש עוד)

יפה מראה

ל"ג בעומר

אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל' (יומא דף פ"ה ע"ב)

רבינו אמר כמה פעמים בשם רבו הגדול מרן בעל החזון איש זצוק"ל, כי בימינו המצוה והזכות הכי גדולה שאפשר לעשות עם ממונו והיא קודמת לשאר צדקות, היא לסייע לבניית מקוואות טהרה בישראל, ואכן הוא עצמו שליט"א טרח בזה הרבה בכמה אופנים וגם עודד מאוד את העסקנים שיחיו' להרבות בזה.

וכבר נתפרסם העובדא המפליאה שהיתה עם רבינו לפני כשלוש שנים, עת בנו מקוה מפואר באחד האזורים החרדיים, והכל היה כבר גמור ומוכן, דא עקא שעונת הקיץ היתה ולא היה מי גשמים למלאות את הבור, ובאו לפני רבינו שיעתיר בתפילה שיתמלא הבור במי גשמים, ואכן הוא בירך והעתיר בתפילה, ולא עברו ימים מועטים והחל לרדת גשם עד שנתמלא הבור ממי הגשמים, והמקוה נפתח לרווחת ישראל טהורים. והדבר גרם בזמנו לקידוש השם נורא.

כל הזכויות שמורות ©

בתמונה: (חודש אלול שנת תשס"ח)

רבינו הגיע לסנדקאות בפתח תקוה, ולאחר מכן נענה לבקשתו של הרב יחזקאל מוצפי, יו"ר ארגון 'טהרת הבית', והגיע במיוחד לראות את המקוה טהרה שבנו שם לא מזמן, ועמד על הידורי המקוה (יש"כ להרב עוזיאל שמש).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310